

Møte mandag den 2. desember kl. 10

President: J ø r g e n K o s m o

D a g s o r d e n (nr. 21):

1. Debatt om finansministerens redegjørelse om stats- og nasjonalbudsjettet for 2003
(Redegjørelsen holdt i Stortingets møte 3. oktober 2002)
2. Tilleggsinnstilling og innstilling fra finanskomiteen om Nasjonalbudsjettet for 2003 og forslaget til statsbudsjett medregnet folketrygden for 2003 (Endret konklusjon)
(Budsjett-innst. S. I Tillegg nr. 1 (2002-2003) og Budsjett-innst. S. I (2002-2003), jf. St.meld. nr. 1 (2002-2003), St.prp. nr. 1 (2002-2003) og St.prp. nr. 1 Tillegg nr. 1-14 (2002-2003))
3. Tilleggsinnstilling og innstilling fra finanskomiteen om skatte-, avgifts- og tollvedtak for 2003, endring av Stortingets skattevedtak for inntektsåret 2002, rammetilskudd til kommunesektoren mv. for 2003, tilfeldige utgifter og inntekter i statsbudsjettet for 2003 og statsbudsjettets kapitler som gjelder utbytte mv. for 2003 (Endret konklusjon)
(Budsjett-innst. S. nr. 1 Tillegg nr. 1 (2002-2003) og Budsjett-innst. S. nr. 1 (2002-2003), jf. St.meld. nr. 1 (2002-2003), St.prp. nr. 1 (2002-2003) og St.prp. nr. 1 Tillegg nr. 1-14 (2002-2003))
4. Innstilling fra finanskomiteen om forslag fra stortingsrepresentantene Odd Roger Enoksen, Marit Arnstad og Morten Lund om at Norges Bank sitt mandat i pengepolitikken presiseres slik at inflasjonsmålet balanseres i forhold til målet om en stabil kronkurs og hensynet til produksjon og sysselsetting
(Innst. S. nr. 31 (2002-2003), jf. Dokument nr. 8:4 (2002-2003))
5. Innstilling fra finanskomiteen om forslag fra stortingsrepresentantene Odd Roger Enoksen og Morten Lund om å endre handlingsregelen for bruk av oljepenger, slik at det gis rom for økt bruk av oljepenger der dette kan redusere presset i økonomien ved at den disponible arbeidsstyrken økes, kostbare flaskehalser for næringslivet fjernes, ledig kapasitet i enkelte områder utnyttes eller store offentlige utgiftsposter på lengre sikt kan bli redusert
(Innst. S. nr. 32 (2002-2003), jf. Dokument nr. 8:5 (2002-2003))
6. Referat

Presidenten: Den innkalte vararepresentant for Vest-Agder fylke, Sigmund *Kroslid*, har tatt sete.

Det foreligger tre permisjonssøknader:

- fra representantene Åge *Konradsen* og Finn Kristian *Marthinsen* om permisjon i tiden fra og med 2. desember til og med 4. desember, begge for å delta i Den vesteuropeiske unions parlamentariske forsamlings 48. sesjonsmøte, 2. del, i Paris
- fra representanten Bjørn *Jacobsen* om permisjon i tiden fra og med 2. desember til og med 6. desember for

å delta i parlamentarikersamling under det 10. møte i Sao Paulo Forum, i Guatemala
Disse søknader foreslås behandlet straks og innvilget.
– Det anses vedtatt.

Fra første vararepresentant for Buskerud fylke, Unni Hennum *Lie*, foreligger søknad om å bli fritatt for å møte i Stortinget under representanten Finn Kristian *Marthinsen* permisjon i tiden fra og med 2. desember til og med 4. desember, av velferdsgrunner.

Etter forslag fra presidenten ble enstemmig besluttet:

1. Søknaden behandles straks og innvilges.
2. Følgende vararepresentanter innkalles for å møte i permisjonstiden:
For Buskerud fylke: Geir Øystein *Andersen*
For Møre og Romsdal fylke: Ingrid I. *Opedal*
For Troms fylke: Anna Amdal *Fyhn*
3. Ingrid I. *Opedal* innvelges i Lagtinget for den tid hun møter for representanten Bjørn *Jacobsen*.

Presidenten: Geir Øystein *Andersen*, Ingrid I. *Opedal* og Anna Amdal *Fyhn* er til stede og vil ta sete.

Valg av settepresident

Presidenten: Presidenten vil foreslå at det velges en settepresident for Stortingets møter i inneværende uke – og anser det som vedtatt.

Presidenten ber om forslag på settepresident.

Jens Stoltenberg (A): Jeg foreslår Kjell *Engebretsen*.

Presidenten: Kjell *Engebretsen* er foreslått som settepresident. – Andre forslag foreligger ikke, og Kjell *Engebretsen* anses enstemmig valgt som settepresident for Stortingets møter i inneværende uke.

Statsråd Ansgar *Gabrielsen* overbrakte 3 kgl. proposisjoner (se under Referat).

Presidenten: Før sakene på dagens kart tas opp til behandling, vil presidenten foreslå at dagens møte avbrytes kl. 15 og settes igjen kl. 17 for kveldsmøte.

– Ingen innvendinger er kommet mot presidentens forslag, og det anses vedtatt.

For øvrig ser det ut til, hvis alt går som normalt og det ikke blir altfor mange treminuttere, at vi vil være i stand til å gå til avstemning i halv ett–ett-tiden kommende natt.

Etter ønske fra finanskomiteen vil presidenten foreslå at sakene nr. 1–5 behandles under ett – og anser det for vedtatt.

S a k n r . 1

Debatt om finansministerens redegjørelse om stats- og nasjonalbudsjettet for 2003

(Redegjørelsen holdt i Stortingets møte 3. oktober 2002)

S a k n r . 2

Tilleggsinnstilling og innstilling fra finanskomiteen om Nasjonalbudsjettet for 2003 og forslaget til statsbudsjett medregnet folketrygden for 2003 (Endret konklusjon) (Budsjett-innst. S. I Tillegg nr. 1 (2002-2003) og Budsjett-innst. S. I (2002-2003), jf. St.meld. nr. 1 (2002-2003), St.prp. nr. 1 (2002-2003) og St.prp. nr. 1 Tillegg nr. 1-14 (2002-2003))

S a k n r . 3

Tilleggsinnstilling og innstilling fra finanskomiteen om skatte-, avgifts- og tollvedtak for 2003, endring av Stortingets skattevedtak for inntektsåret 2002, rammetilskudd til kommunesektoren mv. for 2003, tilfeldige utgifter og inntekter i statsbudsjettet for 2003 og statsbudsjettets kapitler som gjelder utbytte mv. for 2003 (Endret konklusjon) (Budsjett-innst. S. nr. 1 Tillegg nr. 1 (2002-2003) og Budsjett-innst. S. nr. 1 (2002-2003), jf. St.meld. nr. 1 (2002-2003), St.prp. nr. 1 (2002-2003) og St.prp. nr. 1 Tillegg nr. 1-14 (2002-2003))

S a k n r . 4

Innstilling fra finanskomiteen om forslag fra stortingsrepresentantene Odd Roger Enoksen, Marit Arnstad og Morten Lund om at Norges Bank sitt mandat i pengepolitikken presiseres slik at inflasjonsmålet balanseres i forhold til målet om en stabil kronekurs og hensynet til produksjon og sysselsetting (Innst. S. nr. 31 (2002-2003), jf. Dokument nr. 8:4 (2002-2003))

S a k n r . 5

Innstilling fra finanskomiteen om forslag fra stortingsrepresentantene Odd Roger Enoksen og Morten Lund om å endre handlingsregelen for bruk av oljepenger, slik at det gis rom for økt bruk av oljepenger der dette kan redusere presset i økonomien ved at den disponible arbeidsstyrken økes, kostbare flaskehalsar for næringslivet fjernes, ledig kapasitet i enkelte områder utnyttes eller store offentlige utgiftsposter på lengre sikt kan bli redusert (Innst. S. nr. 32 (2002-2003), jf. Dokument nr. 8:5 (2002-2003))

Presidenten: Etter ønske fra finanskomiteen vil presidenten foreslå at debatten føres over én dag, med samlet taletid på 4 timer og 5 minutter eksklusiv replikker og treminuttersinnlegg, og at taletiden blir slik fordelt på partigruppene: Arbeiderpartiet 65 minutter, Høyre 55 minutter, Fremskrittspartiet 35 minutter, Sosialistisk Venstreparti 35 minutter, Kristelig Folkeparti 30 minutter, Senterpartiet 15 minutter, Venstre 5 minutter og Kystpartiet 5 minutter. I tillegg gis representanten Simonsen en taletid på 5 minutter.

Replikkordskiftene foreslås ordnet slik: Det blir adgang til fem replikker med svar etter innlegg av partigruppenes hovedtalere, parlamentariske ledere, statsmi-

nisteren og finansministeren og tre replikker med svar etter øvrige statsråders innlegg innenfor den fordelte taletid.

Videre blir det foreslått at de som måtte tegne seg på talerlisten utover den fordelte taletid, får en taletid på inntil 3 minutter.

– Alt dette anses vedtatt.

Siv Jensen (FrP) (komiteens leder): Det har vært en lang budsjettthøst, og finanskomiteen har nok avgitt nok budsjettinnstillinger nå. Først avgav vi finansinnstillingen 20. november i henhold til forretningsordenen. Denne hadde intet flertall. Så avgav vi tilleggsinnstilling 28. november, etter at Stortinget hadde sendt finansinnstillingen tilbake til komiteen. Jeg har lyst til å berømme komiteens medlemmer for stor fleksibilitet og smidighet gjennom denne høsten.

Men selv om høsten har vært lang, har den også vært ganske underlig. Landet fikk for litt over et år siden en ny regjering, som gjennom sin tilblivelse hevdet at det var behov for en ny kurs for landet, og dermed også behov for å avløse Arbeiderpartiet. Det siste er jeg helt enig i, men undringen var derfor stor da regjeringspartiene, som skulle være hærførere for denne nye kursen, gikk til Arbeiderpartiet for å prøve å fremforhandle en budsjett-enighet. Ny kurs møter gammel kurs – eller var det egentlig noen ny kurs når det kom til stykket?

Norsk økonomi har endret seg siden Regjeringen påbegynte arbeidet med statsbudsjettet for 2003. Likevel later det til at virkeligheten til en viss grad har sust rett forbi vinduene til Finansdepartementet uten å bli tatt særlig hensyn til.

Norsk tradisjonell fastlandsindustri flagger ut av landet, arbeidsledigheten øker og er ennå ikke blitt fanget opp av de siste statistikker, rett og slett fordi statistikkene forteller en historie som allerede er blitt for gammel.

Det er ikke nødvendigvis galt at noe industri nedlegges. Både denne regjering, Stoltenberg-regjeringen, Finansdepartementet og Statistisk sentralbyrå har forutsett og villet en slik utvikling. Det blir derfor en smule kunstig når Arbeiderpartiet nå snakker som om dette er dem helt ukjent, når de selv bare for et drøyt år siden uttalte at det var en villet politikk å føre arbeidskraften over fra konkurranseutsatt sektor til offentlig sektor. Som man reader, ligger man, og det nytter ikke for Arbeiderpartiet å bortforklare dette.

Det er naturlig og nødvendig med en omstrukturering av norsk næringsliv og industri, men poenget er at ingen ønsker så brå og hurtige skift som vi nå opplever. Og nøkkelen til å gjøre noe med dette sitter politikerne på.

Arbeiderpartiet og Fremskrittspartiet har helt forskjellige oppskrifter. Den viktigste forskjellen er at Fremskrittspartiets oppskrift virker, mens Arbeiderpartiets ikke gjør det. Det virkelig urovekkende er at Regjeringen ikke har noen oppskrift i det hele tatt utover «besvergelses» om et stramt budsjett – besvergelses som attpåil er blitt mer innholdsløse enn før, etter at budsjettavtalen for i år reelt sett er innekket med økt bruk av oljepenger.

Oppskriften som virker, har flere elementer, som må virke sammen. Og jeg tør påstå at den er nedfelt i Fremskrittspartiets alternative statsbudsjett for 2003.

Norsk økonomi trenger vekstimpulser. Det kommer lite vekstimpulser ut av en regjering som fortsatt gnager på økonometriske modeller som er gått ut på dato. Ingen greier å lage vekstpolitikk når man innbiller seg at det eksisterer et fast og varig produksjonstak, og at enhver etterspørselsstimulans vil måtte slå ut i høyere priser eller høyere renter.

Med utenomant fokus på etterspørselssiden i økonomien og uten evne til å skape skatte- og avgiftsstimulerte tilbudsideeffekter ligger den økonomiske politikken i Norge i stabilt sideleie. Stramme budsjetter, krittstrekstyring, etterspørselsfrykt og ansvarlighetsmantraer har vært enerådende i budsjettene i en årrekke. Resultatene kan jo ikke imponere noen: svært lav økonomisk vekst, høy rente, stigende arbeidsledighet, for å nevne noe. Politikken som har vært ført, har gitt resultater stikk motsatt av det som har vært dens målsettinger.

Derfor trenger Norge en ny politikk. Vi trenger økonomisk vekst. Det fordrer fokus på å skape vekstimpulser på kort og lang sikt. Slike vekstimpulser er bl.a.:

- lavere skatter og avgifter, som virker på både kort og lang sikt
- økt utbygging av infrastruktur, særlig veier
- økt satsing på forskning og utvikling, både gjennom opprettelse av statlige fond, satsing på offentlige og private skoler, høyskoler og universiteter samt skattestimulering av forsknings- og utviklingsinnsats i private bedrifter og institusjoner

La meg snu noe av retorikken til Arbeiderpartiet rundt: Vis meg én anerkjent økonom som er uenig i at dette er virkemidler for økt vekst.

Fremskrittspartiet har i sitt alternative budsjett foreslått skatte- og avgiftsreduksjoner på 28,5 milliarder kr. Vi har kuttet offentlige utgifter med ca. halvparten og redusert statens overskudd tilsvarende. Dette betyr også at Fremskrittspartiets alternative statsbudsjett har 12,3 milliarder kr i lavere underliggende utgifter enn Regjeringens. Med andre ord er det fullt mulig å finne reelle kutt i budsjettet, hvis man bare vil.

I tillegg har Fremskrittspartiet foreslått å opprette et utenlandsbudsjett for innkjøp av utstyr og tjenester fra andre land, som selvsagt ikke virker nevneverdig inn på norsk inflasjon, og dermed heller ikke truer renten. For meg blir det mer og mer uforståelig at vi lar være å gjennomføre fornuftige innkjøp når vi har råd til det, og når konsekvensene blir mer effektiv bruk av de ressurser som allerede er i arbeid.

Nå har vi gjennom lengre tid fått negative rapporter om hvordan forvaltningen av petroleumsformuen vår utvikler seg. Vi ser at et ensidig fokus på å plassere alt overskudd nasjonen har, i verdipapirer i utlandet ikke nødvendigvis er den eneste saliggjørende måten å øke verdien av våre sparepenger på. Det finnes en alternativ måte å spare på. Hele poenget med sparing er jo at vi putter pengene inn i noe for å øke avkastningen, slik at det skal bli mer av dem. Hvorfor skal man da ha en så mono-

man frykt for å investere noe av dette i eget land, i infrastrukturbygging, i forskning, i utdanning, som vi vet over tid vil øke verdiskapingen og derved også øke verdien av vår formue samlet sett? Og hvorfor skal vi ikke bruke noe av dette handlingsrommet til å utvikle flere fond – fond som kan bygge seg opp til å løse en del av de utfordringene vi står overfor? For ikke lenge siden ble det opprettet et fond for forskning som vi med jevne mellomrom fyller litt på, slik at avkastningen av det skal gå til å fremme forskning i Norge. Og når man først har gjort *det*, hvorfor kan man ikke da ta skrittet videre og opprette tilsvarende fond, eksempelvis for anskaffelser til det norske forsvar eller til forskning på energiutvikling, som er en av de virkelig store styrkene Norge har. Vi har kapitalen – la oss nyttiggjøre oss den.

Fremskrittspartiet vil, basert på de gjennomførte forhandlinger, gi sin subsidiære støtte til det justerte opplegget fra regjeringspartiene. Dette gjør vi ikke med noen stor entusiasme. Tvert imot. Vi gjør det fordi alternativet hadde vært verre. Det å få Arbeiderpartiet tilbake i regjeringskontorene, godt støttet av SV og et haltende Kristelig Folkeparti, hadde vært å gå fra vondt til verre. Vårt bidrag gjennom budsjettprosessen er at vi nå går fra vondt til litt bedre.

Selv om det er mange ting vi gjerne skulle hatt gjennomslag for, men som vi ikke har lyktes med, er det tross alt viktige ting vi *har* fått gjennomslag for. Vi har klart å øke grunnpensjonen for gifte og samboende pensjonister, en sak Fremskrittspartiet har slåss for i svært mange år. Det er en stor seier, ikke minst for landets pensjonister, at denne byllen nå har sprukket. Til tross for at Fremskrittspartiet har stått alene om dette i en årrekke, registrerer jeg nå at både statsministeren og andre politikere plutselig skynder seg å hevde at dette har de også egentlig villet veldig lenge, de har bare kommet i skade for å stemme ned Fremskrittspartiets forslag ved hver eneste mulige anledning.

Økte avskrivningssatser har vi også fått til, noe som har vært et unisont krav fra både næringsliv og fagbevegelse. Det samme kravet har kommet når det gjelder Regjeringens forslag om å utvide arbeidsgiverperioden i permitteringsordningen. Det blir det heller ikke noe av nå. Egenandelstaket blir ikke økt, noe som er svært viktig for mange, og Regjeringens forslag om å innføre begrensninger i fradrag for sykdomsutgifter blir ikke innført. Minstepensjonister blir fritatt for egenandel på blå resept. Det blir litt mer penger til behandling i utlandet og litt mer penger til veibygging. Det blir litt mer skattelette for dem som har aller minst fra før. Det blir noen avgiftsreduksjoner, bl.a. gjelder det den forhatte arveavgiften, årsavgiften på motorsykler og campingvogner og avgiften på brennevin. Når det gjelder det siste, må ingen tro at dette er et vesentlig bidrag for å få ned grensehandelen. Med den senere tids utvikling i våre naboland vil nok grensehandelen bare fortsette å stige. Men de som ikke har noen enkel reisevei over grensen, vil i hvert fall få reduserte priser på noen av Vinmonopolets varer, og det kan jo være hyggelig nå i disse mørketider.

Barnehageforliket blir fullfinansiert, og kommunene får ca. 700 mill. kr mer. Det blir en øremerket låneramme på 500 mill. kr i Husbanken til bygging av rehabiliteringsplasser og sykehjemsplasser i utlandet. Det blir en økt utlånsramme på 1 milliard kr til oppussing av skolebygg. Det blir mer penger til kriminalitetsbekjempelse. Og refusjonsordningen og nettolønnsordningen for ferge-rederier blir videreført, i tillegg til at det blir gjort endringer i tonnasjebeskatningen. Men dette er ikke tilstrekkelig hvis man virkelig ønsker å bevare en sterk norsk skipsfartsnæring. Derfor blir det søkt når Arbeiderpartiet i sin retorikk snakker varmt om næringen, men i neste øyeblikk unnlater å stemme for det som virkelig skal til, nemlig full nettolønnsordning for alle konkurranseutsatte sjøfolk.

Alternativ medisin blir unntatt fra merverdiavgift i forbindelse med revidert budsjett. Og uføre skal fortsatt ha muligheten til å tjene litt penger ved siden av trygden. Vi har også fått til en del strukturendringer, særlig med fokus på konkurranse og fornuftig pengebruk i kommunal sektor, bedre samvirke mellom offentlige og private sykehus osv.

Jeg nevnte at det også er en rekke ting vi ikke har fått gjennomslag for, og det er jeg den første til å være lei meg for. Men til alle dem som gjerne skulle ha sett ting annerledes: Det er nødvendig å vurdere hvilke alternativer man hadde hatt. Fremskrittspartiets bidrag i så henseende er å hindre de skatteivrige og bedriftsfiendtlige sosialister fra fornyet regjeringsmakt i Norge. Det kunne kommet til å gå stygt utover sysselsettingen, fordi bedriftenes lønnsomhet ville svekket seg betydelig, og det kunne kommet til å ramme helt vanlige folk som betaler nok skatter og avgifter fra før. Det er det grunn til å frykte. Det er bare å gå inn og se på hva Arbeiderpartiet har foreslått i sitt alternative budsjett. Tusener på tusener av vanlige lønsmottakere ville fått mer skatt hvis Arbeiderpartiets budsjett hadde blitt vedtatt.

Men jeg forundrer meg mer og mer over Kristelig Folkeparti. Det er rett og slett ikke mulig for Kristelig Folkeparti å løpe fra sitt regjeringsansvar. Det er i regjering Kristelig Folkepartis politikk nå utøves i praksis. Regjeringens politikk er også Kristelig Folkepartis politikk. Og da kan ikke Kristelig Folkepartis stortingsrepresentanter og regjeringsmedlemmer løpe rundt og forsøke å innbille folk at de egentlig ville ting annerledes, eller sågar forsøke å ta æren for de relativt beskjedne endringer som Fremskrittspartiet har tvunget gjennom i forhandlingene. Det å tale i tunger er muligens velkjent for Kristelig Folkeparti, men å tale med to tunger er noe ganske annet. Og det hadde vært ryddig for den prosessen vi nå er i, at alle fortsatte å ta ansvar for det de selv har vært en del av, i stedet for å løpe fra ansvaret når det er opportunt. Det tjener ikke denne prosessen.

Jeg legger med dette frem finansinnstillingen og tar samtidig opp de forslag Fremskrittspartiet enten fremmer alene eller er medforslagsstiller til.

Presidenten: Siv Jensen har tatt opp de forslag hun refererte til.

Det blir replikkordskifte.

Hill-Marta Solberg (A): Vi har nå nettopp fått en presentasjon av det som kan kalles en subsidiær økonomisk politikk. Men jeg tror at i tråd med det som representanten Jensen nylig sa, må også Fremskrittspartiet innrette seg etter følgende: Det finnes ingen subsidiære virkeligheter. Det finnes bare én virkelighet. Den virkeligheten blir påvirket av det som blir vedtatt i kveld i denne salen, der regjeringspartiene og Fremskrittspartiet stemmer sammen for statsbudsjettet.

Den virkeligheten innebærer bl.a. at en rekke usosiale kutt blir gjennomført. Jeg minner om at da statsbudsjettet ble lagt fram, var representanten Carl I. Hagen, representanten Jensen og flere fra Fremskrittspartiet triste og lei seg. Ja, det var til å gråte over, så mangelfullt og galt var dette statsbudsjettet. Men nå i kveld vil de stemme for et budsjett som innebærer kutt i dagpenger for dem som er arbeidsledige, kutt for enslige forsørgere, kutt i gravferdshjelpen, og eldre og uføre får dyrere medisin. Når representanten Jensen snakker om tusener på tusener som får økte skatter, må jeg få lov å peke på det faktum at det budsjettet som vedtas i kveld, ved hjelp av Fremskrittspartiets stemmer, innebærer at 625 000 alders- og uførepensjonister nå får egenandel på blå resept-medisin. Det kan de takke Fremskrittspartiet og regjeringspartiene for, for det stemmer de for i budsjettet i kveld. Da er mitt spørsmål: Er representanten Jensen lei seg for det? Er det ikke lenger en provokasjon? Er det i kveld blitt akseptabelt?

Siv Jensen (FrP): Som jeg sa i mitt innlegg, er det mange ting i det budsjettet som blir vedtatt i dag, som vi i Fremskrittspartiet ikke er fornøyd med – mange ting! Men det ville vært betydelig flere ting som hadde gått i definitivt gal retning hvis Arbeiderpartiet hadde fått klar bane rett inn i regjeringskontorene igjen. Jeg synes at det er litt bedrøvelig at Arbeiderpartiet tør ta den svært offensive linjen som de nå gjør, bare ett år etter at de selv satt i regjeringskontorene. Arbeiderpartiet har jo dominert regjeringskontorene i hele etterkrigstiden, og hva i all verden er det de siste årene Arbeiderpartiet har å skryte av, som er så fantastisk flott for norsk økonomi at vi skulle forte oss å få Arbeiderpartiet tilbake til regjeringsmakt? Jeg kan ikke se hva det skulle være. Med den skatteiver, med den glød man har for å sparke beina vekk under små og mellomstore bedrifter som er hele bærebjelken for norsk økonomi og for våre arbeidsplasser, ville det vært langt mer uansvarlig.

Jeg er enig med Hill-Marta Solberg i at det finnes ingen subsidiær virkelighet. Vi er svært klar over konsekvensene av de vedtak som blir fattet i dag, men vi er også svært klar over hva som ville blitt konsekvensene dersom helt andre ting hadde blitt vedtatt. Derfor blir dette et valg mellom pest og kolera. Det er ikke et valg mellom det perfekte og det dårlige, men vi har forsøkt gjennom de forhandlinger vi har vært gjennom, å rette opp i hvert fall en del av de usosiale kuttene som lå i Regjeringens opprinnelige budsjettforslag. Jeg registrerer at

mye av det Fremskrittspartiet har fått til, er Arbeiderpartiet enig i. De burde derfor være glad for at noen har tatt ansvar i stedet for å løpe fra det.

Jan Tore Sanner (H): La meg først berømme Fremskrittspartiet fordi partiet ville være med og ta ansvar i forbindelse med budsjettet. Det var konstruktive forhandlinger, og det ble et resultat som jeg er glad for at Fremskrittspartiet kan leve med, og som også regjeringspartiene lever godt med.

Vi får et budsjett som bidrar til å trygge arbeidsplassene. Det er mange langs vår langstrakte kyst som har vært bekymret for arbeidsplassene sine denne høsten. Vi får nå vedtatt et stramt budsjett som bidrar til å dempe presset. Vi får et budsjett som vil være med og skape ny vekst og ny utvikling ved at det satses mer på høyere utdanning, mer på forskning og utvikling, og ved at skattene reduseres. Vi får et budsjett med en god sosial profil ved at det satses mer på fattigdomsbekjempelse, både hjemme og i fattige land, og velferden bygges ut ved at det satses mer på både sykehus, psykiatri og på barnehager.

Jeg registrerer at Siv Jensen snakker om besvergelse om et stramt budsjett. Når vi har snakket om et stramt budsjett, er det for å bidra til å trygge arbeidsplassene i konkurranseutsatt sektor. Det er jo ikke slik at dette budskapet først og fremst har kommet fra økonomene på Sosialøkonomisk institutt. Dette er budskap som har kommet fra bedriftene, fra næringslivet som lever i den konkurranseutsatte virkeligheten. Det har vært budskapet fra Næringslivets Hovedorganisasjon, det har vært budskapet fra LO, og det har vært budskapet fra de mange små og mellomstore bedriftene langs kysten vår. Det er de som snakker om behovet for et stramt budsjett. Da Regjeringens budsjett ble lagt frem, var næringslivets dom positiv, fordi man ville bidra til å dempe presset og dermed trygge arbeidsplassene. Jeg spør ikke representanten Jensen hvorfor hun ikke lytter til økonomene, for det har vi hørt før. Men hvorfor vil ikke representanten Siv Jensen lytte til næringslivet selv når de ber om et stramt budsjett for å få trygge arbeidsplassene?

Siv Jensen (FrP): Jeg har lyttet, jeg har lyttet godt, og jeg har også fått med meg at virkeligheten har forandret seg siden Regjeringen snekret sammen det budsjettet som er grunnlaget for denne debatten. Det tror jeg ikke Jan Tore Sanner har fått med seg, når han fortsetter å behandle virkeligheten som om ingen ting har forandret seg. Vi har bare de siste ukene sett dramatiske endringer. Vi ser stadig flere oppsigelser, stadig mer usikkerhet, stadig mer utrygghet og stadig flere bedrifter som flagger ut. Da hjelper det ikke i fine festtaler å snakke om å trygge arbeidsplassene. Da må man gjøre noe for å gjøre det. Jeg tror dessverre at vi i løpet av svært kort tid, bare vi kommer over på nyåret, er nødt til å foreta en del endringer, slik at vi kan virkelig trygge de arbeidsplassene vi har.

Nå har vi altså gjennom svært mange år hørt de samme besvergelsene om behovet for et stramt budsjett for at

vi skal få renten ned. Men hva er det som har blitt konsekvensen? Vi har hatt relativt stramme budsjetter. Til tross for det har det jo ikke vært noen spesielt kraftig nedgang i norsk rentenivå. Da burde også regjeringspartiene ta dette innover seg og kanskje vurdere om den oppskriften man har fulgt år etter år, er den eneste riktige, når vi altså står i den situasjonen at stadig flere blir arbeidsledige og renten fortsatt er høy.

Øystein Djupedal (SV): Komiteens leder bruker mye tid på å si at virkeligheten har forandret seg, og dermed må man fram med nye virkemidler knyttet til industrien. La meg først bare ta en liten parentes om dette, for hvis det virkelig var slik, burde Fremskrittspartiet nå være enig i at det ensidige inflasjonsmålet som man har innført, var det i utgangspunktet Fremskrittspartiet som var alene om i denne sal. Så fikk man plutselig lurt med seg stortingsflertallet, og etter den tid har det altså virkelig gått unnabakke for norsk industri, med en rekordsterk krone og et rekordsterkt rentenivå, som i all hovedsak kan tilskrives at vi har fått et helt nytt mål for hvordan dette skal fastlegges. Vi skal altså ikke ha sammenheng lenger i den økonomiske politikken. Finanspolitikk og pengepolitikk henger altså ikke lenger sammen, og det er det industrien som må blø for, og industrien kan sende en lite vennlig tanke til Fremskrittspartiet som har vært de som har målbåret dette i denne salen. Det betyr at hvis man mente at man skal ha nye virkemidler, ville det første være å få en penge- og finanspolitikk som henger sammen, og en mindre uavhengig sentralbank. Fremskrittspartiet er i stor grad skyld i at norsk industri nå blør, og det må også Fremskrittspartiet ta innover seg.

Så legger jeg merke til følgende, og det er i grunnen det som er min utfordring til Fremskrittspartiet: Fremskrittspartiet har klart det beundringsverdige kunststykket å late som at de er innenfor, og late som at de er utenfor, på samme tid. Det er det sterkeste opposisjonspartiet, samtidig som det ved alle viktige korsveier har gitt støtte til den sittende regjering. Det betyr at Regjeringen nå er bastet og bundet til Fremskrittspartiet, og jeg antar at Fremskrittspartiet på samme måte er bundet til Regjeringen, i en litt merkelig symbiose. Her om dagen var Carl I. Hagen på Shippingklubben og gjorde sine hoser grønne, eller kanskje han gjorde sine hoser blå. I allfall slapp han der katta ut av sekken og sa at hans mål var en regjering av Fremskrittspartiet og Høyre. Det betyr altså at man i dag på en måte later som at man er både innenfor og utenfor – man er i opposisjon til Høyre-politikk, og man er i posisjon når det er nødvendig. Det interessante spørsmålet til Siv Jensen blir følgende: Er hun enig i dette? Er Fremskrittspartiets langsiktige prosjekt en regjering av Fremskrittspartiet og Høyre? I så fall betyr jo det at Fremskrittspartiets retorikk på mange felt må endres.

Siv Jensen (FrP): Jeg må først få lov å kommentere det første Øystein Djupedal tok opp, nemlig dette med norsk pengepolitikk og inflasjonsmål. Man må ikke forsøke å fremstille det som noe særnorsk fenomen. Dette er et regime for pengepolitikken som de aller, aller fleste

land i den vestlige verden har. Det er nødvendig, fordi det bidrar til å stabilisere prisstigningen, som har betydelig større konsekvenser for norsk økonomi enn hvis den hadde løpt løpsk. Det er ikke slik at vi med et annet pengepolitisk regime automatisk ville fått kronekursen og renten ned. Tvert imot er det en rekke andre faktorer som i særlig grad påvirker hvordan kronekursen utvikler seg, og det vet representanten Djupedal svært godt. Derfor burde også han bidra til at det nå ble skapt ro omkring det pengepolitiske regimet vi har, og så får vi som sitter i denne salen, påvirke det vi har mulighet for å påvirke, nemlig innretningen på finanspolitikken. Og er det iallfall én ting som er helt sikkert, er det at det kanskje viktigste bidraget til at det nå blir en budsjettenighet i høst, er at man holder SV langt unna regjeringskontorene. Det er jo ikke slik at Fremskrittspartiet er bundet til Regjeringen. Fremskrittspartiet har valgt å gi et justert opplegg sin subsidiære støtte, men vi er langt fra bundet, og det kommer helt sikkert til å synliggjøre seg i tiden som kommer.

Når det gjelder Fremskrittspartiets mulige mål om regjeringsdeltakelse, er det basert på at vi ved gjentatte anledninger har gitt uttrykk for at vi er villig til å ta ansvar. Vi har definert våre potensielle samarbeidspartnere. Men det er opp til velgerne å avgjøre hvordan de ønsker Stortinget sammensatt, slik at det er mulig å få til en stabil flertallsregjering i Norge etter neste valg.

Ingebrigt S. Sørfohn (KrF): Først er det grunn til å gi ros til Framstegspartiet, som på opplauingssida tok ansvar og medverka til ei fleirtalsløsning for budsjettet og aksepterte regjeringspartia sine rammer og stramheit i budsjettet. Det er ein god eigenskap å leggja eigne primære prinsipp til sides når situasjonen krev det.

Så avla Siv Jensen Kristeleg Folkeparti ein liten visitt i slutten av sitt innlegg. Til det er det å seia at Kristeleg Folkeparti sjølvsagt stiller seg 100 pst. bak budsjettavtalen. Me står godt oppreist med budsjettavtalen. Han har ein profil og mange gode saker som Kristeleg Folkeparti står 100 pst. inne for. Eg nemner her ein offensiv profil som vil medverka til både å berga eksisterande arbeidsplassar og til å skapa nye, ein fordelingsprofil spesielt med sikte på å få bukt med fattigdom både i vårt eige land og ute blant dei fattigaste av dei fattige, betra rammevilkår for frivillige lag og organisasjonar, vidareføring og vidareutvikling av valfridommen til småbarnsforeldre osv., osv.

Eg har likevel nokre spørsmål til Framstegspartiet og til deira primære budsjett. Når dei vil bruka 15 milliardar kr meir av oljeinntektene, noko som dei aller fleste fagmiljøa åttvarar mot og seier vil skapa sjokkverknader i norsk økonomi, uroar det ikkje Framstegspartiet av og til at dei kanskje kan ta feil? Hadde det ikkje vore betre iallfall å prøva seg med småskalaforsøk – i tilfelle dei, heilt teoretisk, skulle få fleirtal for sin politikk – dersom skadeverknadene vart store? Har dei tenkt slike tankar?

Det andre gjeld at dei vil kutta i pressestøtta med 50 pst., noko som vil innebera dauden for fleire mei-

ningsberande aviser. Me veit at media er avgjerande viktige i eit demokrati. Har Framstegspartiet tenkt gjennom det, dersom dei med sin politikk fører til at dei meningsberande avisene forsvinn? Kva slags samfunn ville me då få?

Siv Jensen (FrP): «Småskalaforsøk» anmodet representanten Sørfohn om. Ja, på seg selv kjenner man andre. Det er jo akkurat slik man lett kan beskrive Regjeringens politikk om dagen: småskalaforsøk, en politikk som egentlig ikke forandrer seg stort i forhold til politikken til dem man skulle ta over etter. Og det er jo egentlig det mest urovekkende. Den nye regjeringen, med den nye kursen, ja, hvor er den? Hvor er den nye kursen? Fremskrittspartiet har begynt å etterlyse den. Vi har etterlyst den mange ganger, og snart må vel også tiden være kommet for at Regjeringen skal begynne å vise Sem-erklæringens løfter i praksis.

Så til utfordringen om at man skal tenke seg grundig om før man foreslår å bruke noe mer av vårt overskudd i Norge fremfor å spare det i utlandet. Ja, det er forskjell på å *bruke* og *forbruke*. Og det vi foreslår i vårt alternative budsjett, har i all hovedsak to formål. Det ene er å redusere skattene og avgiftene, fordi vi vet at det virker positivt inn på norsk økonomi. Vi vet at det betyr økt produktivitet hos bedriftene. Vi vet at det betyr at flere mennesker kan klare å leve bedre av egen inntekt. Vi foreslo å redusere elavgiften med 5 øre, i en tid da strømprisene skyter i været. Hvorfor i all verden er Kristelig Folkeparti uenig i det? Så dette er definitivt gjennomtenkt. Og i motsetning til Kristelig Folkeparti tør vi å stå oppreist også på de sakene hvor vi kutter. Det er altså ikke slik som enkelte ynder å hevde, at Fremskrittspartiet alltid snur kappen etter vinden og har alt til alle gode formål. Vi kutter jo over statsbudsjettets utgiftsside langt mer enn det Regjeringen har vært i stand til, og det har også fått som konsekvens at vi nå har endt opp med å saldere budsjettenheten med det finansministeren tidligere har kalt harrypenger.

Morten Lund (Sp): Fremskrittspartiet har fått 4,4 milliarder kr å fordele på sine saker gjennom dette forliket. Det er mye penger, men det gis ikke én krone til helseforetak i Norge, og det gjøres ingen ting for å fjerne kuttet i gravferdsstøtten.

Da budsjettet ble lagt fram, sa Jon I. Alvheim ifølge Nettavisen:

«Jeg blir kvalm over at man går løs på døde mennesker.»

Og Carl I. Hagen sa følgende:

«Dette er et personlig anslag mot John Alvheim.»

Nå har da Fremskrittspartiet vært med på det anslaget.

Senterpartiet har bevilget helsemilliarden som Alvheim har etterlyst. Vi legger inn penger til gratis medisin på blåresept for alle pensjonister og uføre – som Fremskrittspartiet har lovt. Vi beholder småbarnstillegget i barnetrygden. Vi beholder dagens SFO-tilskudd. Vi går ikke med på halvingen som Regjeringen gikk inn for. Og vi går ikke med på å kutte inntil 20 000 kr i dagpen-

ger til dem som har blitt ledige. Vi tror ikke noe på at folk lettere finner seg arbeid hvis de har for lite å leve av. De tar eventuelt en for dårlig jobb. Og vi kutter ikke i barnepass til enslige mødre som tar seg utdanning for å prøve å komme i gang.

Det er Fremskrittspartiets ansvar at de ikke har brukt av de pengene til å gjøre noe med disse temaene, og spørsmålet mitt er da følgende: Hvorfor slåss Fremskrittspartiet for gravferdsstøtten og for en helsemilliard bare når det er direkte sending på fjernsynet?

Siv Jensen (FrP): Som jeg sa i mitt innlegg, er det mange forhold ved dette budsjettet som vi fortsatt ikke er fornøyd med, men vi har klart å snu flere av de usosiale kuttene Regjeringen la opp til. Noen gjenstår – dessverre. Men jeg vil gjenta nok en gang at alternativet hadde vært verre.

Så til helseforetakene. Det er gledelig at også Senterpartiet har oppdagat at det i løpet av 2002 har kommet et betydelig underskudd i helseforetakene som følge bl.a. av at helseforetakene har vært flinkere til å behandle pasienter. Da budsjetttrammene ble lagt for 2002, anslo man en vekst i pasientbehandlingen i inneværende år på 1,5 pst. Og så viser det seg at flere av helseforetakene har klart å doble det, noe som har fått som konsekvens at pengesekken er tom, fordi vi ikke har et fullt utviklet stykkprisfinansieringssystem hvor sykehusene får betalt hver gang de behandler en pasient. Det må jo nå vise seg å være det viktigste incentivet vi kan gi helseforetakene, nemlig at de blir premiert når de er flinke og effektive og behandler flere pasienter. Men konsekvensen av det må vi jo ta allerede om svært kort tid, når Stortinget skal behandle nysalderingen av inneværende års budsjett. For dette er et forhold som har oppstått i inneværende år. Da er det også fullt mulig å bøte på det i inneværende år gjennom å bevilge nå de midler som skal til, slik at sykehusene får dekket underskuddene sine og kan gå inn i 2003-budsjettet med de friske midlene som ligger der.

Så min utfordring går rett tilbake til Morten Lund. Vil han være med på å støtte et slikt forslag fra Fremskrittspartiet, som vil bli fremlagt i forbindelse med nysalderingen for 2002-budsjettet?

Presidenten: Replikordskiftet er dermed omme.

Hill-Marta Solberg (A): Kamp mot økende arbeidsledighet, hva som skal til for å beholde industriarbeidsplassene her i landet, hvordan vi skal sikre ungene en god skole og de eldre en god omsorg, og andre viktige virkninger av politikken som føres, burde ha preget denne budsjettthøsten.

Regjeringens manglende vilje til å avklare sitt grunnlag i Stortinget har dessverre i stedet gitt budsjettbehandlingen et preg av politisk farse. Nærmest som bien har regjeringspartiene surret rundt fra parti til parti i håp om at bestøvningen skulle gi resultat et eller annet sted.

Nå ligger resultatet på bordet, og det er virkningen av det budsjett regjeringspartiene og Fremskrittspartiet stemmer for i kveld, som nå må diskuteres.

Arbeiderpartiet er dypt uenig i mange sider ved det budsjettet som blir vedtatt. Det er lenge siden vi har fått et statsbudsjett med så mange usosiale kutt, og dessverre har ikke avtalen med Fremskrittspartiet på langt nær fjernet budsjettets usosiale preg.

Stortingets flertall, bestående av regjeringspartiene og Fremskrittspartiet, vedtar i kveld kutt i trygden for de arbeidsledige, det kuttes i stønad til barnetilsyn for enslige forsørgere, småbarnstillegget i barnetrygden fjernes, det blir dyrere medisin på blå resept for eldre og uføre – ikke mindre enn 625 000 rammes av det – det blir dyrere skolefridtsordning, det blir kutt for funksjonshemmede som trenger spesielle hjelpemidler, og det blir kutt i gravferdshjelpen, for å nevne noe. Dette er Arbeiderpartiet sterkt uenig i, og vi har i vårt alternativ fjernet disse kuttene.

Behovet for et stramt budsjett har vært Regjeringens begrunnelse også for de usosiale kuttene. Arbeiderpartiet er enig i behovet for et stramt budsjett av hensyn til kronkurs, renter og arbeidsplasser. Men vi er sterkt uenig i at det tas fra dem som har det vanskelig, og som har minst, samtidig som det gis skattelettelser til dem som har mest fra før. Regjeringspartiene, sammen med Fremskrittspartiet, vedtar et statsbudsjett der lettelse i beskatning til dem som har mest, går på bekostning av sosial trygghet.

Kamp mot økende ledighet må være hovedmålet for det økonomiske opplegget til neste år. Vårt konkurranseutsatte næringsliv presses av høy kronkurs og høye renter. Regjeringen spår 100 000 ledige neste år. Da må statsbudsjettet bidra til å redusere presset, samtidig som det skal stimulere til nyskaping og omstilling.

Arbeiderpartiet mener det budsjettet som blir vedtatt, ikke er godt nok innrettet for å møte denne situasjonen.

Arbeiderpartiet har i sitt alternative budsjettet et strammere opplegg enn flertallet. Det oljekorrigerede underskuddet er på 28,5 milliarder kr – det er 2,2 milliarder kr lavere enn det Regjeringen forslo, og som flertallet går inn for. Vårt alternativ legger derfor et godt grunnlag for lavere rente og svakere krone. Det vil bedre forholdene for vårt eksportrettede næringsliv.

Utgiftsveksten i vårt alternativ er godt under veksten i verdiskapingen i Fastlands-Norge, som er definert som et mål i nasjonalbudsjettet.

Arbeiderpartiet foreslår en nærings- og sysselsettingspakke på om lag 2,3 milliarder kr. Industrien har sterkt understreket betydningen av å øke avskrivningssatsene for maskiner for å bidra til å sikre arbeidsplassene. Arbeiderpartiet foreslår en økning i avskrivningssatsene fra 15 til 20 pst., og vi er glade for at dette også er prioritert i budsjettavtalen.

Arbeiderpartiet går også inn for at nettolønnsordningen for ansatte i fergeederiene og refusjonsordningen for sjøfolk i NIS og NOR blir opprettholdt. Det er positivt at regjeringspartiene i forhandlinger er kommet til det samme.

Arbeiderpartiet mener staten må bidra til nyskaping og innovasjon. Det må satses mer på distrikts- og næringsutvikling. SNDs budsjetter ble kraftig barbert i bud-

sjettet for 2002. Det kom det mange høylytt protester mot. Vi foreslår å styrke distrikts- og næringsutvikling med 400 mill. kr neste år – det er helt nødvendig. Til vår store forundring innebærer avtalen mellom regjeringspartiene og Fremskrittspartiet ytterligere kutt på over 100 mill. kr i distriktsutvikling.

Arbeiderpartiet foreslår å øke antall arbeidsmarkeds-tiltak med 1 700 plasser utover det Regjeringen foreslår, samtidig som Aetat styrkes med mer midler. En aktiv arbeidsmarkedspolitikk er viktig for å bedre økonomiens virkemåte. Vi må klare å bygge en bro fra ledighetskøen over til de ledige jobbene. Dette gjøres bl.a. ved kvalifisering og opplæring av de ledige.

Arbeiderpartiet vil også opprettholde dagens regler for dagpenger og permitteringer. Kuttene i dagpengeordningen er på opp mot 10 pst. Regjeringen varsler altså, som jeg allerede har nevnt, økende ledighet og foreslår samtidig at de arbeidsledige skal få det verre. Dessverre sikrer Fremskrittspartiet i kveld flertall for dette.

Som en del av vår nærings- og sysselsettingspakke økes også bevilgningene til samferdsel og kollektivtrafikk, fordi et godt utbygd transportsystem er viktig for næringslivet.

Skolekutt vil ramme de svakest; må kutte lærerstilinger; mangler 2 mill. til sykehjemsdrift – dette er noen klipp fra lokalavisenes overskrifter de siste dagene. Kommunene greier ikke å unngå kutt i skolen og i eldreomsorgen. Fortvilte ordførere har i hele høst forsøkt å få Stortinget til å skjønne at situasjonen er håpløs. Budsjettforliket gjør ingenting for å rette på dette. Økningen som kommer, er mindre enn det Regjeringen selv har slått fast at kommunene taper i reduserte skatteinntekter i år.

Arbeiderpartiet foreslår å øke inntektene til kommunene med til sammen 3 milliarder kr mer enn i Regjeringens forslag. Av dette er om lag 1,9 milliarder kr økning i de frie inntekter, de inntektene som kommunene bruker til å lage en god skole og en god eldreomsorg.

Arbeiderpartiet vil øke de øremerkede tilskuddene med over 1 milliard kr. Disse økningene går til skolefritidsordningen, til billigere barnehager, til gratis leirskole, til utlånsordning for skolebøker i videregående skole, til kulturbygg og til lokalt miljøarbeid.

Regjeringen anslår i den avtalen de har inngått med Fremskrittspartiet, at staten får økte inntekter ved salg av eiendom og konsesjon. I budsjettavtalen prioriteres avgiftslettelse på motorsykler og brennevin. Vi har hørt at representanten Jensen har fremholdt det som et viktig resultat sett fra Fremskrittspartiets synspunkt. Arbeiderpartiet vil i stedet bedre situasjonen for sykehusene med drøyt 0,5 milliarder kr. Det forundrer meg at ikke nettopp Fremskrittspartiet så dette behovet som viktigere enn avgiftslettelse.

Jeg er glad for at budsjettavtalen sikrer en god oppfølging av barnehageavtalen. Det har aldri noen gang vært satset så sterkt på utbygging av nye barnehageplasser og for å få ned foreldrebetalingen som til neste år. Det er en direkte konsekvens av den avtalen som flertallet på Stortinget gikk inn for i vår.

Arbeiderpartiet vil også slutte seg til økningen i minstefradraget og i pensjonen til gifte og samboende pensjonister.

Når Fremskrittspartiet nå stemmer for neste års statsbudsjett, sikrer de flertall for en rekke usosiale kutt og for en kommuneøkonomi som vil innebære nedskjæringer i eldreomsorg og nedskjæringer i skolen. Etter at avtalen var et faktum, har vi allerede sett hvordan Fremskrittspartiet forsøker å løpe fra ansvaret for alt som ikke er godt nok i budsjettet – for så vidt i kjent stil. Carl I. Hagen vil gjerne ha æren for å sikre budsjettet, men vil ikke ta ansvaret for resultatet. Representanten Jensen kom i et replikkordskifte tidligere her i dag med den oppsiktsvekkende nyhet at budsjettavtalen etter all sannsynlighet bare har holdbarhet til like over nyåret, slik måtte man forstå det som ble sagt.

Når regjeringspartiene nå har inngått budsjettavtale med Fremskrittspartiet, stadfester denne regjeringen sin avhengighet av Hagen. Innrømmelser til Fremskrittspartiet om privatisering av skolen og i helsevesenet legger politikken klart i høyre retning. Fremskrittspartiet er Regjeringens basis, derfor er det egentlig ikke unaturlig at Fremskrittspartiet støtter Regjeringens budsjett. Tvert imot. Men det underlige er at partiene ikke vedkjenner seg hverandre, og at Fremskrittspartiet ikke tar ansvar for alle sider ved det budsjettet de skal vedta i stortingsalen i kveld.

Kristelig Folkeparti valgte i fjor å danne regjering sammen med Høyre, med Fremskrittspartiet som Regjeringens basis. Slik dette Stortinget er sammensatt, kunne det vært et annet flertall. Hvis Kristelig Folkeparti hadde valgt å danne flertall der sentrum-venstrepartiene gikk sammen, hadde utviklingen gått i en annen retning. Den tunge høyredominans som budsjettet har fått, kunne i stedet vært preget av kampen for arbeid og velferd, og usosiale kutt kunne vært erstattet med rettferdig fordeling.

Jeg tar med dette opp de forslag som Arbeiderpartiet fremmer alene eller sammen med andre.

Presidenten: Hill-Marta Solberg har tatt opp de forslagene hun refererte til.

Det blir replikkordskifte.

Jan Tore Sanner (H): Representanten Hill-Marta Solberg raljerte i et tidligere replikkordskifte over noe hun kalte for Siv Jensens subsidiære virkelighet. Når man hører på Arbeiderpartiets innlegg kan man undres over hvilken virkelighet Arbeiderpartiet lever i. Man har i hvert fall glemt å slå på lyset, for maken til svartmaling skal man lete lenge etter. Det er rett og slett ikke seriøst og heller ikke særlig troverdig når Arbeiderpartiet hamrer løs mot det de kaller for usosiale kutt. Aldri før har det blitt satset mer på fattigdomsbekjempelse i Norge og i den fattige verden. Bistanden økes. Bostøtten for de fattigste økes. Det innføres en egen tak 2-ordning som gjør at personer med ekstra store helseutgifter får dekket sine utgifter i større grad enn før. Velferdssamfunnet bygges ut ved at det satses mer på sykehus, mer på psykiatri og mer på barnehager. Med Arbeiderpartiets opplegg må

250 000 flere nordmenn med vanlige inntekter betale toppskatt.

Ellers registrerer jeg Arbeiderpartiets krokodilletårer når det gjelder industri og næringsliv. Hva hjelper det å snakke varmt om bedriftene i konkurranseutsatt sektor, når man samtidig klasker til med store, nye skatteøkninger som rammer næringslivet, som rammer eierne som investerer sine egne penger i bedriftene? Resultatet av Arbeiderpartiets politikk vil være at bedrifter flytter ut, og at arbeidstakere mister jobben. Når Arbeiderpartiet snakker – ikke i denne debatten, men i andre debatter – om behovet for å styrke det nasjonale eierskapet, hvordan i all verden skal man styrke det nasjonale eierskapet, når man så til de grader går løs på det private eierskapet i Norge?

Hill-Marta Solberg (A): Jeg kan forsikre representanten Sanner og alle andre om at det alternative budsjett som Arbeiderpartiet legger fram i finansinnstillingen, tåler dagens lys. Men også regjeringspartiene må tåle at det settes søkelys på virkningen av det budsjett de har lagt fram, og som de har funnet støtte for hos Fremskrittspartiet. Jeg registrerer at representanten Sanner misliker inntest å bli konfrontert med at han sammen med Fremskrittspartiet i kveld skal stemme for en rekke kutt i ordninger som er innrettet spesielt for folk som har det vanskelig. Det har tidligere i dag i denne debatten vært snakket om å tale med flere tunger – ja, det gjør i sannhet Regjeringen. De skryter på den ene side av en fattigdomspakke, en pakke som ikke i nærheten rekker opp i forhold til omfanget av de innstramminger de samme partiene står for når det gjelder de arbeidsledige – ikke minst de arbeidsledige. Det paradoksale er at man samtidig forteller at det blir flere arbeidsledige, legger det fram i nasjonalbudsjettet, men tillater seg å dra skruen skikkelig til – det skal bli tøffere å være arbeidsledig. Man tar fra eldre og uføre det fritaket som de var innvilget når det gjelder egenandel på blå resept. 625 000 eldre og uføre får slik sett dyrere medisin på blå resept. Man sparer seg heller ikke for – på tampen i avtalen med Fremskrittspartiet – å kutte i barnetilsynsordningen for enslige forsørgere. Da høres det merkelig ut i mine ører at man likevel kan stå fram og rose seg av en fattigdomspakke.

Siv Jensen (FrP): Hill-Marta Solberg sa nettopp nå at Jan Tore Sanner måtte tåle at det ble satt søkelys på virkningen av hans politikk. Ja, da håper jeg også at Hill-Marta Solberg tåler at det blir satt søkelys på virkningen av Arbeiderpartiets politikk. Derfor skal jeg stille et helt konkret spørsmål, og håper at det også blir like konkret besvart.

I Arbeiderpartiets budsjettforslag for neste år foreslår Arbeiderpartiet skatteøkninger for 250 000 helt vanlige lønsmottakere i Norge, altså for 250 000 mennesker. Hva er det ved en slik skatteøkning som er sosial politikk? Hva er det ved en slik politikk som vil bidra til å trygge arbeidsplassene, eller bidra til at flere mennesker kan klare å leve av egen inntekt? Det vil jeg veldig gjerne

ha svar på. Jeg vil ha svar på det og ikke svar på alle andre ting som Arbeiderpartiet kunne tenke seg å foreslå i budsjettet hvis de bare hadde hatt noen innflytelse over det i det hele tatt.

Hill-Marta Solberg (A): I økonomisk politikk og for så vidt også i skattepolitikk er vel virkeligheten den at representanten Jensen og jeg egentlig stiller i hver vår gren, vi konkurrerer liksom ikke i samme sjanger, vi passerer aldri den samme målstreken i hvert fall. Jeg synes ikke det går an å forbigå det faktum at også Arbeiderpartiets alternative budsjett faktisk inneholder samlet sett skattelettelser for rundt 7 milliarder kr. Det blir her fremstilt som skatteøkninger. Vi har bare litt mindre lettelsener enn regjeringspartiene og Fremskrittspartiet, og da skal liksom det bli et uttrykk for store skatteøkninger. Det synes jeg er et vrengebilde. Det er ikke et korrekt bilde av Arbeiderpartiets alternative budsjett.

Når det gjelder toppskatt, må jeg si følgende: Arbeiderpartiet foreslo for inneværende år, 2002, å øke innslagspunktet for toppskatten med rundt 50 000 kr. Det var et stort løft som ble gjort, det var faktisk så stort at det var godt nok for Regjeringen. Det var godt nok for finansminister Per-Kristian Foss, han var tilfreds med det. Så Arbeiderpartiet har virkelig gjort justeringer med hensyn til innslagspunktet for toppskatt. Vi justerer det faktisk opp også i år, og øker også i år det innslagspunktet.

Hvis det er slik at Fremskrittspartiet og representanten Jensen mener at dette er det beste eksemplet på hvordan Arbeiderpartiets skattepolitikk fungerer, så vil jeg si at det var ikke helt treff. Det er altså slik at vi ikke stiller opp i den konkurransen om å by mest i skattelettelser, og spesielt ikke til dem som har mest. Det som preger Arbeiderpartiets skatteopplegg, er at skatteskjerpelsene først og fremst skjer overfor dem som har mest, ikke minst de som tar ut stort utbytte. Det var en gavepakke til nettopp den gruppen da Regjeringen i fjor, sammen med Fremskrittspartiet, fjernet skatt på utbytte.

Øystein Djupedal (SV): Det er mange ting i Arbeiderpartiets budsjett som SV ser med sympati på, for Arbeiderpartiet har nå i opposisjon funnet tilbake til mye av det som har vært savnet gjennom mange år, ikke minst fokusering på rettferdig fordeling, som nå har blitt vesentlig større. Det er jeg hjertens enig i og glad for. Det betyr også at det er positivt at SV, Senterpartiet og Arbeiderpartiet nå har klart å skrive seg sammen om viktige politiske utfordringer for landet vårt i innstillingen. Det er et godt signal om at det går an å tenke seg at det på et gitt tidspunkt kan etableres et alternativt flertall i Stortinget, og det er positivt. For den politikken som i dag føres, er for nasjonen meget uheldig. En svak mindretallsregjering som hangler videre med Fremskrittspartiets støtte, er ingen tjent med, verken innbyggerne eller industrien.

Men la meg så ta det som er min utfordring til Hill-Marta Solberg. Jeg er enig i veldig mye av det Arbeiderpartiet sier om utfordringene knyttet til arbeidsledigheten, som nå står i fare for å stige opp imot 100 000 gjennom vinteren. Det er et urovekkende høyt tall. Svært

mange livskraftige norske lokalsamfunn og livskraftige norske bedrifter legger nå ned bl.a. fordi rentenivået er høyt, og fordi kronekursen har steget med mer enn 10 pst. det siste året. Det som er bekymringsfullt med dette, er at vi har fått et pengepolitisk regime som Arbeiderpartiet faktisk foreslo, men som før den tid bare Fremskrittspartiet i Stortinget hadde vært enig i, hvor man vektlegger inflasjonen ensidig og ikke alle disse andre viktige forhold i økonomien som skal til for å skape en fornuftig helhet man er nødt til å ta hensyn til. Det gjelder produksjon, det gjelder sysselsetting, og det gjelder ikke minst kronekursen. Det vi nå har fått, betyr at industrien straffes av at man rir prinsipper i Norges Bank, og Stortinget er ikke villig til å ta de nødvendige grep for å få tilbake helheten, få tilbake en viss grad av styring knyttet til kronekurs og rente. Jeg er overrasket over at Arbeiderpartiet så stivnakket forsvarer dette systemet som åpenbart ikke fungerer. Mitt spørsmål til Hill-Marta Solberg er: Mener hun ikke det vil være nødvendig å presisere i forskriften at man også skal vektlegge sysselsetting og produksjon i den situasjonen norsk industri nå er i?

Hill-Marta Solberg (A): Jeg må først si at det er hyggelig at representanten Djupedal fremhever alle de punktene i Arbeiderpartiets opplegg som SV støtter, og også viser til at i finansinnstillingen står Arbeiderpartiet, SV og også Senterpartiet sammen med felles merknader på en rekke områder. Det er viktig at vi også bruker finansinnstillingen til å vise de politiske alliansene som fins i Stortinget. Det er helt klart at det synliggjør vi også i denne innstillingen.

Jeg må si at det spørsmålet om pengepolitikken som Djupedal stiller til meg nå, synes jeg å huske å ha fått et par ganger før. Det kommer kanskje også igjen flere ganger. Jeg må da igjen minne Djupedal om at i de premisene som er lagt for det gjeldende pengepolitiske regimet vi har, er det faktisk nedfelt at produksjon og sysselsetting skal vektlegges. Det er faktisk ikke slik at disse forholdene skal settes til side ved utøvelsen av pengepolitikken.

Jeg har også ved tidligere svar til Djupedal konkludert på samme måte som Arbeiderpartiet konkluderer i dag. Vi mener det ikke er grunn til å endre forskriftene i forhold til Norges Bank. Men vi ønsker heller ikke å drive den daglige styringen av Norges Bank fra Stortinget. Vi aksepterer den arbeidsdelingen vi har. Dette er finansministerens bord. Den løpende oppfølging av de bestemmelser, retningslinjer og forskrifter som er nedfelt for pengepolitikken, er hans og Regjeringens ansvar, og det er det også Regjeringen som bør følge opp. Vi bør ikke fra Stortingets side opptre på en slik måte når det gjelder pengepolitikken, at vi herfra kan bidra til unødvendig usikkerhet om hva slags pengepolitikk og valutaregime Norge faktisk har.

Ingebrigt S. Sørfonn (KrF): Arbeidarpartiet klagar over ein usosial profil i budsjettet. Arbeidarpartiet hadde sjansen til å vera med og påverka budsjettet gjennom ein

avtale, men dei valde sjølve å stilla seg utanfor innverknad.

For Kristeleg Folkeparti er det viktig å poengtera at budsjettet har ei innretning som m.a. sikrar ein god sosial profil, inklusiv kampen mot fattigdom både heime og ute. Det har ein offensiv profil når det gjeld å ta vare på eksisterande arbeidsplassar og på nyskaping. Det gjev betre vilkår for frivillige lag og organisasjonar. Budsjettet er godt for familiar, for småbarnsforeldre osv.

Men Arbeidarpartiet kritiserer altså regjeringspartia for usosiale kutt og for ein usosial profil. Då kan det vera naturleg å stoppa litt opp og stilla nokre spørsmål. For Arbeidarpartiet er sjølv med i eit fleirtal som – så langt eg skjønar – gjer det til eit svært lukrativt frynsegode å ha born i gratis bedriftsbarnehage. Ein kan spare fleire titals tusen kroner på dette. Er det ein slik sosial profil Arbeidarpartiet ønskjer? Eller er dette eit lite arbeidsuhell?

Vidare har Arbeidarpartiet dei siste åra hatt eit vekslende engasjement når det gjeld reiarlagnæringa og arbeidsplassar knytte til sjøfart. I forslaget frå fleirtalet ligg det inne ei vidareføring både av refusjonsordninga og av nettolønsordninga for ferjereiarlag, i tillegg til at tonnasjavgifta vert redusert med 30 pst. Og det er ein del andre omleggingar innan reiarlagnæringa. Eg har registrert at næringspolitisk talsmann i Arbeidarpartiet, Olav Akselsen, ved fleire høve har teke til orde for ei generell nettolønsordning. Mellom anna seier han til lokalavisa Sunnhordland sist fredag at han «kan garantera ... at Ap no vil arbeida for å sikra norsk sjøfart og norske sjøfolk» gode vilkår «som konkurrentane har». Vidare seier han: «Me går inn for ei nettolønsordning.»

Mitt spørsmål er: Kvifor kjem ikkje dette til uttrykk i budsjettforslaget frå Arbeidarpartiet?

Hill-Marta Solberg (A): La meg først si at jeg ikke et øyeblikk er i tvil om at Kristelig Folkeparti veldig godt vet – det har svært mange representanter fra Kristelig Folkeparti, ikke bare her i salen, men også utover i landet, deres ordførere og tillitsvalgte ute, klart gitt uttrykk for – at dersom Kristelig Folkeparti hadde funnet en løsning med Arbeiderpartiet, ville det ha ligget Kristelig Folkepartis hjerte nærmere.

Ja, det tror jeg så gjerne. Det ville i så fall ha vært i tråd med en lang god skikk her i Stortinget, der Arbeiderpartiet og Kristelig Folkeparti gjennom mange år har vedtatt budsjettene sammen, og der disse partiene har vært enige om at man har hatt mer felles i fordelingspolitikken spesielt enn det man har funnet med høyrepartiene.

Så jeg forstår at det plager mange i Kristelig Folkeparti at situasjonen er blitt som den er. Jeg har ikke spesielt behov for å strø salt i det såret (munterhet i salen), men vil bare vise til at Arbeiderpartiet møtte regjeringspartiene i reelle forhandlinger. Men da var ikke viljen stor nok til å komme Arbeiderpartiet i møte.

Jeg har for så vidt allerede rost regjeringspartiene for at de til slutt – nå i tilleggsinnstillingen og i avtalen med Fremskrittspartiet – kom til at det var riktig å videreføre

nettolønnsordningen og refusjonsordningen for sjøfolk, noe Regjeringen i utgangspunktet hadde kuttet ut. Det har de fått ros for allerede. Og representanten Sørfonn vet meget godt at Arbeiderpartiet har tatt initiativ også i forhold til Regjeringen, ved å henvende seg til næringsministeren og be om at man setter i gang et arbeid for å se hvordan man skal utvide ordningen for å sikre også de øvrige deler av norsk, konkurranseutsatt skipsfart.

Odd Roger Enoksen (Sp): Senterpartiet har valgt å prioritere tre områder under årets budsjettbehandling: Det er: å skape og bevare arbeidsplasser, å sikre kommunene inntekter til å kunne gi gode tjenester innenfor skole og eldreomsorg, og å sikre en mer rettferdig fordeling og unngå at forskjellen mellom dem som har mest, og dem som har minst, øker. Det er et betydelig sammenfall mellom de prioriteringer som Senterpartiet gjør, og det Arbeiderpartiet har gjort, riktignok med noe ulik innretning og ulik dosering.

Mitt spørsmål til representanten Hill-Marta Solberg knytter seg likevel til pengepolitikken. Etter min oppfatning legger Arbeiderpartiet for stor vekt på finanspolitikken og tar for lite innover seg virkningene av pengepolitikken. I sitt svar på replikken fra representanten Øystein Djupedal sa Hill-Marta Solberg at pengepolitikken er Regjeringens ansvar. Men i budsjettinnstillingen gir Arbeiderpartiet tilslutning til at Norges Banks operative gjennomføring av pengepolitikken skal rettes inn mot lav og stabil inflasjon. På Arbeiderpartiets landsmøte ble det gjort et vedtak som Hallvard Bakke i en artikkel i Dagsavisen kaller «det viktigste politiske vedtaket på landsmøtet», nemlig at «Arbeiderpartiet vil at pengepolitikken etter gjeldende forskrift skal bidra til stabil valutakurs og bidra til å stabilisere utviklingen i produksjon og sysselsetting». Dette standpunktet deler Senterpartiet fullt ut. Vi har derfor fremmet et forslag som er til behandling i dag, hvor vi tar til orde for en presisering av mandatet for å legge større vekt på produksjon og sysselsetting enn på lav inflasjon.

Hallvard Bakke sier videre:

«Partiets ledelse skulle for lengst ha påpekt at forskriften pålegger banken å legge vekt også på kronkursen. Derfor var det et viktig vedtak og pålegg til partiledelsen landsmøtet foretok. Men vedtaket har liten verdi dersom det ikke blir fulgt opp, og første anledning er finansinnstillingen denne uken.»

Mitt spørsmål til representanten Solberg blir da: Hvorfor bruker ikke Arbeiderpartiet denne sjansen til å presisere mandatet, slik landsmøtet har vedtatt? Er det fordi Arbeiderpartiet fortsatt mener at industrien skal avgi arbeidsplasser til offentlig sektor, som regjeringen Stoltenberg tok til orde for?

Hill-Marta Solberg (A): Jeg synes dette får preg av et litt underlig ordskifte, for – for å si det litt forsiktig – nå var det den andre representanten som var framme og hevdet at dette med produksjon og sysselsetting ikke er nedfelt i bestemmelsene for utøvelsen av pengepolitikken. Det er der. Det står ordrett slik. Arbeiderpartiet ser ingen grunn til at vi skal gjenta det samme en gang til.

Det er nedfelt i regelverket for utøvelsen av pengepolitikken, omtrent ordrett slik som også representanten Enoksen siterte det, om å stabilisere produksjon og sysselsetting.

Dersom representanten Enoksen hadde lest alle Arbeiderpartiets merknader om pengepolitikken i innstillingen, hadde han lagt merke til at vi også har framhevet det der. Så det å forsøke å lage noe fikst politisk rundt hva Arbeiderpartiet mener om pengepolitikken, synes jeg egentlig faller på sin egen urimelighet.

Vi holder fast ved at den løpende utøvelsen av pengepolitikken ikke skal skje fra Stortinget. Den skal skje fra Regjeringen. Vi kan ikke leve med en pengepolitikk som vi *kanskje* slutter oss til. Enten har vi et pengepolitisk regime som flertallet i Stortinget står for, eller så må vi umiddelbart endre det. Vi kan ikke ha en «likksom-holdning» til hvordan pengepolitikken i Norge skal være. Her er Arbeiderpartiet krystallklare. Vi står på det regimet vi har. Vi mener at de nødvendige hensyn er nedfelt i de gjeldende retningslinjer, og at det så videre er finansministerens og Regjeringens rolle daglig å følge det opp.

Presidenten: Replikkordskiftet er omme.

Jan Tore Sanner (H): Det er interessant å registrere at den nye alliansen i Stortinget – Senterpartiet, SV og Arbeiderpartiet – diskuterer så busta fyker når det gjelder pengepolitikken. Det viser om noe annet at denne alliansen har tenkt å vente lenge med å komme i ansvarlig posisjon.

Det statsbudsjettet vi får vedtatt for 2003, er et godt budsjett for landet. Budsjettet er tilpasset den økonomiske situasjonen og er et ytterligere skritt i Samarbeidsregjeringens arbeid med å forandre Norge.

Vi får et budsjett som legger til rette for ny vekst og utvikling. Vi trenger ny virksomhet og nye arbeidsplasser. Derfor prioriteres høyere utdanning, forskning og utvikling og lavere skatter.

Vi får et budsjett som trygger arbeidsplassene. Deler av konkurranseutsatt sektor sliter på grunn av høy rente og kronkurs. Derfor har vi lagt frem et stramt budsjett.

Vi får et budsjett med en god sosial profil. Det satses mer enn noen gang på fattigdomsbekjempelse, både i fattige land og her hjemme. Sosiale ordninger målrettes, slik at de som har størst behov, får mer hjelp.

Neste år skal det brukes mer penger enn noen gang på barnehager, sykehus og psykiatri.

Vi får et budsjett som bidrar til å forandre Norge:

- Offentlig sektor moderniseres og effektiviseres, slik at vi får flere tjenester og bedre service for pengene.
- For å få arbeidsledige raskere tilbake i jobb satses det mer på arbeidsmarkedsstaten, og det gjennomføres en reform av dagpengesystemet.
- Familiene sikres valgfrihet gjennom en storstilt satsing på barnehager og gjennom kontantstøtteordningen.
- For andre året på rad reduseres skattene kraftig for næringslivet, og folk får beholde mer av egen inntekt ved

at inntektsskatten går ned, ved at færre betaler toppskatt og ved at boligskatten reduseres.

Vi er godt i gang med å gjennomføre Sem-erklæringen. Med dette budsjettet viser vi at det er mulig å redusere skattene og holde utgiftsveksten nede samtidig som det satses på viktige velferdsoppgaver – eller for å sitere Dagens Næringsliv fra 4. oktober:

«De tre partiene i samarbeidsregjeringen, Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre, viste ved årets budsjett at de klarer å prioritere.»

Budsjettthøsten har vært lang. Uker med usikkerhet og en uavklart situasjon endte med en budsjettavtale mellom regjeringspartiene og Fremskrittspartiet etter at finanskomiteen avgav sin innstilling. Jeg vil berømme Fremskrittspartiet og særlig finanskomiteens leder fordi partiet ville ta ansvar. På den måten har Fremskrittspartiet fått gjennomslag for viktige saker og satt sitt preg på budsjettet.

I forhandlinger er det viktig at man søker etter løsninger som begge parter kan leve med, og ikke etter å ydmyke den annen part. Vi har fått et resultat som regjeringspartiene lever godt med:

- Skatter og avgifter blir ytterligere redusert.
- Gifte og samboende pensjonister får høyere grunnpensjon.
- Kommunene sikres om lag 1 milliard kr ekstra.

Avtalen mellom regjeringspartiene og Fremskrittspartiet innebærer samlet sett et strukturelt budsjettunderskudd på 30,7 milliarder kr. Det er det samme som i Regjeringens forslag til nasjonalbudsjett for 2003. Den reelle, underliggende veksten i statsbudsjettets utgifter anslås fortsatt til om lag ½ pst. – det samme nivå som lå til grunn for Regjeringens forslag til budsjett.

Reaksjonene fra venstresiden har vært som ventet. Samtidig som det hevdes at endringene er beskjedne, påstås det at avtalen vil få dramatiske konsekvenser. Dette henger ikke på greip. Det er rett og slett ikke seriøst når hele forskjellen på et såkalt sosialt og et usosialt budsjett koker ned til noen ganske få hundre millioner kroner. Det som tydeligvis skremmer mange på venstresiden, er at vår regjering viser evne og vilje til nytenkning. Når vi ser tendenser til nyfattigdom i et av verdens rikeste land, viser det at våre velferdssystemer ikke alltid treffer dem som trenger det aller mest. Arven etter den siste arbeiderpartiregjeringen var 10 000 personer som hadde vært passive sosialhjelpsmottakere i mer enn tre år. Vårt mål er at folk skal komme raskere tilbake i arbeid. Vårt mål er at folk skal kunne klare seg på egen inntekt. Vårt mål er at ingen skal leve i fattigdom i Norge.

I politikk er det ofte symbolene som skaper støy. Det kan vi tåle dersom vi når våre mål.

For Samarbeidsregjeringen er det et mål å holde den offentlige utgiftsveksten lavere enn veksten i Fastlands-Norge for å skape større rom for privat sektor. For 2003 er dette spesielt viktig av hensyn til konkurranseutsatt sektor. Derfor la vi frem et budsjett med en lavere utgiftsvekst enn på svært mange år.

Det er bra at også Arbeiderpartiet er opptatt av industriens situasjon. Men hva hjelper det å snakke seg varm

om industriens situasjon, når Arbeiderpartiet samtidig klasker til med skatteøkninger som rammer næringslivet, og utgiftsøkninger som vil skape større press i økonomien?

De som ventet seg nye og spennende initiativ fra Stoltenberg & Co., må være skuffet. Så langt er det gamle løsninger med mye støv fra Youngstorgets arkiver som er lagt på bordet. Melodien er den samme: Skattene skal opp.

Etter at Stoltenberg hadde økt skattene med rekordbeløp i sitt siste regjeringsår, gikk Arbeiderpartiet til valg med noe de kalte et verdipapir. Her ble det gitt løfter som skulle være viktigere enn andre løfter. Arbeiderpartiet garanterte at innslagspunktet for toppskatten skulle økes tilsvarende lønnsveksten. Det løftet har Stoltenberg allerede brutt i opposisjon. Med Arbeiderpartiets opplegg må en kvart million flere skattebetalere med vanlig inntekt betale toppskatt til neste år i forhold til Regjeringens forslag.

Det paradoksale er at mens Arbeiderpartiet snakker om industri og næringsliv, smeller de til med nye skattekrav som særlig rammer det private eierskapet.

I sitt alternative budsjett foreslår Arbeiderpartiet dobbelt beskatning av utbytte, høyere formuesskatt og innstramming i delingsmodellen. Dette er et kraftig angrep på norsk næringsliv, norske investorer og norske arbeidsplasser.

Under dekke av å skulle ta de rike går Arbeiderpartiet løs på titusenvs av norske små og mellomstore bedrifter og deres eiere som bruker pengene sine på å skape arbeidsplasser.

De siste årene har vi hatt en ganske omfattende debatt om behovet for å styrke det nasjonale eierskapet. Arbeiderpartiet står igjen uten en flik av troverdighet i slike spørsmål når de på denne måten går til angrep på norsk privat eierskap.

For å ta et eksempel: O. Mustad & Søn AS er en tradisjonsrik familiebedrift. Da avskrivningsreglene ble strammet inn for noen år siden, fikk denne bedriften en skattesmell. Det rettes nå opp igjen ved at vi øker avskrivningssatsene. For denne bedriften betyr det ca. 1 mill. kr i lavere skatt til neste år. Men hva hjelper det når Arbeiderpartiet kommer med nye skatter som vil øke skattebyrden for denne familiebedriften med 1,4 mill. kr? Det Stoltenberg gir med den ene hånden, tar han enda mer igjen med den andre. Resultatet av en slik politikk er at eierne flytter ut, og at arbeidstakerne mister jobben.

Ingen må undervurdere de utfordringer som deler av den konkurranseutsatte sektor møter. Vi la frem et statsbudsjett som skal trygge arbeidsplassene og fremme ny vekst og utvikling. Næringslivets dom var positiv da budsjettet ble lagt frem, mens kritikken fra deler av opposisjonen bare økte i styrke.

Da avtalen mellom regjeringspartiene og Fremskrittspartiet var et faktum, nådde svartmalingen et klimaks.

Jeg må få spørre: Har det gått Arbeiderpartiet hus forbi at næringslivet og næringslivets organisasjoner er enytidig positive – ikke bare til Regjeringens forslag, men

også til avtalen mellom regjeringspartiene og Fremskrittspartiet?

- Det er gledelig at hensynet til konkurranseutsatt sektor preger forliket, sa NHO.
- Budsjettavtalen er positiv for industrien, sa Prosessindustriens Landsforening.
- Viktige forbedringer for næringslivet, sa Abelia.
- Vi har fått full uttelling for våre kampsaker. Nå retter vi blikket mot nye utfordringer, sier Teknologibedriftenes Landsforening.

Byggenæringen, reiselivsbedriftene, servicebedriftene og Handels- og Servicenæringens Hovedorganisasjon sier nøyaktig det samme.

Vi får et budsjett som vil være med og trygge arbeidsplassene, bidra til å videreutvikle velferdssamfunnet og gi folk flest en enklere hverdag.

Til slutt: Flertallet foreslår at det skal innføres skattefritak for arbeidsgivers dekning av utgifter til barnehage for ansattes barn. Dette forslaget er ikke utredet og heller ikke finansiert i budsjettet for neste år. Her må vi legge til grunn at vanlige prosedyrer skal følges, og at Regjeringen kommer tilbake med forslag.

Eirin Falde hadde her overtatt presidentplassen.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Tore Nordtun (A): Jeg hadde forventet av representanten Sanner at han når det nå gjelder det første heleide – holdt jeg på å si – budsjettet som Høyre har vært med på å spikre sammen og står bak, hadde lagt mer vekt på fremtidsvyene i budsjettet og hvilken politikk vi nå skulle få se, men det var bare noen få setninger hvor han bandt det opp til at det var viktig å forandre Norge. Men så kom han tilbake igjen til regelen om at angrep er det beste forsvar. To tredjedeler av innlegget var et voldsomt angrep på Arbeiderpartiets budsjett, men lite et forsvar for det budsjettet som er forelagt oss. Og jeg må si at her har regjeringspartiene vært målrettet når det gjelder å få inn de sosiale ordningene på en meget usosial måte.

Det har over lang tid vært en konsensus – og Arbeiderpartiet har stått for – at målet er å jevne ut levevilkårene mellom friske og syke, mellom folk med arbeid og folk uten arbeid.

Når det gjelder dagpengerordningen, opplever vi – og Høyres representant får seg til å skryte av – at hvis folk som har en inntekt på 320 000 kr, nå skulle bli arbeidsledige, vil de tape 20 000 kr pr. år. Og ikke nok med det: De tar også mange andre ordninger fra de arbeidsledige. Her har høyre regjeringen vært helt klar i de sosiale innretningene, og har målrettet dette. Og ordningen med gratis medisin, som vi nå akkurat har fått innført på blå resept for alle eldre og uføre, blir nå fjernet for 625 000 mennesker. Her har Regjeringen og regjeringspartiene sammen med Fremskrittspartiet vært målrettet. Det samme gjelder trygdebilordningen, som er en bagatell, vil mange si, men som er et veldig sosialt og godt virkemiddel.

Er dette den riktige sosiale målrettingen for regjeringspartiene som vi kan se framover?

Jan Tore Sanner (H): Når jeg er nødt til å bruke litt av min tilmålte taletid til også å snakke om Arbeiderpartiets budsjett, er det fordi Arbeiderpartiet ikke vil gjøre det selv. Vi har nå gjennom to måneder fått det ene angrepet etter det andre på regjeringspartiene og på Regjeringen uten at Arbeiderpartiet har vært villig til å snakke om sitt eget budsjett. Denne gangen ventet Arbeiderpartiet med å legge frem sitt alternativ til etter at finanskomiteen hadde foretatt den reelle avgivelsen av finansinnstillingen. Det viser hvor engstelig Arbeiderpartiet har vært for å vise frem sitt eget budsjett.

Den endringen som nå foretas i dagpengesystemet, er en helt riktig reform. Målet med den reformen er å få folk raskere tilbake i arbeid. Vi gjør to ting som er viktig. Det ene er reformen av dagpengesystemet, og det andre er å styrke arbeidsmarkedsetaten. Vi sørger for at den enkelte arbeidsledige får en sterkere og mer målrettet oppfølging. Hele poenget er å få folk raskere tilbake i arbeid.

Det er riktig, som Tore Nordtun sier, at statsbudsjettet inneholder en rekke målrettede tiltak. Ja, målrettet mot dem som trenger det mest. Når vi foretar endringer i gravferdsstøtten, innebærer det at folk med relativt god råd ikke får støtte, samtidig som vi sørger for at de som har dårlig råd, skal få mer støtte.

Når det gjelder medisin på blå resept, er det et tilsvarende eksempel, fordi vi sørger for at minstepensjonister blant pensjonister og uføretrygdede skal få gratis medisin, mens andre med bedre råd ikke får det. Da sørger vi heller for å innføre en egen tak 2-ordning i egenandelsystemet, som innebærer at de med de største utgiftene skal få dekket mer. Dette er god sosialpolitikk – å sørge for at de som har de største behovene, skal få mer hjelp, og sørge for at de som trenger mer, også skal få mer.

Gjermund Hagesæter (FrP): Representanten Sanner starta innlegget sitt med å seie at dette budsjettet er eit godt budsjett for landet. Og for mange grupper er også det riktig. Det er eit godt budsjett.

Men for andre grupper er ikkje budsjettet godt. Ei av desse gruppene er firmabileigarane, som har liten grunn til å vere fornøgde. Firmabileigarane blir framleis sjablongskattlagde for ein privatbruk på 13 000 km, etter at han blei auka frå 10 000 km med verknad frå 1. januar 2002. Tal viser at den gjennomsnittlege privatbruken for firmabil er 8 500 km. Det betyr altså at firmabileigarane blir skattlagde for 4 500 km meir enn gjennomsnittet tilseier. Avhengig av prisen på firmabilen utgjer dette eit ekstra påslag på inntekta på 25 000–30 000 kr meir enn gjennomsnittleg privatbruk tilseier.

Mitt spørsmål er: Synest representanten Sanner at dette er eit fornuftig skatteprinsipp, nemleg at ein blir skattlagd for ei kilometerlengd som er større enn det den faktiske bruken tilseier? Eller meiner representanten Sanner at skattlegging for privat bruk bør avgrensast til den faktiske bruken, eventuelt til det den gjennomsnittlege bruken tilseier?

Jan Tore Sanner (H): La meg først si at jeg er enig med Gjermund Hagesæter i at det er et godt budsjett. Jeg er også glad for at vi kom frem til en løsning med Fremskrittspartiet som gjør at også Fremskrittspartiet har fått sitt preg på budsjettet.

Jeg må nok erkjenne når det gjelder firmabilbeskatningen, at jeg ikke anser meg selv som en ekspert på den. Selv om jeg er vel kjent med at mange av mine velgere gjerne hadde sett at vi hadde funnet rom for å redusere firmabilbeskatningen, har vi rett og slett ikke prioritert dette. Det er vel også det å si at firmabileiere ikke er en spesielt utsatt gruppe. Når vi har valgt å prioritere annerledes, er det fordi vi mener at andre skattelettelser har vært viktigere. Slik er det når man setter sammen et budsjett, i hvert fall hvis man skal holde seg innenfor det man mener er forsvarlige økonomiske rammer. Da må man prioritere mellom ulike skattereduksjoner.

Denne gangen mente vi at det var viktigere å redusere toppskatten. Og da er det jo en realitet at med vårt opplegg, som får Fremskrittspartiets subsidiære støtte, blir det 250 000 færre som betaler toppskatt. Det er folk med vanlig inntekt. Med Arbeiderpartiets opplegg ville sykepleiere og lærere måtte betale toppskatt, mens vi med vårt opplegg har sørget for at det blir færre. Vi har funnet det riktige å prioritere skattelettelser for bedrifter som satser på forskning og utvikling, og vi har funnet det riktige å prioritere boligskattreduksjoner i dette budsjettet.

Audun Bjørlo Lysbakken (SV): Vi har vært gjennom Regjeringens første år og dens to første statsbudsjetter. Det har vært få overraskelser. Den borgerlige regjeringen fører en politikk for deregulering, privatisering og blind markedstro, som fører skritt for skritt mot Høyresamfunnet. Nøkkelord for denne utviklingen er skatteletter for dem som har mest fra før, skatteletter som finansieres gjennom økte egenandeler, som ikke minst rammer dem som har minst i samfunnet vårt.

Vi har innstramminger i offentlig sektor. I nasjonalbudsjettet går det fram at det private forbruket skal øke sju ganger så mye som det offentlige forbruket neste år. Høyre er allede i gang med å fossro bort fra sine skoleløfter fra fjorårets valgkamp, gjennom f.eks. å lansere den oppsiktsvekkende ideen om at økt kvalitet i skolen kan oppnås uten økte utgifter. Vi har den første regjeringen som åpent innrømmer at dens politikk fører til reduksjon i den kommunale aktiviteten – aktiviteten til kommunene som skal produsere velferdstjenester for befolkningen – og som også sier at det er greit med økte sosiale forskjeller i samfunnet vårt.

Det som kanskje er mer overraskende for Høyres velgere, er at vi har sett lite til de av Høyres skatteløfter som var ment å skulle bedre den økonomiske situasjonen for dem som ikke har fullt så mye penger som de som f.eks. sitter med store aksjeutbytter. Vi har knapt fått noen lettelser for dem som har lave inntekter.

For eksempel var Høyres kanskje viktigste valgkamplofte for ungdom i fjorårets valgkamp at man ville øke frikortgrensen. Den har stått bom fast på 23 400 kr gjennom hele perioden, og mitt enkle spørsmål til Jan Tore

Sanner er: Hvorfor har man ikke prioritert denne type skattelettelser som ville gi noe til dem som har lite i samfunnet vårt? Hvorfor har man valgt å prioritere andre ting enn f.eks. å øke frikortgrensen?

Jan Tore Sanner (H): Det er alltid fascinerende når SV-ere snakker om skattelettelser. Det er vel ikke med den største overbevisningens kraft at slike budskap fremføres.

Vi har prioritert skattereduksjoner for folk flest. Det er det som er realiteten. Det vi har foreslått, er å heve innslagspunktet for toppskatten, noe som bidrar til at folk med vanlig inntekt – folk som jobber innenfor helsevesenet vårt, lærere osv. – skal slippe å betale toppskatt. Vi har økt minstefradraget, noe som innebærer at folk med de laveste inntektene får lavere skatt. Vi har også redusert boligskatten, noe som kommer folk flest til gode.

Men det er samtidig riktig observert at vi også har redusert skatten for næringslivet, og det har vi gjort av to grunner. Den ene er at det i dag er viktig at vi trykker arbeidsplassene i den konkurranseutsatte del av næringslivet vårt, og samtidig er det viktig at vi legger til rette for ny vekst, ny utvikling og nye arbeidsplasser. Det er det vi skal leve av i morgen, og derfor har vi vært opptatt av at vi skal bedre rammebetingelsene for næringslivet.

Ellers er det ikke riktig at Høyre «fossror bort fra sine skoleløfter». Jeg kan ikke skjønne hvor representanten har det fra. Vi har en utdanningsminister som virkelig har tatt tak i skolens største problem, nemlig mangelen på kvalitet. Vi har fått en utdanningsminister som nå målretter reformene for å gi skolene større pedagogisk frihet, og samtidig sørge for at kunnskapsnivået blir løftet. I dette budsjettet har vi prioritert gjennomføringen av kvalitetsreformen innenfor høyere utdanning, slik at vi nå virkelig har fått et løft innenfor høyere utdanning i Norge. Det er forslag som alle regjeringspartiene er svært stolte av, og som også er viktig i forhold til å skape ny vekst og nye muligheter for fremtiden.

Marit Arnstad (Sp): Høyre har i dag brukt en del tid på å berømme Fremskrittspartiet for deres samarbeidsvilje. Det har virket nokså enkelt for Høyre å konstatere at dette er et budsjett vi kan leve godt med, og det skjønner jeg. Først fikk partiet kneblet Kristelig Folkeparti i regjering, og så fikk de nedkjempet Fremskrittspartiet i Stortinget. Nå har Sanner fra Høyre brukt en del av sin taletid til å skjelle ut andre partier i sitt innlegg, så jeg skal bruke denne replikken til å utfordre Høyre på noen Høyresaker.

Men la oss først se på hva et slikt Høyre-budsjett faktisk betyr. Det betyr at en prioriterer privat forbruk framfor offentlig velferd. Det betyr at en prioriterer familier der begge foreldrene har omsorgen for barna og kan ta ut kontantstøtte, framfor enslige forsørgere, som kanskje har den tøffeste økonomiske situasjonen. Det betyr at en prioriterer skattelette framfor målrettet industripolitikk, og det kommer til å bli et budsjett for fortsatt sentralisering og for en dårligere lokal velferd.

I valgkampen var Høyre opptatt av skolepolitikk. Mange føler seg i dag sviktet av Høyre når det gjelder skolepolitikken. Mange av dem som i dag er i grunnskolen, kjemper for å prøve å få til et rimelig tilbud til barna i grunnskolen. De som er bekymret over at utstyr og tilbud forsvinner, de som er bekymret for skolehverdagen til barna, og ikke minst de som er bekymret for skolebygningene og inneklimateproblematikken, lurer nå på: Hvor ble det av skoleløftene til Høyre? Når foreldre mer eller mindre presses til å omgå reglene om at foreldre ikke skal betale for offentlig skolegang ved frivillige bidrag, kan en begynne å lure.

Kommunalministeren har bekreftet at det blir stramt for kommunene neste år. De skal bruke nesten 6 milliarder kr av det de kunne ha brukt på eldreomsorg og skole, til å dekke en pensjonsregning som staten burde ta. Hva har Høyre i dag å si til dem som føler seg sviktet av Høyre i skolepolitikken? Skal de fortsette å si at dette bare handler om lærerne og ikke om ressursene? Skal de fortsette å si at det bare gjaldt private skoler, men ikke en bedre offentlig grunnskole? Hva er Høyres melding til dem?

Jan Tore Sanner (H): Jeg registrerer at Senterpartiet nå også har begynt å bruke Arbeiderpartiets retorikk om at det er en Høyre-regjering og et Høyre-budsjett. Jeg registrerer at Marit Arnstad sier at først har Høyre nedkjempet den ene, og så har vi nedkjempet den andre. Jeg synes det er litt respektløst. Vi har en samarbeidsregjering, bestående av tre partier, som samarbeider meget godt. Når man på den måten forsøker å slå kiler inn i et samarbeid, viser det vel kanskje hvor langt man selv er fra regjeringsmakt.

Vi er opptatt av å samarbeide for å gjøre alle til vinner, og vi har gått inn i forhandlinger i Stortinget for å finne løsninger som begge parter kan leve med, enten det var i samtalen med Fremskrittspartiet eller om det var i samtalen med Arbeiderpartiet. Den holdningen at man skal samarbeide for å ydmyke andre, kommer man ikke langt med.

Ellers er vel kanskje en av forskjellene mellom Senterpartiet og Høyre at vi ikke har noe imot at det private forbruket øker. Vi er for at det skal skapes større rom for privat sektor. Det er en realitet at det private forbruket økte sterkt også den gangen representanten Marit Arnstad satt i regjering, men vi har altså ikke noe imot at det skjer.

Så er det spørsmål om skolepolitikken. Hvis det var så enkelt at det bare var et spørsmål om penger, ja, så ville vi allerede hatt verdens beste skole i Norge. Vi ligger på verdenstoppen når det gjelder ressurstilgang, mens vi ligger sånn omtrent midt på treet når det gjelder innhold. I de arbeiderpartiregjeringene vi hadde på 1990-tallet, gjennomførte man reformer fra grunnskolen og til høyere utdanning. Ingen av de reformene hadde som mål å øke kvaliteten i skolen, og det er kanskje noe av årsaken til at vi står der vi står. Derfor var noe av det første utdanningsminister Kristin Clemet tok tak i, å sette i gang et arbeid med å snu enhver stein for å se på hvordan vi kan skape

en skole med høyere kvalitet og med mer innhold. I fjor økte vi timetallet i grunnskolen, i år sørger vi for at høyere utdanning får et skikkelig løft.

Ranveig Frøiland (A): For Arbeidarpartiet er, sidan Arbeidarpartiet sin politikk vart etterlyst, arbeid og velferd det viktigaste. Siv Jensen sa i ein replikk tidlegare i dag at det no er dramatiske endringar når det gjeld selselsetjingssituasjonen; arbeidsløysa aukar. Svaret til Arbeidarpartiet er at dei som er arbeidsledige, skal vera trygge på at dei kan vera det og leva eit liv medan dei søkjer på arbeid igjen. Svaret til Høyre er at no gjer vi det så vanskeleg som mogleg, så finn dei seg nok arbeid igjen. Folk vil ha arbeid dersom det er arbeid.

Når det gjeld velferd, kallar Høgre budsjettet sitt for skreddarsaum, og seier at arven etter Arbeidarpartiet var eit tal sosialhjelpsmottakarar som var veldig høgt. Dei siste fem åra har Kristeleg Folkeparti hatt ansvaret for alle budsjetta, medan Arbeidarpartiet har hatt ansvaret i halvtanna år. Eg går ut frå at dette er ein kritikk av samarbeidspartnarane i Kristeleg Folkeparti. Skreddarsaum skal rettast inn mot den enkelte. For Arbeidarpartiet har alltid universelle ordningar vore viktige, universelle ordningar som gjer at alle, uavhengig av kva slags bakgrunn dei har, har ein del rettar. No er det tilbake igjen til forsorga. Ein skal bretta ut livet sitt på sosialkontoret og fortelja om elende, dersom ein skal få pengar til medisinar på blå resept. Det som Arbeidarpartiet innførte i fjor, med støtte frå Stortinget, var at alle eldre og uføre skulle sleppa å betala eigendel på blå resept. No lyt 625 000 betala denne eigendelen sjølve. Det er å gå tilbake igjen til forsorgssamfunnet, ikkje å gjera ordningane universelle slik at alle kan få rett til dei. I tillegg tek ein frå einslege forsørgjarar – det er småleg.

Jan Tore Sanner (H): Jeg oppfattet ikke helt spørsmålet.

Den omleggingen som vi nå foretar i budsjettet, har først og fremst som formål, som representanten er inne på, å sy skreddersøm, og det er for å sørge for at den enkelte menneske som har ekstra store utfordringer, skal få mer hjelp. Det jeg tror vi må erkjenne, alle som også har vært tilhengere av universelle ordninger, er at de velferdssystemene som vi har hatt, ikke har klart å hjelpe den enkelte menneske som har ekstra store problemer. Det må jo være et paradoks, også for Arbeiderpartiet, at vi i et av verdens rikeste land opplever nyfattigdom. Da gjør vi noen grep for å sørge for at vi klarer å hjelpe dem som har de største problemene, bl.a. gjennom den fattigdomspakken som Regjeringen har lagt frem, hvor man bl.a. øker bostøtten for pensjonister med ekstra dårlig råd og for barnefamilier med ekstra dårlig råd.

Når det gjelder ordningen med blå resept, er ikke det en ordning som har levet i all sin tid. Dette var en ordning som ble innført fra 1. oktober i år, så det er en ordning som har vart i en drøy måned. Det vi nå gjør, er å sørge for at minstepensjonistene blant uførepensjonister og alderspensjonister fortsatt skal få gratis medisin, og samtidig sørger vi for at folk med ekstra store utgifter i

forbindelse med sykdom skal få dekket mer av det gjennom en såkalt tak 2-ordning. Det viktigste vi kan sørge for, er at folk er i arbeid. Det er derfor det er så viktig at vi nå får vedtatt et budsjett som bidrar til å trygge arbeidsplassene i konkurranseutsatt sektor, og et budsjett som vil fremme vekst og ny utvikling i næringslivet. At folk er i arbeid og at de har en lønn som de kan leve av, må tross alt være det viktigste. Derfor er vi også opptatt av å redusere skattene på vanlige inntekter.

Presidenten: Replikkordskiftet er omme.

Øystein Djupedal (SV): Sett utenfra må norsk politikk fortone seg ganske uforståelig. Vi er et rikt land, det rikeste av alle land gjennom alle generasjoner. Staten er rik, og det personlige forbruket er høyt, men samtidig har vi kommuner som har så store mangler at det er iøynefallende. Det er dette paradokset som for de fleste er helt uforståelig og aldeles unødvendig. Norge er et rikt land, som velger å forvalte sin rikdom dårlig. Det er vanskelig å forstå hvorfor det skal være slik, og hvorfor det ikke skal være mulig å prioritere, slik at vi kan bruke vår velstand til å bygge et samfunn med bedre velferd for alle. Det er det SV gjør i vårt alternative statsbudsjett, vi prioriterer. Vi har den samme balansen som Regjeringen, men samtidig finner vi rom for å øke bevilgningene til skolen, for å bekjempe fattigdom, for å fjerne egenandeler, for å fjerne alle usosiale kutt i Regjeringens forslag, for å bygge flere boliger, for å satse på kultur og opplevelser, for å følge opp psykiatriplanen, for å bruke mer penger til kollektivtrafikk og ikke minst for å øke bevilgningene til tiltak mot arbeidsledighet. Kort sagt: Vi satser på fellesskapet, på det fellesskapet vi alle sammen er avhengige av. Det er dette som er det viktigste, å satse på fellesskapet. Det viktigste er ikke lettelse i campingvognavgift eller motorsykelavgift eller billigere sprit.

At Regjeringen velger å knytte seg stadig tettere til Fremskrittspartiet, er et valg de har gjort, og et valg de må ta konsekvensen av. For resultatet ser vi: En politikk, der privatisering er viktigere enn velferd, der rettferdig fordeling ikke engang er et politisk mål, der tiltak for de fattigste skal betales av de nest fattigste, der egenandeler på medisin og helse skal økes, men ikke skattene for de som er rikest, der kommunene går på sparebluss, der åtte av ti kommuner i år går med store underskudd, med kutt i velferdstilbudet som resultat, og der det private forbruket skal øke syv ganger så mye som fellesskapets forbruk, der privatskolene er viktigere enn offentlige skoler, og der skattelettelse for rederiene er viktigere enn å skjermeytelsene til de arbeidsledige. Dette er en del av de valg Kristelig Folkeparti har gjort, et valg de må forsvare, et valg jeg forstår, og registrerer, de ikke syns er så veldig enkelt.

SV har valgt annerledes. I SVs forslag til statsbudsjett finner vi rom for å bruke hele 8 ½ milliard kr mer til velferd i norske kommuner uten å bruke en eneste ekstra oljekrone. Det betyr at vi prioriterer, det betyr at vi bruker mindre penger til mange ting, men det betyr at vi bruker mer til det vi mener er det viktigste, og som de fleste

mennesker rundt i Norges land mener er viktigst. Det betyr at vi bruker mindre penger til Forsvaret, vi fjerner kontantstøtten, vi bruker mindre penger til privatskoler, vi øker skatten for dem som har mest, særlig for dem som har store inntekter fra aksjer, og vi vrir investeringer fra oljesektoren til kunnskap og til utdanning. For det betyr bedre velferd, helt fra barnehagen og til sykehjemmet.

I Regjeringens statsbudsjett var det som følge av avtalen i opposisjonen tidligere i år 1,7 milliarder kr mer til barnehager. Det er den største enkeltsatsing på barnehager noensinne, og er utelukkende opposisjonens fortjeneste. Til tross for det er det for lite for å nå målet om makspris og målet om å nå en utbygging som muliggjør at alle som ønsker det, skal få plass. Vi er derfor tilfreds med at opposisjonen har forhandlet fram en tilleggsavtale som gir 287 mill. kr ekstra til barnehagene, og som er fulgt opp i budsjettforliket. Det vil bety at det neste år blir nesten 2 milliarder kr mer til barnehager i Norge, og det betyr at fra 1. august neste år vil prisen på en barnehageplass gå ned imot 2 500 kr, og fra nyttår neste år vil prisen ikke overstige 2 500 kr pluss den prisstigning som har vært i perioden. Året etterpå vil vi komme ned i 1 500 kr for en heldagsbarnehageplass, og det er SV meget stolt av å ha vært en viktig del av å få til.

I SVs alternative budsjett fremmer vi den storstilte satsingen på kvalitetsheving i skolen, både når det gjelder innhold og når det gjelder bygninger, som vi har lovt våre velgere i valgkampen. Vi ønsker å skape verdens beste skole. SV bruker nesten 3 milliarder kr mer på skole til neste år. Det er ganske uforståelig at dette rike landet ikke har råd til å ha skolebygninger som er moderne, ha moderne undervisningsmateriell, kort sagt: ha en skole som lyser. For det er det vi ønsker at skolen skal gjøre. Dypest sett er det ingenting som er viktigere enn å ruste opp norsk utdanning for å skape læringslyst og nysgjerrighet. For det er det det blir kvalitet av. Men enkelte gjør det til en dyd å late som om det er mulig å få kvalitet uten penger. Ingenting kunne være mer feilaktig enn det. I tillegg fremmer vi forslag innenfor utdanningssektoren om bokstipend i den videregående skolen for å gjøre skolen gratis for alle som går der. Vi vil ha gratis leirskole, og vi fremmer forslag om å få prisen for en heldagsplass i skolefritidsordningen ned imot 760 kr pr. måned. Det man opplever, særlig når det gjelder skolefritidsordningen, er store kutt fra Regjeringen, som vil gjøre at ordningen til neste år vil bli dyrere og dårligere. Det vil i praksis bare være en oppbevaring mens foreldrene er på jobb. SV ønsker ikke dette.

Regjeringspartiene, kanskje særlig Høyre, sliter med stor troverdighet i skole spørsmål. De prøver å innbille det norske folk at vi allerede bruker veldig mye penger på skolen, og at vi kan få en bedre skole for mindre penger. De sier at kommunene bruker pengene sine feil, og at bare det blir mer privatisering, mer konkurranseutsetting og større kommuner, vil det bli bedre i alle landets kommuner. Tro det, den som vil!

Regjeringen prioriterer i dette budsjettet å bruke inntil 20 000 kr mer pr. elev i privatskoler og ikke én krone mer

(Djupedal)

til de 98,5 pst. av elevene som går i den offentlige skolen. Det betyr at de få elevene som går i privatskolene, er de eneste denne regjeringen har omsorg for innenfor utdanningssektoren, ikke de 98,5 pst.

SV prioriterer rettferdig fordeling og fjerning av fattigdom. SVs skatteopplegg vil gi skattelettelse for dem med inntekter opp til 325 000 kr. For dem med inntekter opp til ca. 500 000 kr vil det bli ubetydelige endringer, mens de med store inntekter, særlig fra skattefrie aksjegevinster, vil få skatteskjerpelse. Det er et særnorsk fenomen at vi ikke har skatt på aksjeutbytte. Alle våre naboland har det, unntatt Finland, men de vurderer nå å innføre det. Tyskland har det, England har det, USA har det, Japan har det. Det betyr at vi i Norge har en særnorsk ordning, med skatteamnesti for de aller rikeste. Det viser seg jo i forbindelse med de spørsmål som vi har stilt til departementet, at de 226 rikeste menneskene i Norge, som har en inntekt på over 20 mill. kr i året, har en skattefri aksjegevinst pr. år på over 21 mill. kr. Det betyr altså at disse få menneskene har så store inntekter som med fordel burde ha vært beskattet, for at man skulle klare f.eks. å fjerne fattigdommen. Dette er en av de mest urimelige ting i vårt skattesystem, og en av de tingene som SV ønsker å fjerne.

I tillegg ønsker vi – og det er et mål – at vanlige inntekter skal beskattes lavere, og at høyere inntekter skal beskattes mer, særlig inntekter fra kapital. Og dette foreslår vi fordi det er rettferdig, og fordi det frigjør penger til å løse andre viktige samfunnsoppgaver. Men denne regjeringen har dessverre ikke rettferdig fordeling som et mål. Man har kamp mot fattigdom som et mål, men dette betales ikke av de som burde ha betalt det, men av de som er nest fattigst.

I tillegg fremmer SV forslag om å øke frikortgrensen for ungdom til 35 000 kr, vi fjerner dokumentavgiften ved kjøp av bolig for ungdom under 30 år, og vi øker avskrivningstiden for industrien til 20 pst., slik også flertallet går inn for, og det er vi glad for.

I tillegg øker vi den alminnelige skattesats til 28,5 pst. Men dette kombinerer vi med betydelige økninger i minstefradraget, noe som gjør at alle med helt alminnelige inntekter og opp til godt over det også, får lavere skatt eller uforandret skatt.

I tillegg – og det er en viktig bit av SVs skattepolitikk – foreslår vi å følge opp Grønn skattekommissjons mange forslag, der man ønsker mer skatt på miljøskadelig adferd og lavere skatt på arbeid, først og fremst ved en reduksjon i arbeidsgiveravgiften. For staten er dette et nullsumspill, men for miljøet og ikke minst for miljøvennlige arbeidsplasser er dette et betydelig pluss. Bare slik vil det være mulig å omstille Norge til et grønnere og mer bærekraftig næringsliv og bare slik vil det være mulig å følge opp de forpliktelser som ligger på Norge gjennom Kyotoavtalen og andre internasjonale miljøavtaler.

SVs skattepolitikk er grønn og rød. Den er grønn og rettferdig. Det betyr at de økte inntekter som SVs skattepolitikk gir, gir vi ut igjen for å styrke velferdsstaten. Det mener vi er det aller viktigste i den situasjonen vi er i.

Noe av det viktigste framover er også å få et lavere rentenivå og ikke minst å få svekket kronekursen. Dette har jo vært en del av dagens debatt, uten at det har vært mulig å få noen bevegelse på det. Regjeringens mantra er at bare vi får et stramt budsjett, vil det meste gå bra. Dette er selvfølgelig ikke riktig. Det man har gjort fra Stortingets side, er å fraskrive seg muligheten til å ha innflytelse på en så viktig del av norsk samfunnsnivå. Denne er delegert til hovedstyret i sentralbanken ved at de skal fastsette rentenivået til enhver tid, og Stortinget – eller for den saks skyld finansministeren – skal ikke ha ett ord med i laget.

Dette regimet har ikke vist seg å fungere. Det har vist seg å være et dårlig regime for en liten økonomi som Norges. Et lite land med en liten valuta er nødt til å ha en pengepolitikk som henger sammen med de øvrige forhold i økonomien. Når man har en sentralbank som ensidig vektlegger inflasjon og ikke velger å vektlegge produksjon, kronekurs eller for den saks skyld sysselsetting, går dette riktig ille, og det er akkurat det det har gjort. Industrien har fått en ekstra belastning på over 10 pst. de siste årene, som utelukkende skyldes omlegging av valutapolitikken. Det betyr at når lønnsom, konkurransekraftig norsk industri nå sliter og delvis legger ned og flagger ut, skyldes det ikke noe annet enn at vi har fått en styrking av kronekursen som det ikke har vært mulig å leve med. Vi ønsker en endring som gjør at man kan ta mer hensyn til sysselsetting, produksjon og kronekurs, og ikke ensidig se på inflasjonen. Man trenger ikke å endre forskriften til Norges Bank for dette. Man kan bare sørge for å gi en nødvendig presisering, slik at Norges Bank ikke blir så enøyd, men bruker begge øynene og ser alle de ord som står i valutaforskriften. For norsk økonomi er dette ualminnelig viktig. Ikke minst er det viktig for de mange arbeidsplassene som nå legges ned, og for et næringsliv som er konkurransekraftig og overlevelsedyktig.

Jeg er overrasket over at det ikke skal være mulig å få større interesse rundt dette. Jeg er også overrasket over at regjeringspartiene og Arbeiderpartiet ensidig velger å si at dette systemet fungerer godt, når alle fornuftige mennesker ser at dette systemet overhodet ikke fungerer. Det er derfor Regjeringens ansvar når lønnsomme arbeidsplasser nå legges ned og flyttes ut på grunn av den sterke kronen og den høye renten. De ønsker et system der sentralbanken er overdommer og ikke finansministeren, som saklig sett i ethvert demokratisk system burde ha vært den øverste ansvarlige både for pengepolitikk og finanspolitikk i et land.

Det politiske landskapet som tegner seg framover, er ikke spesielt lystelig sett med SVs øyne, og heller ikke sett med øyne som er opptatt av fellesskapet og velferdsstaten. Vi som er opptatt av å ivareta det beste i det norske samfunn og i å videreutvikle velferdsstaten, registrerer at vi har en regjering som har knyttet seg til Fremskrittspartiet. Vi registrerer at denne regjeringen vakler videre med stadig tettere bånd til et parti som har en helt annen dagsorden enn f.eks. det jeg vil anta at Kristelig Folkeparti har. Det betyr at vi nå får mer privatisering og

mer konkurranseutsetting. Vi får et samfunn med større forskjeller. Vi får kort sagt et kaldere samfunn.

Dette budsjettforliket har, særlig på de punkter som ikke berører økonomi på kort sikt, en veldig klar Høyreprofil. Og det er denne strukturpolitikken som går på konkurranseutsetting, utfordringsrett og fjerning av rettigheter for arbeidstakere, Høyre og Fremskrittspartiet setter kloa i, og som gjør at de får abonnement framover på å føre en politikk i feil retning. Jeg er svært overrasket over at Kristelig Folkeparti kan leve godt i dette selskapet, for Kristelig Folkeparti har egentlig en separat dagsorden som ligger tettere opp mot det som ikke minst SV er opptatt av.

Vi har lagt fram et budsjett innenfor de samme rammene som Regjeringen, med den samme balanse som Regjeringen, der det er rom for å prioritere velferd, barn og unge og rettferdig fordeling. Det er vi veldig stolte av. Vi har laget et budsjett som norsk næringsliv vil leve ikke bare godt med, men svært godt med, for vi gir lettelse innenfor de områdene det er nødvendig å gi lettelse på. SV har laget et alternativt budsjett, som burde ha vært vedtatt, men som dessverre ikke blir vedtatt.

Utfordringen framover vil jo bli den: Hvis Kristelig Folkeparti fremdeles skal sitte i en regjering tett bundet opp mot Fremskrittspartiet, så får vi et samfunn som ved mange viktige veivalg, vil gå i feil retning. SV vil til enhver tid være der og utfordre fra den andre siden, utfordre på det verdigrunnlaget vi ønsker at det norske samfunn skal bygge videre på. Og det kan oppsummeres veldig kort: Vi ønsker et varmere og mer solidarisk samfunn, med mindre forskjeller mellom folk.

Jeg tar med dette opp både de forslagene i innstillingen som vi står sammen med andre partier om, og de som vi er alene om.

Presidenten: Øystein Djupedal har tatt opp de forslagene han refererte til.

Det blir replikkordskifte.

Reidar Sandal (A): Representanten Djupedal la i innlegget sitt stor vekt på velferdsoppgåvene i samfunnet. Eg vil konsentrere meg om eit par av desse.

Vi har i haust fått klare meldingar frå kommunepolitikarane våre: Regjeringa legg opp til å svelteføre kommunane neste år. Det vil særleg gå ut over skulane og eldreomsorga. Dermed rammar Regjeringa dei aller viktigaste velferdsoppgåvene i samfunnet vårt.

Arbeiderpartiet meiner at dei eldre i samfunnet vårt skal leve under verdige forhold. Vi avviser derfor regjeringspartia og Framstegspartiet sitt opplegg. Dei vil nemleg gi altfor lite pengar til å pleie og hjelpe dei eldre. Det vil føre til klart dårlegare kvalitet i eldreomsorga. Den offentlege skulen får langt dårlegare vilkår neste år med regjeringspartia og Framstegspartiet sitt opplegg. Det vil spesielt ramme barn og unge som har eit særleg behov for hjelp i opplæringa. Ein slik politikk er usosial. Samtidig føreslår regjeringspartia og Framstegspartiet å gi langt meir pengar til privatskular. Arbeiderpartiet avviser denne politikken. Vi vil løyve 3 milliardar kr meir til

kommunane enn det Regjeringa har gjort framlegg om. Arbeiderpartiet står fast ved at vi skal ha ei skikkeleg eldreomsorg og ein forsvarleg fellesskule.

Eg vil gjerne utfordre representanten Djupedal nettopp på disse to områda og stille følgjande spørsmål: Korleis vurderer Sosialistisk Venstreparti regjeringspartia og Framstegspartiet sine forslag når det gjeld eldreomsorg og skule? Og for det andre: Kva meiner SV om Framstegspartiet sitt forslag til kommuneøkonomi for 2003?

Øystein Djupedal (SV): Jeg takker for en veldig vennlig replikk. Jeg kan uten videre si at jeg er enig i alt det representanten Sandal sier. Vi kan nok være uenige om doseringen på enkelte felt, men det kan vi komme tilbake til på et annet tidspunkt.

Den retningen som jeg ser i Arbeiderpartiets alternative budsjett, er god. Det er en retning som jeg tidligere har gitt honnør til Arbeiderpartiet for. De har funnet tilbake til mye av det som har vært Arbeiderpartiets mangelvare gjennom mange år. Nå har de kommet tilbake der de hører hjemme, og det skal Sandal og Arbeiderpartiet ha honnør for.

Det er klart at det Regjeringen sammen med Fremskrittspartiet gjør, er en katastrofe for dem som er opptatt av velferdsproduksjon i Norge. Det det betyr, er at man later som om man gir noen penger, og later som at man gir en styrking, mens alle landets ordførere, alle landets kommunepolitikere, jo ser at dette ikke er realiteten. Det å sitte i et vanlig norsk kommunestyre i dag er bare en kamp om hvor man – på en måte – skal hindre nedskjæring, ikke om hvor man skal bygge ny velferd.

Regjeringen har jo et slikt mantra: Kommunene bruker pengene sine feil. Hvis de bare lager større kommuner, har mer konkurranseutsetting, mer privatisering, vil dette gå så uendelig mye bedre. Men alle vet at dette ikke er riktig. Alle vet at situasjonen ikke er slik. Til og med Høyre-ordførere, når de kommer til Stortinget, høres ut som SV-ere hele gjengen, for de har selvfølgelig et press fra sine velgere. De krever også gode og anstendige skoletilbud, gode og anstendige tilbud for de eldre, som vi fra SVs side er opptatt av, og som jeg vet at Arbeiderpartiet også er opptatt av. Det betyr at i den situasjonen vi nå er i, hadde det eneste riktige vært å gi kommunene mer penger for å løse de mange viktige utfordringene som norske kommuner står overfor. Det er innenfor eldreomsorgen, det er innenfor skolen, ja det er innenfor hva det måtte være av viktige fellesskapstjenester.

Det vi fra SVs side har som perspektiv, er at mange av de viktigste oppgavene i vårt samfunn løser vi best i fellesskap. Det betyr at vi betaler skatt inn til et samfunn og får tilbake ting i form av velferdsproduksjon: barnehager, skoler, eldreomsorg og hva det måtte være. Jeg er glad for av SV og Arbeiderpartiet i mange henseender kan være enige når det gjelder dette.

Torbjørn Hansen (H): Mitt spørsmål til representanten Djupedal handler også om situasjonen i kommunesektoren.

SV foreslår en kraftig økning av pengebruken i kommunene. Det er selvsagt positivt å ville hjelpe kommunene i en vanskelig økonomisk situasjon, og ønsket om å bedre rammene i velferdsstaten deles nok av de fleste partier på Stortinget. Men det er faktisk en grunn til at Regjeringen er varsom med utgiftsveksten i offentlig sektor, og samtidig prioriterer betydelige skatte- og avgiftsreduksjoner for næringslivet. Norge har allerede et meget høyt rentenivå, en rekordsterk kronekurs og et meget høyt lønns- og kostnadsnivå. Dette er jo rammevilkår som fører til utflytting og nedleggelse av tusenvis av arbeidsplasser i tradisjonell industri, og dette rammer nettopp distriktskommunene.

For min del kjenner jeg problemstillingene rimelig godt siden jeg er oppvokst i kommunen Kvam i Hardanger. Kommunen har to internasjonalt konkurrerende hjørnesteinsbedrifter, nemlig skipsverftet Fjellstrand og smelteverket Bjølvefossen. Her jobber det hundrevis av ansatte, og bedriftene er ekstremt sterkt eksponert mot valutakurs, lønnsnivå og rentenivå. En nedleggelse ville være en katastrofe både for dem som jobber der, og for kommunen, som ligger ute i distriktet.

SVs budsjett vil utvilsomt føre til høyere rente, sterkere kronekurs og større press på lønningene. SV har en reell underliggende vekst i offentlige utgifter på 2 pst., og det er en vekst som er fire ganger høyere enn det som er foreslått i Regjeringens opplegg. Dette fører åpenbart til press i økonomien. I tillegg foreslår altså SV 7 milliarder kr i økte skatter og avgifter på næringslivet.

Mitt spørsmål til representanten Djupedal er: Er SV klar over konsekvensene av en slik finans- og skattepolitikk, og hva det vil bety for sysselsettingen og bosettingen i Distrikts-Norge? Er dette en bevisst strategi som SV har valgt, og som partiet tar det fulle og hele ansvar for, eller er dette en bakside av medaljen som Djupedal ikke vil vedstå seg? Jeg håper jo virkelig at ikke representanten Djupedal lever på den oppfatningen av fikse triks i pengepolitikken, men kan svare på disse utfordringene.

Øystein Djupedal (SV): Hvor representanten Hansen tar sine tall fra, får være opp til ham. Men det er riktig at vi øker de totale skatteinntektene til staten i dette budsjettet med ca. 3,6 milliarder kr. Disse pengene vil vi bruke på velferd. Men næringslivet totalt sett kommer ut med pluss, fordi vi vil treffe en masse ulike tiltak for der ved å skape omstilling i norsk næringsliv. Det betyr at hovedgrepene vi gjør, gjør oss mindre oljeavhengig. Det betyr at vi ønsker å frigjøre kapital som i dag går til oljesektoren, for å investere den i livskraftige grønne arbeidsplasser i fastlandsøkonomien, fordi Norge er veldig eksponert ved å ha en så stor del av sin industri knyttet til én sektor, og dermed knyttet opp til svingninger i dollarkursen eller i oljeprisen.

Norsk næringsliv hadde levd meget godt med SVs budsjett, for vi tar tak i det som er framtiden for norsk næringsliv, nemlig det å være konkurransedyktig på tross av at vi har et kostnadsnivå som selvfølgelig ikke kan konkurrere med asiatiske land eller hvilke som helst and-

re lavkostland. Det vet vi utmerket godt. Og norske bedrifter som allerede i dag er dyktige, er dyktige fordi de har mer kompetanse, mer kunnskap i produktet, som gjør det konkurransedyktig på tross av at lønnsnivået i Norge er høyere enn i sammenlignbare land. Det betyr at det må vi legge til rette for fra Stortingets side. Men norsk konkurransekraft er mer enn bare akkurat hva Stortinget gjør for hver enkelt bedrift.

Konkurransekraft, f.eks. i distriktskommuner med store hjørnesteinsbedrifter, er å ha et velfungerende velferdssystem. Det er å ha en offentlig skole som er god, det er å ha universiteter og høyskoler som er gode, det er å ha et helsestell som er godt, og det er å ha barnehager til sine ansatte. Det er jo ingen som vil finne på å flytte til en hjørnesteinsbedrift hvis det ikke fins en barnehageplass slik at en kan få ungene i barnehage, eller ikke fins en plass på sykehjemmet eller på skolen.

Det er her Høyre går seg helt vill, fordi de ønsker å strupe kommunene mens de sier at da skal vi få det bedre i Norge! Gå ut og snakk med bedriftsledere, gå ut og snakk med ansatte, gå ut og snakk med folk i kommunene og si at bare Høyres skattepolitikk blir vel gjennomført, får vi det fryktelig mye bedre i denne kommunen. Det er ikke én velger som tror på dette, og heller ikke én bedriftsleder.

Gjermund Hagesæter (FrP): No er det ikkje noko nytt at SV vil auke skattar og avgifter. Det får representanten Djupedal godt fram i innlegget sitt, og det fekk SV godt fram i dei merknadene som kom frå finanskomiteen.

I Budsjett-innst. S. nr. 1, på side 14, omtalar SV tobakksavgifter og alkoholavgifter, og der seier dei følgjande:

«I tillegg til å skaffe inntekter til fellesskapet, bidrar de til å redusere forbruket av tobakk og alkohol og dermed lavere utgifter til helse og sosialsektoren. Slike avgifter gir en vinn-vinn-situasjon, og bør utnyttes maksimalt».

No er det jo semje om at eit høgt alkoholforbruk er skadeleg. Likevel er det òg forskning som viser at eit moderat alkoholforbruk ikkje er skadeleg, men tvert imot både betrar helsa og forlengjer levealderen i forhold til dei som er totalfråhaldne. At dette vil gi eit utslag på både helseutgifter og trygdeutgifter, er likevel eit poeng eg let liggje. Det eg derimot ønskjer eit oppklarande svar på, er kva SV eigentleg meiner med den maksimale utnyttinga av denne såkalla vinn-vinn-situasjonen. I dag kostar t.d. ein halvliter ca. 50 kr, og då er spørsmålet mitt: Kva vil han koste når SV er ferdig med denne vinn-vinn-situasjonen kanskje fem år fram i tid? Vil han koste 60 kr, 70 kr eller 100 kr?

Øystein Djupedal (SV): Det var da et aldeles merkelig eksempel som ble trukket fram! Hvis man går ut og kjøper en halvliter til 50 kr, er de totale avgiftene som staten tar inn på denne, i størrelsesorden 6–7 kr. Det var det aller dårligst tenkte eksempelet man kunne trukket fram, for resten av disse pengene går jo til restauratørene, eller til det som måtte være av lønninger og utgifter for

dem. Det fins ingen del av norsk alkoholomsetning der det er større fortjeneste enn akkurat på å selge en halv-liter på en restaurant. Men la det ligge her, jeg har forstått poenget til representanten Hagesæter: Han mener at SV burde ha gått inn for lavere alkoholavgifter og lavere tobakksavgifter.

Svaret på det er nei! Vi nuller ut egenandelene i vårt budsjett. Vi har en sosial profil på vår skatte- og avgifts-politikk som gjør at de med lave inntekter faktisk får mer med SVs budsjett. Det betyr at vi bruker disse pengene som staten tar inn, på en sosialt rettferdig måte. Vi nuller f.eks. ut hele kuttet på blåresept, som Fremskrittspartiet nå går inn for, som gjør at 650 000 pensjonister får økte egenandeler – med Fremskrittspartiets stemme, som sagt. Alle disse pensjonistene får nå større kostnader knyttet til helt elementære medisiner, noe som Fremskrittspartiet nå støtter. Vi har ikke sagt til dem at de skal få lavere sprit- eller tobakksavgifter med SVs budsjett, men vi har sagt at vi skal fjerne egenandelen. Og det står vi da virkelig oppreist på og gjør.

Samtidig er det selvfølgelig også slik at vi ser at det fins et tak, en grense for hvor høye tobakks- og alkohol-avgiftene kan være. Og vi har ikke foreslått å øke dem! Vi har ikke foreslått å øke dem! Vi har her fulgt akkurat det samme framlegget som Regjeringen har. Det har vi gjort i mange år. Men å tenke seg hvordan man skal gjøre dette, det er snakk om en prioritering. Fremskrittspartiet prioriterer altså lavere spritavgifter og lavere tobakksavgifter. Dem om det! Det legger ikke SV seg opp i. Vi prioriterer lavere skatt for dem med lave inntekter, at man kan leve av eget arbeid. Vi prioriterer å få ned egenandelene i helsevesenet og til medisiner. Vi prioriterer å få ned egenbetalingen i skolen, og vi prioriterer å få ned egenbetalingen i barnehagene. Det er SVs valg, og det er et valg vi står meget oppreist på. Så får det heller være at jeg får tåle litt kjeft for dette fra Stortingets talerstol.

Björg Tørrisdal (KrF): Det er gledelig å høre at Øystein Djupedal i sitt innlegg sier at han ønsker seg et varmere samfunn. Det er et godt motto, som Kristelig Folkeparti har hatt i mange år, som familie- og omsorgsparti.

Det er rett at i mange saker har Kristelig Folkeparti og SV felles mål. Men det er vanskelig når Øystein Djupedal sier veldig raskt og i en halv setning at nå vil de fjerne kontantstøtten. Kontantstøtten, som har vist seg å være sosialt utjevne, kontantstøtten, som veldig ofte gis til eninntekts barnefamilier – mange av dem med mellomstore eller lave inntekter – den kan en liksom bare ta vekk, fordi de småbarnsfamiliene som mottar kontantstøtte, ikke er interessante for SV.

Det som er interessant for SV, er de familiene som velger A4-løsningene med barnehage, og kun de skal gis støtte, en støtte vi gjerne vil være enig i, men det blir ensidig når det bare er de barnefamiliene som velger barnehager, som skal få styrket innsats fra det offentlige. Billigere barnehager og i tillegg store skattelettelse for dem som har de høyeste inntektene, det mener SV er rett vei å gå.

Partiene bak barnehageforliket går inn for en lovendring som gjør barnehageplass til et svært gunstig frynse-

gode, både for ansatte og for arbeidsgivere. Dagens Næringsliv hadde fredag regnestykker på hvor mye skattelette dette vil gi for den enkelte, og disse regnestykkene viste veldig tydelig at de med de største inntektene, ville få de største skattelettene, en ordning som er mer gunstig jo mer du tjener. Er dette veien SV vil gå?

I sitt innlegg sa Øystein Djupedal at de gikk inn for skjerpet skatt til dem med høye inntekter, men i samme skatteåret gir han altså store skattelettelse i forbindelse med barnehager. Er det ... (Presidenten klubber.)

Øystein Djupedal (SV): Det burde ikke overraske noen av SV er imot kontantstøtten. Det har vi vært siden dag én. Vi mener at det er riktig å satse på barnehager og en omsorgsform som er til gagn for barna. Vi er stolte av at SV sammen med Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Fremskrittspartiet har framforhandlet en avtale som fører til at barnehagesektoren i Norge til neste år får nesten 2 milliarder kr mer. Fra 1. august neste år får vi en gjennomsnittspris på 2 500 kr og fra 1. januar 2004 – altså om et års tid – får vi en makspris på 2 500 kr. Året deretter får vi en makspris på 1 500 kr pluss den prisstigning som måtte ha vært i perioden. I tillegg får vi en massiv utbygging av barnehageplasser, slik at mange som i dag ikke har mulighet til å få en barnehageplass, vil kunne få det. Det største problemet i dag er mangelen på barnehageplasser for barn under 3 år. Etter at kontantstøtten kom, har det i praksis nesten ikke vært bygd ut barnehageplasser for de aller minste barna. Det gjør at svært mange, i hovedsak mødre, som hadde ønsket å være ute i arbeidslivet, som hadde ønsket utdanning, som hadde ønsket å delta i samfunnslivet, ikke har mulighet til det. Når staten nå har en ordning med kontantstøtte, velger man selvfølgelig å ta imot den. Svært mange av disse ville ha valgt annerledes hvis de hadde hatt valgfrihet, men realiteten er at kontantstøtten ikke har skapt valgfrihet. Den har skapt det motsatte, for man har ikke et valg når det gjelder å få barna inn i barnehager hvis man ønsker det. Barnehagekameratenes store forlik om barnehager gir en reell valgfrihet, og det er jeg meget stolt av.

Så til skattebiten av forliket. Det er ingen hemmelighet at dette har vært Fremskrittspartiets ønske i disse forhandlingene. De har fått gjennomslag for det, og som motytelse har vi fått gjennomslag for det som har vært viktig for oss, nemlig utbygging og lavere pris. Samtidig skal man også huske på at Dagens Næringslivs reknestykke er feilaktig, for når vi får en makspris på 1 500 kr, er effekten av skattefradraget helt marginal. Da får vi en total kostnad på barnehager for hver enkelt familie som er langt lavere. I tillegg vil man ikke ha de samme kostnadene i skattesystemet som før.

Åslaug Haga (Sp): SV og Senterpartiet står sammen i ønsket om å styrke kommuneøkonomien. Det er bra. Men vi trenger flere partier med oss for at kommunene skal få det løftet som de bør ha, og for at kommunene skal kunne gi folk de tjenestene innenfor skole, helse og omsorg som de fortjener.

I tillegg til styrket kommuneøkonomi mener Senterpartiet at det er behov for ytterligere grep for å gi kommunene handlingsrom til å gjøre den jobben de ønsker for innbyggerne sine. Vi mener det er nødvendig at kommunene får forhandlingsrett med staten, slik at kommunene kan si nei til nye reformer dersom stortingsflertallet ikke vil være med og fullfinansiere dem. Bare på den måten kan vi sikre samsvar mellom oppgaver og penger som kommunene har til rådighet. Vi mener òg at kommunene må få friere lokal beskatningsrett, slik at kommunene får handlefrihet til å foreta reelle valg lokalt. Utover dette er det behov for flere frie midler til kommunene, og kommunene må fritas for unødvendig byråkrati.

Mitt spørsmål til representanten Djupedal er om SV støtter Senterpartiets forslag om å styrke lokaldemokratiet, eller om SV vil legge seg på en stykkpris og minstestandardlinje som fratar lokalpolitikernes makt og handlingsrom. Grunnlaget for spørsmålet er bl.a. den rene stykkprisfinansieringen som SV sammen med Framskrittspartiet la seg på i det opprinnelige forslaget til barnehagefinansiering, og kravet om minstestandarder i andre sammenhenger. Har SV så liten tillit til lokaldemokratiet at partiet mener stykkpris og minstestandarder er veien å gå?

Øystein Djupedal (SV): La meg bare oppklare en åpenbar misforståelse. Den finansieringsmodellen for barnehager som Senterpartiet er med på, er identisk med den finansieringsmodellen som lå i SV og Framskrittspartiets første forslag. Det betyr at det er ingen endring på dette overhodet. Den finansieringsmodellen har vi gått inn for, og det er en god finansieringsmodell. Den gir kommunene stor grad av innflytelse på barnehagesektoren. De får innflytelse på samtlige områder, men staten tar altså regningen for dette, og det tror jeg alle landets småbarnsforeldre er glade for, for på den måten får vi altså nå den store barnehagereformen realisert. Det vi dessverre har sett gjennom de siste årene, er at når Stortinget har bevilget mye penger til barnehager, har disse på grunn av kommunal armod gått i mange andre sluk innenfor kommuneøkonomien enn til barnehager. Det er derfor dette store løftet har vært nødvendig, og vi er glade for at Senterpartiet har vært med på det. Men finansieringsmodellen er, som sagt, identisk med det opprinnelige forslaget.

Vi ønsker større frihet for kommunene. Det er klart vi ønsker det. Vi ønsker at det skal være attraktivt å være lokalpolitiker. Vi ønsker at det skal være attraktivt å være med og utforme velferdssamfunnet der velferdssamfunnet fungerer, nemlig ute i kommunene. Men vi er ikke enig i at kommunene skal ha muligheten til å velge ikke å være med på en stor statlig reform, og heller ikke i at en kommune skal ha vetorett i forhold til reformarbeid som stortingspolitikere og regjering mener er nødvendig. Vi er heller ikke enig i at det skal være en fri beskatningsrett. Vi føler oss ganske trygge på at en fri beskatningsrett vil føre til at rammetilskuddet vil bli kuttet tilsvarende, og på den måten vil vinningen gå opp i spinningen. Derimot ønsker vi å styrke kommuneøkonomien med ca.

8,5 milliarder kr, som er langt mer enn det Senterpartiet ønsker, og jeg er glad for at Senterpartiet også er på det sporet. Vi gir omtrent halvparten av dette i frie, ubundne midler til kommunene, slik at kommunene selv kan velge hvor skoen trykker. Vi må satse på skole, helse, eldreomsorg, på hva som er problemet i den enkelte kommune. Så gir vi gjennom en rekke andre tiltak ca. det samme beløpet til kommunene. Dette ville ha skapt velferdskomuner, og det er SV stolt av.

Presidenten: Replikkordskiftet er omme.

Ingebrigt S. Sørfonn (KrF): Sidan tidleg i vår har det vore eit samstemt krav frå industrien og næringslivet – det gjeld både arbeidsgjevar- og arbeidstakersida – om at statsbudsjettet for neste år måtte verta stramt slik at det kunne dempa presset på krona og på renta, fordi den høge renta og den sterke krona no gjev bedriftene høge kostnader slik at arbeidsplassar, spesielt i eksportretta næringar, står i fare.

Eit stramt budsjett er ikkje eit mål i seg sjølv, men det er ein reiskap for å sikra arbeidsplassar, for å tryggja viktige velferdsordningar og for å gje gode levevilkår både for familiar og for enkeltmenneske. Med dette som bakteppe presenterte Samarbeidsregjeringa i budsjettforslaget for neste år eit stramt opplegg. Regjeringspartia har følgd dette opp i Stortinget, og med den budsjettavtalen med Framstegspartiet som ligg føre, kan Stortinget i dag behandla eit budsjettforslag som har ei god innretning og er forsvarleg stramt. I samband med dette vil eg gje honnør til Framstegspartiet, som på oppløpssida viste ansvar og medverka til ro og fleirtalsløyising for statsbudsjettet for neste år.

Tilbakemeldingane frå næringslivet er gode. Ved hjelp av bl.a. skattetiltak for næringslivet og ved betydelege forbetringar i ordningane for forskning og utvikling vil dette stramme budsjettet vere eit godt verkty for å tryggja eksisterande arbeidsplassar og for å skapa nye.

Parallelt med at presset på rentenivået minkar, aukar moglegheitene for at dette òg vil få positive økonomiske konsekvensar både for kommunar, for hushald og for enkeltmenneske.

I Kristeleg Folkeparti legg me stor vekt på familie og omsorg. Økonomisk politikk kan ikkje lausrivast frå dette. Ein god økonomisk politikk som både tryggjer og skapar arbeidsplassar, gjev som resultat sikre inntekter, som kjem enkeltmenneske, familiar, lokalsamfunn og stor-samfunn til gode. Ved hjelp av ein velfungerande økonomi kan me utvikla og tilby gode familiepolitiske tiltak som f.eks. kontantstøtte og barnehageplassar. Med ei kjempesatsing på barnehagar og med auke i kontantstøtta er dette eit budsjett som medverkar til å auka valfridomen for småbarnsforeldre.

Gjennom ein fornuftig økonomisk politikk kan me òg skapa og ta vare på andre gode velferdsordningar for ulike aldersgrupper og for andre grupperingar. Slik sett kan eit stramt budsjett òg bli eit godt sosialt budsjett. Nett dette siste er det budsjettforslaget som ligg føre, eit godt eksempel på.

Vidare vil eg understreka at trass i stramme rammer er det funne rom for fleire gode tiltak som er retta mot bl.a. dei svakaste i samfunnet, mot miljø og mot familie. Eg nemner summarisk at auken i bistanden er på over 850 mill. kr, og at det er funne plass for tiltak til rus- og fattigdomsnedkjemping med ca. 400 mill. kr. Me får eit tak II for dei med store helseutgifter, og det vert lagt inn nye 670 mill. kr i psykiatriplanen. Budsjettforslaget viser òg ei aktiv satsing på kollektivtransport, ikkje minst i storbyane.

Eg er vidare glad for at me gjennom budsjettavtalen med Framstegspartiet får 1 milliard kr ekstra til kommunane, at det eksisterande nivået på bortebruarstipendet er sikra, og at ein opptrappingsplan for grunnpensjon til pensjonistektepar fell på plass.

Ei av dei sakene som me i Kristeleg Folkeparti i mange år har ivra for, er skattefritak for gåver til frivillige lag og organisasjonar. Ved at summen som det kan krevjast skattefrådrag for, no vert heva til 6 000 kr pr. år, begynner denne ordninga å verta interessant. På denne måten kan ordninga medverka til ei verkeleg styrking av det økonomiske grunnlaget for desse organisasjonane, som utfører ein uvurderleg og uerstatteleg samfunnsinnsats. Representert ved ein fargerik flora av ulike lag og organisasjonar er dette arbeidet spreidd vidt utover, alt frå det som vert utført på lokalplanet, like til innsatsen «worldwide». Denne flotte innsatsen får no eit handslag gjennom den utvida ordninga med skattefritak for gåver.

Dette budsjettet som me no er i ferd med å vedta, er ein god reiskap for å ta vare på eksisterande arbeidsplassar og for å skapa nye, for å sikra velferdstilboda og for å gje ein trygg kvardag til familiar og til enkeltmenneske, med auka valfridom, ikkje minst for småbarnsforeldre.

J ø r g e n K o s m o hadde her gjeninntatt presidentplassen.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Torstein Rudihagen (A): Det er interessant å registrere korleis Kristeleg Folkeparti og representanten Sørfohn no lovpriser budsjettavtala. I Bergens Tidende seier jo Sørfohn at dei stiller seg 100 pst. bak den budsjettavtala som ligg føre. Etter vanleg språkbruk betyr det at dette er god Kristeleg Folkeparti-politikk, skulle ein tru.

Sørfohn var innom næringslivet. Da har eg lyst til å utfordre han på følgjande: Bedrifter blir lagde ned. Arbeidsplassar blir flytta ut, og arbeidsløysa stig. Det rammar små og store samfunn rundt omkring i det ganske land der industrien ligg. Vi må jo ha ein politikk som møter dette, og da er ein stram finanspolitikk for å få ned rente og kronekurs rett nok nødvendig, som òg Sørfohn var innom. Men det er ikkje nok. Vi treng òg målretta verkemiddel for å utvikle eksisterande næringar og skape nye verksemder. Derfor vil Arbeidarpartiet styrkje regionale og kommunale verkemiddel og SND. Regjeringa har dette året gått i stikk motsett retning. Og om ikkje det var nok: I budsjettavtala, som Sørfohn lovpriser, kuttar ein ytterlegare 100 mill. kr til regional utvikling, m.a. for

å få pengar til å redusere alkoholavgifta med nær 11 pst.! Ja, med Framstegspartiet som partner har faktisk Bondevik-regjeringa no gjennom to budsjett kutta alkoholavgiftene med nær 26 pst., samtidig som ein ser at regional utvikling blir ramma i ei tid da det nettopp er eit enormt behov for dette for at spriten skal bli billigare. Likevel hyllar altså Kristeleg Folkeparti og Sørfohn denne avtala. Er det slik at det er dette som nå er det nye Kristeleg Folkeparti?

Ingebrigt S. Sørfohn (KrF): Fyrst av alt må eg berre bekrefte at me stiller oss 100 pst. bak budsjettforslaget. Det er det i det heile ikkje tvil om.

Når det gjeld arbeidsplassar, har det vore eit samstemmig krav frå næringslivet om at budsjettet må vera stramt. Både frå det distriktet eg kjem frå, og utover i landet vårt, er det tydeleg at den høge kronekursen har vorte eit betydeleg problem for næringslivet. Så den fyrste og einaste bodskapen eg har fått frå næringslivet frå tidleg i vår og framover, er: Få til eit stramt budsjett! Derfor kom det òg så gode signal frå næringslivet om at Regjeringa no tek det på alvor. Faktisk kunne eg registrere at konsekvensane i mitt nærrområde vart at bedrifter som hadde utflaggingsplanar, la dei på hylla, nettopp på grunn av at dei hadde tillit til det som Regjeringa no legg opp til i sitt budsjett.

Når det så gjeld ei interessant kopling mellom alkoholavgifter og distriktsutvikling, greier eg å følgja resonnementet til representanten Rudihagen, men det haltar ein smule. Det kuttet som det er snakk om på til saman 100 mill. kr, er fordelt på to postar. Det er 50 av dei som fyrst og fremst går på regional utvikling. Så vidt eg hugsar, dreiar den posten seg om nærmare 1,2 milliardar kr. Han vart styrkt med 50 mill. kr i prisauke og 50 mill. kr reelt i år. At ein då får ein liten reduksjon, vil neppe få dei store konsekvensane, og spesielt ikkje på bakgrunn av at budsjettavtalen òg inneber ei styrking av kommuneøkonomien på 1 milliard kr. Ser me på auken i kommuneøkonomien totalt i dette budsjettet, er den på 3,6 milliardar kr, og til fri inntekt 1,3 milliardar kr, så vidt eg hugsar tala.

Per Erik Monsen (FrP): Jeg går ut fra at Kristelig Folkeparti som et såkalt ansvarlig parti også mener at partiet bør ta ansvar for budsjettforslaget som Regjeringen la fram. At budsjettet har blitt forbedret på en rekke punkter etter det regjeringspartiene selv har kalt harde forhandlinger med Fremskrittspartiet, er det vel neppe regjeringspartiene som bør ta æren for. Harde forhandlinger betyr nettopp at Fremskrittspartiet har presset på, mens regjeringspartiene har holdt igjen så godt de har kunnet.

Noe av det som forbauset meg mest ved Regjeringens budsjettforslag, var at alle tiltak for å beholde norske sjøfolk var fjernet. Med nettolønnsordning i våre naboland forsvinner norske sjøfolk, og kommuner langs hele kysten er bekymret. Arbeidsplasser til sjøs er i alt vesentlig distriktsarbeidsplasser, jobber som med Regjeringens budsjett ville blitt flagget ut til Sverige og Danmark. Be-

kymrer dette Kristelig Folkeparti, og om det gjør det, hvorfor skal det da harde forhandlinger til for å gjøre noe med det – riktignok langt fra nok, men likevel?

Ingebrigt S. Sørfohn (KrF): Det er korrekt som representanten Monsen her seier, at me har ei utfordring når det gjeld dei arbeidsplassane me har i maritim sektor. I det budsjettet som no ligg føre, ligg både refusjonsordninga og nettolønnsordning for ferjereiarlag inne, pluss at ein har gjort ein reduksjon i reiarlagsskatteordninga der tonnasjeskatten vert redusert med 30 pst. Det er òg eit par andre tiltak som ligg inne. I budsjettforhandlingar er det slik at det er å ta og gje, men det er òg snakk om at det som vert resultatet, skal alle partar kunna stå inne for. Det må ikkje herska nokon tvil om at frå regjeringspartia si side, òg frå Kristeleg Folkeparti si side, er resultatet på dette området eit resultat som me godt kan stå inne for, og som me synest er eit verkemiddel i rett lei.

Så vidt eg forstår spørsmålet frå representanten, gjekk det i hovudsak på korfor dette ikkje var lagt inn i utgangspunktet. Til det er det å svara at når ein skal leggja fram eit budsjett som skal vera stramt og det er det overordna viktige, vert det ein del område ein ikkje finn plass til i budsjettet, og det var tilfellet for desse ordningane. Men ei mindretalsregjering er svært klar over at for å få eit budsjett igjennom må òg dei ein forhandlar med, få setja sitt preg på budsjettet. Det som har skjedd i denne saka, er at ein har funne løysingar som forhandlingspartane kan stilla seg bak – og forhåpentlegvis skal resultatata av dette verta gode.

Heidi Grande Røys (V): Representantane frå Kristeleg Folkeparti her på huset har hatt det travelt i haust, travelt med å forsvare budsjettet, auken i eigenbetalingane, kutt for dei arbeidsledige og uføre, kutt for funksjonshemma, skatteskjerpingar for grupper med høgast sjukdomsutgifter, kutt i bortebruarstipend og ikkje minst ein dramatisk dårleg kommuneøkonomi. På utsida av dette huset har medlemene i Kristeleg Folkeparti derimot ropt over seg av frustrasjon og fortvilning over dei same punkta. Vert ikkje det eit paradoks for representanten Sørfohn at det er Framstegspartiet, partiet som elles kuttar brutalt i kommuneoverføringane, som no måtte tvinge Regjeringa til å auke overføringane til kommunane, og at det var Framstegspartiet som òg tvinga Regjeringa til å fjerne nokre av dei sosiale kutta og tvinga Regjeringa til å vidareføre bortebruarstipendet? Vert ikkje det eit paradoks for representanten Sørfohn å forsvare dette budsjettet som trass i nokre få gode forbetringar framleis har ein skeiv profil, auka eigenbetalingar og så dårleg kommuneøkonomi at til og med biskopane no ropar varsku mot kutta, for så å stå her og forsvare billigare sprit, billigare campingvogner og billigare motorsyklar?

Ingebrigt S. Sørfohn (KrF): Eg har ikkje kjent det som spesielt belastande å forsvare korkje Regjeringa sitt forslag eller budsjettavtalen, nettopp på grunn av at me kan stilla oss bak dette. I eit stramt opplegg er det òg viktig å målretta, seia nei til noko, seia at noko må venta, og

lyfta fram andre ting. Det er faktisk det som er prioritering. Me registrerer at ein del andre parti her i salen prioriterer på ein annan måte, prøver å seia ja til alt, men det synest me ikkje er ein ansvarleg politikk.

Så får eg då spørsmålet om det på ein måte å samarbeida med Framstegspartiet, at ein skal verta taua i land av Framstegspartiet, er spesielt belastande. Dersom ein ser på den avtalen som ligg føre, har han ei innretning og ein profil som Kristeleg Folkeparti godt kan stilla seg bak. Me har eit bistandsbudsjett som er rekordstort. Me har auka bistandsprosenten til 0,93 av BNI.

Me har ein utjamningsprofil. Ser ein på det som går på skattesida, er det dei med låg løn som er lyfta fram gjennom minstefrådraget, når ein tek prosentsatsen på minstefrådraget. Ein har fått ei veldig god ordning for dei med utgifter til helse og medisin, med ei blåreseptordning som omfattar minstepensjonistar, med eit eigendeltak som ikkje er auka i forhold til det eksisterande, og med ei tak 2-ordning som tek med seg dei med store utgifter som det tidlegare var sagt at ein ikkje greidde å fanga inn.

Representanten var òg litt innom alkoholavgiftene. Eg har ikkje problem med å innrømme at 100 mill. kr i lette når det gjeld alkoholavgifta, ikkje er Kristeleg Folkeparti sitt fyrste val på nokon måte. Men dette er ein avtale der det ligg inne mange gode element, og dette er noko av prisen me har betalt for å vera med i eit opplegg som totalt sett er svært godt.

Magnhild Meltveit Kleppa (Sp): Kor er det blitt av Kristeleg Folkepartis sjel? I sentrumsregjeringa stod Senterpartiet og Kristeleg Folkeparti m.a. saman om følgjande:

- ein meir offensiv distriktpolitikk, inkludert spesielle tiltak for konkurranseutsett næringsliv, som var nødvendig
- ein styrkt kommuneøkonomi for å sikra ein god offentleg skule og ei meir verdig omsorg
- utjamning ved ulike tiltak og lyft nedanfrå, kombinert med eit meir rettferdig skattesystem

Senterpartiet varetek denne profilen i vårt opplegg for 2003. Kristeleg Folkeparti har gjort eit anna val. Eit frå før Høgre-dominert budsjett har gjennom avtalen med Framstegspartiet ytterlegare forsterka avstanden til den sentrumpolitikken Kristeleg Folkeparti og Senterpartiet har stått saman om.

Jan Tore Sanner har berømme Carl I. Hagen fordi han ikkje i sine krav rørte ved regjeringspartia sine smertepunkt. Det må i tilfelle bety at 100 mill. kr i redusert brennevinsavgift ikkje er eit smertepunkt for Kristeleg Folkeparti, ei heller 100 mill. kr i kutt på distriktpolitiske tiltak, heller ikkje manglande moglegheit til påfyll for kommunane, eller at arbeidsledige og sjuke må betala fattigdomspakka.

Kristeleg Folkeparti synest å vera såre fornøgd med skattelette til dei som tener meir enn 320 000 kr, sjølv om dei veit kven dette går ut over. Dei gir grønt lys for det avisa Vårt Land kallar «10 skritt mot et mer privat samfunn». Det betyr òg grønt lys for Kristin Clemets

mange forslag for undergraving av fellesskulen – i skarp kontrast til Jon Lilletuns utrøyttleige engasjement for ein god offentleg skule, med livssynsskular som supplement.

Det budsjettet som blir vedteke i kveld, skjer ifølgje Sanner utan at Carl I. Hagen har rørt ved Kristeleg Folkepartis smertepunkt. Eg spør igjen: Kor er det blitt av Kristeleg Folkepartis sjel?

Ingebrigt S. Sørfohn (KrF): Å ta vare på sjela er nok viktig både for parti og for enkeltpersonar. Men når det gjeld dette budsjettet, kjende eg meg ikkje heilt igjen i elendigheitsskildringa, for me har faktisk i budsjettavtalen fått lagt inn ein ekstra milliard til kommunane, slik at kommunane står med til saman 3,6 milliardar kr, og frie inntekter med 1,3. Det er i budsjettavtalen lagt inn ytterlegare 150 mill. kr til vegføremål, 30 mill. kr til refusjon for dieselavgift for ekspressbussar osv. Så eg synest det vart bomma litt på målet.

Eg sleit òg litt med å følgja resonnementet når det vart sagt at dei «arbeidsledige og sjuke må betala fattigdomspakka». Eg prøvde i eit tidlegare replikk svar å forklara nettopp korleis ein har fått til dei tre elementa når det gjeld utgifter til medisin osv. – altså ei blåreseptordning som gjev gratis medisin til minstepensjonistar, eit eigendeltak som ikkje er auka, og ei tak 2-ordning som tek med dei store utgiftene til andre helseføremål som det tidlegare ikkje har vore noko tak på i dei heile. Så profilen her er etter vår oppfatning – og eg trur oppfatninga til mange fleire enn oss – svært god.

I det heile: Budsjettforslaget slik det ligg føre, har ein god profil som Kristeleg Folkeparti godt kan stå inne for, utan å måtte li, trur eg, nokon som helst slags skade på sjela si av dette.

Ranveig Frøiland (A): Det å hoppa frå seng til seng er ikkje noka enkel øving. Og når det gjeld Kristeleg Folkeparti, verkar det ikkje så truverdige. Det vi er vitne til no, er at Magnhild Meltveit Kleppa er litt forureta fordi dei har gått frå henne. Og Siv Jensen er litt avvisande til same Kristeleg Folkeparti når dei kjem til henne. Så det er vel ikkje så enkelt å vera Kristeleg Folkeparti. Det har vi sett i haust, vi som har skoda dette frå utsida, at dei ikkje har det så enkelt.

Vi har opplevd, dei fleste av oss, at Kristeleg Folkeparti har vore oppteke av dei svakaste – det skal dei ha, det har dei alltid vore. Eg vil ikkje svartmåla alt som har med budsjettet å gjera, for det har eg ikkje grunn til. Men når dei kuttar for dei arbeidsledige, dei som har det vanskeleg, når dei kuttar for einslege forsyttarar, når dei innfører eigendelar på blå resept for dei uføre og for pensjonistar, og når dei tek gravferdshjelpa, då begynner folk å reagere – sjølvsagt – for det er så uvant at det er Kristeleg Folkeparti som gjer dette. I staden er ein med på å seia ja til meir skattelette for dei rikaste, og med neven for nasen seier dei ja til lette i alkoholavgiftene. Det er klart at ein har valt ei linje, og eg trur at representanten Sørfohn må stå oppreist og forsvara dette budsjettet meir enn 100 pst. Ein har valt ei linje der ein vil ha basis i Stortinget med

støtte frå Framstegspartiet. Då må ein finna seg i alle dei som er oppteke av at Kristeleg Folkeparti no forlèt dei svakaste og går over til å seia: Nei, det som no er viktig for oss, er at vi får sitja i regjering. Sjølv om vi kuttar m.a. i midlar til distrikta og til dei som er svakast, er det det viktigaste.

Ingebrigt S. Sørfohn (KrF): Eg må berre vedkjenna at å hoppa frå seng til seng har eg ikkje så mykje erfaring i. I tidlegare tider har eg hoppa i senga, men eg har inntrykk av at det me står overfor no, er eit forsøk på å få oss til å hoppa over i ei ny seng. Elles er det hyggjeleg å høyra at også representanten Frøiland har registrert at Kristeleg Folkeparti har vore oppteke av dei svakaste, og eg kan roa ho med at det er me så absolutt framleis.

Dersom ein ser litt nøkternt på dette budsjettet, legg retorikken til side, ser ein òg at dette har ein klar profil retta mot dei svakaste i samfunnet, anten det gjeld bi-stand, som er auka med over 850 mill. kr, eller det gjeld den fattigdomspakka, ruspakka, som me har innanlands. Me kan òg sjå på skatteinnretninga. Ikkje berre er minste-frådraget heva, men prosentsatsen er heva, og det treffer dei med dei låge inntektene, som ikkje kjem til taket når det gjeld minstefrådrag. For å ta andre grupperingar: Når det gjeld retten til overgangsstonad for einslege forsørgjarar under utdanning, er beløpet utvida med 35 mill. kr, så sakleg sett er det ikkje i dei heile grunn for å hevda at dette budsjettet er eit anslag mot dei svake, snarare tvert imot.

Når det gjeld dei arbeidslause, har me ei utfordring – det er eg ikkje i tvil om. Det beste me kan gjera der, er å ta vare på eksisterande arbeidsplassar og skapa nye. Der meiner me òg at bedriftsprofilen, både eit stramt budsjett og den innretninga på bedriftsskatten som dette budsjettet har, er med på å styrkja moglegheitene for å ta vare på og skapa nye arbeidsplassar.

Presidenten: Presidenten var et øyeblikk redd for at dette skulle utvikle seg til en debatt om hvilken seng som var best å ligge i, men det slapp vi.

Replikkordskiftet er avsluttet.

Morten Lund (Sp): Tilleggsinnstillingen forteller at fire partier har blitt enige om at Bondevik skal få holde nyttårstalen dette året og så lenge Fremskrittspartiet får stor og økende innflytelse over politikken. Det må bli et manus med påholden penn – forhåpentlig uten godkjenningsrunde blant Fremskrittspartiets fylkesledere.

Innstillingen inneholder ikke én setning om den felles politikken. Fremskrittspartiet lover å stemme for en lang rekke forslag som Kristelig Folkeparti, Høyre og Venstre har fremmet om reduserte brennevinsavgifter, reduserte bevilgninger til distrikter, til miljøtiltak og til ensliges barnepass. Sammen med en lang liste over tiltak for raskere privatisering ligner dette på politikk som Fremskrittspartiet og Høyre har vært alene om.

Diskusjonen etter forliket mellom de forlikte har avdekket stor uenighet. Fremskrittspartiet gir Kristelig Folkeparti ansvaret for vonde innstramminger, men vil

ikke vite av at Kristelig Folkeparti tar æren for en eneste forbedring. Carl I. Hagen har holdt foredrag om at han har gitt opp å få Kristelig Folkeparti med på framtidens lag sammen med Høyre. «Budsjettforhandlinger to år på rad har vist at dette blir umulig», sa han ifølge NTB til Shippingklubben. Dette må vel kunne kalles å regjere på oppsigelse.

Jeg har lett også i den opprinnelige finansinnstillingen etter beskrivelse av budsjettkameratens felles politikk. Bare to felles merknader av betydning fant jeg, en om økt privatisering og en om lavere boligsjatt.

I finansinnstillingen finnes heller ikke mange felles merknader mellom regjeringspartiene og andre partier i opposisjon. Rett nok inviterte ikke Regjeringens budsjettforslag til mye samarbeid, men mangelen på fellesmerknader på områder der det er stor enighet, er likevel slående. Det må skyldes at partiene bak Regjeringen er uenige om hvem de skal samarbeide med, og om hva. Samarbeidspartiene inviterer til opposisjon, ikke til samarbeid. Det er min konklusjon.

På den annen side viser innstillingen sammenfall i politiske synspunkter mellom Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet. Disse tre partier utgjør største fraksjon i de viktigste hovedmerknaene.

Ikke minst beskrives felles motstand mot den samfunnsutvikling som blir et resultat av å la Høyre og Fremskrittspartiet ha så stor innflytelse. Det beskrives felles budsjettgrep som ville gitt mer til skole og eldreomsorg, forbedringer for næringslivet inkludert samferdsel, oppretting av usosiale endringer i egenandeler, dagpenger og skatter. Alle tre vil gjeninnføre skatt på aksjeutbytte og beskatte de velstående noe mer for å bevare sikkerhetsnettet for ledige, uføre og folk med dårlig råd. Merknadene er etter mitt syn et viktig bidrag til et nærmere og utvidet samarbeid.

Budsjettarbeidet har vist at Regjeringen står for en helt annen samfunnsutvikling enn den sentrumsregjeringen ville ha. Det styres også i en annen retning enn det velgerne ble lovet i valgkampen. Lavere skatt til de med god råd er blitt det ene overordnede mål. Det legges opp til en vekst i privat forbruk på 26 milliarder kr, mens offentlig forbruk kan øke med bare 1,6 milliarder kr. Det er et opplegg for økt kommunal fattigdom og dårligere skole og eldreomsorg. Det er et opplegg for at de ressurssterke skal be om brukerbetalte tilbud, og for at kommuner skal be om sammenslåing.

Mottoet for Senterpartiets alternative budsjett er «Økt verdiskaping for bedre velferd i hele landet». Vi tror på alle de som sier at konkurranseutsatt næringsliv har store problemer, og vi satses tungt med i alt 3,7 milliarder kr ekstra for å bidra til flere arbeidsplasser i stedet for flere ledige. Vi vil at Norges Bank skal ta sysselsettingshensyn og sette ned renta nå. Vi vil:

- opprettholde refusjonsordningen og nettolønnsordningen for sjøfolk
- avvise Regjeringens forslag til å seksdoble arbeidsgivers lønnsplikt ved permitteringer
- øke avskrivingsraten for maskiner og inventar til 20 pst.

- bevilge en samferdselsmilliard for å fjerne flaskehalser og gi ledige anleggsfolk arbeid
- fjerne all arveavgift på næringsformue
- gi SND samme bevilgninger som før Bondevik II
- bevilge en halv milliard kr til bredbåndutbygging i hele landet
- gjøre nyregistrering av firma i Brønnøysund gratis
- starte nye utviklingsprogram for møbel, offshore, marin sektor og landbruk med i alt 225 mill. kr
- beholde vedtatt satsing på skogkultur og på Norge som reisemål.

Senterpartiet ser krisen i kommunesektoren og bevilger 5,5 milliarder kr mer enn Regjeringen til skole og eldreomsorg. Vi vil at de som velges til høsten, skal kunne tilby de tjenester Stortinget har bestemt. Hvis ikke, blir det krise også for det lokale folkestyret. Vi tror på ordførerne i Romsdal Regionråd, som skriver:

«De fleste kommunene i Romsdal Regionråd ser seg tvunget til å redusere tjenestetilbudet på flere områder».

Senterpartiet vil ikke vente til nærmere valget og til etter at skoler er lagt ned med å bevilge mer penger. Vi er sikre på at en god nok kommuneøkonomi er god forebygging, bl.a. ved at de unge gis en god start.

Senterpartiet vil bidra til mer rettferdig fordeling, først og fremst ved at prinsippet om skatt etter evne vektlegges mer. Vi hever innslagspunktet for toppskatt mindre enn Regjeringen. All vår skattelette gis til dem med lønninger under 180 000 kr, i alt 1,9 milliarder kr – bl.a. 1 000 kr i skattefradrag til enslige og topp minstefradrag til flere enn før. Frikortgrensen heves til 40 000 kr, og vi vil at inntekter på under 30 000 kr fra småjobber i frivillig sektor skal bli skattefrie. Vi vil at skattefrie gaver til frivillige organisasjoner skal kunne gis også til lokale formål og til flere organisasjoner.

Gevinsten på 1 250 mill kr av å gjeninnføre utbytteskatten går i sin helhet til å fjerne de usosiale forverringene i egenandeler og trygdeytelser som Regjeringen foreslo. Senterpartiet vil også heve fisker- og sjømannsfradraget fra 70 000 til 100 000 kroner.

Senterpartiet bruker 1 milliard kr til raskere behandling og forebygging i helsesektoren. Vi bevilger mer til helseforetakene for å unngå at sykehus legges ned, eller at tilbud blir dårligere. Og det er – til opplysning for Fremskrittspartiet – det samme som vi har gjort tidligere år. Vi bevilger mer til psykiatrien og til opptreningsinstitusjonene, og 100 mill. kr ekstra til trygdekontorene for raskere behandling av sykmeldte. Vår helsemilliard finansieres ved å beholde «før-Bondevik II-nivå» på alkoholavgifter, og ved å øke avgiftene noe på røyketobakk, sukkerholdig drikke samt på importerte animalske matvarer. Dette vil også bidra til å redusere samfunnets raskt voksende tap som følge av livsstilssykdommer. Vi bevilger 15 mill. kr til en kampanje for at unge ikke skal begynne å røyke.

Senterpartiet bevilger 410 mill. kr mer enn Regjeringen til stipender og reiserabatter for studenter, og vi vil også beholde småbarnstillegget i barnetrygden og dagens tilskudd til SFO.

Senterpartiets merforbruk av oljepenger i forhold til Regjeringens er 3,8 milliarder kr. 1,5 av disse går til investeringer i infrastruktur, dvs. til vei, jernbane og bredbånd. 2,1 milliarder kr til dekning av ekstra pensjonskostnader i kommunene dekkes utenfor rammen – på samme vis som det ble gjort da Schjøtt-Pedersen var finansminister.

Vårt forslag til en mer fleksibel handlingsregel for bruk av oljepenger innebærer at mer penger kan brukes når dette reduserer priset i økonomien ved at ledig kapasitet utnyttes, kostbare flaskehals fjernes og offentlige utgifter blir redusert på sikt. Vi mener at det er dyrt og skadelig å gjemme bort regninger, å utsette helt nødvendig vedlikehold, eller ikke å fjerne køer på veiene og ved sykehusene. De fleste partier lurer seg til å bruke mer enn det som bevilges.

Senterpartiet har avstått fra de budsjetttriks som både Arbeiderpartiet og regjeringspartiene tar i bruk for å bruke oljepenger uten å bevilge dem. Hvitvasking av oljepenger via egenkapital fra Posten og NSB innbringer 2,2 milliarder kr. Bevilgninger til borteboerstipend, helseforetak og kommunesektoren som utsettes til nærmere valget, vil sikkert vise seg å bli på mer enn 4 milliarder kr. Senterpartiet har allerede bevilget 7 milliarder kr til disse formål. Verftsstøtten skal gjeninnføres, uten at det finnes en krone på budsjettet.

Mens Regjeringen i sin omtale av pengepolitikken kun omtaler første del av formålet i renteinstruksen, er det nå fra alle i komiteen, unntatt Fremskrittspartiet, vist til at noe av formålet er «å bidra til å stabilisere utviklingen i produksjon og sysselsetting». Og det skulle bare mangle, når så mye av næringslivet varsler om store vansker på grunn av høy kronekurs og rente. Men å være med på et vedtak om en presisering av renteinstruksen, slik Senterpartiet har foreslått, hadde blitt for sterkt. Også ut fra en ensidig fokusering på inflasjonen må renta nå kunne settes ned. Tolvmånedersveksten i konsumprisindeksen har vært under 2 pst. i over et år. Vi ligger nå lavere enn Euro-området, som styrer etter et inflasjonsmål som er 0,5 pst. lavere enn hos oss. I Nasjonalbudsjettet står det følgende:

«Prisfallet på importerte konsumvarer er foreløpig langt svakere enn hva kronestyрkingen de siste årene skulle tilsi».

Men man vil altså bare avvente at prisene går ned igjen.

I en kronikk i Finansavisen skrev en innsender – en av de mange sjeføkonomer – følgende:

«Skulle for eksempel bilimportørene [...] la hele kronestyрkingen komme kundene til gode ville det i seg selv ført til et fall i konsumprisindeksen på hele 1 prosentpoeng.»

Da må det gå an å gjøre noe, f.eks. bruke det samme apparatet som fotfølger prisene på norskprodusert mat. Det er grunn til å tro at markedsaktørene trives godt med sine milliardgevinster. Men Regjeringen er vel på næringslivets og norske kunders side? Da må Foss kunne fortelle Gjødrem hva Stortinget og folket vil.

Til slutt vil jeg få sette fram de forslag som Senterpartiet har alene eller sammen med andre.

Presidenten: Morten Lund har tatt opp de forslag han refererte til.

Det blir replikkordskifte.

Signe Øye (A): Arbeiderpartiet og Senterpartiet er enige om svært mye i budsjettet for neste år. Men det Arbeiderpartiet og Senterpartiet ikke er enige om, er at det er mulig å bruke mer oljepenger uten at dette får negativ virkning, ved at renten da fortsatt blir høy og kronekursen ikke går ned, noe som vil gi enda flere ledige gjennom at arbeidsplasser legges ned eller bedrifter flagger ut. Arbeiderpartiet mener altså at det er feil å bruke mer oljepenger.

Arbeiderpartiet og Senterpartiet er enige om at kommunene trenger flere penger enn det regjeringspartiene og Fremskrittspartiet vedtar i dag. Arbeiderpartiet vil gi 3 milliarder kr mer til kommunene, Senterpartiet enda mer. Vi er også enige om at det trengs en opptrappingsplan for å gi kommunene mulighet til å løse oppgavene sine. Det kan de ikke klare i dag.

Arbeiderpartiet mener at skoletilbudet til barna våre ikke skal reduseres. Vi mener at det ikke skal skjæres ned på tilbud til de eldre. Dagsenteret skal fortsatt være et tilbud til eldre. Vi mener at tilbudet om hjemmehjelp skal være der. De eldre skal få legge seg når de vil, og dusje når de vil. Alt dette og mer til mener Regjeringen og Fremskrittspartiet at kommunene skal kunne kutte i. Arbeiderpartiet er enig i at pensjonistpar og samboere skal få økt sin pensjon, men hvis de forskjellige tjenestene ikke finnes der, hjelper det ikke med mer penger.

Arbeiderpartiet og Senterpartiet er også enige om at sykehusene trenger større bevilgninger og vil gå inn for det. Arbeiderpartiet er derfor sjokkert over Fremskrittspartiet, som i budsjettforliket ikke fant en eneste krone til sykehusene. Da var plutselig billigere sprit og avgifter på campingvogner mye viktigere enn helsevesenet. Nei, troverdigheten til Fremskrittspartiet må være vesentlig svekket ved denne budsjettbehandlingen.

Da vil jeg spørre Senterpartiet: Er Senterpartiet enig med Arbeiderpartiet i at sykehusene ikke kan drive videre uten at dette går ut over pasientene hvis dette budsjettet blir vedtatt i kveld?

Morten Lund (Sp): Senterpartiet og Arbeiderpartiet prioriterer mye likt. Forskjellen på oss er at vi vil bevilge penger *nå* til kommunene, til sykehusene, til å få gjort vegarbeid, når folk er ledige. Vi ønsker å få gjort de vedtakene nå når Stortinget behandler budsjettet for neste år. Vi ønsker ikke å utsette de regningene. Jeg mener det ikke er nok å mene at det trengs mer til kommunene. Man må bevilge penger, og jeg forstår det slik at Arbeiderpartiet ønsker å utsette den bevilgningen til våren. Det er akkurat nå de kommunale folkevalgte behandler budsjettene sine, og det er kanskje nå det blir bestemt at noen skoler skal legges ned. Antakelig er det også slik for sykehusene. Jeg kjenner i hvert fall til at mange plas-

ser rundt omkring diskuteres det nå om man skal legge ned småsykehus, for de er ikke sikre på om det kommer mer penger. Vi synes det er helt uansvarlig ikke å gi skikkelige signaler fra Stortinget om at det tjenestenivået som finnes på sykehuset, skal beholdes, og at fagfolk ikke skal sies opp. Helseforetakene har i dag fått innvilget en driftskreditt på 4 milliarder kr. Så leser vi i avisene at statssekretæren i Helsedepartementet sier at man forutsetter at den driftskreditten brukes hvis alternativet er å redusere tjenestene og si opp folk. Det har jo ingen verdens ting å si for presset i økonomien om det er penger fra driftskredittkontoen som brukes, eller om det er en ordinær bevilgning.

Jeg ser for meg alle de ekstra møtene som nå holdes på alle plan i kommuner og i helseforetak, fordi vi ikke gjør vedtak om å budsjettere, men sier at det kommer vi tilbake til. Jeg er glad for at Arbeiderpartiet og Senterpartiet tenker likt. Jeg synes det er synd at Arbeiderpartiet ikke ønsker å bevilge pengene nå.

Signe Øye (A) (fra salen): Kan jeg få rette opp en åpenbar misforståelse?

Presidenten: Kan du ikke ta den i et treminutters innlegg litt senere i kveld, eller kan dere ta det dere imellom? Vær så god – Svein Flåtten til replikk.

Svein Flåtten (H): Det er utvilsomt at norsk industri sliter med høyt lønnsnivå, høy rente, sterk valutakurs og ikke minst et altfor høyt skatte- og avgiftsnivå. Det budsjettet som vil bli vedtatt, har da også en stramhet og en rekke tiltak som kan bidra til en generell forbedring av vilkårene for norsk industri. Ikke minst innfrir man en del av de sakene som Morten Lund selv har anført.

Men bildet er nyansert, og også innenfor utsatte bransjer er det eksempler på nyinvesteringer og optimisme. Når representanten Lund beskriver situasjonen for norsk industri og norsk næringsliv, særlig i det såkalte Distrikts-Norge, er det lenge mellom lyspunktene, men tilsvarende tettere mellom de målrettede, selektive støttetiltakene, både bransjemessig og geografisk, som foreslås. Ordet «næringsnøytralitet» opphøyes nærmest til det ultimate fy-ord.

Gjennom de støttetiltak Senterpartiet beskriver i sitt budsjett, ønsker man å tilføre kapital til utvalgte bransjer i utvalgte områder. Men samtidig ønsker Senterpartiet å dobbeltbeskatte den private investeringskapitalen ved å gjeninnføre utbytteskatten. Man ønsker også å øke beskatningen av de gjennomsnittlige arbeidsinntekter. Mitt spørsmål til representanten Lund er da følgende: Hvorfor er økt skatt på arbeid og økt skatt på norsk investeringskapital den riktige medisinen i den situasjonen vi er oppe i i norsk næringsliv?

Morten Lund (Sp): La meg først få rette opp misforståelsen fra forrige replikkrunde. Arbeiderpartiet bevilger mer penger til helseforetakene, drøyt 500 mill. kr, som kom i den siste runden.

Så til replikken fra Høyre og spørsmålet om næringsnøytralitet: Hvor bra og hvor sunt er nå det? Senterpartiet mener vi skal satse sterkt på de områdene der vi er sterke fra før, og vi vil ha langsiktighet i politikken. I forrige periode vedtok Stortinget en opptrappingsplan for å markedsføre Norge som reisemål. Vi var enige om at her skal staten bidra med penger. Så tas det bort av nåværende regjering i næringsnøytralitetens navn, for det er skattelette som skal hjelpe de små bedriftene rundt omkring i Norge! Vi har innført forskningsavgift på fisk, slik at det trekkes inn penger fra næringen til forskning. Staten tar nå bort sin andel som skal matche dette. Det er vedtatt satsing på skogkultur. I næringsnøytralitetens navn tas det bort. Vi synes ikke det er fornuftig. Vi synes vi skal satse videre på de områdene der vi er sterke fra før.

Så til spørsmålet om den skattepolitikken som Senterpartiet fører, er ødeleggende for næringslivet. Det synes ikke vi. Vi synes det er rett at de som har mye fra før, bidrar noe mer for å holde samfunnet i gang. Når vi sammenligner skattenivået i Norge med andre land, er det ikke så verst. Jeg tror at en skikkelig sammenligning, som vi forhåpentlig får når Skauge-utvalget kommer med sin rapport, vil vise det. Beskatning av utbytte fra aksjer har man i de fleste land. Nå diskuterer Finland å innføre det, med nøyaktig den samme satsen som ligger i Senterpartiets alternative budsjett. I Finland kommer, hvis forslaget vedtas, aksjeutbyttet til å bli beskattet med totalt 43 pst., det samme som i Senterpartiets alternative budsjett.

Heidi Grande Røys (SV): SV og Senterpartiet er enige om mykje i dette budsjettet. Vi er imot dei usosiale kuttene som rammar sjuke og gamle. Vi aukar begge overføringane til kommunane, SV noko meir enn Senterpartiet. Vi er bekymra for situasjonen med den stigande arbeidsløysa. Vi går imot skjerpningane i dagpengeordninga og går inn for styrkte arbeidsmarknadstiltak både for ordinære arbeidslause og yrkeshemma. Vi har ein felles bustadpolitikk og aukar kraftig rammene til Husbanken. Vi er imot dei omfattande strukturendringene som regjeringspartia og Framstegspartiet har varsla gjennom budsjettavtalen, som vil føre til privatisering av skule, helse og omsorg, grep som heilt klart vil svekke offentlege tenester og moglegheita til å tilby tenester av høg kvalitet til alle, uavhengig av inntekt.

Men det er ein stor forskjell på SV og Senterpartiet, og det er at SV omfordeler innanfor budsjetttrammene, mens Senterpartiet vel å dele ut. Senterpartiet bruker over 3 milliardar kr meir av oljefondet i dette budsjettet enn det SV gjer. SV er altså klare på kva vi prioriterer vekk, og kva vi seier nei til. Hadde ikkje også Senterpartiet stått seg på å verte klarare med å prioritere og helst fortelje oss kva dei seier nei til?

Morten Lund (Sp): Senterpartiet er åpent for å bruke mer oljepenger enn det som foreslås fra Regjeringen. Men så påviser vi også at Regjeringen og Arbeiderpartiet og flertallet på Stortinget bruker oljepenger og sier at det gjør de ikke likevel. Det at man tilfører egenkapital til

Posten og NSB utenfor rammen, for så å ta dette tilbake i ekstraregninger til Statens pensjonskasse eller som ekstraordinært utbytte fra Statkraft, er å hvitvaske oljepenger. Det ikke å legge inn i budsjettet det som trengs for at borteboerstipend for studentene skal bli dekket neste år, er å legge til side regninger. Å si at kommunene skal få penger og at helseforetakene skal få penger, men de skal ikke få det før til våren, er å jukse med handlingsregelen. Senterpartiet sier at vi skal kunne bruke noe mer oljepenger – vi må ha begrensninger – men vi skal bruke noe mer oljepenger f.eks. til veibygging, for på den sektoren er det ledig kapasitet. Det fører ikke til økt press i økonomien at vi bruker 1 milliard kr ekstra til veibygging når det er ledige folk, og når vi på det viset tar bort flaskehalser som er kostbare for næringslivet. I forbindelse med transportplanen som ble behandlet for vel et år siden, ble det beregnet at ved å unnlate å investere 1 milliard kr i veier, fikk vi ekstrakostnader i samfunnet på 1 milliard kr. Vi mener at på område etter område finnes det eksempler på at det går an å gjøre slik. Ved å bruke mer penger på at trygdekontorer skal kjøpe operasjoner, slik at sykmeldte blir arbeidskraft igjen, sparer vi offentlige utgifter. Det synes vi er fornuftig, og vi ønsker å få flere med på det.

Ellers mener jeg bestemt at det er veldig liten forskjell på SVs og Senterpartiets tenkemåte rundt akkurat disse temaene.

Anita Apelthun Sæle (KrF): Når eg høyrer representanten Morten Lund, lurer eg på om vi bur i det same landet. Eg bur i Noreg, som er klassifisert som verdas beste land å leva i, og neste år vert det betre!

Men fordi det enno finst ein del som ikkje har del i all velstanden, har Regjeringa lansert ei tiltakspakke mot fattigdom og rus. 400 mill. kr skal brukast målretta for å få folk ut av elendet. Så bruker vi 3,6 milliardar kr meir til kommunane, og det betyr ei historisk barnehagesatsing. I tillegg vil vi gje 657 kr meir i kontantstøtte, og einslege forsørgjarar beheld småbarnstillegget. Vi bruker også meir til pensjonistar og til helse, og gjev skattelette til nytte for bedrifter og frivillige organisasjonar. Senterpartiet brukar rett nok mykje meir pengar. Rente, kronekurs og næringsliv er visst ikkje så viktig. Men kvifor Senterpartiet skal snevra inn kontantstøtta, slik at dei som treng dagmamma eller praktikant, mistar all støtte, begrip eg ikkje. Senterpartiet veit jo at vi bur i eit grisgrendt land, og det kan vera svært langt til nærmaste barnehage. Meiner verkeleg Senterpartiet at dei veit best for alle barnefamiliane? Er det derfor Senterpartiet tek bort valfridommen, som er eit av hovudpoenga med kontantstøtta? Har Senterpartiet begynt å plukka bort kontantstøtta bit for bit med over 1 milliard kr i 2003? I så fall bør barnefamiliane få vita det.

Så er det visst eit problem for Senterpartiet at Kristeleg Folkeparti samarbeider med Framstegspartiet og høgresida. Det er underleg, for poenget for Kristeleg Folkeparti har alltid vore kva vi samarbeider om! Ein god avtale har vi sanneleg fått i år, med 1 milliard kr meir til kommunane, meir til pensjonistektepar, til sjøfolk og

helse. Hugsar representanten Morten Lund då Senterpartiet var med og forhandla med Framstegspartiet og Høgre i 1998? Då kutta vi nesten 1 milliard kr – 790 mill. kr – til kommunane. Er ikkje Senterpartiet redd for å møta seg sjølv i svingdøra?

Morten Lund (Sp): Det er jo nettopp det vi er kritiske til: Hva er det Kristelig Folkeparti er med og samarbeider om? Jeg har tillatt meg å trekke fram eksempler på at polpakker fortsatt skal kunne sendes fraktfritt rundt i landet, mens tilskuddet til å sende medisinpakker blir fjernet – av Kristelig Folkeparti i regjering. Det er ikke et stort beløp, det er bare 25 mill. kr, men av en eller annen grunn blir det fjernet.

I løpet av to år har Kristelig Folkeparti vært med på å redusere brennevinsavgiften med 25 pst. Og de som forstår seg på det, sier at det har ingen som helst betydning for grensehandelen. I så fall måtte den ha vært redusert med 30 pst. to år etter hverandre. Det eneste som en oppnår med det, er at staten taper penger.

Senterpartiet bruker ikke mer oljepenger enn andre, men vi gjemmer ikke bort regningene. Dersom Kristelig Folkeparti skal dekke det som kommunene nå trenger, og som Kristelig Folkeparti-ordførere sier at trengs – dekke det som trengs til sykehusene, det som borteboerstipendet koster, og det som verftsstøtten koster – må det inn 4–5 milliarder kr ekstra på dette budsjettet. Og det kommer ikke til å skje før til neste år. Senterpartiet har allerede lagt inn de pengene, og det har vi finansiert ved hjelp av store kutt. Vi har finansiert det ved noe mer skatt for dem som har mer fra før, og vi har finansiert det ved å gjeninnføre skatt på aksjeutbytte. Siste året vi har skikkelige tall for, ble det utbetalt 30 milliarder kr skattefritt i aksjeutbytte til personer i Norge. Det er like mye som bruttoomsetningen i fisk og havbruk. Det synes jeg er mye penger.

Vi har ønsket at vi skal utsette spørsmålet om beskatning av kapitalinntekter til vi har fått en ordentlig utredning. Kristelig Folkeparti og Regjeringen gikk inn for å ta bort den beskatningen som vi var enige om å innføre, før vi fikk den utredningen.

Presidenten: Flere har ikke bedt om ordet til replikk.

May Britt Vihovde (V): Statsbudsjettet for 2003 har ein god Venstre-profil. Det er eit stramt budsjett, som bidreg til å skapa og tryggja arbeidsplassar. Det er eit budsjett som er framtidsretta og satsar på nyskaping ved satsing på høgare utdanning og forskning. Det er eit sosialt budsjett med satsing på å få bort fattigdom både i fattige land og her heime, og det er eit budsjett som tek miljøutfordringane på alvor – med andre ord eit budsjett med satsing på miljø, småbedrifter og sosialt ansvar.

Miljø er høgt prioritert. Budsjettet inneheld ei historisk satsing på kollektivtrafikken. Aldri har det blitt løyvt så mykje til kollektivtiltak, spesielt i storbyane. Jernbanen blir rusta opp, og ungdom og studentar får billigare billetter.

Regjeringa følgjer også opp satsinga på energisparing og alternativ energi med auka løyvingar. Det blir meir til miljøforskning, biologisk mangfald og trygg mat.

I forkant av budsjettet var det eitt hovudkrav frå heile det norske næringslivet: eit stramt budsjett for å tryggja arbeidsplassane. Det har vi levert. Budsjettforhandlingane har gitt eit like stramt budsjett som Regjeringa sitt forslag, og reaksjonane frå næringslivet er klare og positive.

Det kan alltid vera freistande å bruka meir pengar på ei rekkje gode formål, men kostnadene i form av auka rente og tap av arbeidsplassar er ein dyr pris å betala.

Inga innstramming verkar meir usosialt enn høg rente, som rammar både privatpersonar, kommunar, næringsliv og ikkje minst unge som skal etablere seg for første gongen. Eit stramt budsjett som er med og hindrar ytterlegare styrking av kronkursen, er òg det viktigaste tiltaket for å sikra arbeidsplassar i Distrikts-Noreg, ja eit sterkt og konkurransedyktig næringsliv i heile Noreg.

I forhandlingane om 2001-budsjettet slost Venstre for å fjerna investeringsavgifta, og i år er ho endeleg borte for godt. Dette gir ei lette for næringslivet på 6 milliardar kr i året og er spesielt viktig for dei mange små, nyskapande verksemdene. Fjerninga av den kompliserte avgifta er òg eit viktig bidrag til å redusere skjemaveldet og til eit enklare Noreg.

Det er òg ei rekkje andre forbetringar i budsjettet som kjem næringslivet og nyskapinga til gode. Forskinga blir styrkt med 600 mill. kr, i tillegg til tre nye milliardar til Forskningsfondet. Nye distriktsfond blir oppretta, og i tillegg blir skattefrådragsordninga for forskning i næringslivet utvida til å gjelda alle bedrifter, noko som gir ei ytterlegare lette på 400 mill. kr. Dette budsjettet er dermed blitt eit krafttak for småbedrifter og for nyskaping.

Å ta sosialt ansvar er å stilla opp for dei som har minst. Budsjettet for 2003 har ein betre sosial profil enn noka sosialistisk regjering har klart å levera: kamp mot fattigdom heime og ute, tiltak for å gjera kvardagen betre for våre rusmisbrukarar, tiltak mot vald i samliv, tiltak mot handel med kvinner og barn og ein sterk vekst for psykiatrien – for å nemna nokre tiltak.

Det er på denne bakgrunnen dei stadige påstandane om eit usosialt budsjett blir merkelege, og dei blir ikkje meir rette om dei blir terpa om igjen i det uendelege.

Venstre og Regjeringa sikrar over 850 mill. kr meir til verdas fattige gjennom auka bistand, fleire arbeidsmarknadstiltak for sosialhjelpsmottakarar og innvandrarar, auka bustønad og betre tiltak for rusmisbrukarar og bustadlause. Det er ei historisk satsing på barnehagar, meir til sjukehus, kreftomsorg og eldre og innføring av eit tak 2 for å skjerma dei med store sjukdomsutgifter.

I staden for å spreia tiltaka tynt utover målrettar Regjeringa ein skikkeleg innsats for dei som treng det mest. Det er alt anna enn usosialt. Det er å ta sosialt ansvar.

Eg vil gi ros til Framstegspartiet, som har teke ansvar i budsjettforhandlingane og medverka til at vi får eit budsjett som kan leggja til rette for rentenedgang og sikra arbeidsplassane og næringslivet.

Budsjettforliket sikrar Venstre og Regjeringa sine hovudprioriteringar, samstundes som det blir auka løyvingar til m.a. kommunane, kulturen, kollektivsatsinga, samferdsel, og skattelette for dei med dei lågaste inntektene.

Dette er eit godt statsbudsjett med ein profil som Venstre er godt nøgd med. Her er det både ein god miljøprofil, ein sosial profil og ein offensiv næringspolitikk. Det er eit budsjett prega av omsynet til miljø og småbedrifter – og med sosialt ansvar.

Kjell Engbreten hadde her overtatt presidentplassen.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Svein Roald Hansen (A): Representanten Vihovde sa at budsjettet hadde «en god Venstre-profil», og at det var et sosialt budsjett.

Det finnes selvsagt i et statsbudsjett ordninger som er gode sosialt sett, men dette budsjettet betyr også at 625 000 eldre og uførepensjonister fra 1. januar må begynne å betale egenandel for medisin på blå resept, som de har sluppet fra 1. oktober i år. Det betyr at familier med barn under tre år fra 1. august mister over 650 kr måneden i barnetrygd fordi småbarnstillegget fjernes. Det betyr at foreldre med barn i skolefritidsordningene må regne med å betale en god del mer for plassen fra nyttår. Det innebærer at arbeidsledige kan miste opptil 20 000 kr i året i ledighetstrygd. Det betyr at enslige mødre får mindre i støtte til barnetilsyn, og det betyr at fra 1. januar er det slutt på støtten til begravelser – alt dette fordi regjeringspartiene og Carl I. Hagens Fremskrittsparti synes det er viktigere å gi mer i skattelettelse til de som tjener godt, enn å gi en håndrekning til eldre, uføre og barnefamilier.

Representanten Vihovde sa også at dette var et budsjett som hadde en god miljøprofil med satsing på miljø. I et intervju med Bergens Tidende sa representanten at hun i hvert fall ikke hadde opplevd at Fremskrittspartiet i forhandlingene hadde kommet med krav som påførte Venstre smerte. De sosiale kuttene smerter altså ikke. Nå har kanskje Venstre etter hvert utviklet en høy smerteterskel. For et parti som gjerne vil være et miljøparti, smerter det altså ikke at avtalen med Fremskrittspartiet innebærer at 70 mill. kr til miljøforskning er forsvunnet fra budsjettet, og at det i tillegg, ifølge avtalen, ikke skal legges restriksjoner på aktivitet som øker tilgjengeligheten til våre nasjonalparker gjennom såkalt miljøtilpasset næringsvirksomhet. På vanlig norsk betyr det mer motorisert ferdsel i nasjonalparkene.

Hva er det som skal til for at Venstre skal føle smerte?

May Britt Vihovde (V): Når det gjeld dette budsjettet og den sosiale profilen, er det viktigaste ein kan gi folk, arbeid. Det viktigaste bidraget eg ser i dette budsjettforslaget, er å setja inn tiltak som gjer at folk flest kjem fortare i arbeid. Når ein veit at det i dag er 10 000 som har gått på sosialtrygd i over tre år, må det viktigaste

bidraget for å gi dei betre høve til å klara seg sjølve, vera å sikra dei jobb.

Ein del innstrammingar som ligg i budsjettet, har vore varsla tidlegare – òg med Arbeidarpartiets støtte. Det vil alltid vera tiltak som rammar enkelte, og som kanskje er uheldige. Men totalt sett er situasjonen at vi lever i verdens rikaste land. Vi har ein del sosiale ordningar som blir smurde utover, som er gode for folk flest, men som er mindre målretta mot dei som har verkeleg lite.

Så snakkar ein om desse 625 000 som no må betala eigendel på medisinar. Det er ikkje alle eldre og uføre som har dårleg økonomi. Om ein ser på statistikken, vil ein sjå at det er veldig mange av våre eldre som faktisk har meir formue enn t.d. mange av dei unge uføre. Då er det viktig å målretta innsatsen mot desse.

Så til miljøbiten. Venstre er veldig godt nøgd med dette budsjettet når det gjeld miljøbiten. Det er sett ein rekord i auke på forskingsfond, og det er ei historisk satsing på kollektivtiltak. Så kan ein gå inn og sjå at det er ei reversering på enkelte område, men sjølv om det er gjort ei reversering på miljøforskning, har vi faktisk sett av meir midlar enn det Arbeidarpartiet sjølv foreslo i sitt budsjett for 2002. Så eg er faktisk ganske godt nøgd òg med miljøinnsatsen.

Per Erik Monsen (FrP): Tidligere prøvde Venstre å profilere seg som et miljøparti, så var det de små og mellomstore bedriftene som stod i sentrum. Hva Venstre akkurat nå prøver å profilere seg på, har jeg ikke helt fått med meg, men jeg har sett at de i hvert fall er fornøyd med å sitte i regjering.

Spørsmålet mitt går på innføring av miljøavgifter. Fremskrittspartiet har ved flere anledninger hevdet at en del av miljøavgiftene ikke virker i forhold til målet om å forbedre miljøet. Nå foreslår Regjeringen en ny miljøavgift på gassene HFK og PFK. At Regjeringens opplegg ikke omfatter en refusjonsordning for innsamlet gass, mener vi vil undergrave ordningen med innsamlingen. Det som etter Fremskrittspartiets syn er det verste med hele forslaget, er at gass brukt i lukkede brannslukkingsanlegg nå pålegges en miljøavgift som vil øke prisen på disse anleggene med 300–400 pst. Disse anleggene har ingen effektive alternativer på enkelte bruksområder, bl.a. i fiskeflåten. Når de nå blir økonomisk umulig å finansiere for brukerne, vil det kunne sette liv og helse i fare for mange som har risikofylte arbeidsplasser på havet.

Synes Venstre det er rimelig at gass brukt i lukkede anlegg, og som altså ikke forurensar noe som helst, pålegges en såkalt miljøavgift, så høy at det kan sette liv og helse i fare?

May Britt Vihovde (V): Representanten Monsen lurte på om Venstre framleis var opptekte av småbedriftene. Eg brukte veldig store delar av mitt innlegg til å peika på kor viktig dette budsjettet er nettopp for småbedriftene. Det å satsa på forskning og utdanning, å fjerna investeringsavgifta og ein del andre skattelettar vil faktisk gjera at våre små og mellomstore bedrifter vil kunna utvikla seg og vera med og bidra til å skapa nye arbeidsplassar.

Når det gjeld miljøavgifter, er Venstre opptekte av at ein skal leggja på miljøavgifter for å regulera folks atferd. Når det gjeld denne spesifikke avgifta, trur eg at avgifter som får folk til å tenkja miljø, tenkja energiutnytting og tenkja sikkerheit, er viktige. Det går føre seg ein diskusjon – og det vil koma ei sak til Stortinget – om bilavgifter, der òg Venstre legg vekt på å premiere bilar som er mest mogleg miljøvennlige.

Audun Bjørlo Lysbakken (SV): Jeg la merke til at representanten Vihovde skrøt av Venstre-profilen i budsjettet. Jeg regner med at det ikke er pengene til sprit og campingvognen hun sikter til, men noe annet, som jeg ikke helt klarer å få tak i.

Jeg har lyst til å spørre om noe som angår de verbalforslagene som ligger i forliket med Fremskrittspartiet. SV og Venstre er ikke enige når det gjelder synet på privatisering. Jeg har ofte oppfattet Venstre som et parti med et pragmatisk forhold til den type virkemidler; man har gått inn for det enkelte ganger når man har ment at det ville være fornuftig, og gått imot det andre ganger når man har ment at noen tjenester ikke passer til å bli konkurranseutsatt eller satt bort til private.

I forliket ligger det et forslag om såkalt utfordringsrett, som skal gi ethvert selskap rett til å utfordre ulike kommunale tjenesteleverandører og produsenter. Selv om det ikke er et forslag som blir endelig vedtatt i denne omgang, er det mye som peker i retning av at det vil bli en realitet i norsk lovverk etter hvert, med Venstres støtte. Dette er nettopp et eksempel på en dogmatisk tilnærming til spørsmålet om privatisering. Man antyder at alle som jobber i kommunal tjenesteyting, må regne med å kunne bli utfordret av private aktører – en systematisk mistenkeliggjøring av dem som jobber innenfor denne sektoren, der man mener at det vil være av det gode alltid å kunne åpne opp for den type utfordring og tilbud fra private aktører.

Jeg lurer på hva Venstre egentlig synes om dette, om det er illustrerende for Venstres syn på privatiseringsspørsmålet, eller ikke.

May Britt Vihovde (V): Det viktigaste for Venstre når det gjeld dei offentlege tenestene, er kravet til kvalitet. Det spelar ikkje så stor rolle kven som leverer tenesta, om det er ein offentleg tilsett eller ein tilsett i ei privat bedrift – det er kvaliteten som er det viktige. Då vil det vera opp til våre kommunepolitikarar og opp til oss som stortingspolitikarar å laga kvalitetskrav, setja oss mål for korleis det offentlege skal driva. For dei som utfører oppgåva, spelar det ikkje så stor rolle kva for tilsetjingsforhold dei har.

Når det gjeld Kommune-Noreg, er vi i Venstre overtydde om at ein kan setja ut ein del oppgåver til private, men det må vera opp til oss å stilla dei rette kvalitetskrava. Det vil alltid bli ein diskusjon om helsetenester og om sosialtenester. Men òg innanfor den biten trur eg at vi dersom vi tenkjer kvalitet, tenkjer på brukaren, på kva som tener det enkelte mennesket – i staden for å vere så opptekne av tilsetjingsforholdet til den som utfører te-

nesta – vil kunna utnytta dei midlane vi i dag stiller til disposisjon, på ein mykje betre måte. Vi vil òg ha større moglegheiter til å påverka kvaliteten på dei tenestene som blir leverte.

Morten Lund (Sp): Midt oppe i all uenigheten er det én ting vi kan være enige om, og det er at grensehandelen ikke stopper ved at en prøver å mobbe dem som handler – det har ikke skjedd. Det er slik at grensehandelen øker hvis det blir mer lønnsomt å ta turen. Jeg føler at det er det Regjeringen nå prøver å gjøre ved å oppheve kvotene for hvor mye en kan ta med seg – og til dels øke kvotene på hvor mye en kan ha med seg av kjøtt. I den såkalte reise-godsforskriften er det foreslått at det en kan ta med seg, som tidligere var 3 kg, nå skal bli 10 kg.

Konsekvensene av disse endringene er ikke utredet, men representanter for landbruket og kjøttindustrien har hjulpet oss med noen få tall. De sier at dette vil føre til at det som i dag innføres, såkalt privat import, som er 4 pst. av vårt kjøttforbruk, kommer til å øke til 15 pst. – det som hver enkelt tar med seg. Det vil medføre at vi taper 1 000 arbeidsplasser i kjøttindustrien og 1 500 arbeidsplasser i landbruket for øvrig, i tillegg ganske mange arbeidsplasser innenfor handel og innenfor transport. Det er noen tusen arbeidsplasser det står om – og konsekvensene er ikke utredet. Samtidig vet vi at innenfor EU skjerpes reglene. Nå skal svenskene bare få lov til å ta med seg 1 kg kjøtt fra Norge. Det er begrunnet med at man er redd for dyrehelsen og for å få inn varer som ikke er bra nok. Så skal det nedsettes et hurtigarbeidende utvalg, visstnok etter initiativ fra Fremskrittspartiet, som skal se på hva som skaper grensehandel og hva som blir konsekvensene. Senterpartiet ønsker at dette utvalget også skal se på konsekvensene når det gjelder privat kjøttimport. Vi synes det er helt feil å øke kvotene her. Hordaland er et av de fylkene som for tiden taper mest i årsverk og i antall bruk innenfor jordbruket. Spørsmålet er: Hvorfor vil ikke Venstre bidra til å sikre at vi får en slik konsekvensutredning gjennom det utvalget som nå likevel skal nedsettes?

May Britt Vihovde (V): No er forslaget og den eventuelle endringa i den nemnde forskrifta ute på høyring. Det er ikkje noko som er vedteke i Stortinget enno.

For Venstre er det viktig å sikra at vi har eit landbruk som produserer god mat og trygg mat, og som er med og tek vare på både kulturlandskapet og Distrikts-Noreg. Eg trur, og Venstre trur, at landbruket i Noreg har ei framtid. Det å kunna vidareutvikla matvarer og marknadsføra vår natur og våre moglegheiter for å levera trygg og rein mat er noko som er viktig.

Representanten Lund var inne på grensehandel. Når vi no skal vurdera grensehandel, vil òg den biten sannsynlegvis vera med i ei vurdering. Men det var ikkje akkurat det som var inne i avtalen mellom regjeringspartia og Framstegspartiet – det var meir å sjå grensehandelen knytt opp til alkohol, og samanhengen mellom alkohol-skadar og auka forbruk dersom ein gjer noko med den avgifta.

Så trur eg at folk flest i Noreg ikkje reiser over grensa for å handla mat. Dei fleste av oss reiser over grensa kanskje for å få seg ein fin tur. I mange delar av kongeriket har ein ikkje dei store moglegheitene til å reisa over grensa for å skaffa seg billeg mat. Eg trur folk flest er opptekne av at dei skal få god mat. Dei skal få maten i nærbutikken heime og vil støtta opp om han. Det er undersøkingar som viser at folk flest er opptekne av å ha eit landbruk i Noreg, og at dei skal handla den maten som dette landbruket gir oss. Eg trur at grensehandel er ei ganske overdriven problemstilling, som det er ei overdriven tru på at ein kan løysa.

Synnøve Konglevoll (A): Etter dagen i dag må det være liten tvil om at Regjeringa har sitt parlamentariske grunnlag i et flertall med Fremskrittspartiet, ikke bare fordi de faktisk har samarbeidd om dette budsjettet, men fordi det er tydelig for alle at Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre har gitt langt mer etter på Fremskrittspartiets krav enn det de var i nærheten av i forhold til Arbeiderpartiets krav. Det gjelder også miljø. For selv om verbalforlaget om vern og bærekraftig bruk er pakket inn med mange fine ord og mye ull, står det likevel helt klart her at man ber Regjeringen legge til rette for økt turistmessig bruk av områder opprettet etter naturvernloven.

Regjeringa skal legge fram en sak om dette før 1. oktober. Jeg må si at jeg er spent og svært bekymret for hva dette vil innebære. Mange vil med god grunn hevde at dette kan bety et kraftig tilbakeslag for naturvernloven, at det kan bety at vi er nødt til å endre loven. Jeg vil spørre representanten Vihovde veldig konkret, representanten som har sittet på møter og vært med på dette: Hva betyr dette, hva innebærer det? Betyr det at Venstre vil endre loven, eller kan Venstre si i dag at de ikke vil endre naturvernloven?

May Britt Vihovde (V): Det kan godt henda det kjem endringar i lova, men det er ikkje sikkert endringane blir slik at ein får større tilgang til dei områda som kanskje er viktige å skjerma. Det vi ser i dag, er at vi har auka turisme inn i fjellheimen, inn i den urørte naturen. Så det å ta ei total evaluering og sjå på konsekvensane av bruken f.eks. i fjellområda trur eg er viktig. Ein må sjå på på slitasjen ein har på enkelte fjelltoppar fordi ein har auka tilgang, på motorisert ferdsel inne på Hardangervidda, og på våre krav – som brukarar av naturen – til å ha det behageleg og godt når vi ferdast i fjellheimen – kanskje vil vi ha ein dusj når vi kjem fram, kanskje vil vi ha tre rettars middag. Vi stiller altså stadig større krav til kva vi vil oppnå ved ein fjelltur. Då trur eg det er viktig å ta ein total gjennomgang av dette og sjå på dei områda som i dag har eit fredingsstempel, sjå på den måten vi brukar desse på. Dette kan slå begge vegar; nokre plassar kan det kanskje vera mogleg at vi kan auka tilgangen og lempa på krava, men andre plassar kan det vera moglegheit for at vi skjerpar inn dei krava som ligg der i dag.

Presidenten: Dermed er dette replikkordskiftet avsluttet.

Steinar Bastesen (Kp): Jeg håper Regjeringen er innstilt på de ekstrebevilgninger som sikrer kysten og fiskefeltene mot konsekvenser av havarier som måtte oppstå. Selv om «Gudrun Gisladottir» ikke representerer en katastrofe tilsvarende den som rammet Spania, må det ryddes opp. Med oljetankere langs kysten må vi forberede oss på en langt høyere beredskap enn i dag. Jeg viser til de spørsmålene som jeg stilte i forrige periode, og til Dokument nr. 8-forslag om kongekrabben, men jeg vil komme tilbake til det når vi skal behandle energi og miljø.

Budsjettets stramhet gjenspeiler den politiske styring, utfasing av ute- og hjemmekonkurrerende industri, maritime næringer og dramatisk nedbygging av primærnæringene. Prisen blir reduserte eksportinntekter, utarmede lokalsamfunn, fortettede byer, synkende miljøkvalitet og økende sosiale problemer. Uten distriktenes verdiskaping taper vi langsiktige muligheter til å opprettholde velferden i dette landet. Markedet for inntektsbringende tjenestesektor reduseres. Behovet for offentlig betalte tjenester øker, uansett om det er offentlige eller private foretak som leverer tjenesten.

Kystpartiet har en annen visjon. Vi vil utvikle – ikke avvike. Vi har en visjon om å investere i moderne infrastruktur som gjør det mulig å bo og drive tradisjonell og ny næringsvirksomhet i hele landet. Vi vil gi konkurranseutsatte næringer de samme rammene som utenlandske konkurrenter har. Det gir overskudd til å styrke kommunene, sikre barns oppvekstvilkår og gi dem teoretisk og praktisk opplæring, som et kunnskapsbasert samfunn er avhengig av. Vi vil sikre verdier, sikre forholdene for gamle og syke og sikre at pensjonene holder det nivået som vi ble lovet da folketrygden ble innført i 1967. Vi vil øke forskningsinnsatsen for å utvikle nye næringer basert på naturlige ressurser og moderne teknologi. Dette vil øke veksten i fastlandsøkonomien, også når oljeinntektene synker.

Dette er Kystpartiets visjon, og den krever større investeringer innenlands og tilsvarende mindre aksjeinvesteringer i en usikker verdensøkonomi. Det er en visjon som forutsetter vilje til å prioritere verdigenererende investeringer framfor luksusinvesteringer i hovedstaden. Det går ikke an å bygge en opera i en trafikkmaskin. Operavedtaket handler om å bygge en ny bydel i Oslo øst, og det er snakk om hundre milliardinvesteringer. Hvem skal gjøre det arbeidet?

Handlingsregelen for bruk av oljepenger bygger på en negativ visjon, og på at veksten i norsk økonomi skal hentes fra avkastningen av andre lands næringsutvikling – ikke fra vår egen verdiskaping. Dette er Kystpartiet uenig i. Kystpartiet vil styrke den innenlandske verdiskapingen mest mulig med oljepenger. Kystpartiet vil ha en handlingsregel der hensynet til arbeidsledigheten og til produksjonen blir bedre ivaretatt. I 1904 hadde vi et utenlandsfond på 50 mill. kr. Det ble oppløst i 1923, og da var det halvert. Jeg frykter for at vi er på vei den samme veien. Kystpartiet mener at finanspolitikken må støtte opp under pengepolitikken, slik at vi holder arbeidsledigheten nede og produksjonen oppe. Med riktig investering

i innenlandske prosjekter vil oljepengene gi sikre arbeidsplasser, velferdsgoder og en tryggere framtid enn investeringer i utlandet vil gi.

Regjeringen og Arbeiderpartiet snakker om både kronekurs og rentenivå, fordi budsjettets stramhet defineres i forhold til avvikling i stedet for i forhold til utvikling. Nå avvikles et par tusen arbeidsplasser hver måned. Vi har snart 100 000 arbeidsledige, og det vil bli verre. Inngangsblokkering av ungdom og sluttvederlag i aktivt fiske vil utrydde norske fiskere og avvike grunnlaget for bosetting langs kysten. På samme måte vil dårlige rammevilkår for flåtegruppen som driver opplæring av sjøfolk, på sikt utrydde den norske sjømann. Avviklingsstrategien er tydelig for alle som vil se den.

Det er ingen selvfølge at utlendingsloven ikke skal gjelde for båter som seiler under utenlandsk flagg og med utenlandsk mannskap fra havn til havn i Norge. Loven må gjelde for alle, og det kreves at man har arbeids- og oppholdstillatelse for i det hele tatt å kunne arbeide i norske havner. Vi utnytter ikke den arbeidskraften vi har. Likevel snakker Regjeringen om press i økonomien og om stramt arbeidsmarked. Skal varig høy arbeidsledighet skape internasjonal konkurransedyktighet? På hvilke felt skal vi konkurrere?

President! Jeg tegner meg her og nå til et nytt treminuttersinnlegg.

Presidenten: Presidenten er litt usikker på om representanten har tatt opp forslag.

Steinar Bastesen (Kp): Jeg bruker litt ekstra tid, men jeg tar opp de forslagene som vi har fremmet alene, og de forslagene vi står sammen med andre om.

Presidenten: Steinar Bastesen har tatt opp de forslagene han refererte til.

Jens Stoltenberg (A): Politikk handler om å velge. I Arbeiderpartiets forslag til statsbudsjett har vi gjort valg.

Vi gir mindre i skattelette enn regjeringspartiene og Fremskrittspartiet gjør, men til gjengjeld kan vi gir mer til arbeid for alle og mer til velferd, slik at alle har like muligheter. Vi gjør mer for å sikre arbeidsplassene og industrien, og vi gjør mer for å trygge grunnleggende velferdsgoder som et godt helsestell, god eldreomsorg og gode skoler i kommunene.

Vi har lagt fram et budsjettforslag som bygger på de grunnleggende verdiene vi står for som politisk parti, de verdiene som har vært avgjørende for utformingen av det norske velferdssamfunnet etter krigen. Det er en politikk for å skape og dele man gjenfinner i Arbeiderpartiets forslag til statsbudsjett.

Regjeringspartiene og Fremskrittspartiet har også gjort valg i det budsjettforliket de stemmer for senere i kveld. De som har mest, får mer. Til gjengjeld er det mange av dem som har lite, som får enda mindre. Det gjøres altfor lite for å sikre arbeidsplassene, og det gjennomføres flere usosiale kutt i ordninger som er viktige for mange av dem som har det vanskelig i det norske sam-

(Stoltenberg)

funnet. Det er en annen kurs, en annen politikk, enn det Arbeiderpartiet står for.

Dette er en oppfølging av det som skjedde i fjor høst. Da fikk landet en ny regjering med det erklærte formål å gi samfunnsutviklingen en annen kurs enn den Arbeiderpartiet står for. Det ble dannet en regjering med støtte av Fremskrittspartiet. Fremskrittspartiet har sagt at det er Regjeringens parlamentariske basis. Det var derfor regjeringens og Fremskrittspartiet som i fjor høst annonserte at man skulle få gjennomslag for en politikk som går i en annen retning enn det Arbeiderpartiet står for. Og derfor var det ikke uventet at det var disse partiene som ble enige om budsjettet i fjor høst, og at det denne høsten er de samme partiene som ble enige om budsjettet for neste år.

Det er ikke noe nytt at Fremskrittspartiet deltar i budsjettforlik og dermed er ansvarlig for statsbudsjetter. Av statsbudsjettene de siste seks årene har Fremskrittspartiet stemt for fire. Det som er spesielt, er ikke at Fremskrittspartiet stemmer for et statsbudsjett. Det som er uvanlig, er at Fremskrittspartiet så intenst – og mer nå enn tidligere år – forsøker å fraskrive seg ansvaret for det budsjettet de faktisk har stemt for. Uten Fremskrittspartiets stemmer ville ikke budsjettet ha blitt vedtatt, og derfor må Fremskrittspartiet vedkjenne seg konsekvensene av det budsjettet de faktisk stemmer for. Det er ikke mulig å stemme *for* et budsjett man er imot.

Antallet arbeidsledige stiger. Ifølge Regjeringens egne tall kan vi i løpet av vinteren nærme oss 100 000 arbeidsledige. Arbeiderpartiet mener at det krever en offensiv næringspolitikk og økt innsats for å gi de ledige opplæring og kompetanse, slik at de lettere kan bekle de ledige stillingene. Men hva er Fremskrittspartiet og regjeringens svar? Jo, i en tid da ledigheten stiger mer enn på lenge, foreslår man omfattende kutt i dagpengene til de arbeidsledige. Ikke bare skal det bli flere arbeidsledige, men de arbeidsledige skal få mindre i dagpenger. De norske dagpengesatsene er internasjonalt sett ikke spesielt høye. Likevel foreslås det omfattende kutt. For arbeidsledige kan det bety opp mot 20 000 kr mindre i året i dagpenger. Det betyr mindre til noen av dem som i utgangspunktet har det vanskeligst i det norske samfunnet.

I fjor vedtok et enstemmig storting å fjerne egenandeler på blå resept for uføretrygdede og alderspensjonister. Alle partiene mente at det var en riktig reform og i tråd med andre sosiale ordninger vi har. Uføretrygdede og alderspensjonister har f.eks. egne ordninger i skattesystemet. Arbeiderpartiet mener at den ordningen som partiene stemte for i fjor, bør videreføres også i år. Det mener ikke Fremskrittspartiet og regjeringens partiene. I kveld vedtar de å gjeninnføre egenandeler på blå resept for de aller fleste uføretrygdede og de aller fleste alderspensjonister. Over 625 000 uføretrygdede og alderspensjonister vil fra nyttår igjen måtte betale egenandeler på blå resept som et direkte resultat av det budsjettforliket Fremskrittspartiet og regjeringens partiene stemmer for senere i kveld.

I dag har vi en ordning med et småbarnstillegg i barnetrygden. Det bidrar til at barnefamiliene med de minste barna får et ekstra håndslag fra samfunnet. Arbeiderpartiet mener at vi bør beholde småbarnstillegget. Regjeringens partiene og Fremskrittspartiet sørger for at det blir fjernet.

Det er de samme partiene som sørger for at det blir kutt i ordningen med barnetilsyn for enslige forsørgere, og at gravferdsstønaden, som ikke minst Fremskrittspartiet har vært en aktiv forsvarer for, blir fjernet med det budsjettforslaget som nå vedtas.

En av de klareste og største forskjellene mellom budsjettforslaget til Arbeiderpartiet og det som nå vedtas, er satsingen på våre felles velferdsgoder i kommunene. Det er kommunene som er ansvarlige for de viktigste velferdsordningene – skole og eldreomsorg. Situasjonen i landets kommuner varierer, men det er ikke til å komme forbi at i mange kommuner er situasjonen alvorlig. Selv om man bør tilstrebe å bruke pengene bedre – effektivisere, få en bedre organisering av kommunal virksomhet – er det også nødvendig med mer penger dersom vi skal sikre en god skole og en god eldreomsorg. Nær halvparten av landets kommuner har varslet at de kommer til å bruke mindre på skole neste år. Det betyr flere elever i klassene, og det betyr mindre spesialundervisning.

I dag har vi også fått melding fra Oslo kommune om at fordi flertallet i denne salen vil halvere tilskuddet til skolefritidsordningen, går prisen på skolefritidsordningen i Oslo opp med nærmere 5 000 kr. Skal vi sikre en god skole og en rimelig og god skolefritidsordning, må kommunene ha mer penger. Derfor foreslår vi nær 3 milliarder kr ekstra til kommunene, nettopp for å sikre en god eldreomsorg og en god skole.

Det viktigste i vårt budsjettforslag i tillegg til velferd er å fjerne de usosiale kuttene som regjeringens partiene og Fremskrittspartiet nå får vedtatt, og å gjøre mer for å sikre arbeidsplassene. Derfor foreslår vi økt innsats for forskning og utvikling, vi foreslår mer satsing på tiltak som kan føre til nyetableringer og nyskaping, gjennom SND og andre statlige virkemidler, og vi er enige i at man bør ha et stramt budsjett som kan bidra til å dempe presset på kronekurs og rente.

Vårt budsjettopplegg bidrar til mindre bruk av oljepenger enn Regjeringens budsjettopplegg og er dermed et bedre bidrag til å få ned kronekurs og rente. Det er egentlig ganske oppsiktsvekkende at det største opposisjonspartiet, Arbeiderpartiet, også i opposisjon greier å legge fram budsjettforslag som er mer ansvarlige og legger opp til mindre pengebruk enn det regjeringens partiene greier. Det gjorde vi både for inneværende år og også nå for budsjettet for 2003.

I helgen så jeg et nyhetsoppslag i en avis om Saudi-Arabia, som også behandler statsbudsjettet i disse dager. Det er enklere forhold der – det vi kan kalle et flertallsstyre – og mindre behov for budsjettforhandlinger. Men til gjengjeld sliter de også med budsjettet, i den forstand at selv om Saudi-Arabia har det mangedobbelte av det Norge har i oljeinntekter, og har vesentlig høyere gassinntekter enn Norge, har de nå et betydelig underskudd i

statsbudsjettet. Det har de hatt over lengre tid. Det viser at selv høye oljeinntekter ikke er noen sikkerhet for en solid og god økonomi. Tvert imot har stadige forslag om lavere skatter og stadige forslag om økte offentlige utgifter i Saudi-Arabia over mange år ført til at på tross av økte oljeinntekter har landet økende økonomiske problemer. Det har de faktisk til felles med de aller fleste land som har store inntekter fra naturressurser. Det går bra en stund, men etter hvert blir problemene store. Man ødelegger den tradisjonelle delen av økonomien ved å bruke for mye av oljerikdommen for raskt internt i økonomien. Det har vi sett i Norge på 1980-tallet. Vi har sett det i Nederland på 1960- og 1970-tallet, og vi har sett det i en lang rekke arabiske oljeproduiserende land, som har store økonomiske problemer nettopp på grunn av de store inntektene fra olje- og gassvirksomheten.

Selv om det er store forskjeller mellom Norge og Saudi-Arabia, er det i hvert fall det fellestrekket at vi begge har en utfordring i å forvalte store inntekter fra naturressurser. Det viktigste vi kan gjøre nå, er å bidra til en forsvarlig forvaltning av de inntektene. Det har Arbeiderpartiet lagt opp til i sitt forslag til statsbudsjett.

J ø r g e n K o s m o hadde her gjeninntatt presidentplassen.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Oddvard Nilsen (H): Regjeringen la frem et stramt budsjett. Det var de aller fleste enige om var nødvendig for å sikre arbeidsplasser i dette landet. Og et stramt budsjett i denne sammenhengen – nettopp for å sikre verdiskapingen – er også et sosialt budsjett. Det er faktisk slik at det er den økonomiske verdiskapingen i Bedrifts-Norge vi skal leve av, og som også gir grunnlaget for de velferdsgodene vi skal fordele.

Representanten Stoltenberg sa noe om offensiv næringspolitikk. Ja, vi la frem det. Vi har lagt frem betydelige lettelsener for næringslivet. Vi har også lagt frem lettelsener for privatpersoner for å bedre effektiviteten i økonomien. Det mener vi er nødvendig nettopp for å sikre de verdier vi skal, for i neste øyeblikk å fordele velferdsgodene.

Hva gjør så Arbeiderpartiet? Jo, de smeller til med 4 milliarder kr i skatteøkninger. Det betyr en rasing. Det betyr rett og slett at næringslivet – små og mellomstore bedrifter i Norge – får det langt vanskeligere. Og det betyr også tap av arbeidsplasser på sikt.

Nå vil jeg tro at representanten Stoltenberg og undertegnede knapt blir enige om beskrivelsen med den svartmalingen av norsk økonomi som representanten legger frem. Men kanskje det går an å spørre representanten Stoltenberg om følgende: Når NHO, Prosessindustriens Landsforening, Abelia, Byggenæringens Landsforening, Reiselivsbedriftenes Landsforening, Servicebedriftenes Landsforening, Teknologibedriftenes Landsforening og Handels- og Servicenæringens Hovedorganisasjon alle sier at dette er et bra budsjett, hva er det de ikke har for-

stått, som representanten Jens Stoltenberg kan forklare dem?

Jens Stoltenberg (A): Først til spørsmålet om stramt budsjett, som Regjeringen er opptatt av å understreke at budsjettforslaget legger opp til. Ja, det er helt avhengig av hvem man snakker om. For dem som har mest, er dette og fjorårets budsjett overhodet ikke stramt. Det er betydelige skattelettelsener for dem som har de største formuene, de dyreste boligene og de høyeste aksjeinntektene. For dem er budsjettet overhodet ikke stramt. Det er faktisk slik at vi ikke har sett et slakkere budsjett på svært mange år. Derimot er budsjettet stramt for dem som har lite – for de arbeidsledige som får opp mot 20 000 kr mindre pr. år, for uføre- og alderspensjonister som får økte egenandeler, for dem med barn i skolefritidsordningen som får dyrere skolefritidsordning, og for enslige forsørgere som er avhengige av tilsyn og barnepass, og som får kutt i de stønadsordningene som finnes. Om budsjettet er stramt eller ikke, er helt avhengig av hvem man snakker om. Det er stramt for mange av dem som fra før har det vanskeligst.

Så til spørsmålet om skatter. Det er ikke slik at Arbeiderpartiet øker skattene. Det Arbeiderpartiet gjør, er å redusere skattelettelsene som Regjeringen legger opp til, simpelthen fordi vi mener at det er viktigere å satse på f.eks. næringsutvikling gjennom tilskudd, støtte til forskning, utvikling og nyetableringer, fordi vi mener det er viktigere å sørge for at de ledige ikke får drastiske kutt i dagpengene, og fordi vi mener det er viktigere å kunne ha en satsing på eldreomsorg og skole i kommunene istedenfor å gi ekstra lettelsener til dem som har aller mest fra før. Og det er også veldig typisk at hver gang Høyre sitter i regjeringskontorene – enten det var på 1980-tallet eller 1990-tallet – går det dårlig for norsk industri. Det som også er typisk, er at selv om Høyre sitter i regjeringskontorene, har alle andre enn Høyre ansvaret for at det går dårlig for norsk industri. Det er alltid opposisjonen som har skylden. Det er på tide at Regjeringen selv tar ansvar.

Carl I. Hagen (FrP): Jeg synes Jens Stoltenberg nå drev med mye surmuling. Kanskje han kunne bli litt mer offensiv i sin egen politikk istedenfor bare å kritisere andres.

Jeg vil gjerne understreke at det han snakker om når det gjelder Fremskrittspartiet, ikke er vårt primære budsjett. Vårt primære budsjett blir dessverre nedstemt, men da stemmer vi som regel for det nest beste istedenfor å melde oss ut, slik som Jens Stoltenberg gjør.

I Dagsavisen for i dag står det: «Slik skal Jens gjenreise Ap.» Det er fire punkter som nevnes. Punkt 1: «Ap må være i første rekke i kampen mot den økende arbeidsledigheten.» Hvorfor går da Arbeiderpartiet inn for å forverre delingsmodellen for små og mellomstore bedrifter? Er Jens Stoltenberg også klar over at han var imot inntektspolitisk samarbeid i vinter, som ville kunne ha hindret det kostbare lønnsoppgjøret som medførte at bedriftene fikk dårligere konkurransevne, og at man kunne ha

sikret alle samme levestandard gjennom å tilby skattelettelser i stedet for høye bruttolønnsøkninger? Det ville vært en bedre politikk. Det sa Jens Stoltenberg nei til. Er han villig til å innrømme at Fremskrittspartiet dog her har fått gjennomført betydelige forbedringer? Vi har når det gjelder fagbevegelsen, tatt den på alvor og fått hindret forverringen i permitteringsordningen. Vi har også hørt på bedriftene, og vi har fått økt avskrivningssatsene for maskiner – de to viktigste tingene. Der var vi bedre enn Arbeiderpartiet, som ikke fikk til noen ting.

Så er det punkt 2. Arbeiderpartiet skal «sikre at pensjonene øker i takt med lønnsutviklingen». Det har Arbeiderpartiet ikke bidratt til. De har stemt for en generell regel, men under trykdeoppkjøret fremmet Fremskrittspartiet forslag om å gjøre akkurat det Jens Stoltenberg sier han skal gjenreise Arbeiderpartiet med. Da stemte Arbeiderpartiet imot. De er ikke til å stole på når det gjelder pensjonister, og har aldri vært interessert i å øke pensjonene for folk flest og minstepensjonister; jeg kan nevne f.eks. vår kamp, som nå er kronet med en viss seier, for å stoppe noe av tyveriet fra gifte pensjonister.

Så velferd: Stoltenberg skal satse på tunge velferdsoppgaver som skole og eldreomsorg. Hvorfor vil ikke da Arbeiderpartiet være med på å si at staten må ha et finansieringsansvar for skole og eldreomsorg, i stedet for bare å gi kommunene noe mer penger så de kan bygge flere rådhus og flere kulturhus? Han skryter nå av at han øker kommunebudsjettene med én stakkars prosent. Er det forskjellen mellom elendighet i hele eldreomsorgen i Norge og at det ikke er problemer i det hele tatt? Er Jens Stoltenberg enig i at 1 pst. forskjell ikke er forskjellen på himmel og helvete?

Presidenten: Presidenten har tidligere gitt uttrykk for at å karakterisere gjennomføringen av Stortingets vedtak som tyveri, ikke er parlamentarisk, men det ser ikke ut til at det hjelper.

Jens Stoltenberg (A): Det jeg gjorde i mitt innlegg, var å peke på forskjellene mellom den politikken som Arbeiderpartiet står for, og den som Fremskrittspartiet nå faktisk stemmer for sammen med regjeringspartiene.

Jeg hører at Fremskrittspartiet sier at de stemte for det nest beste. Nå hadde ikke jeg forventet at Fremskrittspartiet skulle stemme for vårt budsjett, men det er likevel slik at hvis de hadde stemt for vårt budsjett, hadde alle uføretrygdede og alle alderspensjonister blitt fritatt for egenandeler på blå resept. Hadde de stemt for vårt budsjett, hadde det fortsatt vært tilskudd til skolefritidsordningen. Og hadde de stemt for vårt budsjett, hadde ikke de arbeidsledige blitt fratatt betydelige midler i dagpenger, og vi hadde beholdt f.eks. ordningen med småbarnstillelegg i barnetrygden. Det er derfor ikke slik at det er nest best i den betydning at man ved å stemme for forliket vil få mindre sosiale kutt enn man hadde fått med Arbeiderpartiets opplegg. Der er disse usosiale kuttene fjernet. Men Fremskrittspartiet velger likevel å gå i forlik med regjeringspartiene, for der får de noe de ikke ville fått med Arbeiderpartiets opplegg, nemlig lavere skatt til

dem som har mest fra før. Det er det som er den store forskjellen. Hadde man stemt for Arbeiderpartiets opplegg, hadde man fått et vesentlig mer sosialt opplegg, mer til eldreomsorg og fjerning av de usosiale kuttene, men man hadde ikke fått lavere skatt til dem som har mest fra før. Da velger Fremskrittspartiet lavere skatt til dem som har mest fra før, framfor å rette opp usosiale kutt som man kunne fått til gjennom det som ligger i Arbeiderpartiets opplegg.

Når det gjelder grunnbeløpet, fikk vi til en avtale med pensjonistorganisasjonene hvert år da vi satt i regjeringssposisjon på 1990-tallet. Vi mener at det som skjedde i vår, er veldig alvorlig, og at Regjeringen ikke gjorde jobben sin. Derfor vil vi foreslå at retningslinjene strammes inn slik at vi ikke får en underregulering av grunnbeløpet i fortsettelsen. Det som er alvorlig, er at Fremskrittspartiet ikke benyttet anledningen til å rette opp dette da vi behandlet revidert nasjonalbudsjett i vår, men også da stemte for budsjettet uten ekstra penger i grunnbeløpet.

Kristin Halvorsen (SV): Jens Stoltenberg og jeg var for noen dager siden på landsmøtet i EL & IT. Som kjent driver vi nå med tillitskapende arbeid, og det betyr selvfølgelig at SVs leder lytter nøye når Jens Stoltenberg taler. I den sammenheng gikk det opp for meg, at denne mannen ikke bare er *for* norsk EU-medlemskap, han *elsker* EU, for det er ikke en hvilken som helst glød han legger for dagen når EU-debatten kommer opp. Og det er heller ikke til å stikke under stol at dette er et av de vanskelige politikkområdene dersom en skal klare å få til et sentrum-venstre-samarbeid, som kan hindre nettopp et slikt prosjekt og en slik visjon. Derfor vil jeg gjerne spørre Jens Stoltenberg: Er det ingenting ved EU som Jens Stoltenberg misliker? For eksempel er det jo slik at ganske mange innbyggere i EU-land misliker EU intenst, og at ganske mange av de nåværende EU-landene kanskje ville hatt problemer med sin egen befolkning hvis de la ut spørsmålet om EU-medlemskap til folkeavstemning.

Og det neste spørsmålet er: Hvor vesentlig vil et norsk EU-medlemskap være i forhold til det som er et fornuftig prosjekt for å styre Norge? For hvis dette virkelig er en sak som fremkaller enorm hjertebank hos Jens Stoltenberg, er det jo Høyre og kanskje til dels Fremskrittspartiet som vil være Arbeiderpartiets nærmeste allierte.

Jens Stoltenberg (A): Det er riktig som representanten Halvorsen sier, at vi nå reiser rundt og driver tillitskapende arbeid. I min ungdom kalte jeg det noe helt annet.

Men hvis det er slik at man kan ha et kjærlighetsforhold til en institusjon, har jeg vel det i forhold til EU, i den forstand at jeg mener at EU er veldig viktig for fred, for utvikling og for mange andre viktige verdier som jeg slåss for i mitt politiske arbeid – EU er avgjørende for det i forhold til Europa.

Samtidig ser jeg at det er trekk og egenskaper ved EU som jeg ikke setter pris på, og som jeg mener er negative. Men det paradoksale er jo at de aller fleste negative sidene ved EU-samarbeidet er vi allerede en del av, for det er de tingene som er knyttet til de kommersielle sidene, de

rent økonomiske sidene av EU-samarbeidet. Der ser jeg også negative sider. Det er Norge en del av gjennom EØS-avtalen, mens de delene av EU-samarbeidet jeg mener er de mest positive, det politiske samarbeidet, arbeidet for fred, for sikkerhet, for utvidelse østover, deltar vi ikke fullt ut i, eller er faktisk stengt ute fra.

Hvis man først skal ha et forhold til noen, har jo de fleste både gode og dårlige sider, og da er det rart at man bare har et forhold til de dårlige sidene og ikke til de gode sidene. Jeg vil gjerne ha fast følge, et forhold fullt og helt og på den måten bidra til at vi får deltatt i EU-samarbeidet, både i forhold til det som er bra, og det som er mer problematisk, som vi også i stor grad allerede deltar i gjennom EØS-samarbeidet.

Jeg mener at EU-saken er så viktig at Arbeiderpartiet ikke kan fraskrive seg muligheten for å ta opp igjen det spørsmålet. Vi har vedtatt at vi skal ha handlefrihet i denne perioden, og jeg regner med at vi også kommer til å vedta at vi skal ha handlefrihet i neste periode. Det er en handlefrihet Arbeiderpartiet mener det er riktig at vi har, og det vil også kunne få konsekvenser for hva slags type samarbeid vi kan ha med andre partier. Men det problemet får vi ta når det eventuelt kommer.

Jon Lilletun (KrF): Eg kan forstå at representanten Halvorsen var uroleg over Stoltenbergs forhold til EU. Eg må innrømme at eg vart meir uroleg då han begynte å snakke om Saudi-Arabia, for då høyrdest det ein augneblink ut som han var i ferd med å ønskje seg tilbake til dei gode, gamle dagar då demokratiet kunne utøvast på gamaldags arbeidarpartimaner. Men det er jo heldigvis ei stund sidan.

Eg vil likevel starte med litt ros til representanten Stoltenberg. Dei var villige til å forhandle om eit budsjett, sjølv om dei ikkje strekte seg så veldig langt. Og det andre er at dei framleis står på prinsippet om stramme rammer – at dei faktisk er ansvarlege. Det synest eg det er grunn til å rose det største opposisjonspartiet for.

Men når representanten Stoltenberg snakkar om næringslivet, har han gløymt kva dei sa tidlegare om utbytteskatten – at det var eit problem i forhold til norsk eigarskap. Dei har òg gløymt kva dei sa i veljargarantien med omsyn til toppskatten. Det har dei gått vekk frå, og det synest eg burde vere eit problem for representanten Stoltenberg i forhold til norsk eigarskap.

Så til fordeling, som representanten Stoltenberg bekymrar seg for, og det skal han gjere. Når det gjeld kontantstøtta, har alle utgreiingar vist at det er god fordelingspolitikk. Det synest representanten Stoltenberg er for galt. Difor må kontantstøtta halverast – 18 000 kr i tap for småbarnsforeldre i året etter representanten Stoltenberg si meinig.

Og som om ikkje det var nok, går dei også laus på det som Regjeringa gjer for frivillige organisasjonar. 6 000 i skattefrådrag – ein seier faktisk at det vil vere alvorleg for skatteinntektene om ein byrjar å la private trekkje av det som går til frivillige organisasjonar. Kva slags tillit er det til frivillige organisasjonar? Eg synest det er sterkt beklageleg at representanten Stoltenberg går for det.

Og så gløymde eg at når det gjeld barnehagar, er ein villig til å gje inntil – ifølgje Dagens Næringsliv – 38 000 kr i skattelette til dei som tener over 800 000 kr. No reknar ikkje alltid Dagens Næringsliv rett, så det kan vere ein feil der. Men eg synest ikkje omfordelingsprosjektet til representanten Stoltenberg heng i hop.

Jens Stoltenberg (A): Først vil jeg gjerne rose representanten Lilletun for en veldig ryddig og ordentlig oppførsel gjennom hele budsjettprosessen, og fordi han legger vekt på at vi får et ansvarlig budsjett. Jeg er også helt sikker på at Lilletun hele tiden har vært opptatt av at vi skal ha et budsjett med en god sosial profil og satsing på kommunene. Jeg mener at man hadde oppnådd mer i den retningen dersom man hadde strukket seg lenger i retning av Arbeiderpartiet og fått til et forlik med Arbeiderpartiet, men man valgte altså å strekke seg langt i retning av Framskrittspartiet, og man fikk da et budsjettforlik med Framskrittspartiet der det ikke ble satset nok på kommuner, og dermed på eldreomsorg og skole, og der det heller ikke ble gjort nok for å fjerne usosiale kutt i budsjettet.

Det er riktig at vi sammen med Kristelig Folkeparti i fjor gikk inn for å gjeninnføre utbytteskatten, fordi Skattereformen 1992, og spesielt den såkalte delingsmodellen, var så uthullet at svært mange som skulle ha en høyere skatteprosent enn 28, greide å omgå det, bl.a. gjennom å benytte seg av det skattefrie utbyttet og alle hullene i delingsmodellen og skattesystemet. Derfor ønsket vi sammen med Kristelig Folkeparti å ha en midlertidig utbytteskatt til vi fikk et nytt og bedre skattesystem av bedrifter og kapital. Vi står faktisk ved det forliket, men jeg skjønner at Kristelig Folkeparti har forandret mening og nå er motstander av den midlertidige utbytteskatten de var tilhengere av for kort tid siden.

Når det gjelder toppskatt, har vi gjennomført en økning der fra 2001 til 2002 – fra noe over 280 000, der toppskatten startet før, til 320 000 kr, og Arbeiderpartiet foreslår å øke den ytterligere til 325 000 kr. Vi tok altså først initiativ til en ganske kraftig økning fra 280 000 til 320 000 kr, og deretter en ytterligere økning. Men det er riktig at vi ikke følger regjeringspartiene helt opp til tre hundre og noen og førti tusen, simpelthen fordi vi mener at det er andre ting som er viktigere. Vi foreslår større skattelettelser for de lavere inntektene enn regjeringspartiene, og vi har mer til uføre- og alderspensjonister. Og det mener vi er viktigere.

Magnhild Meltveit Kleppa (Sp): Arbeiderpartiet og Senterpartiet står i dette budsjettet saman på viktige område. Vi er begge for ein offensiv distriktpolitikk, inkludert tiltak til konkurranseutsett næringsliv. Vi er for ei meir rettferdig fordeling, noko som inneber å lyfta nedanfrå, som inneber å slå tilbake Regjeringa sine usosiale kutt, og som inneber at vi gir støtte til Regjeringa si fattigdomspakke. Men vi godtek ikkje at det er svake grupper som skal betala denne pakka. Vi er òg begge for ein styrkt kommuneøkonomi, noko som no er høgst nødvendig for å sikra ei meir verdig omsorg og ein god skule.

Senterpartiet føreslo i fjor ein opptrappingsplan for ein betre kommuneøkonomi – ein plan som skal gå over fleire år – og vi er svært glade for at både Arbeidarpartiet og SV har slutta seg til han. Men så er det slik at KS har påvist at det er behov for 5,5 milliardar kr til kommunane neste år. Dersom dei ikkje får det, vil det bli kutt både i skule og omsorg. Då undrar det oss at Arbeidarpartiet ikkje kan tøya seg lenger når det gjeld kommuneøkonomien. Ein viktig bit av dei 5,5 milliardane kr er 2,1 milliardar til å dekkja inn auka pensjonsutgifter. Det er etter vårt syn ei overføring frå fond til fond som ikkje vil skapa press i økonomien.

Så har kommunane fått eit nytt problem. Det har kome brev frå finansministeren om at det er ein mindre skattevekst på 1 milliard kr i år i forhold til det som er budsjettet. Vil Arbeidarpartiet engasjera seg for å dekkja inn den milliarden? Det ville kjennast svært trygt dersom Jens Stoltenberg kunne gi positiv støtte til det.

Jens Stoltenberg (A): Arbeiderpartiet er veldig opptatt av å styrke kommunenes evne til å levere gode velferdstjenester til innbyggerne her i landet, det være seg eldreomsorg, skole eller andre viktige velferdstjenester som kommunene leverer. Da mener vi at det i hvert fall er to ting vi må gjøre. Det ene er at vi må organisere kommunene bedre, det er en hva jeg vil kalle systemkrise i Kommune-Norge, og vi må gjennomgå måten vi organiserer og finansierer kommunene på. Vi har også i vårt vedtak på landsmøtet gått inn for at man lokalt enten ser på mulighetene for et tettere samarbeid mellom kommuner eller foretar utredninger og vurderinger av gevinster ved kommunesammenslåinger. Vi mener at en bedre bruk av pengene i kommunene er viktig. Fornyelse av offentlig sektor gjelder også Kommune-Norge. Uten det vil det være umulig i lengden å sørge for at vi har et godt og velfungerende velferdssamfunn her i landet.

Ja til fornyelse, og ja til en bedre organisering av kommunal sektor er en viktig del av Arbeiderpartiets budskap. Men den andre delen av Arbeiderpartiets budskap er at nettopp fordi vi sier ja til å bruke pengene bedre, så mener vi også at det er nødvendig å bruke mer penger. Der skiller vi oss fra Høyre, som åpenbart mener at den beste måten å få til fornyelse på, er å nærmest strupe kommunene og så gjennom drastiske nedskjæringer få fram en fornyelse. Vi tror ikke på det. Vi tror det er nødvendig å bruke mer penger. Der er det en grunnleggende og viktig forskjell. Vi mener at det er galt, slik Regjeringen nå legger opp til, at man i løpet av neste år skal gi nesten 12 milliarder kr i lavere skatt, mens det altså blir 2–3 milliarder kr ekstra til eldreomsorg og skole i kommunene. Det er å velge privat forbruk framfor fellesgoder, og det er i strid med det Arbeiderpartiet står for.

Jeg merker meg bare at Senterpartiet har mer penger i opposisjon enn de hadde i posisjon, og det er greit å vite.

Presidenten: Replikordskiftet er dermed omme.

Per Erik Monsen (FrP): Fremskrittspartiet har i sitt alternative budsjett lagt opp til langt høyere skatte- og

avgiftslettelser og betydelig større kutt i offentlige utgifter enn det Regjeringen har foreslått, fordi høye avgifter og den høye og progressive beskatningen av arbeidsinntekter har nøyaktig samme uheldige samfunnsøkonomiske virkning. Avgiftene gjør varer og tjenester dyrere enn nødvendig, og økt innsats av arbeid eller kapital gir ikke uttelling i form av tilsvarende økt kjøpekraft for den enkelte. Fremskrittspartiet vil derfor gå inn for avgiftsreduksjoner på varer og tjenester som i dag ilegges høye særavgifter utover vanlig merverdiavgift.

Det er viktig å skille mellom skatte- og avgiftssatser og skatte- og avgiftsinntekter, for selv om en reduksjon i skatte- og avgiftssatsene på kort sikt fører til reduserte inntekter, er den langsiktige effekten på økonomien motsatt. Det skyldes at lavere skatter og avgifter har en dynamisk virkning på økonomien, slik at avgiftsgrunnlaget utvides. Dette vil på sikt gi staten økte inntekter selv med lavere avgiftssatser. Det er altså flere gode grunner til å redusere avgiftssatsene, ikke minst det faktum at mange avgifter har en uheldig sosial profil fordi de rammer alle like hardt, helt uavhengig av betalingsevne. Elavgiften er et typisk eksempel på det. Den rammer pensjonistene som sliter med å holde varmen i gamle trekkfulle hus, like hardt som de som har store luksusboliger med oppvarmede svømmebasseng. Også barnefamilie med stort forbruk av varmt vann og mye tøyvask rammes hardt av denne avgiften. Særlig alvorlig er dette naturligvis akkurat nå, hvor vi beveger oss mot et historisk høyt prisnivå. At staten da skal ha økte avgiftsinntekter mens mange eldre ikke har råd til å holde en rimelig innetemperatur i hjemmene sine, er urimelig. Fremskrittspartiet har i sitt alternative budsjett foreslått en reduksjon i elavgiften på 55 pst., noe som ville hjulpet mange gjennom de kaldeste månedene denne vinteren.

De mange og høye avgiftene på bil og bilbruk gir også urimelige utslag. Bilen er ikke lenger en luksus forbeholdt dem med god råd, men en nødvendighet for de aller fleste av oss, rett og slett fordi samfunnet har endret seg slik at den mobiliteten bilen gir, er helt nødvendig både i arbeid og fritid. Derfor blir det galt når den norske engangsgiftene ikke bare er blant de høyeste i verden, men også har en progresjon som gjør at svært mange i dette landet ikke har råd til å kjøpe den bilen de egentlig har bruk for. Ofte blir den for liten, eller for gammel og utrygg, eller begge deler. Den norske bilparken er blant den eldste i Europa, med en gjennomsnittsalder på over 10 år. Og når vi vet at nyere biler er vesentlig mer trafikksikre og i tillegg forurensar betydelig mindre enn gamle, er det vanskelig å forstå at det er umulig å få flertall for tiltak for å fornye den norske bilparken. Det burde ikke være slik at norske bilister på grunn av skyhøye avgifter må kjøre mer trafikkfarlige biler enn bilister i andre land. Til tross for at vi i Norge har noen av de eldste og dårligste bilene i Europa, bruker den norske gjennomsnittsfamilien mer enn 60 000 kr i året på bil, mesteparten i form av avgift til staten. Det blir hevdet at bilavgiftene ved siden av å være rent fiskale avgifter, også skal bidra til å redusere de samfunnsmessige kostnadene ved veitrafikken, og at disse kostnadene skal bæres av brukerne. Dette er etter

mitt syn et tvilsomt prinsipp, fordi man da lager et regnskap som bare har en utgiftsside og ikke tar hensyn til den enorme verdiskapingen bilen bidrar til. Hadde dette regnskapet også tatt med bilens bidrag til den økonomiske utviklingen i samfunnet, ville det åpenbart vist at veitrafikken gir et stort netto bidrag til samfunnsøkonomien, særlig i et så langstrakt og tynt befolket land som Norge. Derfor foreslår Fremskrittspartiet i sitt alternative opplegg betydelige reduksjoner i engangsavgiften, årsavgiften, omregistreringsavgiften og drivstoffavgiftene.

Et annet betydelig og avgiftsskapt problem er den store og stadig økende grensehandelen og smuglingen. Dette er et problem som vi som nasjon etter hvert er nødt til å ta tak i. Etter hvert som våre naboland får stadig lavere priser på varer som mat, tobakk og alkohol, vil presset på de norske avgiftene øke, og da må det være fornuftig å begynne å tilpasse norske avgifter til svensk nivå før svenskene setter sine avgifter ytterligere ned. Fremskrittspartiet ønsker ikke å stå med hodet i sanden og leke struts, men foreslår å senke både tobakk- og alkoholavgiftene ned til svensk nivå, som et skritt på veien mot et europeisk avgiftsnivå, fordi det er det eneste tiltaket som virkelig virker både mot smugling og økt grensehandel. 10 pst. reduksjon i avgiftene på sprit er naturligvis hyggelig for dem som bor langt fra svenskegrensen, men vil neppe være nok til verken å dempe smuglingen eller grensehandelen.

Fremskrittspartiet ønsker å gjøre noe med en lang rekke avgifter. Noen vil vi redusere, andre som er dårlig begrunnet, har liten økonomisk betydning, skaper økt byråkrati og stort sett er til irritasjon for folk flest, vil vi fjerne.

Audun Bjørlo Lysbakken (SV): Mange har fokusert på hvordan regjeringen Bondevik øker forskjellene i det norske samfunnet. Det går på sosiale og klassemessige forskjeller, forskjeller mellom syke og friske og forskjeller mellom de ulike deler av landet. Noe som har fått lite oppmerksomhet, er hvordan Regjeringen øker generasjonskløften i samfunnet vårt. Det store flertall blant unge mennesker er blant dem som vinner minst på en politikk for skatteletter. Til alt overmål må unge mennesker med flertallets budsjettforslag betale sin solide del av regningen for de samme skattelettene.

På personskatteområdet har Regjeringens viktigste endringer til nå vært å fjerne skatten på aksjeutbytte og å øke innslagspunktet for toppskatten. I tillegg har Regjeringen signalisert at reduksjoner i formuesbeskatningen vil være høyt prioritert framover. Skatteletter på disse tre områdene slår svært skjevt ut aldersmessig. Ungdom har lave inntekter, eier ikke aksjer og har ikke formue. Det store flertallet av ungdom er fullstendig uberørt av at innslagspunktet for toppskatt er hevet. Hele 80 pst. av befolkningen under 31 år tjener mindre enn det som skal til for å nyte godt av dette, ifølge Statistisk sentralbyrås siste selvangivelsesstatistikk.

Nesten alle som mottar aksjeutbytte i Norge, er middelaldrende. Ungdom mellom 17 og 24 år har 1 000 kr i gjennomsnittlig aksjeutbytte, noe som står i sterk motset-

ning til de fleste øvrige aldersgrupper, og særlig den mellom 45 og 54, der det gjennomsnittlige tallet er 15 800 kr. Unge mennesker flest får naturlig nok null, siden aksjeutbytte av en viss størrelse er forbeholdt de få. Utbyttet er i stor grad samlet på hendene til et fåtall middelaldrende menn fra Oslo og Akershus. De blir nok varme om hjertet når de i dag tenker på den omtanken de blir vist fra regjeringen Bondevik og Fremskrittspartiet.

Ungdom er også den aldersgruppen som har minst å tjene på lettelser i formuesbeskatningen. Gjennomsnittlig skylder unge mennesker store beløp i studielån, huslån og alle de andre inngangsbillettene en må løse for å etablere seg.

En storstilt satsing på skatteletter rammer ungdom dobbelt. For det første får de fleste unge mennesker ingen glede av skattelettene. For det andre må utgiftene til skattelette dekkes inn ved at offentlige tjenester koster mer. Økte egenandeler forsterker generasjonskløften ytterligere, fordi veldig mange av disse kommer på tjenester som ungdom er brukere av. Det er flere alvorlige eksempler på dette i det framlagte budsjettforslaget. Lavere stipend gjør det dyrere for studentene å studere, og skoleelevne i videregående skole må nå betale for alle skolebøkene sine.

SV vil ta kampen opp mot også denne siden av Forskjells-Norge. I vårt alternative statsbudsjett legger vi derfor inn en ungdomspakke på 1,7 milliarder kr. Den inneholder både skatteletter rettet direkte inn mot å bedre mange unge menneskers økonomi og ulike bevilgninger som vil bedre ungdoms situasjon i forhold til studiene, på boligmarkedet og i hverdagen for øvrig.

I fjor kom ni medlemmer av Unge Høyre inn på Stortinget. De lovet å sette ungdom på dagsordenen og sette sitt preg på norsk politikk. Etter ett år og to statsbudsjett er det på tide å gjøre opp regnskap for Høyres unge stortingsrepresentanter, og resultatet er begredelig. Av Unge Høyres sentrale valgkamplofter er bare ett innfridd, nemlig fjerning av moms på kjørekort. For ungdom i Norge har resultatet av Høyre-politikken vært en rekke alvorlige kutt. Studentrabatten på langdistansereiser er kuttet ned, de gratis skolebøkene er fjernet, det er nesten full stopp i byggingen av utleieboliger for ungdom, og nå blir ikke studentenes lån og stipend prisregulert. Resultatet for unge mennesker av at Høyre-folk under 30 har fått innflytelse på statsbudsjettet, er akkurat like dårlig som når det er Høyre-folk over 50 som lager budsjett.

Den budsjettavtalen som er anbefalt av regjeringspartiene og Fremskrittspartiet, inneholder tydelige prioriteringer. Flertallet i denne salen viser hvilken side de står på. Da budsjettet ble lagt fram i høst, var det tydelig at vi har en regjering som vil prioritere de rike, friske og barnløse. Fremskrittspartiet, som i sine kommentarer til budsjettet framstilte seg som forsvarere av interessene til småkårsfolk, gamle og syke, har heller prioritert penger til sprit og campingvogner i budsjettavtalen.

Det er et mønster i Regjeringens prioriteringer som peker tydelig framover mot Høyre-samfunnet. I Høyre-samfunnet bygges velferdsstaten ned, klasseskiller blir ikke betraktet som noe problem, og private løsninger

foretrekkes. Det ses ikke minst tydelig i de verbalforslagene som er lagt inn i forliksdokumentet.

Høyre-samfunnet er et samfunn der store skatteletter reduserer det offentliges inntekter og må kompenseres gjennom økte egenandeler, et samfunn der det ikke lenger er noe mål å bekjempe økonomiske forskjeller, men heller å bevilge litt til veldedighet for de aller fattigste. Fra 2002 til 2003 legges det opp til en økning i privat konsum som er sju ganger så stort som for det offentlige. Det er bare i forhold til skole og sykehus dette budsjettet er stramt, det skal ikke strammes inn i forhold til nye butikker eller hoteller. Den dårlige offentlige økonomien gjør det lettere å vinne fram med forslag om privatisering. I budsjettet foreslås store beløp til støtte av privatskoler, og jernbanestrekninger skal legges ut på anbud.

SV vil gå en helt annen vei. I vårt alternative budsjett-opplegg finnes de prioriteringene som burde vært gjort i Norge. Det budsjettet SV legger fram i dag, setter folk og miljø først. Det er et budsjett for rettferdighet, bærekraft og folkestyre. Det er et paradoks at et av de partiene som står bak flertallsforslaget her i dag, har «for folk flest» som slagord. Hvis en er en spritdrikkende aksjeeier med campingvogn, er det mulig en får et visst utbytte av Fremskrittspartiets innsats, men for de aller fleste av de menneskene Fremskrittspartiet prøver å framstille seg som forkjempere for, vil budsjettet bare bidra til at de i enda sterkere grad havner på feil side av raskt voksende klasseskiller i samfunnet vårt, og at de får et svakere sosialt sikkerhetsnett rundt seg. Og for det av partiene som har «Varmere samfunn» som slagord, er det grunn til å spørre om hvem i all verden det er som lar seg varme av et budsjett som gjør spriten billigere, mens det blir dyrere å miste jobben.

De bærende prinsippene for SVs budsjettforslag er styring og rettferdighet. Gjennom bygging av en sterk velferdsstat og gjennom å ta tilbake kontroll over markedskreftene kan vi også stoppe utviklingen av et samfunn med større urettferdighet og mindre trygghet. Valget står mellom privatisering og konsernmakt eller demokratisk styring og folkestyre. En gang var det nettopp sånne mål som stod i sentrum for norsk politikk. I 1947, da daværende finansminister Erik Brofoss la fram det første nasjonalbudsjettet, sa han fra denne talerstolen:

«Det ville være et steg mot økt frihet å kunne frigjøre oss fra den blinde underkastelse av tilfeldighetene i det økonomiske liv, som overfor den enkelte synes å virke som naturkrefter. Vi må søke å gjøre oss til herrer over de økonomiske krefter, istedenfor å bli behersket av dem.»

Dagens regjering vil la de samme markedskreftene få styre, og vil i kompaniskap med Fremskrittspartiet gi dem stadig større frihet, f.eks. i form av forslaget om utfordringsrett som ligger i budsjettavtalen.

Den blinde underkastelse av tilfeldighetene i det økonomiske liv, som overfor den enkelte synes å virke som naturkrefter, som Brofoss sa, kan være et godt bilde på hvordan dagens globaliseringsprosess virker for mange mennesker. I virkeligheten er den selvsagt styrt av politiske og økonomiske eliter som gjennom vedtak om dere-

gulering og privatisering flytter makt over til det frie markedets tilfeldigheter. I dag er mange av lederne for det internasjonale nettverket «Vår verden er ikke til salgs» samlet til møte i Oslo. De er representanter for sosiale bevegelser som representerer millioner av fattigfolk, fagorganiserte og småbønder i den tredje verden. De ber innstendig om at Norge bruker sin unike posisjon i Europa – som et av de få land som ennå har en selvstendig stemme – til å motarbeide EUs og USAs råkjør i utvidelsen av de internasjonale frihandelsavtalene. Men flertallet her i dag vender det døve øret til denne bønningen om hjelp. I proposisjonen går det fram at den norske regjeringen vil jobbe aktivt for at WTO-avtalene utvides med nye tema som investeringer og såkalt åpenhet i offentlige innkjøp. Mange u-land og de sosiale bevegelsene i sør krever i all beskjedenhet at de eksisterende avtalene evalueres før så skjer. Det samme forslaget har SV fremmet i innstillingen, men uten tilslutning fra flertallet i denne salen. Selv om det er en gledelig økning i bistanden i budsjettet, er det trist at flertallet ikke engang er villig til å gå inn på en evaluering av om frihandelspolitikken har bidratt til å bekjempe fattigdom i verden. Det hjelper lite med bistand hvis man selv støtter de rikeste og mektigste landene i verden i å opprettholde strukturer som skaper fattigdom og marginalisering.

På alle politikens felter er det budsjett flertallet legger fram i dag og det som SV legger fram, motpoler. Det representerer valget mellom dem som vil gi mest til dem som har det best fra før, og dem som vil gi mest til dem som trenger det mest. Det representerer valget mellom dem som vil la beslutningene i landet vårt tas av det blinde markedet, og dem som vil bygge et utvidet og styrket folkestyre. Det representerer valget mellom dem som vil stå på de rike og mektiges side internasjonalt, og dem som vil kjempe for miljøet og stille seg solidarisk med verdens undertrykte. Det er en trist kjensgjerning at det er den førstnevnte gruppen som har flertall her i dag, men vi skal love å gjøre alt vi kan for å skape den protest og mobilisering som skal til for å gjøre levetiden til dette usolidariske og urettferdige flertallet så kort som mulig.

Presidenten: Neste taler er finansminister Per-Kristian Foss. Presidenten gjør oppmerksom på at vi kommer til å fortsette møtet utover kl. 15 for å bli ferdig med replikkordskiftet etter finansministerens innlegg.

Statsråd Per-Kristian Foss: Jeg er fornøyd med at det nå er flertall i Stortinget for budsjettammer og et innhold som i alle hovedtrekk er i tråd med Regjeringens forslag. Det er også grunn til i den sammenheng å gi honnør til de partier som har stilt opp. Fremskrittspartiet har tatt ansvar og har hatt innflytelse på utformingen av det endelige forliket. Det følger av å ta ansvar.

Budsjettet er stramt. Den underliggende utgiftsveksten er fortsatt en halv prosent i forhold til anslag på regnskap, handlingsregelen følges, og det såkalte strukturelle budsjettunderskuddet er uendret i forhold til Regjeringens forslag. Det betyr altså at vi ikke bruker flere oljemiilliarder gjennom budsjettforliket.

I nasjonalbudsjettet prioriteres skatte- og avgiftslettelser fremfor økt utgiftsvekst. Med en reell underliggende vekst i offentlige utgifter på en halv prosent er budsjettet som sagt stramt. Sammen demper dette presset på pengepolitikken. Retningslinjene for den økonomiske politikken innebærer at dersom konjunktorene svekkes og anslått prisstigning ikke er i strid med inflasjonsmålet, vil Norges Bank sette renten ned. Dette vil også kunne bidra til at kronekursen svekkes, slik at arbeidsvilkårene for konkurranseutsatt næringsliv bedres. Med et stramt budsjett, lav vekst i offentlige utgifter, dempes også etterspørselen etter arbeidskraft. Nettopp presset i arbeidsmarkedet var industriens oftest oppgitte årsak til det altfor kostbare lønnsoppgjøret som de selv gjennomførte i år.

Retningslinjene for den økonomiske politikken er også i overensstemmelse med de anbefalingene Norge får fra OECD og fra Det internasjonale valutafondet, IMF. I OECDs egen «Economic Outlook» for november i år, som gir OECDs vurderinger av norsk økonomi, er disse helt i tråd med Finansdepartementets vurderinger i det nasjonalbudsjettet som Stortinget i dag behandler. OECD understreker for sin del viktigheten av at handlingsregelen for finanspolitikken overholdes, og at det budsjettet som er lagt frem, bør gi rom for lavere rente.

Norges Bank holdt styringsrenten uendret på 7 pst. på bankens rentemøte 30. oktober. Prisingen i pengemarkedet indikerer for tiden at markedsaktører forventer en rentenedgang på et sted mellom en halv og tre kvart prosentpoeng i løpet av første halvår 2003.

Gjennom høsten har det vært visse tegn til lavere aktivitet i norsk økonomi. Den registrerte ledigheten har økt. AKU-ledigheten har derimot holdt seg rimelig stabil. Den registrerte ledighetens økning har vært konsentrert om tjenesteytende sektorer, særlig IT-bransjen, og i sentrale strøk på Østlandet. I den siste tiden har det også vært en viss økning i ledigheten i industrien.

Men denne utviklingen kan snus. Politisk er nå alle krav fra arbeidslivets organisasjoner oppfylt. Før budsjettet ble lagt frem, bad de om et stramt budsjett, økte skattestimulanser til forskning og utvikling og bedre avskrivningsregler. Alt er gjennom budsjettet og budsjettforliket fulgt opp. Nå må bedriftene også selv følge opp. Moderate lønnsoppgjør forventes for å bidra til å dempe presset mot kronekursen, og vi forventer gjennom de nye ordninger som er innført, økt satsing på omstilling, forskning og utvikling.

Debatten så langt har dreid seg bl.a. om stramhet. Skal man tolke innleggene fra Arbeiderpartiets – det største opposisjonspartiets – side, har i hvert fall ikke innleggene vært preget av politisk stramhet. Man anklager Regjeringen for å kutte for mye, og man etterlyser økt satsing på flere offentlige områder. Det er ikke vanskelig enkeltvis å være enig i mange av påpekingene om behovet for økt satsing, men skal man få stramhet i budsjettets totale økonomi – og det er det som teller for renten – må man også være villig til å bære igjennom noen kutt. Høyere utgiftsvekst gir økt press på rente og kronekurs. Høyere utgiftsvekst er resultatet av Arbeiderpartiets alternative statsbudsjett, slik det er lagt frem nå i tre versjoner. Men

også i den endelige versjonen har man en dobbelt så høy utgiftsvekst som Regjeringen. Det gir heller ikke redusert etterspørsel etter arbeidskraft når man på den måten øker offentlige utgifter sterkere. Det betyr derimot større vanskeligheter for konkurranseutsatt næringsliv å holde en slik utgiftsvekst. Også Arbeiderpartiets milliardatsing på økte skatter for næringslivet gir den samme negative effekt. Industrien har ikke bedt om gjeninnføring av dobbeltbeskatning av utbytte. Sammenligningen med andre land som en del har foretatt i debatten, er haltende, fordi man ikke ser at det norske skattegrunnlaget er betydelig bredere enn f.eks. det finske, som ble trukket frem i debatten. Økt formuesskatt for små og mellomstore bedrifter bidrar ikke til å styrke deres økonomi og overlevelsessevne i vanskelige tider. Skjerpet delingsmodell går i samme negative retning. Det hjelper heller ikke på moderasjonen, ikke minst foran et lønnsoppgjør neste år, å skjerpe skatten for middelsinntektene gjennom toppskatten, slik Arbeiderpartiet gjør. Arbeiderpartiets finanspolitiske talskvinne, Hill-Marta Solberg, sa tidligere i debatten: Vi har økt innslagspunktet for toppskatt. Det er en original uttalelse, for innslagspunktet for toppskatt er ikke økt i tråd med lønnsutviklingen, slik Arbeiderpartiet selv har definert i sitt såkalte verdipapir. Da betyr det jo for alle praktiske formål at innslagspunktet er senket. Det betyr også etter Arbeiderpartiets opplegg at stadig flere skal betale toppskatt: 240 000 nye. Det er i strid med Arbeiderpartiets eget verdipapir, og det er i strid med den budsjettenkning som går ut på at skattesatser skal følge lønns- og prisutviklingen. Man må vel kunne si det slik at Arbeiderpartiets verdipapir, som er relativt ferskt, har hatt et større fall enn gjennomsnittlig børsfall i Norge og i verden.

Arbeiderpartiet har også lansert begrepet flertallsstyre, og det har vært interessant å følge denne debatten så langt. Debatten har i vesentlig grad vært et oppgjør mellom de partiene som mener seg egnet til å regjere sammen, partier som har hatt et durabelt oppgjør om pengepolitikken og ikke er enige om noen som helst definisjon av landets valutapolitikk. Dette er partier som mener at de skal regjere sammen. Det skal bli et spennende seminar. Men det kan bli dyrt, fryktelig dyrt, hvis man skal ha et offentlig seminar mellom regjeringspartier om noe så alvorlig som landets valutapolitikk. Men når dette er sagt, må jeg likevel gi honnør til Arbeiderpartiet, for Arbeiderpartiets talskvinne var klinkende klar på at partiet står fast og konsistent i pengepolitikken. Det er viktig for ansvarlige partier. Men partiene er også uenige om andre biter, om viktige deler av den økonomiske politikken. Senterpartiet har lansert en versjon av handlingsregelen som enkelt sagt går ut på at handlingsregelen gjelder så lenge man ikke finner på nye milliardbehov. Da har man ingen handlingsregel. Partiene er uenige om både mål og dosering i skattepolitikken. Jeg skal for hyggelighetens skyld ikke fortsette inn i sikkerhets- og utenrikspolitikken. Dette kommer til å bli et meget spennende prosjekt å se utvikle seg i debatten fremover.

Mange har brukt tid på å svartmale norsk industrisituasjon. Da kan kanskje en fersk opplysning fra Statistisk

sentralbyrå bidra til en noe mer nyansert debatt. Dagens offentliggjorte tall viser at vi har høye investeringer i Industri-Norge, i inneværende år faktisk de høyeste i forhold til for fire–fem år siden. Vi må altså tilbake til perioden 1996–98 for å finne tilsvarende høye investeringer. De høye investeringene vil også fortsette inn i neste år. Det hører også med i bildet. For den interesse det måtte ha, er disse tallene for øvrig i overensstemmelse med prognosene i nasjonalbudsjettet. Det har ikke vært så veldig mye sitatlyst i forhold til akkurat nasjonalbudsjettet i dag, så jeg tenkte bare jeg skulle bidra med det. Dette betyr ikke at det er grunnlag for å avblåse debatten om industriens problemer. Men det viser at bildet er mer nyansert, og at vi har muligheter for å snu en negativ utvikling til beste for landet.

Samlet sett innebærer dette budsjettet at vi klarer å kombinere stramhet med skattelettelser og satsing på viktige velferdsområder. Regjeringens budsjett er på mange områder en rekordsatsing innenfor helse, innenfor psykiatri, innenfor barnehager, innenfor forskning og høyere utdanning, og ikke minst er det en fattigdomssatsing som også tar et initiativ globalt, der man gjør noe viktig målrettet i tillegg til de universelle ytelsene som det er bred enighet om her hjemme.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Hill-Marta Solberg (A): Det var eiendommelig å sitte og lytte til finansministerens raljering over partier på Stortinget som sier at man har som intensjon å samarbeide til tross for at man faktisk er uenig på noen områder. Det blir spesielt eiendommelig når Regjeringen, der finansministeren har en av de viktigste posisjoner, har virret rundt i Stortinget i ukevis. De startet hos Fremskrittspartiet, så en runde til Arbeiderpartiet, ja sågar en tur innom SV for å se om det var mulighet for et napp, for så igjen å lande hos Fremskrittspartiet. Med en slik historie bak seg i budsjettbehandlingen synes jeg det er et drøyt å gå på talerstolen og raljere over at opposisjonspartiene på Stortinget snakker om mulig samarbeid framover. Det syns jeg finansministeren skulle latt være.

Jeg vil også si at jeg synes finansministeren må bestemme seg for hvilken argumentasjon han skal bruke når det gjelder budsjettets stramhet. I vår kom finansministeren til Stortinget med et budsjett med en historisk økning i utgiftsveksten på 2 1/2 pst. Da vi stilte spørsmål om det, var ikke det noe problem, for budsjettets stramhet knyttet seg til handlingsregelen og bruken av oljepenger. Da var det det viktigste. Men en finansminister kan ikke velge den argumentasjonen som passer best for øyeblikket. Og jeg merket meg at finansministeren ikke med ett ord sa at Arbeiderpartiet, som han faktisk brukte litt tid på, i sitt alternative budsjett bruker mindre oljekroner enn det Regjeringen gjør, og mindre enn det som blir vedtatt i dag.

Mitt spørsmål er: Hva er det egentlig finansministeren legger til grunn når han bedømmer budsjettets stramhet? Er det slik at det betyr noe hvor mye oljepenger som bru-

kes, eller er det slik at man velger den argumentasjonen som passer best for øyeblikket?

Statsråd Per-Kristian Foss: Det må da være bedre med en regjering som faktisk går rundt til alle partier og søker støtte der den måtte finnes. Jeg må innrømme at i de innledende budsjettforhandlinger i Stortinget var jeg også i tvil om hvorvidt det var noen interesse for å delta i å lage et budsjett i det hele tatt. Og aldri har vel Stortinget ventet så lenge på å se partienes alternative statsbudsjetter som denne høst – faktisk har det aldri vært senere enn i høst. Det har kanskje noe med å gjøre at de fleste syntes det var hyggelig å legge frem kravlister til budsjettet, men mindre hyggelig å legge frem inndekning. Det er ikke så helt overraskende.

Mitt poeng var bare å snakke litt om opposisjonens alternativ og, punkt 1, ta det på alvor – det har jeg skjont nær sagt er oppfattet som en fornærmelse – og dernest påpeke det alvorlige i at partiene er uenige om noe så dyptgående som landets valutapolitikk og innretning av hele den økonomiske politikken, gjerne omtalt som handlingsregelen.

Jeg har brukt det samme mål på stramhet hele tiden, den underliggende utgiftsvekst. Den underliggende utgiftsvekst bør søkes holdt under veksten for BNP for Fastlands-Norge. Det er den for de to budsjettene 2002 og 2003 sett under ett. Det håper jeg vi kan holde. Når det gjelder Arbeiderpartiets stramhet i budsjettet for revidert nasjonalbudsjett i 2002, ville – hvis man skulle bruke det uttrykket om inndekningen – «harry-penger» vært et honnørord. For det Arbeiderpartiet egentlig gjorde, var bare å trekke ut 1 milliard kr av det forsvarsforliket som de akkurat hadde vært med på, og si at det skulle de komme tilbake til neste år. Neste år – det er nå. Pengene er borte. Arbeiderpartiet skylder 1 milliard kr i forhold til det forsvarsforliket de selv har vært med på. Og det er ikke engang et budsjetttriks, det er rett og slett bare dobbelt bokholderi, det første året man faktisk skulle oppfylle forsvarsforliket.

Presidenten: Den reglementsmessige tid for formiddagsmøte er ute, men presidenten går ut fra at han har salen med seg når han foreslår at vi fortsetter til vi er ferdige med replikkordskiftet. – Det anses vedtatt.

Siv Jensen (FrP): Det var hyggelig!

Finansministeren og Regjeringen har gjennom hele budsjettthøsten vært svært opptatt av å gjenta behovet for et stramt budsjett. Det har virket som det har vært det overordnet viktige for Regjeringen. I budsjettforhandlingene viste regjeringspartiene en komplett mangel på evne til reell inndekning – krone for krone, som finansministeren selv ved gjentatte anledninger har vært svært opptatt av. Realiteten har derfor blitt kreativ bokføring, for å si det på pent norsk.

Derfor har jeg lyst til å friske opp hukommelsen til finansministeren noe. Under debatten i Stortinget forut for vedtaket av budsjettet for 1999 sa Inge Lønning, Høyre-representanten:

«Jeg er takknemlig for at statsråden tok seg i sin forsnakkelse og ikke regnet med Høyre i oppsamlingsheatet som ble anklaget for å bruke «harry-penger»»

I Høyres egne budsjettmerknader i budsjettinnstillingen for 1998 skrives følgende:

«Disse medlemmer konstaterer at kutforslagene som tilsynelatende dekker inn denne delen av budsjettforståelsen ikke fullt ut innebærer reelle, aktivitetsreducerende tiltak. Tar en hensyn til enkelte slike «luftkutt» innebærer den budsjettforståelse som er oppnådd en svekkelse av stramheten.»

Videre har de skrevet i sine merknader for budsjettinnstillingen for 2001:

«Ved siden av dette kommer budsjettri.»

Og i Dagsavisen, i 1998, refereres nåværende finansminister, daværende finanspolitisk talsmann for Høyre, Per-Kristian Foss:

«Det betyr at kuttene ikke er reelle, sa Foss. Andre betegnelser for harry-penger er «papirkutt» eller «luftkutt.»»

Eksempel på et slikt harrypengekutt er at «salg av aksjer dekker inn utgifter i salgsåret, men året etter er man like langt, det trikkes med andre ord med budsjettposter slik at det ser bra ut på papiret og gir inntrykk av en voldsom innstrammingsiver».

Hvordan henger dette på greip med den argumentasjonen Regjeringen nå fører?

Statsråd Per-Kristian Foss: Jo, det henger så godt på greip at det er i tråd med alle retningslinjer for budsjettføring, slik det har vært gjort under denne regjering og foregående regjeringer. Det henger vel så godt på greip at Fremskrittspartiet stemmer for det! (Munterhet i salen) Det henger i tillegg så godt på greip at Arbeiderpartiet også stemmer for det. Men det er fint først å få skjelt det ut, for så å stemme for det. Da får man liksom det beste av to verdener! Jeg skjønner jo det der.

Når det gjelder engangsinntekter, må jeg si at det er ikke helt fremmed fra tidligere budsjettbehandlinger. Jeg har vært med på å stemme for oppløsning av fondet for både Postbanken og Kommunalbanken, så vidt jeg kan huske, under skiftende regjeringer og finansministre – flere av dem sitter i salen fortsatt.

Fordelen nå er på mange måter at vi har en del engangsinntekter, men vi har også en del kutt som har større effekt, ja, faktisk mangedoblet større effekt i 2004 og årene fremover i forhold til det som er lagt inn i budsjettet for 2003. Det støtter Fremskrittspartiet. Det er jeg glad for. Arbeiderpartiet går mot. Det hadde gitt dem et større inndekningsproblem i 2004-budsjettet. Men det hadde de vel sannsynligvis bare behandlet på linje med forsvarsforliket, så det hadde ikke vært noe problem. Jeg setter pris på at Fremskrittspartiet er med på faktisk å støtte det.

Når det gjelder aktivitetsreducerende tiltak, er det jo bare å se på reaksjonen fra dem som har fått kutt. Jeg har ikke opplevd et eneste kutt der de som er påført dem, har sagt at det gir uendret effekt i økonomien. Faktisk har jeg opplevd en til dels dramatisering av effektene, enten det

dreier seg om milliardkutt eller et kutt på 10 mill. kr, som har ført til atskillig store avisoppslag om hvilken dramatik som følger med det.

Så det er virkninger i realøkonomien av kutt som gjøres i forliket. Selvfølgelig ville enhver finansminister lagt til at man hadde satt pris på noe mindre bindinger for 2004- og 2005-budsjettet. Det hører med til det jeg skal mene. Det mener jeg fortsatt, men faktisk har vi denne gang den situasjon at bindingene er noe mer balanserte.

Siv Jensen (FrP): President! Til en åpenbar misforståelse!

Presidenten: Den må være åpenbar – så åpenbar at til og med presidenten forstår den! (Munterhet i salen)

Siv Jensen (FrP): Jeg skal gjøre et forsøk, president!

Det er ikke slik at Fremskrittspartiet ønsker å stemme mot de kuttene. Poenget har hele tiden vært debatten om hvorvidt disse pengene kan kalles harrypenger eller ikke. Vårt poeng er at det hadde vært mer renhårig av Regjeringen å erkjenne at denne talltriksingen i realiteten betyr at man bruker mer av oljepengene. For det er de facto virkeligheten.

Presidenten: Akkurat det poenget tror presidenten finansministeren forstod, men unnlot å kommentere.

Statsråd Per Kristian Foss: Mer med sikte på presidenten enn replikanten:

Det er slik at enhver tallfremstilling nå viser at vi har nøyaktig det samme strukturelle budsjettunderskuddet som i forslaget. Da bruker vi like mye eller like lite oljepenger, avhengig av med hvilke øyne man ser det.

Presidenten: Presidenten håper vi slipper å nedsette en egen granskingskommisjon knyttet til bruk av harrypenger.

Øystein Djupedal (SV): Jeg tror jeg kan berolige presidenten med at det ikke kommer til å skje. Grunnen er selvfølgelig helt åpenbar. En finansminister og en regjering har bestandig visse muligheter og visse friheter som et stortingsflertall aldri kan tillate seg – da ville det bli kalt uansvarlig, det ville bli kalt harrypenger. Hvis jeg ikke tar mye feil, var det vel finansministeren selv som oppfant dette begrepet for noen år siden. Det betyr at dette vil vi leve med under ulike regjeringer. Harrypenger vil nok eksistere i norsk politikk uavhengig av hvem som sitter i regjering. Men la meg droppe det.

Det er to ting som jeg synes er påfallende i finansministerens innlegg. Det første er at han skylder på alle andre enn Regjeringen. Han skylder på partene i arbeidslivet, han skylder på tidligere regjeringer, og han skylder på andre partier i Stortinget. Han sier at nå har vi liksom levert varen, så hvis ikke arbeidsledigheten går ned og industrien går godt, er det andres skyld, og ikke vår. Vi har levert, vi har gjort alt man har bedt oss om. Maken til

ansvarsfraskrivelse er det veldig sjelden å høre av en finansminister fra Stortingets talerstol.

Det andre som er påfallende, er at han bruker store deler av sitt innlegg til å raljere over, eller prøve å latterliggjøre, opposisjonen i Stortinget og det som eventuelt kan bli et eller annet en eller annen gang. At han velger å bruke deler av sitt innlegg i finansdebatten, som er finansministerens debatt om nasjonal- og statsbudsjettet, på opposisjonen, er for så vidt hyggelig. Han prøvde å late som om dette var en honnør, selv om det selvfølgelig fra hans ståsted var det motsatte. Det sier vel et og annet om at finansministeren muligens er presset på det han har fått til her, er usikker eller ikke synes det er spesielt genialt, for jeg har ikke opplevd at en finansminister velger ikke å forsvare offensivt det Regjeringen har fått til i Stortinget, men isteden bruker taletid – en tilmålt taletid – til å raljere over opposisjonen. Hvordan dette skal tolkes, kan andre avgjøre, og ikke bare jeg, men jeg synes det er mer enn påfallende. Jeg frykter det som kan skje gjennom vinteren, for hvis Regjeringen skal fortsette å skyldte på andre og ikke ta ansvar for egne gjerninger, vil det bety at når arbeidsledigheten stiger, når kommunene får stadig mer trøbbel, vil denne regjeringen si: Dette er ikke vårt ansvar, det har alle andre enn Regjeringen – kanskje det til og med er opposisjonens!

Statsråd Per-Kristian Foss: Jeg startet mitt innlegg – Djupedal var også da til stede i salen – med å si meg meget fornøyd med det budsjettvedtak som det ligger an til å bli flertall for. Jeg har rost budsjettet, både på skattesiden og på utgiftssiden, ikke minst gjennom de viktige prioriteringer som ligger innenfor helse, psykiatri, barnehager, fattigdomsbekjempelse osv. Men jeg har faktisk tillatt meg også å kommentere litt av det som har vært opposisjonens alternativ, fordi det har vært tema i debatten i dag. Det vil jeg fortsette å gjøre. Om det kan kalles å latterliggjøre, får være opp til de øynene som ser, men jeg konstaterer en dyptgående uenighet om sentrale sider av den økonomiske politikken. Jeg konstaterer allikevel en bred enighet mellom Regjeringen og Arbeiderpartiet om pengepolitikken, og det er viktig for landet.

Som finansminister skylder jeg ikke på andre, men det er viktig at det er et samspill i den økonomiske politikken mellom tre hovedelementer: pengepolitikk, finanspolitikk – det har jeg snakket en del om – og lønnspolitikken som føres mellom arbeidsmarkedets parter. Dersom oppgjørene blir for kostbare innenfor de rammer som økonomien setter, bidrar det til press mot kronkurs og mot rente som skader konkurransevnen. Den sammenhengen ser arbeidslivets parter meget godt. Vi er i god dialog med de store organisasjonene om nettopp dette, og jeg tror de ser sitt ansvar i betydelig grad. La meg si det sånn: Jeg opplever en helt annen debatt i debatt med LOs ledelse, med Utdanningsgruppens Hovedorganisasjons ledelse, med YS' ledelse osv. om nettopp dette, fordi de ser sitt ansvar til å bidra til å redde jobber, ikke minst i den konkurranseutsatte industrien.

Morten Lund (Sp): Den høye renten og kronkursen skaper store problemer for mye av næringslivet vårt. Senterpartiet sendte i sommer ut en invitasjon til et industripolitisk forlik. Et av punktene var å presisere hensynet til sysselsetting i Norges Banks renteinstruks. Et annet punkt var å få til et bedre inntektspolitisk samarbeid med partene i arbeidslivet. Et tredje punkt var å gi skattelettelse til bedriftene, mindre til private. Et fjerde punkt var økte bidrag til jobbskaping og til utvikling. Vi fikk relativt liten respons, og vi leverte derfor et forslag om å presisere i renteinstruksen at hensynet til sysselsetting skulle vektlegges mer. Så kom budsjettforslaget. Det nevnte ikke med ett ord del 2 i renteinstruksen, om å ta hensyn til stabil produksjon og sysselsetting. Bare inflasjonsmålet var vektlagt i den redegjørelsen som var gitt i nasjonalbudsjettet.

Vi har gjennom vårt forslag og i den debatten som har pågått, oppnådd at regjeringspartiene og Arbeiderpartiet siterer hele formålsparagrafen i innstillingen. SV støtter Senterpartiets forslag. Dette mener jeg at finansministeren må bringe videre til Norges Bank: Hele renteinstruksen gjelder.

Vi har fått en meget lav prisstigning, lavere enn i euroområdet, og vi kunne hatt mye lavere prisstigning om importvarene gikk så mye ned som den sterke kronkursen skulle tilsi. Jeg har tidligere i dag sitert endog en sjeføkonom, som sier at om bilprisene hadde gått ned så mye som de burde ha gjort, ville konsumprisindeksen gått ned ett prosentpoeng.

Markedsaktørene koser seg. Myndighetene nøyer seg med å framstille i en kurve at sånn er det. Hva gjøres for at importvarene blir billigere også i butikk, slik at renten kan settes ned?

Statsråd Per-Kristian Foss: Jeg må bare medgi at jeg hadde litt problemer med å forstå sammenhengen i spørsmålene i innlegget, men jeg skal prøve å svare på de spørsmål som jeg oppfattet ble stilt.

Hva gjøres for å få prisene ned – altså der hvor kronkurs bidrar til lavere importpriser? Tøffere konkurranse, mer bruk av anbud! Men betydelige ting har allerede skjedd. Jeg kan vel si såpass at bak inflasjonstallene som Norges Bank jevnlig regner seg frem til, har vi faktisk lenge nytt godt av importert negativ prisstigning. Slik sett hadde det vært helt annerledes hvis vi ikke hadde hatt den situasjonen. Det vi har produsert av prisstigning, har vi stort sett gjort på hjemmebane.

Det er ingen endringer i instruksen til Norges Bank. Jeg behøver ikke gjenta den. Den er gjentatt i et relativt nylig avviklet interpellasjonsordskifte her i denne sal, på basis av et initiativ fra SV. Der var det bred enighet om å stå fast på den instruks som gjelder. Det er vel også slik at det at man forsøker å bidra til å dempe presset i økonomien gjennom rentevirkemidlene, faktisk er til beste for sysselsettingen. Det er jo det som er Norges Banks resonnement, og det er Norges Bank som skal utøve dette.

For øvrig er vel Senterpartiet lydhørt når det gjelder ønsket om et inntektspolitisk samarbeid. Det er i sin begynnelse. Så får vi håpe det fortsetter, ikke minst gjen-

nom to utvalg som nå er oppnevnt og er godt i arbeid. At skattelettelsene er rettet inn mot bedriftene, bør det ikke være noen tvil om. Men da er det ganske viktig at man ikke tar tilbake fra de samme bedriftene, for det bør være en netto lettelse for bedriftene og deres eiere.

Hill-Marta Solberg (A): Etter replikkvekslingen mellom finansministeren og finanskomiteens leder har egentlig begrepet harrypenger fått et helt nytt innhold, så jeg finner det for så vidt ikke nødvendig å ta opp den utfordringen igjen i forhold til finansministeren.

Men jeg vil tilbake til det som var min første replikk, og som jeg synes finansministeren unnlot å svare på. For når finansministeren i sitt innlegg skal forsøke å underkjenne virkningen av Arbeiderpartiets alternative budsjett som et stramt budsjett, viser han til utgiftsveksten. Da er det altså slik at utgiftsveksten i Arbeiderpartiets budsjett er om lag 1 pst. Per-Kristian Foss og Regjeringen skriver til Stortinget i nasjonalbudsjettet at det er et siktemål at den underliggende utgiftsvekst skal være lavere enn veksten i verdiskapingen i Fastlands-Norge. Det siste – verdiskapingen i Fastlands-Norge – er anslått til å være 1,8 pst. til neste år. Vårt alternativ ligger altså godt under det. Jeg håper at finansministeren kan bekrefte at det er en riktig forståelse av det han har skrevet i nasjonalbudsjettet til Stortinget.

Men hvis det er slik at utgiftsveksten med Arbeiderpartiets alternative budsjett er et problem i forhold til kronekurs og rente, må finansministeren svare på følgende: Kan det være slik at den høye renten vi nå har, bl.a. er en konsekvens av at Regjeringen og finansministeren i vår, i mai, kom til Stortinget med en revisjon av statsbudsjettet der man la til grunn en utgiftsvekst på 2,5 pst.? Da mente man at det var ansvarlig. Kan det da være slik at det har bidratt til at vi har den høye renten som vi faktisk har?

Og helt til slutt: Jeg regner med at finansministeren fortsatt ikke vil svare på hvorvidt et budsjett der man bruker 2,2 milliarder oljekroner mindre, er strammere enn alternativet.

Statsråd Per-Kristian Foss: Hva er årsaken til at det er behov for et stramt budsjett? Det er at presset i arbeidsmarkedet er blitt så sterkt at partene i lønnsoppgjøret forhandler seg frem til dyrere oppgjør enn det man egentlig har råd til. Da må man gjøre noe med presset i arbeidsmarkedet. Når det offentlige etterspør stadig mer, vil presset øke. Nå har vi sett behovet for at det offentlige bør dempe sin etterspørsel etter arbeidskraft, og dermed også dempe presset, som virker negativt for industrien. Det vil ha virkninger på lønnsoppgjøret, og det vil også ha mer direkte virkninger på økonomien.

Hva som påvirker kronekursen, er et mer sammensatt bilde. Men det er ingen tvil om at også finanspolitikken bidrar til å holde et for høyt nivå på kronekursen. I nasjonalbudsjettet har vi uttalt at vi mener at kronekursen ligger høyere i dag enn det er realøkonomisk dekning for. Det har også Norges Banks sjef uttalt relativt nylig.

Det er slik at det må være et samspill mellom finanspolitikk og inntektspolitikk. Slik sett bør den innretningen av budsjettet som vi nå gir ved å dempe skatter for folk flest – lavinntekter, middelinntekter – og dempe skattebelastningene for bedriftene, i sum kunne bidra til et mer moderat lønnsoppgjør. Det er en vesentlig del av begrunnelsen for innretningen av statsbudsjettet.

Det er bra at også Arbeiderpartiet kjemper for å ha et stramt budsjett, og det er klart at en utgiftsvekst på 1 pst. er bedre enn en utgiftsvekst på det tredobbelte. Men det kommer jo også litt an på hva man bruker pengene til. Når man drar til overfor industrien med skatteøkninger i størrelsesorden 4 milliarder kr, gjør det vondt verre. Når industrien faktisk har bedt om lettelser, så har den bedt om netto lettelser, ikke om å betale tilbake de samme pengene over andre konti.

Presidenten: Replikkordskiftet er over.

Da er formiddagens møte slutt. Presidenten håper at vi ikke har skapt for store problemer for representantene og referentene ved at vi har holdt på så lenge over tiden.

Møtet hevet kl. 15.25.

Møte mandag den 2. desember kl. 17

President: J ø r g e n K o s m o

D a g s o r d e n :

Sakene på dagens kart (nr. 21)

Man fortsatte behandlingen av

s a k n r . 1*Debatt om finansministerens redegjørelse om stats- og nasjonalbudsjettet for 2003**(Redegjørelsen holdt i Stortingets møte 3. oktober 2002)***s a k n r . 2***Tilleggsinnstilling og innstilling fra finanskomiteen om Nasjonalbudsjettet for 2003 og forslaget til statsbudsjett medregnet folketrygden for 2003 (Endret konklusjon.) (Budsjett-innst. S. I Tillegg nr. 1 (2002-2003) og Budsjett-innst. S. I (2002-2003), jf. St.meld. nr. 1 (2002-2003), St.prp. nr. 1 (2002-2003) og St.prp. nr. 1 Tillegg nr. 1-14 (2002-2003))***s a k n r . 3***Tilleggsinnstilling og innstilling fra finanskomiteen om skatte-, avgifts- og tollvedtak for 2003, endring av Stortingets skattevedtak for inntektsåret 2002, rammetilskudd til kommunesektoren mv. for 2003, tilfældige utgifter og inntekter i statsbudsjettet for 2003 og statsbudsjettets kapitler som gjelder utbytte mv. for 2003 (Endret konklusjon) (Budsjett-innst. S. nr. 1 Tillegg nr. 1 (2002-2003) og Budsjett-innst. S. nr. 1 (2002-2003), jf. St.meld. nr. 1 (2002-2003), St.prp. nr. 1 (2002-2003) og St.prp. nr. 1 Tillegg nr. 1-14 (2002-2003))***s a k n r . 4***Innstilling fra finanskomiteen om forslag fra stortingsrepresentantene Odd Roger Enoksen, Marit Arnstad og Morten Lund om at Norges Bank sitt mandat i pengepolitikken presiseres slik at inflasjonsmålet balanseres i forhold til målet om en stabil kronekurs og hensynet til produksjon og sysselsetting (Innst. S. nr. 31 (2002-2003), jf. Dokument nr. 8:4 (2002-2003))***s a k n r . 5***Innstilling fra finanskomiteen om forslag fra stortingsrepresentantene Odd Roger Enoksen og Morten Lund om å endre handlingsregelen for bruk av oljepenger, slik at det gis rom for økt bruk av oljepenger der dette kan redusere presset i økonomien ved at den disponible arbeidsstyrken økes, kostbare flaskehals for næringslivet fjernes, ledig kapasitet i enkelte områder utnyttes eller**store offentlige utgiftsposter på lengre sikt kan bli redusert (Innst. S. nr. 32 (2002-2003), jf. Dokument nr. 8:5 (2002-2003))*

Statsminister Kjell Magne Bondevik: Regjeringens budsjettforslag og det budsjett som blir vedtatt i kveld, betyr økt innsats på de viktige velferdsområdene. Det gjelder overfor barn og familier og overfor eldre, syke og fattige. Budsjettet er stramt og godt tilpasset den økonomiske situasjonen.

I høst har arbeidsledigheten økt noe. Økningen var særlig konsentrert om tjenesteytende sektorer, spesielt IT-bransjen, i sentrale strøk på Østlandet. Den siste tiden har det også vært en økning i ledigheten i industrien i flere deler av landet.

Renten i Norge er som kjent klart høyere enn internasjonalt, og kronekursen har styrket seg kraftig. Dette har rammet konkurranseutsatt næringsliv hardt. Kombinasjonen av høy lønnskostnadsvekst over flere år og en sterk styrking av kronekursen understreker viktigheten av et stramt budsjett.

Kampen mot arbeidsledighet er en hovedsak for Samarbeidsregjeringen. Derfor har Regjeringen gjennom det inntektspolitiske samarbeidet satt i verk tiltak for å bidra til at neste års lønnsoppgjør skal bli mer tilpasset våre konkurrentland.

Derfor er Regjeringen også opptatt av å bedre rammebetingelsene for norske bedrifter. Avviklingen av investeringsavgiften fra 1. oktober i år var en overmoden reform. Det vil forenkle hverdagen for næringsliv og myndigheter. Bortfallet av skatteinntektene fra investeringsavgiften kommer i hovedsak i 2003. Det samme gjelder den første økningen av avskrivningssatsene og fjerning av flypassasjeravgiften. I budsjettet for 2003 finansierer vi dermed viktige lettelsener som er vedtatt for 2002.

Innenfor et stramt budsjett iverksettes også nye tiltak for å styrke næringslivet. Fra 2003 vil skattefradragordningen for forsknings- og utviklingskostnader gjelde alle bedrifter. I tillegg reduseres en rekke tollsatser. Gjennom budsjettavtalen øker vi dessuten avskrivningssatsen på maskiner fra 15 til 20 pst., slik næringslivet selv har lagt stor vekt på.

Det viktigste bidraget for å styrke næringslivet er likevel at vi står fast ved et stramt budsjett. Det sentrale nå er at presset mot en høy rente og en sterk krone kan dempes. Hvis partene i arbeidslivet samtidig kan bidra til å få lønnsveksten ned, vil mye være gjort for å trygge arbeidsplassene også i næringer som er utsatt for internasjonal konkurranse.

Et godt fungerende inntektspolitisk samarbeid er viktig for at vi skal kunne oppnå lav arbeidsledighet og et sunt og vekstkraftig næringsliv. Gjennomføringen av de enkelte inntektsoppgjør er partenes ansvar, men det er viktig at vi har en felles forståelse av de utfordringer norsk økonomi nå står overfor. Høy lønnsvekst og sterk kronekurs gjør at industrien og resten av konkurranseutsatt sektor har det vanskelig. Regjeringen har levert bidrag gjennom et stramt budsjett og med lettelsener for bedriftene. Partene i arbeidslivet må sørge for at lønnsveks-

ten reduseres slik at renten igjen kan gå ned, og styrkingen av kronekursen kan reverseres.

For å styrke kontakten med partene i arbeidslivet har Regjeringen nedsatt et eget dialogforum under ledelse av arbeids- og administrasjonsministeren. Hensikten er å komme fram til en felles forståelse av utfordringene foran neste års lønnsoppgjør. I tillegg har Regjeringen satt ned et ekspertutvalg som skal vurdere utfordringene for konkurranseutsatt sektor spesielt.

Høstens budsjettdebatt bør gi grunnlag for visse refleksjoner. Straks Regjeringen har presentert sitt budsjettforslag, står en rekke interesseorganisasjoner fram og uttrykker misnøye med bevilgningene på sitt område. Og for å bli hørt blir språkbruken sterkere og sterkere. Opposisjonen stiller opp og videreformidler klagene. Det dannes på denne måten et helsvart bilde hvor en knapt får øye på de mange budsjettområder hvor innsatsen faktisk økes, til beste for mange mennesker i Norge neste år.

Nå har dette vært tilfellet under ulike regjeringer, men tendensen er økende. Noen tar kanskje dette som en klagesang fra en sittende statsminister, men det er faktisk mer alvorlig enn som så: Jeg mener det er et problem for informasjonen og samfunnsdebatten når framstillingene blir så ensidige. Tidligere statsminister Thorbjørn Jagland har da også påpekt noe av det samme.

Jeg tror også at den overdrevne turbulensen omkring budsjettet svekker viljen til å finne fram til løsninger på et tidligere tidspunkt. Dermed får vi mer og mer den situasjonen at de første budsjettforhandlingene ikke blir reelle nok, og at løsningen gjerne kommer på overtid. Jeg mener både vi på regjeringssiden og partiene på Stortinget bør gjennomdrøfte denne situasjonen med tanke på senere år. Noen har luftet tanker om endringer i budsjett-systemet hvor partiene til slutt skal tvinges til å stemme på ett av to budsjettalternativer for å sikre en avklaring. Men dette ville være litt av et nederlag og i strid med det som har vært hovedtanken i Stortinget, nemlig at ingen skal tvinges til å stemme for noe en er imot. Vi bør derfor fortsatt prøve om det ikke er mulig å få bedre budsjettbehandling uten slike grep. Det krever noe av oss alle.

Samarbeidsregjeringens budsjettforslag hadde en profil som var klar og balansert mellom de tre regjeringspartiene:

- skatte- og avgiftslettelser, særlig for bedriftene for å styrke konkurransevne og arbeidsplasser
- sterk satsing på familiepolitikken gjennom flere og billigere barnehageplasser og fortsatt kontantstøtte
- bekjempelse av fattigdom både hjemme og ute, ved en kraftig økning av bistanden til de fattigste og en egen handlingsplan overfor fattige i Norge
- en betydelig økning av helsebudsjettet, med særlig vekt på psykiatrien og kreftomsorgen
- en forlengelse av den ekstraordinære eldreforløp
- en klar satsing på kollektivtrafikken

Samarbeidsregjeringens vilje til å drøfte budsjettløsninger med ulike partier viser at det viktigste faktisk ikke er hvem man samarbeider med, men hva man samarbeider om. Arbeiderpartiet satte seg selv utenfor innflytelse ved manglende vilje til å komme regjeringspartiene nok i

møte. I stedet foreslår Arbeiderpartiet å ødelegge småbarnsforeldrenes valgfrihet ved å halvere kontantstøtten, og partiet foreslår skatter på bedrifter så høye at arbeidsplasser kan komme i fare.

Til slutt var det Fremskrittspartiet som viste størst vilje til kompromiss innenfor de samme ansvarlige rammer som Regjeringen foreslo. Det er vi glad for. Men det betyr selvsagt ikke at regjeringspartiene og Fremskrittspartiet dermed utgjør en fast koalisjon. Det har for øvrig Carl I. Hagen understreket ved straks å uttale at Fremskrittspartiet skal være det han kalte «et knallhardt opposisjonsparti». Sentrumsregjeringen inngikk også to budsjettforlik med subsidiær tilslutning fra Fremskrittspartiet, uten av vi derved var en fast koalisjon. Og innholdet i avtalen med Fremskrittspartiet er faktisk preget av gode saker også for sentrumspartiene: 1 milliard kr ekstra til kommunene, 1,5 milliarder kr ekstra til bedrifter og selskaper, over 600 mill. kr ekstra til ulike helsetiltak og redusert avkorting av pensjon for pensjonistpar. Og siden jeg tilhører det partiet jeg nå gjør: Dette er faktisk også en god Kristelig Folkeparti-profil.

Samarbeidsregjeringen har igjen greid å få et budsjett igjennom i Stortinget med bibehold av hovedlinjene i vårt opprinnelige forslag. Vi har derfor et godt grunnlag for å styre den økonomiske politikken videre. Og vi er i de ulike sakene som etter hvert kommer, fortsatt innstilt på et konstruktivt samarbeid med de partier i Stortinget som vil komme oss i møte. Den politiske situasjonen krever vilje og evne til samarbeid, og at noen tar ansvar. Det har folket rett til å forvente av oss.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Jens Stoltenberg (A): Statsministeren var bekymret for det han kalte overdreven turbulens i forbindelse med budsjettforhandlingene i Stortinget, og at det ble skapt unødvendig usikkerhet og problemer knyttet til det å få vedtatt et budsjett. Jeg er enig med statsministeren i at det er grunn til å være bekymret over måten budsjettet håndteres på i Stortinget. Og jeg mener sterkt at det ikke handler om endringer i budsjettreglementet, men det handler om politiske realiteter, nemlig at vi for lenge har hatt en situasjon der det egentlig ikke er avklart fullt og helt hva slags flertall som står bak Regjeringen. Det skaper unødvendig usikkerhet, det skaper uforutsigbarhet, det gjør at vi får vedtak som går i ulike retninger. Det er et argument for større grad av klarhet og større grad av forpliktende samarbeid mellom partier, for å bidra nettopp til mindre overdreven turbulens i forbindelse med budsjettforhandlingene.

Og der har Kristelig Folkeparti gjort et valg. Problemet er at regjeringspartiene ikke fullt ut vedkjenner seg det valget, og at Fremskrittspartiet ikke fullt ut vedkjenner seg dette valget. Men jeg mener at budsjettforhandlingene nå i høst bekrefter og forsterker det valget en gjorde i fjor høst, nemlig at Kristelig Folkeparti dannet en regjering sammen med Høyre, og at man valgte å ha Fremskrittspartiet som parlamentarisk basis. Jeg respekterer det valget, men jeg mener at det hadde vært bedre

om man hadde fått til et sentrum-venstre-samarbeid. Da hadde det vært mulig å gjøre mer for kommunene, for eldreomsorgen og for skolene i kommunene. Det hadde vært mulig å si nei til en lang rekke av de usosiale kuttene som nå vedtas. Og det hadde vært mulig å få til et mer ansvarlig budsjett. Arbeiderpartiets budsjettopplegg er faktisk et sterkere bidrag til å få ned renten enn Regjeringens. Vi bruker mindre oljepenger.

Jeg mener altså at det hadde vært bedre å samarbeide sentrum-venstre enn å gjøre seg avhengig av Fremskrittspartiet. Det bidrar til unødvendig turbulens.

Statsminister Kjell Magne Bondevik: Kristelig Folkeparti vedkjenner seg det valget vi gjorde etter at det ikke ble grunnlag for en sentrumsregjering ved valget i fjor høst. Når vi nå hører hvordan andre regjeringsalternativer lanseres om dagen, befinner vi oss faktisk meget vel. Carl I. Hagen vil åpenbart ha en regjering av Fremskrittspartiet og Høyre og har avskrevet Kristelig Folkeparti – det siste er for så vidt helt greit, for vi har aldri tenkt oss i regjering med Fremskrittspartiet. Så han vil ha noe der ute på høyresiden. Arbeiderpartiet vil åpenbart ha noe sammen med SV og Senterpartiet, selv om de foreløpig ikke vil opptre sammen. Da må jeg si at en samarbeidsregjering, som i realiteten ligger i midten, mellom disse alternativene ute på høyre- og ute på venstresiden, passer Kristelig Folkeparti godt.

Nå håper jeg det ikke blir oppfattet som raljering, som jeg skjønnte, når en påpeker noen fakta om det alternativet Stoltenberg åpenbart ønsker. Vi er dypt uenige om det Arbeiderpartiet har kalt bunnplanken i den økonomiske politikken, handlingsregelen og pengepolitikken, som Stoltenberg selv la fram forslag om. Vi er uenige om sikkerhetspolitikken og NATO. Så jeg må si at da befinner jeg meg mye bedre i Samarbeidsregjeringen. Og hvis Arbeiderpartiet oppriktig var opptatt av et samarbeid med Kristelig Folkeparti, hvorfor prøver de enda en gang å ødelegge småbarnsforeldrenes valgfrihet ved å foreslå å halvere kontantstøtten? Hvorfor foreslår de masse skatter for små og mellomstore bedrifter og deres eiere når kampen mot arbeidsledighet nå må være en hovedsak? Det er det i hvert fall for Samarbeidsregjeringen. Så alternativene virker ikke forlokkende. Jeg er jo enig med Stoltenberg i én ting, at det var unødig mye svartmaling tidligere i høst. «Til å gråte over», «nesten sjokkerende», «hjerterrått» var noen av de uttalelsene som kom om forslaget til statsbudsjett. Jeg synes for så vidt det er en framgang at de ikke har dukket opp igjen i finansdebatten.

Carl I. Hagen (FrP): Statsministeren sa at han mente at de tidlige budsjettforhandlinger ikke fremstod som «reelle». Det er en provokasjon overfor Fremskrittspartiet. Det er i realiteten en slags bekreftelse på det vi trodde, og det vi fikk fornemmelsen av, at den første runden med Fremskrittspartiet var for syns skyld, noe man gjorde for deretter å bruke det som unnskyldning for å kunne gjøre det man hadde lyst til fra begynnelsen av hos noen, nemlig å gå til Arbeiderpartiet og forhandle. Da det ikke gikk, kom man aller nådigst – nødigst – tilbake til oss. Vi

føler altså at dette er et signal om at hvis situasjonen skulle være den samme neste år, bør vi kanskje si nei takk og si: Snakk med Arbeiderpartiet først, i og med at det er dem dere foretrekker. Særlig gjelder dette når vi leser i avisene om stortingsrepresentanter fra Kristelig Folkeparti som ringer arbeiderpartiordførere for å få press på Arbeiderpartiet mens man forhandlet med Fremskrittspartiet. Det er ikke en særlig fornuftig måte å gjøre det på. Så vi merker oss de ordene fra statsministeren, for vi følte heller ikke at de første forhandlingene med oss var reelle, men det skyldtes ikke Fremskrittspartiet.

Så har jeg lyst til å spørre statsministeren om denne regjeringen har som sin langsiktige politikk en delvis reduksjon og delvis avvikling av vår maritime sektor. Nå har EU sagt at nettolønn for sjøfolk og bedre skatteregler for rederier i EU-land er noe de gjør som en offensiv satsing for å bygge opp en maritim næring i EU. Så vidt jeg har skjønnet, har statsministeren og Regjeringen sagt at når EU nå også skal gjeninnføre verftsstøtten, skal vi gjøre det samme i Norge. Hvis det er riktig at Regjeringen tar sikte på å gjeninnføre verftsstøtten hvis EU gjør det, hvorfor følger da ikke Regjeringen også EU når det gjelder rammevilkårene for den maritime næring ved å kopiere de EU-reglene for skattlegging av rederier og permanent nettolønnsordning for alle sjøfolk i internasjonal skipsfart som er utsatt for konkurranse, slik Fremskrittspartiet har fremmet lovforslag om i forbindelse med budsjettbehandlingen?

Statsminister Kjell Magne Bondevik: Det jeg sa på det punktet representanten Hagen ikke siterte helt korrekt, var at forhandlingene på et tidlig tidspunkt ikke var «reelle nok». Det var først da en var på overtid, og presset var stort på alle, at en kom i mål. Jeg har ikke prøvd å fordele skyld i det spørsmålet i det hele tatt, jeg har bare sagt i mitt innlegg at det tror jeg er en situasjon som en både på regjeringssiden og i Stortinget kan tenke gjennom, hvordan vi skal få en mer normal og tidligere budsjettavklaring senere år. Det burde ikke være en provokasjon mot noen. Regjeringen gikk med alvor inn i alle de budsjettforhandlingene vi hadde, og så vidt jeg husker, brukte vi faktisk mer tid på den første runden med Fremskrittspartiet enn vi gjorde på den første med Arbeiderpartiet.

Når det gjelder de maritime næringer, har selvsagt Regjeringen intet mål om å avvikle dem – tvert om. Norge har så stolte tradisjoner på dette området og har også så gode forutsetninger for å drive maritime næringer at det er vårt ønske at de fortsatt skal kunne drives med konkurransevilkår som er mest mulig lik dem vi konkurrerer med. Nå er det ikke slik at det finnes noen felles regler i EU på dette området. EU har åpnet for gjeninnføring av verftsstøtte og andre ordninger innenfor dette området, men EU har ikke vedtatt en felles politikk som går på tvers av alle land i EU. Vi fant det derfor riktig i budsjettavtalen med Fremskrittspartiet å endre opplegget noe på disse områdene. Vi kommer til å følge det som skjer i EU-land, ikke i EU, nøye også i tiden framover, slik at de maritime næringene skal være konkurransedyktige. Men

det må ikke være noe mål at en på død og liv skal ha bransje- eller næringsstøtte i Norge. Norsk næringsliv bør primært være konkurransedyktig gjennom de generelle rammebetingelsene vi gir våre bedrifter.

Kristin Halvorsen (SV): Det er utrolig hvordan Carl I. Hagens gamle triks virker hver gang. Jeg vet altså ikke hvor mange ganger jeg har sittet i denne stortingssalen og han har kommet sørgmodig opp som en forsmådd frier og spurt om hvorfor de ikke var gode nok til både det ene og det andre i første, andre, tredje og fjerde runde, og statsministeren er oppe og forsikrer om at jo da, Fremskrittspartiet er gode nok. Og så ender det i den fullkomne harmoni nok en gang. Det trikket er så gammelt at jeg håper inderlig at Carl I. Hagen har fantasi nok til å finne et nytt et neste gang. For nå er vi jo i nærheten av det som er regjeringspartiernes store problem. Det er rett og slett slik at Kristelig Folkeparti er ganske ubekvemme med å være så klistret opp til høyresiden, med å sitte i en regjering som har et flertall av Høyre, og måtte være avhengig av Fremskrittspartiet. Statsministeren prøver å forsikre oss om noe annet, men alle kan jo se at det ikke akkurat er noen lysfontene som stråler mot oss når statsministeren skal forsvare dette. Nå har jeg gått gjennom avtalen mellom regjeringspartiene og Fremskrittspartiet, og det oppsiktsvekkende er ikke antall kroner og øre. Tvert imot, det er ganske smålåtent – oppsiktsvekkende smålåtent i forhold til det Fremskrittspartiet alltid krever på TV.

Det er heller ikke sånn at det ut fra kroner og øre går an å si at dette er et grenseløst Høyre-prosjekt. Men det er faktisk sånn at her ligger det 20 punkter der Regjeringen skal komme tilbake til Fremskrittspartiet med smått og stort – noe er i løpet av våren, noe er i forbindelse med revidert nasjonalbudsjett, mens resten er abonnementer ut hele stortingsperioden. Er det ikke rett og slett sånn at denne Regjeringen i enda sterkere grad enn før nå har bundet seg til en Carl I. Hagen og et fremskrittsparti som elsker å være forsmådd en gang til, bare for å få ut noe i nærheten av en kjærlighetserklæring, men til et politisk prosjekt som er et mye klarere Høyre-prosjekt enn før.

Statsminister Kjell Magne Bondevik: Når det gjelder gamle triks, står ikke representanten Kristin Halvorsen tilbake. Hun benytter seg av sitt gamle, nemlig først og fremst å være kommentator til andre partiers politikk og nesten aldri snakke om sitt eget partis. Det er litt av et gammelt triks!

Hvordan det er i andre partier, bør en kanskje la dem selv få lov til å uttale seg om. Nå er vel lysfontener forbeholdt andre, og ikke statsministeren.

Med stor frimodighet vil jeg forsvare profilen i dette budsjettet:

- den første regjering som har lagt fram en plan for bekjempelse av fattigdom i Norge
- den kraftigste økning av innsatsen i psykiatrien noensinne, og ellers et sterkt helsebudsjett

- en familierpolitikk som ivaretar valgfriheten, som SV og Arbeiderpartiet går inn for å ødelegge
- en politikk for å styrke bedriftenes konkurransevne og trygge flest mulig arbeidsplasser

Det som kom ut av avtalen med Fremskrittspartiet, går også i samme retning: Ytterligere styrking av næringslivet, ytterligere styrking av helsetiltak, bedring for pensjonistpar og 1 milliard ekstra til kommunene. Dette er en profil som faktisk, når vi får ørens lyd for å få presentert den, blir godt mottatt av mange.

Nå sier Kristin Halvorsen også ting som er litt pussige. På den ene siden er det bare småtterier det Fremskrittspartiet har fått til, og på den andre siden er det så forferdelig for Kristelig Folkeparti å ha inngått en budsjettavtale med nettopp Fremskrittspartiet. Vi er mer opptatt av innholdet.

Når det gjelder spørsmålet om fast følge og kjærlighetserklæringer, er det noen som synes det er veldig morsomt å kommentere det. Vi har fast følge med dem vi har lovet fast følge, men som kjent er faktisk Kristelig Folkeparti imot tvangsekteskap, siden noen tydeligvis vil tvinge oss inn i noe vi ikke har bekjent oss til.

Presidenten: For øvrig vil presidenten si at dette med lysfontener er helt opp til den enkelte (munterhet i salen).

Odd Roger Enoksen (Sp): Jeg skal la det være opp til Kristelig Folkeparti selv å avgjøre hvor bekvemme de er med å være lysfontene, eller om de eventuelt skulle ønske de var det.

Statsministeren sa i sitt innlegg at høstens budsjettdebatt gir grunnlag for refleksjoner i forhold til den svartmaling som opposisjonen og ulike organisasjoner har drevet med i hele høst. Det er mulig, det, men jeg må si at jeg har problemer med å se det som svartmaling når vi nå daglig får inn meldinger om kommuner som må kutte i sine tilbud. Det er skoler som legges ned, lærerstillinger som fjernes, og klasser som fylles opp til maksimalt elevtall.

Jeg står her med rådmannens budsjettforslag for Vefsn kommune – som bare er ett av mange eksempler – hvor det er fremmet forslag om å legge ned et sykehjem for eldrepsykiatri for å spare 3,1 mill. kr, avdeling for alvorlig syke og døende sparer 3,5 mill. kr, sammenslåing og oppfylling av elever i 9. klasse sparer 1 mill. kr og sammenslåing og oppfylling av klasser i barneskolen sparer 360 000 kr. Til sammen skal Vefsn kommune spare 15 mill. kr på neste års budsjett. Dette kan ikke oppleves som noe annet enn dramatisk.

Dette er altså situasjonen rundt omkring i det store flertall av kommuner. Og det er ikke fordi man har bygd rådhus og kulturhus, som Carl I. Hagen sa tidligere i debatten, det er fordi man ikke har økonomi til nødvendige tiltak.

I tillegg ser vi altså at det kuttet innenfor helsesektoren og psykiatrien, og at det kuttet et betydelig antall stillinger innenfor helseforetakene. Mitt spørsmål til statsministeren blir da: Bekymrer dette statsministeren? Eller er det en ønsket politikk, slik som finansministeren gav

(Enoksen)

uttrykk for tidligere i dag, når han sa at presset i arbeidsmarkedet er stort, og at det derfor er nødvendig med reduksjoner i offentlig sektor. Er det en villet politikk fra Regjeringens side?

Og så vil jeg håpe at jeg for en gangs skyld slipper å få det svaret fra statsministeren at også tidligere kommunalminister Enoksen måtte foreta kutt i kommuneøkonomien. Det er faktisk ikke tilfellet. Det har Regjeringen selv dokumentert i kommuneproposisjonen. Dessuten kan jeg ikke tenke meg at statsministeren ser seg tjent med å skape et inntrykk av at alle de regjeringer han leder, kutter i kommuneøkonomien.

Statsminister Kjell Magne Bondevik: Nei, men det var dog noe når Enoksen sa at det kanskje har vært noe i denne svartmalingen, for jeg husker veldig godt at det da Odd Roger Enoksen og jeg satt sammen i regjering, kom veldig mange sukk fra ham over opposisjonens svartmaling. Så der har han vært i samme båt for relativt kort tid siden. Det håper jeg han husker og kan bekrefte.

Når det gjelder kommuneøkonomien, bekymrer det selvsagt meg. Jeg har reist så pass mye rundt i Kommune-Norge at jeg vet at mange kommuner virkelig sliter med å få budsjettet i hop, og at de må gå løs på tiltak som er lite ønskelige. Men dette har bygd seg opp over flere år, under ulike regjeringer. Det er selvsagt ikke noe som har kommet i høst. Og det erkjenner også kommunepolitikkerne når vi går inn og drøfter dette.

Jeg mener derfor at det fortsatt er behov for en ytterligere forsterket dialog mellom staten og kommunesektoren om hva vi gjør for å bringe bedre balanse mellom inntektsøkningen til kommunene – for det har de vitterlig hatt – og, på den annen side, oppgaveøkningen, og utgiftsbildet som har økt enda mer. Det er denne ubalansen som har bygd seg opp under ulike kommunalministre og ulike regjeringer, som gir grunn til bekymring. Kommuneøkonomien utgjør som kjent en veldig stor del av vårt samfunns totale økonomi. Det er også grunnen til at vi har vært nødt til å holde igjen på den, for alle vet at blir presset for stort, uansett av hvilken grunn det kommer, vil det i andre omgang ramme også kommunene, næringslivet og privatfolks økonomi i form av økt rente. 1 pst. renteøkning betyr 800 mill. kr mer på kommunesektoren, og jeg ønsker ikke som statsminister å ta ansvaret for en politikk hvor vi inviterer til dette. Det burde kanskje også Senterpartiet tenke litt mer på med sitt klart mer ekspansive budsjettforslag.

Jens Stoltenberg (A): Statsministeren er litt sår over at budsjettet han la fram, blir møtt med kraftig kritikk. De sterkeste ordene ble brukt av Fremskrittspartiet som nå er det partiet statsministeren gjør forlik med, og det er vel egentlig kanskje et større problem for Fremskrittspartiet enn for regjeringspartiene.

Men det er veldig farlig å avvise all kritikk av budsjettet med bare å stemple det som svartmaling. Det opplevde vi også i fjor høst, og vi opplevde det i vår da mange, bl.a. Arbeiderpartiet, advarte mot farene for økende le-

dighet og problemer i industrien. Da sa mange talsmenn for Regjeringen at vi overdrev, at vi svartmalte. Nå ser vi at ledigheten øker, at industrien sliter, og det viser bare at det er litt farlig å avfeie kritikk med å kalle det svartmaling.

Nå har vi et budsjett der man forventer opp mot 100 000 arbeidsledige i løpet av neste år. Svaret er å kutte ganske dramatisk i dagpengene til de arbeidsledige. Det er noen av dem som fra før av har det aller vanskeligst i Norge. De får enda mindre. Noe av det samme er det når det gjelder kommunene. Selvsagt er det viktig at vi organiserer kommunene bedre enn i dag. Men det betyr ikke at Regjeringen kan frskrive seg ansvaret for at den legger fram et av de strammeste kommuneopplegg på flere år. Dersom Regjeringen hadde valgt annerledes, nemlig å si at det ikke er nødvendig med 11,3 milliarder kr i lavere skatt i 2003 enn i 2002, men at det holder kanskje med 7–8 milliarder kr, hadde man hatt penger til å gi noe mer til skole og til eldreomsorg i kommunene. Det er ikke bare Arbeiderpartiet som sier det. Det er det ikke minst Kristelig Folkepartis egne ordførere som sier. Det er ikke riktig at kommunene egentlig får 1 milliard kr mer, for det som har skjedd etter at budsjettet ble lagt fram, er at man nedjusterte kommunenes inntekter med 1 milliard kr, og det er det som nå kompenseres. Det blir et meget stramt kommuneopplegg, og det kommer til å gå ut over skole og eldreomsorg i mange kommuner.

Statsminister Kjell Magne Bondevik: Som jeg sa i mitt innlegg, har ikke dette noe med statsministerens eventuelle sårhet å gjøre. Det representerer et mer alvorlig problem enn som så, nemlig hva betyr en så ensidig kritikk som jeg mener det tenderte til, slik at det ble svartmaling? Hva betyr det for informasjonen ut til samfunnet? Hva betyr det for den demokratiske debatt? Hva betyr det for viljen til i normal tid å finne budsjettløsninger her i Stortinget? Jeg hadde håpet at opposisjonens leder hadde vært litt mer åpen for en debatt om det, men det virker det ikke som han er.

Jeg har heller ikke sagt at all kritikk av budsjettet er svartmaling, men summen av det mener jeg faktisk ble det. For å ta de to punktene Stoltenberg nå nevnte, og først arbeidsledigheten. Jeg sa at en hovedsak for denne regjeringen er å bekjempe arbeidsledigheten. Det er det som er grunnen til at vi har våget å ta en del upopulære grep og levert et stramt budsjett. For er det noe jeg har hørt når jeg har besøkt bedrift etter bedrift, er det: Levér et stramt budsjett for å dempe presset på rente og kronekurs. Det har vært hovedbudskapet fra næringslivet. Det har vi nå levert.

I det lys må man også se spørsmålet om skattelette. Hva er det Arbeiderpartiet gjør i sitt alternative budsjett? De legger skatter på små og mellomstore bedrifter og deres eiere. Det er ikke et budsjett for å bekjempe ledigheten. Det er tvert imot et opplegg som kan komme til å øke den, fordi arbeidsplasser i disse bedriftene kommer i fare. Det skjer gjennom delingsmodell, formuesskatt som

er viktig for private eiere og bedrifter, aksjebeskatning osv. Så jeg synes faktisk ikke Arbeiderpartiets opplegg er tilpasset den økonomiske situasjonen, er tilpasset hovedoppgaven – å bekjempe ledigheten.

Når det gjelder kommuneøkonomien, har jeg i grunnen svart på det i den foregående replikkveksling. Jeg viser til det og er innstilt på at vi også skal komme tilbake til den i revidert nasjonalbudsjett, slik vi har avtalt med Fremskrittspartiet, ut fra utviklingen av skatteinngangen i kommunesektoren.

Presidenten: Replikkordskiftet er dermed over.

Karl Eirik Schjøtt-Pedersen (A): Da budsjettet ble lagt fram, sa Carl I. Hagen: «På vegne av det norske folk er jeg skuffet.» Da er det Fremskrittspartiet folk i dag har grunn til å være skuffet over.

Da budsjettet ble lagt fram, varslet Fremskrittspartiet kamp mot at Regjeringen ville gjeninnføre egenandel på blå resept for eldre og uføre. Nå mener de noe annet. Fra 1. januar må 625 000 pensjonister betale egenandel som de i dag slipper. Alle eldre og uføre skal vite at det er Fremskrittspartiet som får vedtatt at egenandelen gjeninnføres.

Da budsjettet ble lagt fram, sa John Alvheim at forslaget om å fjerne gravferdsstøtten var «smålig, umoralsk og makabert». I dag skal Alvheim stemme for dette forslaget. Alle skal vite at det er Fremskrittspartiet som får vedtatt at gravferdsstøtten fjernes.

Da budsjettet ble lagt fram, sa Siv Jensen at dette budsjettet gir folk dårligere råd. Nå er det Fremskrittspartiet som gir mange mennesker dårligere råd. Alle barnefamiliene som får brev fra trygdekontoret om at småbarnstillegget i barnetrygden er fjernet, skal vite at det er Fremskrittspartiet som får vedtatt at de får mindre å rutte med.

Alle som i midten av januar får brev fra kommunen om at prisene på skolefritidsordningen blir dyrere, skal vite at det er Fremskrittspartiet som får vedtatt at den statlige støtten halveres.

De som er arbeidsledige et helt år, vil tape opptil 20 000 kr på det budsjettet som vedtas i dag. Alle arbeidsledige skal vite at det er Fremskrittspartiet som får vedtatt at de skal få mindre å leve av.

Fra nyttår blir velferdstilbudet i kommunene dårligere. Skoleklasser legges ned. Tilbudet til mange eldre som har slitt et langt liv, blir dårligere. Alle som rammes av disse kuttene skal vite at det er Fremskrittspartiet som får vedtatt et budsjett som gir kommunene så trange rammer at slike kutt må gjøres.

Fremskrittspartiet har lenge gitt inntrykk av at de vil styrke behandlingen ved sykehusene. Nå kunne de fått gjennomført det. Det gjorde de ikke. Alle som må vente på behandling ved sykehus, skal vite at dette var noe Fremskrittspartiet ikke fant viktig nok da budsjettavtalen skulle inngås.

Ja, folk har grunn til å være skuffet – over Regjeringens budsjettforslag, ja, men ikke minst over Fremskrittspartiet, som har gitt folk grunn til å tro at de ville sikre fritaket for egenandeler, ville sikre omsorgen for

våre eldre, ville styrke sykehusene og ville hjelpe dem som dessverre blir arbeidsledige. Så var det bare ord.

Når det kom til stykket, var det viktigere å redusere avgiften på brennevin enn å styrke eldreomsorgen i kommunene. Når det kom til stykket, var det viktigere å redusere avgiften på motorsykler enn å fjerne egenandelen på nødvendige medisiner til alle eldre og uføre. Når det kom til stykket, var det viktigere å redusere avgiften på campingvogner enn å beholde gravferdsstøtten. Det er Fremskrittspartiets valg.

Arbeiderpartiet har lagt fram et alternativt budsjett med nær 7 milliarder kr i skattelette. Det er lettelser både for lønntakere og for næringslivet. Arbeiderpartiet og Regjeringen har vært enige om behovet for et relativt stramt budsjett. Arbeiderpartiet har til og med et strammere budsjett enn Regjeringen. Uenigheten går først og fremst på hvordan vi skal innrette oss innenfor disse rammene.

Regjeringen foreslår å bruke ytterligere 4 milliarder kr på skattelette. Arbeiderpartiet vil heller bruke disse pengene til å unngå de usosiale kuttene som Regjeringen har foreslått. Vi vil styrke skoletilbudet og eldretilbudet i kommunene. Vi vil øke innsatsen for å sikre arbeidsplassene og for å skape flere og nye arbeidsplasser.

Arbeiderpartiet sier nei til å sende tusenvis av arbeidsledige over på sosialhjelp. Vi sier nei til endringer som kan føre til at flere blir oppsagt istedenfor permittert. Vi vil ha en mer offensiv arbeidsmarkedspolitikk, hvor flere får tilbud om tiltak.

Det siste halve året er om lag 2 000 industriarbeidsplasser gått tapt hver måned. Det må møtes med en langt mer offensiv politikk for arbeid og verdiskaping enn det Regjeringen legger opp til. Derfor foreslår Arbeiderpartiet et krafttak for arbeid og næringsliv.

Næringsministerens svar til den som står i fare for å miste arbeidsplassen sin, er at han ikke er så bekymret for de arbeidsplassene som går tapt, bare nye skapes.

Hovedtyngden av vårt konkurranseutsatte næringsliv finnes rundt om i distriktene. Derfor rammes distriktene hardt av det som nå skjer – når Hjellegjerde vil flytte til Baltikum, når Sunnmørsfisk går konkurs, når Myre Fiskeindustri går konkurs.

Hva er så forlikspartiernes svar? Jo, nye kutt i distriktspolitikken. Noe av det første Bondevik-regjeringen gjorde, var å kutte drastisk i de distriktspolitiske virkemidlene. Det utløste storm. Regjeringen valgte likevel å videreføre størstedelen av kuttet i sitt budsjettforslag for neste år. I forliket kuttet det med ytterligere 100 mill. kr. Bevilgningene til distriktstiltak blir mindre neste år enn det som utløste stormen av protester i fjor høst. Ja, selv den lille økningen som Regjeringen hadde lagt inn for at det igjen skulle kunne bevilges til kommunale næringsfond, er borte.

Det som har skapt sterkeste reaksjoner når det gjelder årets budsjett, er imidlertid kommuneøkonomien. Mange kommuner sliter meget tungt. Det budsjettet som Regjeringen la fram, innebar likevel at kommunene ville få mindre i frie inntekter neste år enn i år. Etter det har Regjeringen selv lagt fram nye opplysninger som viser at

kommunene kan få lavere skatteinntekter enn forutsatt både i 2002 og i 2003.

«For kommunal sektor er økningen i budsjettet ikke engang nok til å kompensere for sviktende skatteinntekter»,

sier leder i Kommunenes Sentralforbund, Halvdan Skard, og han fortsetter:

«Derfor blir budsjettforliket også et forlik om kutt i viktige velferdstjenester som eldreomsorg, skole og pleie og omsorg».

Kommunene arbeider nå med budsjettet for neste år.

«Det verste budsjettarbeide i min tid»,

sier Kristelig Folkepartis Jan Paus i Fredrikstad. I Fredrikstad blir det kutt i de aller fleste tjenestetilbud. Slik er det i de fleste kommuner.

Kristelig Folkepartis ordfører Johs Ramberg i Rømskog sier:

«De tar kvelertak på kommunen som demokratisk arena.»

«Vi er valgt til å utvikle, men blir satt til å avvike»,

sier hans kollega Tore Johansen i Aremark. Er det dette statsministeren kaller svartmaling?

Regjeringens opplegg betyr at det må kuttes i tilbudet til de eldre, i hjemmesykepleien og i tilbudet til skolebarna. Men dette er ingen politisk selvfølgerighet. Det er et politisk valg. Innenfor stramme økonomiske rammer er det fullt mulig å bruke mer til skole og eldreomsorg. Men Regjeringen valgte heller å gi mer til skattelette.

Arbeiderpartiet foreslår å styrke kommunenes økonomi med 3 milliarder kr utover Regjeringens forslag. Det ville gitt Jan Paus og Fredrikstad alene nær 22 mill. kr mer i frie inntekter enn Regjeringens opplegg.

Når vi nå får avisoppslag på avisoppslag om hvilke kutt som må gjennomføres rundt om i kommunene, må vi huske at det er Regjeringens og Fremskrittspartiets valg, ikke kommunepolitikernes valg. Kommunepolitikere er pålagt av Høyre og Fremskrittspartiet å gjennomføre kutt – store kutt. Det kommer til å svi.

Igen ser vi hvorfor det ble en budsjettløsning med Fremskrittspartiet, og ikke med Arbeiderpartiet. Arbeiderpartiet kan ikke stille seg bak en slik politikk. Budsjettet styrer Norge i en annen retning enn Arbeiderpartiet ønsker, i Høyres og Fremskrittspartiets retning, med større forskjeller mellom mennesker og mellom by og land.

Der Kristelig Folkeparti hevder de har fått gjennomslag, er det stort sett på områder hvor Kristelig Folkeparti og Arbeiderpartiet ville vært enige uten særskilt diskusjon. Men det har ikke før vært Kristelig Folkeparti-politikk å ta fra de arbeidsledige, fjerne småbarnstillegget i barnetrygden og svekke eldretilbudet i kommunene.

Det hadde vært fullt mulig å velge annerledes: mer velferd, og noe mindre skattelette. Da er det kanskje ikke rart at Kristelig Folkeparti-ordfører Agnar Husebråten i Marker kommune sier:

«Skal vi bare sitte i en regjering for å støtte Høyre, er det en grense for hvor mye smerte vi kan tåle».

Han vet at det finnes et alternativ!

Oddvard Nilsen (H): Før årets statsbudsjett ble fremlagt var det et krav fra konkurranseutsatt næringsliv at budsjettet måtte være stramt. Dette var for å legge forholdene til rette for en rente- og kronekursnedgang som kunne sikre arbeidsplassene i mange bedrifter.

En høy rente ute av kontroll rammer blindt, og den rammer usosialt. Familier og bedrifter med store lån er de som må betale prisen dersom vi politikere ikke evner å holde de offentlige utgiftene i sjakk. Det offentlige tilbudet er også avhengig av at renten holdes nede. Bare 1 pst. økning vil koste Kommune-Norge 800 mill. kr. Det vil selvsagt ha konsekvenser for det offentlige tilbudet.

Målet for Regjeringen var derfor å legge frem et stramt budsjett som var tilpasset den økonomiske situasjonen, men som samtidig kunne ruste Norge mot de utfordringer vi har som nasjon. Regjeringen har maktet det. Innenfor de stramme rammene har Regjeringen fått flertall for et fremtidsrettet budsjett, hvor bl.a. kvalitetsreform i høyere utdanning og økt satsing på forskning vil bidra til å legge grunnlaget for fremtidige arbeidsplasser. Regjeringen har også lagt frem et godt sosialt budsjett. Samarbeidsregjeringen er den første regjering som etter krigen setter i verk en målrettet satsing på fattigdomsbekjempelsen. Samtidig økes bistandsbudsjettet, og dermed rekker vi en hånd til de fattigste i denne verden.

Vi er glad for at Fremskrittspartiet støttet, og støtter, budsjettet slik som det nå fremstår. Det medførte selvsagt at Fremskrittspartiet også fikk gjennomslag for noen av sine viktige saker. Det er bare rett og riktig. Et budsjettforlik innebærer at en må gi og ta. Det er det forhandlinger dreier seg om.

Arbeiderpartiet hadde også en mulighet til å ta ansvar. Det måtte selvsagt også gitt Arbeiderpartiet noen gevinster. Men Arbeiderpartiet takket nei. De var langt mer opptatt av å spille enn av å ta ansvar. Det var viktigere for Arbeiderpartiet å forsøke å splitte Samarbeidsregjeringen enn å søke konstruktive løsninger. Arbeiderpartiets leder, Stoltenberg, har konsekvent angrepet Høyre. Han har snakket om en Høyre-regjering og et Høyrebudsjett. I parentes bemerket: Venstre har han ikke nevnt med ett eneste ord.

Men i sitt alternative budsjett syner Arbeiderpartiet sine kort. Her syner de en tydelig avstand fra alle regjeringspartiene. Her går de til angrep på kontantstøtten, på private skoler, på små og mellomstore bedrifter, for å nevne noe. Dette viser hva som var Arbeiderpartiets virkelige intensjoner. Det var et taktisk spill med sikte på å splitte regjeringspartiene. De satte aldri som mål å komme i en reell forhandlingssituasjon, fordi de på mange måter ikke ønsket dette. De ønsket å spille, de ønsket å splitte. Jeg må si at det skuffer meg. Og hvis det noen gang f.eks. er sagt at Arbeiderpartiet skulle være ørnen i norsk politikk – om det skulle være riktig – har den nå definitivt landet!

Stoltenberg må nok finne seg i at Samarbeidsregjeringen har fått et mandat til en annen politikk enn det Arbeiderpartiet står for. Det har vi presentert i dette budsjettet. Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre har fått gjen-

nomslag for viktige hjertesaker. Hovedmålet for Regjeringen er å trygge arbeidsplassene gjennom et stramt budsjett som bidrar til å dempe presset mot rente og krone, skape ny vekst og utvikling gjennom reduserte skatter og satse på høyere utdanning og forskning. Samtidig har vi maktet å foreta klare politiske prioriteringer innenfor stramme rammer. Vi har prioritert fattigdomsbekjempelsen hjemme og ute, omsorg for eldre, psykiatri og helse. Det er et godt budsjett – et meget godt budsjett – vi i dag kommer til å vedta.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Ranveig Frøiland (A): Ja, Høgre får i dag gjennomslag for mange av sine saker: skattelette for dei som har mest, og målretting av velferdsgode. Det vil seia at vi er tilbake til forsorgssamfunnet, at ein skal søkja, be om, midlar dersom ein skal få det.

Ein ting vil eg rosa Høgre for, og det er det dei har gjort når det gjeld midlar til bistand. Det er veldig bra.

Men det budsjettet som vert vedteke i kveld, betyr kutt i utdanning i veldig mange kommunar. Det er stikk i strid med det som Høgre lova. Vi ser i dag, og vi har også sett det i utspel frå ordførarar frå Kristeleg Folkeparti tidlegare, at dette smertar veldig mange kommunepolitikarar og veldig mange ordførarar, både i Kristeleg Folkeparti og faktisk òg i Høgre, men òg andre ordførarar. For det er i kommunane at velferda vert skapa, og det er i kommunane at skulen vert ramma.

Finansministeren hadde ein runde tidlegare i ettermiddag der han harselerte litt over Arbeidarpartiet, SV og Senterpartiet sitt samarbeid, og spurde korleis *det* skulle gå til når dei hadde så ulikt syn på ulike saker som desse tre partia hadde. Det er eit ønske om å samarbeida om ting ein er samde om. Eg skal ikkje ta på meg å halda fram med «Hallo i uken», slik som dei heldt på sist laurdag om fire parti som skal samarbeida, men eg vil spørja den parlamentariske leiaren i Høgre: Når Framstegspartiet etter at avtalen er skriven, i innstillinga skriv at det «er grunn til å tvile på budsjettets inflasjons- og renteforutsetningar», og vidare at budsjettoplegget, dersom det blir vedteke med Framstegspartiet si støtte, «således dessverre er en god nyhet for smuglere og andre som er involvert i illegal omsetning», og heilt til slutt at dette er meir «bruk av oljepenger», og at det «svækker stramheten i budsjettet», kva synest då parlamentarisk leiar om slike utspel?

Oddvard Nilsen (H): Representanten Frøiland gjør nesten det samme som jeg i mitt innlegg kritiserte. Igjen forsøker man å splitte Regjeringen knyttet til dette. Det kan man bare gi opp. Denne regjeringen står samlet bak Sem-erklæringen. Det er den som er grunnlaget for denne Regjeringen.

Når det gjelder skolen: Hvis det var slik representanten Frøiland sier, ville Norge hatt verdens beste skole. Det er ikke noe land, meg bekjent, som bruker mer penger på skole enn det Norge gjør. Problemet i Norge er at vi får så lite igjen for de kronene vi legger inn, og derfor har

denne regjeringen satset på kvaliteten i skolen. Vi var også av dem som satset på at lærerne burde få høyere lønn. Jeg husker utmerket godt hvor mye kritikk Høyres leder fikk da han tok opp den problematikken. Riktignok gjennomførte Arbeiderpartiet det, men du verden hvor mye kritikk vi fikk da vi fremmet forslag om at det burde skje. Hvorfor foreslo vi det? Jo, fordi alle undersøkelser viser at selv om det klart er flott med flotte skolebygg og bra med skolebøker, er det som virkelig betyr noe for elevene, læreren. Det var bakgrunnen for at vi gjorde nettopp det vi gjorde knyttet til skolen, og derfor er det også så høyt prioritert.

Når det gjelder Fremskrittspartiet og deres budsjett, må Fremskrittspartiet stå for det. Fremskrittspartiet har klart gitt til kjenne at de har sitt eget budsjett som de fremmer i salen, men at de vil stemme subsidiært for vårt budsjett. Det er vi veldig glad for. Det betyr at vi får flertall for hovedretningen i dette budsjettet, og det er viktig for samarbeidspartiene. Så understreker vi at Fremskrittspartiet i dette selvsagt også har fått noen av sine hjertesaker gjennomført. Det skulle bare mangle.

Per Erik Monsen (FrP): Det er mulig jeg er mer opptatt av norsk maritim næring enn de fleste andre, fordi jeg kommer fra Vestfold, som har spesielt lange tradisjoner innen denne næringen. Men jeg har også oppfattet bekymring fra mange kommuner ellers langs kysten. Jobber innen denne sektoren er i stor grad distriktsarbeidsplasser.

Det har vært aksjonert fra sjømannsorganisasjonene for å få konkurransevilkår på linje med våre naboland, og det har faktisk også vært lovet fra Høyres øverste ledelse. Likevel inneholdt Regjeringens budsjettoplegg en fjerning av de tiltakene som Fremskrittspartiet og regjeringspartiene ble enige om i revidert nasjonalbudsjett i år. Mitt spørsmål som jeg – og sikkert også næringen – er opptatt av å få svar på, er: Hvordan ser Høyre på fremtiden til norsk maritim næring og norske sjøfolk? Mener Høyre at denne næringen kan overleve i Norge med rammevilkår som er så mye dårligere enn dem som er innført i våre naboland?

Oddvard Nilsen (H): Jeg sa innledningsvis hva som var hovedmålet for dette budsjettet. Det var å få et stramt budsjett som sørget for at renten gikk ned og kronekursen ble svekket, hvis vi kan få det til. Det har vært hovedmålet for det hele. Så er det også riktig at i den sammenheng må man gjøre noen grep. Man kan på mange måter ikke både ha et stramt budsjett og samtidig bevilge mer penger til alt. Det er ikke mulig. Der blir det en prioritering knyttet til fremleggelsen av budsjettet. Det må man bare ærlig og oppriktig si. Og i den prioriteringen fant vi ut at dette var et område hvor det var grunnlag for å kutte. Så registrerer og aksepterer jeg at i budsjettforliket med Fremskrittspartiet er dette kommet inn igjen.

Årsaken til at det ble kuttet, var rett og slett den økonomiske situasjonen vi har. Vi mente på mange måter det var galt i den situasjonen å bruke så mye penger til å subsidiere én næring. Det er heller ikke tvil om at det også

var et problem å subsidiere kelnere på ferger og ikke kelnere på hoteller rundt omkring i Norge. Dette er et paradoks, som man også i ettertid vil se blir et problem. Men norsk maritim næring er sterk. Jeg bor ved Bergen, og jeg vet det utmerket godt. Jeg er overbevist om at norsk maritim næring har livskraft i seg til også å overleve i framtiden, og det er knyttet til den kompetansen som er der. Jeg tror ikke det utelukkende er avhengig av at man får gjennomført den nettolønnsordning som ble foreslått av representanten Monsen. Nå har vi fått den ordningen på plass, og vi aksepterer at den skal ligge på plass i årene som kommer. Så får vi se hva den bringer. Men jeg understreker at årsaken til at vi tok den vekk, utelukkende var at dette landet trengte et stramt budsjett.

Geir-Ketil Hansen (SV): Det budsjettet som Stortinget i dag skal vedta, utmerker seg spesielt ved at kommunesektoren til neste år vil bli liggende med brukket rygg. De rammer som stortingsflertallet vedtar for kommunene, gjør dem overhodet ikke i stand til å levere den velferden til befolkningen som ikke minst partiene som sitter i Regjeringen, har lovt ved valg. Det har vi her i Stortinget daglig fått beskjed om fra ordførere og kommunepolitikere over hele landet, ikke minst fra Høyre- og Kristelig Folkeparti-ordførere. Og de kutt som stortingsflertallet pålegger kommunene å gjennomføre, vil ramme de svakeste hardest – kutt i eldreomsorgen, kutt i hjemmehjelpen, hjemmesykepleien og sykehjemsdriften, kutt i grunnskolen, i barnetrinnet og i ungdomstrinnet, i rammetimetall, i læremidler, i vedlikehold, høyst nødvendig oppussing av gamle skolebygg som skal gi elevene et forsvarlig inneklima, økt foreldrebetaling for SFO og for leirskoleopphold.

Utdanningsforbundet i Nordland har presentert en oversikt for grunnskolen i Nordland, hvor det fremgår at det nå foreligger forslag om å legge ned 20 skoler i fylket, og det er bare for Nordland. Tar vi landet under ett, vil tallet bli det mangedobbelte.

Høyre gikk til valg på mindre skatt og mer til skole. Høyre lovet at fikk de makt, skulle de tilføre skolen mer penger. Vi skulle få en storstilt satsing på skolen. Nå er det udiskutabelt det stikk motsatte som skjer. Det får som konsekvens betydelige kutt i grunnskolen, nedbemanning og nedlegging av skoler. Hvordan kan Oddvard Nilssen forklare at det er så stor forskjell mellom liv og lære, mellom det Høyre ved valg sier de skal gjøre, og det som blir resultatet når de kommer til makten?

Oddvard Nilsen (H): La meg først si følgende: Det er vel først når kommunene er ferdige med sine budsjetter at man vet hva de ulike kommunene vil bruke på de ulike tiltakene i kommunesektoren. Det varierer nok fra kommune til kommune etter det som jeg ser nå. Jeg ser at en del arbeiderpartistyrte kommuner kutter betydelig mer i skolebudsjettet enn f.eks. en del Høyre-styrte kommuner, men det varierer nok noe.

At økonomien i kommunesektoren er vanskelig, innrømmer vi gjerne. Det har skjedd en styrking gjennom

dette budsjettforliket, og det er bra. Men så tar representanten Hansen feil: Høyre lovde ikke mer penger til skolen. Riktignok lovde vi mer penger til lønninger til lærerne, det gjorde vi. Men det Høyre lovde, var en annen skole, en skole med høyere grad av kvalitet. Vi ønsket å sette i fokus at den pedagogiske friheten i skolen skulle økes. Vi ønsker en skole langt mer fri enn den skolen vi har i dag. Vi ønsker en skole hvor læreren får lov til å være pedagog i skolestuen. Vi ønsker en skole med mindre statlig styring, med større vekt på kvalitet, med større vekt på variasjon, med større grad av kreativitet. Det var det vi sa. Dette vet undertegnede utmerket godt, bl.a. fordi han skrev en del av Høyres program og deltok i den prosessen. Dette vet jeg. Poenget er at det er det som har vært feil med norsk skole – altfor mye statlig retning, altfor mye statlig regulering, slik at den pedagogiske kreativiteten på hver enkelt skole har avtatt. Det er det som er utfordringen til norsk skole. Man kan ikke møte en fremtid i stadig endring med en skole som henger etter i fordoms oppfatning. Man må altså lage en skole hvor kreativiteten er langt, langt større enn i dag. Det er det som er løsningen, og det var det Høyre snakket om i forhold til skolen – ikke mer penger først og fremst.

Morten Lund (Sp): Regjeringen påstår at det ble lagt fram et kjempebudsjett for næringslivet, og at det bare har blitt bedre etterpå. Er det så bare jubel? Budsjettavtalen forutsetter utdeling av 50 nye oppdrettskonsesjoner for å få inn 240 mill. kr på inntektssiden på statsbudsjettet. Næringen har ikke blitt kontaktet, sier oppdretternes forening, som er tilsluttet NHO. De synes tidspunktet er feil. Overproduksjonen vil øke. Dette er en viktig framtidsnæring, men den tåler ikke flere nedturer.

Hver enkelt som kommer fra Sverige, kan ta med seg 10 kg kjøtt, i stedet for 3 kg som tidligere. Stopp galskapen, sier Kjøttbransjens Landsforbund, tilsluttet NHO, og legger fram tall som viser at vi kommer til å tape tusener av arbeidsplasser på det. Heller ikke de har blitt kontaktet på forhånd, og det har ikke blitt utredet hva virkningene blir.

NHO viser til Nasjonal transportplan og sier at allerede nå mangler det 1,2 milliarder kr. De sier det er ledig kapasitet innenfor anleggssektoren til å bygge veier for en milliard nå i året som kommer. Og de synes det skulle vært gjort.

Reiselivsnæringen – også der er de tilsluttet NHO – sier at Stortinget har lovet penger til å markedsføre Norge i utlandet, men det blir ikke gjort. Det er bare snakk om 16 mill. kr.

Det samme gjelder de som føler tapet når det gjelder tilskudd til skogkultur.

Fosen Mekaniske Verksteder er fortsatt anklaget for grovt bedrageri. Eivind Smith, en kjent jurist, har laget en utredning som viser at det var feil av arbeiderpartiregjeringen å gå til anmeldelse, det fantes ikke grunnlag. Statsråd Gabrielsen holder på sitt, han lener seg enda mer tilbake.

Jeg synes det er grunn til å si at vi har en næringsfiendtlig regjering. Hvorfor bryr ikke regjeringspartiene

seg om et næringsliv som vil ha en regjering som bryr seg?

E i r i n F a l d e t hadde her overtatt presidentplassen.

Oddvard Nilsen (H): Dette var i grunnen en litt underlig replikk. Regjeringen og Høyre har forsøkt å si hva som er vårt hovedsiktepunkt, nemlig å ha et stramt budsjett for å legge forholdene til rette slik at kronen og renten går ned i dette landet, og for å styrke nettopp konkurranseutsatt næringsliv.

Hvor ligger eksportindustrien i Norge? Den ligger i Distrikts-Norge. Når jeg reiser på Vestlandet, er det dette de ber om alle sammen: Kan du levere et budsjett som er så stramt at vi kan forbedre våre rammevilkår over tid? Selvsagt er det et ansvar knyttet til lønnsutviklingen som har vært. Men poenget med hele budsjettet er nettopp det som representanten Lund spør om, å skape bedre rammevilkår for norsk næringsliv. Det er det som er poenget.

Så er det litt underlig å høre Senterpartiet si det de sier. Er det noe parti her i denne sal som har levd etter regelen om at man skal beskytte seg til fremgang, så er det Senterpartiet. Det går aldri. De land som har forsøkt det, har alle mislyktes. Sannheten er at i en åpen økonomi som vår, er man nødt til å møte den konkurransen som er. Det har Senterpartiet lukket øynene for, de har hatt bind for øynene, de har ikke vært villig til å se det. Jeg husker diskusjoner i denne sal om informasjonsteknologi. Jeg skal ikke ta den diskusjonen én gang til, men det var forstemmende å lytte til Senterpartiet. Da skulle man også beskytte seg mot all form for konkurranse. Resultatet av det ville selvsagt vært et avfolket Distrikts-Norge. Det ville blitt konsekvensen av det de sier.

Når det gjelder arbeidsplassene, er de til syvende og sist avhengig av at Norge som nasjon har rammevilkår som gjør at vi er konkurransedyktig med andre land. Jeg har aldri opplevd at Senterpartiet har vært et talsparti for nettopp rammevilkårene for å møte internasjonal konkurranse – og den kommer. Den konkurransen kommer, uansett hvor du er i dette landet. I innerste krok, på øverste fjell, i dypeste dal og på ytterste øy – konkurransen vil komme, og den kommer til å bli internasjonal i hele sitt tilsnitt. De som ikke skjønner det, kommer til å ødelegge Distrikts-Norge, og de kommer til å sørge for at arbeidsplassene forsvinner derfra.

Oddbjørg Ausdal Starrfelt (A): Eg vil gjerne ha den tidlegare samferdselspolitiske talsmannen for Høyre i tale. Eg lurar på korleis han har det i høve til dette budsjettet. Så langt har han sloppe å forklara seg på dette feltet.

Han var tidleg kritisk til det meste av det som dei fleste andre gjorde på samferdselsområdet. Eg skal nøya meg med å sitera frå debatten her i salen då me hadde Nasjonal transportplan oppe til behandling 15. februar 2001, men eg kunne ha funne mange fleire saftige sitat frå pressa. Då sa representanten Nilsen:

«Høyre mener at en i løpet av 1990-årene ikke har prioritert samferdsel høyt nok. Derved har en svekket

den økonomiske verdiskaping som bærebjelke for bo- og sysselsetting i landet vårt.»

Så foreslo dei 3,8 milliardar kr meir til Nasjonal transportplan, av desse 2,8 milliardar kr til veg. Kvar vart det av desse pengane? Høyre og regjeringspartia gjentok dette i Sem-erklæringa. Kvar vart det av dei pengane?

Eg kan fortelja Oddvard Nilsen noko. Han kan ikkje ha sett at i Regjeringa og Framstegspartiet sine løyvingar for i år og neste år er det i forhold til Nasjonal transportplan ein oppfølgingsgrad på stamvegar på 39,8 pst. – det skulle vore 50 pst. – og andre riksvegar på 42,2 pst. – det skulle òg vore 50 pst. Kvar vart satsinga av? Det kan då ikkje vera slik at det er presset i økonomien som er sterkare? Den var vel faktisk sterkare i fjor enn i år.

Eg møtte partifellen til Nilsen, Jens Petter Ekornes, tidlegare i haust, på tur på Vestlandet. Hans bodskap var klar: Ordna opp med samferdsel, så skal me ta oss av resten, det klarar me sjølve. Samferdsel for han er lik veg. Korleis vil representanten Nilsen, parlamentarisk leiar i det største regjeringspartiet, som ein skulle tru hadde ein del påverknad på kva Regjeringa kom fram til, forklara for sin partifelle og alle dei andre ute i Distrikts-Noreg som er opptekne av veg, at pengane ikkje kjem som lovt?

Oddvard Nilsen (H): Det er riktig at samferdsel betyr mye. Samferdsel betyr mye knyttet til næringslivet, og særlig for eksportindustrien betyr samferdsel en god del. Det er også riktig å si at i dette budsjettet er det også i forliket knyttet økte bevilgninger til bl.a. veisektoren. Men en skal ikke legge skjul på at en gjerne skulle sett at samferdselsbudsjettet var noe større.

La meg si det jeg innledningsvis sa i en tidligere replikk. Når man skal lage et stramt budsjett og alle de næringene som også ønsker mer bevilgninger til samferdselssektoren, understreker så sterkt at det de først og fremst ønsker, er et stramt budsjett, så må du selvsagt sørge for at du får et stramt budsjett! Da kan du ikke samtidig bevilge en masse penger som du selvsagt kunne ønske på mange andre områder. Det er det som er realiteten. Og la meg også understreke én ting. Det er også en betydelig satsing i dette budsjettet på kollektivtransport – langt mer enn det en har gjort tidligere, langt mer enn det som ble gjort da Arbeiderpartiet satt i regjering. Og det er også slik at når det gjelder de strukturelle endringene knyttet til samferdselssektoren, som er like viktige som bevilgningene, fordi de vil løse ut ytterligere ressurser til samferdselssektoren i neste omgang, kan man ikke påstå at Arbeiderpartiet har vært noen pådriver for det. Det har vært en tung prosess, og en lang prosess, å få det til. Arbeiderpartiet har kjempet imot hvert eneste tiltak. Der ligger det betydelige ressurser. Det står også i Nasjonal transportplan, noe som ikke ble nevnt, at dersom man kunne få de strukturelle tiltakene til, ville man kunne frigjøre betydelige ressurser som kunne settes inn knyttet til samferdselsutviklingen. Og det er bra. Det er riktig at det er veldig mange Høyre-folk som er opptatt av samferdsel. Men det er også ufattelig mange Høyre-folk som mener – ja, de aller fleste som har ringt til meg, sier det – at det al-

ler, aller viktigste er at vi sørger for at det blir et stramt budsjett. Og det har denne regjeringen sørget for.

Presidenten: Replikkordskiftet er omme.

Carl I. Hagen (FrP): Statsministeren snakket litt om budsjettforhandlingene som system og mente at man kanskje burde foreta noen endringer i disse.

Vi hadde en debatt for et år siden som til slutt endte med at Regjeringen stilte kabinettsspørsmål. Fremskrittspartiet bøyde av, og jeg sa fra om at man ikke skal være for sikker på at vi gjør det samme neste gang. Jeg er glad for at det ikke ble en slik neste gang denne gangen. Men når det nå gjelder forhandlingene, tror jeg at jeg vil si fra, hvis Regjeringen en gang til skulle gå i forhandlinger, om en noe klarere linje og klarere holdning, slik at man ikke skaper den følelse hos oss at første runden er bare proforma for å kunne få anledning til å gå til Arbeiderpartiet, for å kunne hevde det av partitaktiske grunner overfor en viss gruppe i Kristelig Folkeparti. Jeg tror ikke jeg vil anbefale et slikt forsøk en gang til. Da tror jeg Regjeringen på forhånd bør velge enten Arbeiderpartiet eller Fremskrittspartiet og ikke tro at man kan kjøre slalåm mellom begge to. Det er et råd til Regjeringen.

Så understreket statsministeren ganske kraftig alle de gode tingene i statsbudsjettet, idet han hevdet at andre hadde bedrevet svartmaling. Han snakket også om satsingen på helsevesenet og psykiatrien. Ja, hvor er jubelbruset fra helseforetakene? Jeg har lest i avisene at i psykiatrien på Ullevål sykehus skal man kutte 80 stillinger – nettopp i psykiatrien. Og når statsministeren – jeg går ut fra at han har prioritert noe annet som viktigere enn Stortingets finansdebatt akkurat nå – uhemmet skryter av satsingen uten å kunne vise til jubelbruset, da er det ikke noe rart at noen av oss setter spørsmålstegn ved om det er dekning for en del av påstandene som kommer fra statsministeren.

Det tredje jeg vil minne statsministeren på, er trontalen, hvor kampen mot organisert kriminalitet var fremhevet. Hvor er oppfølgingen fra Regjeringens side når det gjelder kampen mot organisert kriminalitet, når vi vet at hovedinntekten ved organisert kriminalitet er smugling av brennevin og tobakk i tillegg, selvsagt, til narkotika. Der har man jo nettopp fastholdt en politikk etter vedtak i Danmark og Sverige som gjør Norge til et paradys for organisert kriminalitet, med enorme fortjenestemuligheter. Det skulle vært interessant om kanskje også noen av Høyre-folkene i Regjeringen begynte å ta organisert kriminalitet og grenshandel noe mer alvorlig, ikke bare under valgkampen. Vi har fulgt opp i vårt budsjettalternativ på dette området.

Men en av de mest nedslående tingene er den totale mangel på forståelse for den maritime sektor som Regjeringen og statsministeren viser. Jeg hadde jo en replikk om dette. Det virker som om statsministeren ikke har skjønt at EU har vedtatt en politikk overfor sine medlemsland som gjør at de ønsker å styrke sin andel av det globale skipsfartsmarkedet. En rekke land har allerede

innført nettolønnsordninger og forbedrede skatteregimer for rederivirksomheten.

Det er nå Norges Rederiforbund sier at toget går. Enten må vi være med på de samme vilkårene som man innfører i EU, eller risikere en betydelig utflagging og utflytting. I handelsflåten er det allerede ca. 18 000 norske sjøfolk og 50 000 utlendinger. Men av rederikontorer, meglere, forsikring og finansiering er fortsatt en del i Norge. Hvis rederiene flytter og sjøfolkene blir borte, som rekruttering til mye av den andre maritime virksomheten, begynner vi å bygge næringen ned, og da er det et bevisst ønske fra Regjeringen. Man sier ikke slikt som Oddvard Nilsen nå sa i et replikkordskifte, at det bare var behovet for et stramt budsjett som var årsaken til at man kuttet de to ordningene som eksisterer. I innstillingen argumenteres det jo for at man er mot selektiv støtte og selektiv næringsvirksomhet. Poenget er at det er forbudt etter EØS-avtalen med selektiv næringsstøtte som statsstøtte. Men her har EU åpnet for et unntak for skipsfartsnæringen, og det er det Fremskrittspartiet har fremmet forslag om i lovs form, og som er til behandling i Odelstinget. Det er nå vi av hensyn til det langsiktige bør vedta dette, nettopp for å gi signal til hele den maritime næringen om at den faktisk er noe vi kan basere oss på å leve videre på, etter at olje og gass har tatt slutt. Det signalet burde Stortinget absolutt gi. Når man har åpnet for å følge på i verftsstøtten, der en ifølge EU bryter statsstøtte-reglene, skulle jeg ønske at man også gjør det når det gjelder skipsfart.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Jens Stoltenberg (A): Det er mye å si om høstens budsjettforhandling. Men én av de tingene som er mest slående, er at vi sjelden har sett større avstand mellom et partis kritikk av et budsjett og hva partiet til slutt stemmer for. Da budsjettet ble lagt fram, nærmest æreskjelte Fremskrittspartiet hele budsjettet og Regjeringen. Nå stemmer de for budsjettet i all hovedsak, med noen mindre endringer.

For eksempel varslet Fremskrittspartiet kamp for å beholde ordningen med fritak for egenandel på blå resept for eldre og uføre. Nå er det Fremskrittspartiet som stemmer for at det gjeninnføres for de aller fleste pensjonister. Fra 1. januar skal 625 000 uføre alderspensjonister på nytt betale egenandel, som de i dag slipper. John Alvhøim sa at forslaget om å fjerne gravferdsstøtten var smålig, umoralsk og makabert. I dag er det Fremskrittspartiet som sørger for at denne støtten fjernes, selv om Alvhøim altså mente at dette var umoralsk og makabert. Da budsjettet ble kjent, var Fremskrittspartiet ute og kritiserte bl.a. forslaget om å fjerne småbarnstillegget i barnetrygden, og man hadde et kraftig oppgjør i forbindelse med forslaget om å halvere statsstøtten til skolefritidsordningen. Nå øker prisen på skolefritidsordningen, bl.a. her i byen, og det er Fremskrittspartiet som sørger for at støtten her blir halvert. Tilsvarende i forhold til de arbeidsledige: Trygden kuttes kraftig. Kommunene får mindre til

eldreomsorg, og det innføres også nye kutt i forhold til enslige forsørgere.

Det jeg mener er problemet, er at Fremskrittspartiet forsvarer alle disse kuttene med å vise til at de bare stemmer subsidiært for dette. Men selv om man stemmer subsidiært, så stemmer man *for* budsjettet. Fremskrittspartiet må ta ansvar for det de faktisk stemmer for, spesielt fordi de stemmer for en lang rekke tiltak, kutt, som de tidligere kritiserte kraftig, men som de nå sørger for at det blir flertall for å gjennomføre. De har simpelthen ment at det er viktigere med dette enn det de kunne ha oppnådd gjennom å samarbeide eller å stå ved sitt eget budsjett.

Carl I. Hagen (FrP): La meg begynne med å minne Jens Stoltenberg om bakgrunnen for en del av min kritikk da Regjeringen la fram sitt statsbudsjett. Hovedgrunnen var at jeg sa at vi er verdens rikeste land, men Regjeringen prioriterer å bruke 162 milliarder kr til å øke oljefondet. Og da har man gått inn på masse smålige kutt for å få det til, det står jeg fast på.

Problemet er jo at her er Arbeiderpartiet hjertens enig med Regjeringen. Også Arbeiderpartiet – når de lager sitt alternative statsbudsjett – begynner med: Hva er viktigst? Jo, det aller viktigste er å øke oljefondet med 162 milliarder kr. Det skal ikke komme til noe mer enn det som økonomene i sine kontorer, rom og kjellere har funnet ut er forsvarlig. Jeg står fast ved det.

Det vi kunne gjøre, var å velge om vi bare skulle ha vårt eget primære budsjett, eller om vi skulle gå inn i forhandlinger. Det har vært slik gjennom mange år at også Arbeiderpartiet har stemt subsidiært, som er nest best, fordi alternativet har vært verre. Og det var selvsagt den situasjonen vi kom i. Da Arbeiderpartiet presenterte sitt alternative budsjett, med ca. 4 milliarder kr mer i skatter enn det som nå blir vedtatt, og da de kom med innstramninger for små og mellomstore bedrifter gjennom delingsmodellen – og en rekke andre ting som gikk den gale veien, med økning i skatter og avgifter – var det vi så at hvis vi i hvert fall kunne få fjernet de verste ulempe gjennom Bondevik-regjeringens budsjett, kunne det kanskje bli spiselig og gis subsidiær tilslutning. Og det har det blitt. Vi har fått gjennomslag for det Jens Stoltenberg forhandlet om, men som han ikke greide. Permitteringsordningen blir ikke endret. Vi fikk økt avskrivnings-satsene for næringslivet. Vi fikk økt pensjonene for gifte pensjonister, noe som har vært en mare i 20 år, og som vi har kjempet for i 20 år. Alle andre partier har alltid stemt mot, har alltid vært mot å gjøre noe konkret. Nå er plutselig nesten alle partier enig med oss. Vi synes at vi har valgt det fornuftige, men det er fremdeles masse i budsjettet som vi ikke liker, som er usosialt, og som vi svært gjerne skulle ha endret på. Men vi fikk i hvert fall gjort det noe bedre – og vi unngikk regjeringskaos, med Jens Stoltenberg tilbake i stolen.

Oddvard Nilsen (H): La meg først og fremst få takke Fremskrittspartiets leder for ryddighet under budsjettbehandlingen. Jeg vil gjerne gjøre det. Jeg vil også gjerne

understreke at den første henvendelsen ikke var ment bare som et spill. Den var i aller høyeste grad ment å føre fram til et forlik. At det ikke gikk, er noe annet. Det var fordi det var for stor avstand mellom det Fremskrittspartiet ønsket, og det vi kunne tilby. Men jeg understreker igjen at det er grunn til å skryte av ryddigheten fra Fremskrittspartiets side, både i de første forhandlingene og i de andre forhandlingene.

Men så er det slik, som mitt hvite hår viser, at jeg begynner å nærmer meg pensjonsalder, og jeg har barnebarn – kanskje Carl I. Hagen også har det. Derfor er jeg opptatt av generasjonsregnskapet. Det er nemlig slik at vi skal sørge for at også de generasjoner som kommer etter oss, får det bra. I år er netto tilføring til petroleumsfondet 138 milliarder kr. Men ser man på pensjonsforpliktelsene i 2003, er de ca. 250 milliarder kr. Det betyr at vi ikke makter å sette av penger nok til å dekke våre fremtidige pensjonsforpliktelser. Totalt tror jeg at pensjonsforpliktelsene er på ca. 3 400 milliarder kr.

Mitt spørsmål til representanten Carl I. Hagen er: Bekymrer ikke dette ham? Bekymrer det ikke ham at vi nå kanskje lager et system ved at Fremskrittspartiet bruker så mye oljepenger som de gjør, som i neste omgang vil gå ut over våre barnebarn, som eventuelt skal betale våre pensjoner? Jeg er opptatt av dette. Det går på generasjonsperspektivet, det går på vårt politikeransvar, og det går på å forvalte ressursene også til kommende generasjoner. Så mitt spørsmål er: Bekymrer ikke dette Carl I. Hagen?

Carl I. Hagen (FrP): For å avslutte dette med forhandlingene vil jeg si at vi er enige om at vi skal ikke gå inn på detaljer og faser under forhandlingene. Men la meg gi et lite hint til Oddvard Nilsen: Det var stor avstand da vi gikk fra hverandre, men det var også stor avstand mellom det vi ble tilbudt i første runde, og det som ble sluttresultatet. Hadde Regjeringen ikke vært så forsiktig og trukket det ut og sørget for brudd for å få tid til å gå til Arbeiderpartiet, men vært litt mer imøtekommende med én gang i stedet for å kaste bort 14 dager, hadde vi kanskje greid å komme i havn i første runde. – Vær så snill og ta det med til neste år.

Så til pensjonsforpliktelsene – denne leksen som kommer fra Jens Stoltenberg og de andre. Det norske pensjonssystemet er bygd opp etter «pay as you go»-prinsippet. Det har aldri blitt vedtatt, og man har aldri ment at man skal bygge opp noen fond. Meningen har hele tiden vært at de løpende utgifter til pensjoner skal dekkes av de løpende trygdeinntekter fra arbeidsgiver og arbeidstaker. Det er det som har vært modellen. Det har ikke blitt vedtatt noen overgang til å bygge opp fond for pensjonsforpliktelsene.

Og når man snakker om forpliktelsene, skulle man liksom plutselig et eller annet år fjerne all arbeidsgiveravgift og alle trygdepremier fordi forpliktelsene ensidig skal dekkes av avkastningen av dette fondet? Det er jo helt meningsløst, og det er et gigantisk forsøk på å lure det norske folk til å tro at oljefondet har noe med pensjoner å gjøre – noe det ikke har.

Handlingsregelen styrer også hva man kan bruke av fondet. Det er altså ikke slik at dette har noe med pensjonsforpliktelser å gjøre i dag. Man ser at man kanskje skal sette noe av, men da går det også an å si at i stedet for bare å sette av til finansielle instrumenter, i aksjer og obligasjoner i utlandet, kan man kanskje bruke noe av denne kapitalen til å bygge opp realkapital i Norge og til å bygge infrastruktur, slik at vi faktisk har noe å leve av også etter at oljealderen er slutt, i stedet for bare å føre våre konkurrenter med pengene.

Øystein Djupedal (SV): Det er klart at Fremskrittspartiet har et betydelig forklaringsproblem når de aksepterer et forlik som er så langt fra det de selv retorisk i hele høst har fortalt er dypt usosialt. Og det er riktig at dette statsbudsjettet som blir vedtatt, er dypt usosialt. Det er forbausende at Fremskrittspartiet vil akseptere det, ut fra den retorikk de selv har hatt. Ut fra SVs ståsted er det skammelig at man innfører egenandeler på blå resept for mange pensjonister, som akkurat har fått den fjernet.

Jeg tror at den slutning som det går an å trekke av dette, er at de som sannsynligvis er mest fornøyd i dag, er Regjeringen, for dette betyr at Hagen ikke på noe tidspunkt i denne stortingsperioden vil felle Regjeringen. Man kan lage masse spill og spetakkel, men dypest sett er det Hagen som er denne regjeringens garantist, og han vil for enhver pris ikke gi fra seg denne rollen som Stortingets spilloppmaker nr. 1. Jeg tror at Bondevik, Foss og det øvrige regjeringskollegiet nå vil kunne lene seg rolig tilbake og si at når Hagen ikke engang gjør det på dette budsjettet, så vil han aldri gjøre det i løpet av denne perioden. Det betyr at Regjeringen nå sannsynligvis enda sterkere enn før kan sitte og planlegge for hele perioden. Hagen vil bøye av før eller siden, nesten samme hva vi legger fram for Stortinget.

Hagen har også sagt hva han egentlig ønsker, for Hagen har ofte latt som om han befinner seg et sted mellom Arbeiderpartiet og Høyre i økonomisk politikk, altså at det finnes et snev av sosialt ferniss i dette. Realiteten er jo at det nå er en uttalt målsetting at dette skal være et rent høyreprosjekt, altså at Høyre og Fremskrittspartiet skal inn i en regjering, og at det ikke lenger skal være et sosialt ferniss i dette, men rett og slett et rent høyresidig prosjekt.

Jeg tror nok at mange av Hagens velgere vil være overrasket over dette, for man later igjen som om man er noe annet enn det man faktisk er. Når man aksepterer dette budsjettforliket som faktisk ligger her, er det klart at dette er realiteten. Dette er opptakten til et rent høyresidig prosjekt, som Hagen ikke på noe sett og vis kan tenke seg å felle.

Presidenten: Presidenten vil bemerke at det kanskje ikke er så lurt å karakterisere hverandre fra denne talerstolen. Det kan fort slå tilbake.

Carl I. Hagen (FrP): Jeg er så hjertens enig. Jeg visste ikke at Kristin Halvorsen hadde gitt meg den tittelen som representanten nå prøvde å klistre på meg.

Så til dette med at vi i Fremskrittspartiet skulle ha et forklaringsbehov. Jeg føler ikke at jeg har noe stort forklaringsbehov. Vi er i grunnen tilfredse i Fremskrittspartiet, både med den oppmerksomhet vi får, og faktisk også med den oppslutningen vi for øyeblikket har på meningsmålingene. Jeg tror det er helt andre som i tilfelle har et slags forklaringsbehov overfor det norske folk. Og de andre har i hvert fall – i motsetning til Djupedal – oppfattet at vi fikk redusert forslaget fra regjeringen Bondevik til en heving av egenandelstaket med 500 kr, til 1 350 kr. Det gjelder alle de svake grupper. Jeg tror mange har merket seg at vi har gitt skattelettelse til alle med mindre enn 190 000 kr i inntekt, som er en meget god sosial profil. Jeg regner med at Djupedal har merket seg at vi har fått fullfinansiert det barnehageforliket vi har inngått med SV og Arbeiderpartiet, og for øvrig at vi gjennom forliket har fått styrket kommuneøkonomien med 700 mill. kr mer enn det Kristelig Folkeparti la opp til i Regjeringens budsjettforslag, som de selvsagt har ansvar for.

De aller fleste av de tingene vi har gjort, har en meget god sosial profil. Og jeg tror faktisk det er mange også av SVs velgere som syntes det var greit at vi fikk redusert litt på én av alkoholavgiftene for å få redusert grensehåndelen, selv om det var altfor lite. Jeg tror mange også av SVs velgere synes det skyhøye avgiftsnivået vi har på alkohol, er meningsløst; det medfører at vi er det land hvor de som driver med organisert kriminalitet, kan tjene mest.

Det er flere ting vi ikke er fornøyd med, og i vårt alternative statsbudsjett har vi alle disse tingene på plass. Men vi fikk økt pensjonen til alle gifte og samboende pensjonister med det mangedobbelte beløpet som man mister når man – hvis man er storforbruker – må betale 1 350 kr i egenandel for medisin. For det er taket. Det er ikke mer enn det. Og alle de som har fått bedre pensjon, har kommet langt bedre ut av det, og det er ganske mange hundre tusen, selv om vi også beklager at vi ikke fikk regjeringspartiene med på også å fjerne økningen i egenandel på medisiner på blå resept for uføre og pensjonister.

Anita Apelthun Sæle (KrF): Fyrst ein avstikkar til generasjonsrekneskapen. Framstegspartiet erkjenner vel at vi har eit problem med prinsippet «pay as you go» når personar i arbeid pr. pensjonist går ned frå fire i dag til under to når våre barnebarn får ansvaret?

Kristeleg Folkeparti er svært fornøgd med at Framstegspartiet tok ansvar då landet mangla eit budsjett. Folket skal vita at Framstegspartiet i denne budsjettfasen har vore løysingsorientert og ansvarleg. Og løysingane har vore gode. 600 mill. kr meir til helse i eit budsjett som frå før hadde eit lyft for psykiatri og sjukehus, er eit handslag til heile Noreg. At pensjonistane får meir, synest Kristeleg Folkeparti er supert.

Som kystkvinne må eg seia at eg gler meg over at maritim næring får gode vilkår. Og at Framstegspartiet også har akseptert at vi skjermar dei aller fattigaste i denne verda, synest eg er bra. Kanskje det aller beste, som kom-

munepolitikar: Kommunane får 1 milliard kr ekstra, og folket skal vita at Framstegspartiet har medverka til det. Og sett ut frå at Framstegspartiet i sitt primære budsjett har eit kutt på 3 milliardar kr til dei same kommunane, er dette rett og slett eit under. Og under tek vi imot i Kristeleg Folkeparti.

Derfor vil eg spørja Carl I. Hagen: Har Framstegspartiet skjønt at eldreomsorg og skule kan ein styra best på kommunalt nivå? Har Framstegspartiet akseptert at velferda vert skapt i Kommune-Noreg? Er det slik at Framstegspartiet i framtida vil leggja vekk øks og motorsag når dei skal kutta og forandra i kommunebudsjettet i framtida? Og til sist: Framstegspartiet har akseptert eit stramt budsjett, og det er flott. Føler Framstegspartiet kanskje ei aldri så lita uro for at deira primære budsjettforslag kunne bety høgare rente og auka arbeidsløye, sidan våre økonomiske miljø så eintydig meiner det?

Carl I. Hagen (FrP): Svaret på det siste spørsmålet er et klart nei, for som Siv Jensen har redegjort for, har vi den laveste underliggende prisveksten, som er det helt sentrale begrepet for fastsettelse av renten fra sentralbanken. Så nei, vi er relativt sikre på at vi hadde fått nettopp en rentenedgang hvis vårt budsjett hadde vært ført igjennom.

Så var representanten Apelthun Sæle også inne på hvorvidt prinsippet om «pay as you go» er problematisk. Ja, selvsagt er det det. Og det har vi alltid hevdet. Vi har også vært for å opprette fond i forhold til det. Vi har til og med laget et grunnlovsforslag om det. Og hvis noen i forhold til dagens debatt hadde hatt interesse av å gå tilbake til debatten som åpnet valgkampen i 1989, ville man hatt en ganske selsom opplevelse. I den første NRK-debatten i 1989 var jeg i duell med Gro Harlem Brundtland, hvor hun skjelt ut vårt folketrygdopplegg fordi det var strammere, mer begrenset. Da slo hun om seg med fremtidige løfter som hun manglet 100 milliarder kr i året på å kunne finansiere, fordi den gangen og nå var prinsippet «pay as you go». Så får vi se hva det blir når vi skal behandle Pensjonskommissjonens innstilling. Der er det noen illevarslende tegn til at noen har tenkt å lage et pensjonssystem som øker toppensjonen og reduserer minstepensjonen. Og det tror jeg ikke vi er noe særlig velvillige til, slik som vi tenker.

Den maritime sektor skulle få gode betingelser. Ja, det er riktig, men det er begrenset. Det hjelper ikke den store maritime sektor. Der må vi foreta vesentlige endringer i beskatningssystemet og når det gjelder permanent nettolønn. Det er skuffende at Kristelig Folkeparti, Høyre og Arbeiderpartiet stemmer imot det.

Når det gjelder kommunene: Når vi reduserer skatter og avgifter med 28 milliarder kr, betyr det langt lavere prisstigning. Det betyr langt mindre behov for bruttolønnsjusteringer, slik at netto er totalvirkningen positiv, mener vi, for Kommune-Norge. Når vi da ikke får vårt helhetlige opplegg igjennom, var det selvsagt en fornøyelse å presse Regjeringen til å øke kommunebudsjettet med totalt den ene milliard som ligger i avtalen.

Odd Roger Enoksen (Sp): Den 3. oktober i år – etter at finansministeren hadde lagt fram statsbudsjettet – opplevde jeg å bli passert av Carl I. Hagen på tur ut til sentralhallen her, for å legge ansiktet i alvorlige folder og erklære at på vegne av det norske folk var han skuffet.

Med tanke på at Fremskrittspartiet halvannen måned etterpå, og etter at Regjeringen nærmest har kommet krypende tilbake til Fremskrittspartiet etter å ha gått runden om Arbeiderpartiet og SV uten å oppnå et resultat, ikke har klart å flytte på mer enn i overkant av 4 milliarder kr, må jeg undres på hvem Carl I. Hagen er skuffet på vegne av – når man ikke er i stand til å oppnå bedre forhandlingsresultat enn som så, når man samtidig visste at man satt med Regjeringens liv i sine hender. Det er bemerkelsesverdig at Fremskrittspartiet i en slik situasjon ikke har vært i stand til å få gjennomslag for flere av sine egne krav. Det man stort sett har fått gjennomslag for, er krav som ville ha fått flertall i denne sal uavhengig av Fremskrittspartiets forhandlinger. Det var flertall for det aller meste av det Fremskrittspartiet har fått flertall for – reversering av refusjonsordningen for sjøfolk osv.

Er det slik at det er viktigere for Fremskrittspartiet å redusere motorsykkellavgiften, campingvognavgiften og alkoholavgiften enn å sørge for at pensjonister og uføretrygdede får beholde fritaket for egenandeler for medisin på blå resept? Er det viktigere å redusere motorsykkellavgiften, campingvognavgiften og alkoholavgiften enn å opprettholde gravferdsstøtten? Fjerningen av den var jo et personlig angrep på John I. Alvheim. Er det slik at Fremskrittspartiets forhandlinger har vært begrunnet med at Siv Jensens løfter til motorsykkelfolket og Øystein Hedstrøms løfter til campingvognfolket har vært mer verdt i Fremskrittspartiet enn John I. Alvheims indignasjon over at gravferdsstøtten blir fjernet?

Carl I. Hagen (FrP): Jeg har fremdeles ikke noe problem med å gjenta det jeg sa da budsjettet ble lagt frem, at jeg på vegne av det norske folk fortsatt er skuffet over at de øvrige partier prioriterer å øke oljefondet med 162 milliarder kr fremfor alt annet, og at når de først sier det, må det gå ut over en del sosiale ytelser.

Vi mener fortsatt at de som lever i dag, og de som har problemer i dag, burde nyte godt av dette enorme overskuddet på vårt statsbudsjett. Når alle andre land sliter med underskudd på statsbudsjettet, strammer man altså til i Norge, også i en tid da det faktisk er tegn som tyder på en dramatisk vekst i arbeidsledigheten, og det sannsynligvis er et dumt tidspunkt å stramme til, fordi det betyr at man sender mange folk ut i arbeidsledighet før man begynner å snakke om å gjøre noe med det. Og det gjør flertallet med vitende og vilje fordi man holder på handlingsregelen, fordi man skal ha den og den stramheten.

Og så sier Odd Roger Enoksen at vi bare har fått flyttet på 4,4 milliarder kr. Det er altså 6,3 milliarder kr i årsvirkning. Jeg skulle gjerne se om Odd Roger Enoksen eller noen annen kan vise til en tidligere budsjettbehandling hvor det reelt sett har vært økte utgifter og reduserte inntekter av et slikt omfang. Min første budsjettavtale,

hvor jeg også måtte redde regjeringen, var høsten 1985. Da ble Jan P. Syse og jeg enige om et forlik under salderingen opp mot jul, skrevet på en serviett. Rammen var 201 mill. kr. Det har i hvert fall blitt langt mer kostbart for dem som nå vil forhandle med Fremskrittspartiet, enn det var i det aller første forliket. Det er ingen andre som har oppnådd så store reelle endringer som det vi har fått til denne gang. Jeg utfordrer dem som måtte mene noe annet. Jeg snakker ikke om å erstatte én avgiftsøkning med en annen avgiftsøkning med 7 milliarder i proveny. Det er ikke flytting av penger – det er noe annet. Vi har fått til en reell flytting av 6,3 milliarder kr, og det er det ingen som har gjort tidligere.

Og når det gjelder om vi skal være så lydige overfor Regjeringen i fremtiden, må jeg bare si til Odd Roger Enoksen og alle andre: Det vil fremtiden vise.

Presidenten: Replikordskiftet er omme.

Presidenten vil henstille til deltakerne i debatten å holde seg til den fastsatte taletid. Det blir sent nok likevel.

Kristin Halvorsen (SV): Jeg synes nesten representanten Hagen begynner å kle rollen med å forklare hvorfor det ikke er mulig å flytte på all verdens milliarder, men at en kan nøye seg med noen små millioner her og der. Det er jo ikke til å komme unna at dette er et promilleforlik uansett, og at det er milevis mellom de milliardene Carl I. Hagen strør rundt seg med på TV-skjermen, og det han faktisk klarer å oppnå her i Stortinget. Og det er jo ikke slik at dette er ting det var flertall for på forhånd. Økte egenandeler for pensjonister og uføre som ikke er minstepensjonister, er det Fremskrittspartiet som har skaffet flertall for. Der er det et annet mulig flertall, Arbeiderpartiet, SV og Fremskrittspartiet, hvis de hadde gått den veien. Det samme gjelder i forhold til arbeidsløse. Det gjelder gravferdshjelpen, det gjelder småbarnstilleget, og det gjelder SFO. Dette er nedskjæringer som Fremskrittspartiet har sikret flertall for. Det klarer de sikkert å forsvare på rimelig vis. Men det er et helt annet fremskrittsparti enn det mange velgere tror de stemmer på.

SV står fast på at det mest oppsiktsvekkende ved dette budsjettforliket ikke er det antall kroner som er flyttet på. Det er ikke mulig å si at det er en klar høyreprofil på de kronene som er flyttet på. Der er det mer snakk om å skyte med små hagl fra langt hold – litt her og litt der. Men det som ligger her av føringer for framtiden, for neste halvår og ut denne stortingsperioden, er for det første at det besluttelegger ganske mye penger, og for det andre at det er en klar høyrepolitikk. Det er et prosjekt for privatisering i meget stor grad som understøtter et hardere, kaldere, mer materialistisk konkurransesamfunn – det motsatte av det som var overskriften for Verdikommisjonen da den ble nedsatt i sin tid.

Det som er tilfellet etter SVs mening, er at denne regjeringens prosjekt er blitt et klarere Høyre-prosjekt enn det var i fjor på samme tid. Nå har jo også Fremskrittspartiet kommet dit at de har gitt opp noensinne å komme i regjering, altså virkelig inn på taburetten med Kjell

Magne Bondeviks hjelp, og har innsett at hvis de skal klare å få til det, er det Høyre og Fremskrittspartiet alene som må danne regjering. Og Shippingklubben er jo ikke noen liten ramme rundt en slik erklæring.

I SV ser vi meget klart at vi har et ansvar for et alternativ til denne politikken og denne alliansen, og jeg vil gjerne bruke resten av tiden min til å presentere og snakke om hva vi selv har på hjertet.

I SV vet vi at vi kan gjøre gode valg, men vi kommer neppe over 50 pst. alene. Det betyr altså at vi må være villige til å samarbeide og til å forhandle med andre partier hvis vi skal få gjennom noe av vår egen politikk. Og det er vi beredt til. Det er en svær jobb vi står overfor, for det er mange velgere som skal mobiliseres hvis vi skal klare å få til et flertall som setter høyrepolitikken på sidelinjen.

SV ser ikke for seg at Arbeiderpartiet, Senterpartiet og SV kommer med noe felles program før stortingsvalget i 2005. Tvert imot, i SV ser vi for oss at her er det om å gjøre at tre selvstendige partier med hver sin selvstendige politikk mobiliserer velgere på eget politisk grunnlag, samtidig som vi er meget klare på at vi ønsker å samarbeide med andre partier for å få gjennom mest mulig av den politikken. SVs velgere har krav på resultater for den stemmen de gir, og de har krav på romslige og pragmatiske tillitsvalgte for å gjennomføre dette.

Jeg tror heller ikke noe på at det går an å mobilisere velgere på stolleken. Det kan nok hende at en og annen velger en gang iblant kan komme på at det kunne vært moro å se SV i regjering, men at det virkelig skulle få velgerne opp i håndstående og få hjertebanken til å strømme rundt i landet, det tror jeg ikke noe på. Jeg tror faktisk at velgerne gjerne vil ha politikere og et politisk parti som først og fremst slåss for det de ønsker å få gjennomført, og ikke for stolleken.

La meg ta noen overskrifter: Det som står i klare kontrast til det regjeringspartiene og Fremskrittspartiet har blitt enige om, må være den enorme utfordringen vi har til å lage et arbeidsliv der det er plass til hele mennesker som ikke yter 110, 120, 130 eller 140 pst. hver eneste dag, men der det også er plass til dem som ikke kan yte 100 pst., et arbeidsliv der man skjønner at hvis dette landet skal komme seg framover, er det noen her i verden som må få noen barn, og mens de har småbarn, må de ha litt fri. Den type arbeidsliv må vi ha! Vi må også ha et arbeidsliv som er slik at man forstår at hvis man virkelig skal ha et inkluderende arbeidsliv, betyr det at det også skal være plass til dem som har en del sykefravær. Det henger ofte sammen med f.eks. en funksjonshemming. Det vi altså trenger, er et romslig arbeidsliv som gir plass for det gode liv, og som gjør at folk ikke tryner før de er 50. Vi vil gjerne vare til vi er både 67 og 70 år, og da blir jo utfordringen kanskje motsatt av det den var tidligere. For hva er det som skjer hvis en 30-åring møter veggen etter å ha deltatt i arbeidslivet i kanskje bare fem, seks, sju eller åtte år? Det er jo bl.a. fordi de jobber for mye overtid. De har ikke vett til å gå hjem. De har ikke vett til å ha et liv utenom jobben sin. Det er ingen som sier til dem: Nå er det nok, slukk lyset og kom deg ut! Ring moren

din og finn på noe festlig! – Hvis man kan finne på noe festlig med moren sin? (Munterhet i salen) Jo, det kan man! Mødre er så mangt! – Men det er jo utfordringen, ikke det som Regjeringen går rundt og truer med, at hvis vi ikke får ned sykefraværet nå, så må vi kutte i sykelønnsordningen. Vi må jo skjønne det moderne arbeidslivet; det er ofte motsatt av det det var før. Vi må ha en klar overskrift om at folk skal kunne vare et helt arbeidsliv.

Punkt to: Det som roper etter en storstilt satsing, er å tenke kunnskap og kompetanse fra vugge til grav. Dette samfunnet må ruste opp barnehagesektoren. Det skal være barnehager av høy kvalitet. Der har vi fått til et flertall som både satser på plass til alle og på lav pris, slik at de barna som også trenger det mest, kommer dit. For eksempel er minoritetsbarn underrepresentert i barnehagene. Og det må ende med en skikkelig etter- og videreutdanningsreform som er slik at alle – også de som synes de kom til kort på skolen – kan få kompetanse, fagbrev og bevis for at de har kunnskaper. Det er å ruste opp et kunnskapssamfunn som sørger for at alle, uansett hva foreldrene deres tjener, har tilgang til det.

Og så en liten visitt til Høyre: Nå er jeg så lei av å høre at vi har verdens dyreste skole – med brask og bram og svære overskrifter – uten at noen sier hva som ligger i kostnadene ved norsk skole. For det første koster den omtrent det samme som skolene ellers i Norden. For det andre er 40 pst. av våre skoler fådelte skoler, dvs. skoler som ligger rundt i Distrikts-Norge. Hvis det er slik at Høyre ønsker å legge ned alle grendeskolene i hele landet og busse barn i timevis på kryss og tvers hver eneste dag, så kom fram og si det! Hvis ikke, må dere ta med det på regnskapssiden. Det tredje er at vi har mange barn inkludert i den vanlige skolen, barn med minoritetsbakgrunn, men også mange andre som ellers, i andre land, ville blitt puttet på spesialskoler. Og dette ønsker vi jo. De skal ha plass i en vanlig skole! For det fjerde har lærerne i Norge litt mindre leseplikt enn lærere i andre land. Når man tar bort dette, så bruker vi helt middels og under middels på skolen i Norge. Alle vet at kvalitet koster, og alle vet at kvaliteten i skolen er ren luft, fine lokaler og alt det der, men først og fremst at man har inspirerte lærere som har mulighet til å se hvert enkelt barn og finne koden, slik at de kan bruke alle sine sanser når de skal lære.

De neste punktene dreier seg om styring, eierskap. Hvorfor i all verden skal vi være et filialland i ytterkanten av Europa? Her har vi egentlig stolte tradisjoner fra arbeiderbevegelsen å stå på. Det var jo ikke slik at de bare drev med utdelingspolitikk; det var jo slik at de ønsket å forme framtiden. De bygde opp et system av konsepsjoner, av hjemfallsrett, av Statoil og av SDØE – mange ordninger som gjorde at vi sørget for å beholde verdiene hos oss, og ikke bare la dem åpent slik at multinasjonale selskaper kunne stikke av med dem.

Neste punkt er at vi må sørge for at privat og offentlig sektor har en standard som matcher hverandre. Hvis ikke får man ikke vanlige folk til å slutte opp om å løse oppgaver i fellesskap – hvis det ropes hver eneste dag at det

te er en sektor som skal ha mye mindre å rutte med enn ellers.

Jeg har mye mer på hjertet, f.eks. når det gjelder EU, utenrikspolitikken og at vi trenger noen som ikke bare oversetter det Bush sa i går, til norsk i dag, for å ha en egen og selvstendig stemme i verden. (Presidenten klubber) Det rekker jeg ikke å si noe om akkurat i denne sammenhengen, men jeg kan jo håpe på noen replikker så jeg kan komme tilbake til det.

Takk for det!

Presidenten: Det blir det nå gitt adgang til, så replikkene kommer i tur og orden.

Karl Eirik Schjøtt-Pedersen (A): Finansinnstillingen viser at det er bred enighet mellom SV og Arbeiderpartiet om retningen i samfunnsutviklingen. Jeg tror som Kristin Halvorsen at det er viktig å finne, som hun sa, «romslige og pragmatiske» løsninger som gjør at man kan gjøre hverdagen enklere og bedre for folk flest.

Det er to områder hvor SV det siste året har, skal vi si, flørtet litt med Regjeringen. De to områdene er miljøpolitikken og deler av distriktpolitikken. På et tidspunkt virket det som om SV luktet på innretningen av Regjeringens miljøpolitikk. Nå har vi sett en budsjettavtale hvor det er kutt i miljøvernforskningen, det er kutt i energiforskningen, ja, det er sågar kutt i atomsikkerhetstiltakene. Hvordan har Kristin Halvorsens vurdering av Regjeringens miljøpolitikk vært i løpet av dette året, etter hvert som man har sett en del praktiske sider ved den politikken som settes ut i livet?

En av de andre tingene som SV og Kristin Halvorsen har vært opptatt av når man ser mulighetene for et samspill sentrum–venstre i norsk politikk, er utjamning. Det kan være utjamning for sosiale grupper, men utjamning rommer jo også spørsmål om distrikt. På et tidspunkt virket det som SV var noe sjarmert av at statsministeren sa ja til en distriktskommisjon. Nå har Regjeringen fulgt opp den invitten med betydelige kutt i de distriktpolitiske tiltakene, og mens graset gror, dør kua. Samtidig gav regjeringspartiene inntrykk av at man skulle komme tilbake med et distriktsfond, som ikke lenger er et distriktsfond, men som plutselig, da budsjettet ble lagt fram, var omgjort til en låneordning.

Hvordan er Kristin Halvorsen og SVs vurdering av disse distriktsiltakene i dag når man har sett helheten i Regjeringens politikk?

Kristin Halvorsen (SV): La oss ta miljøpolitikken først: Vi synes faktisk at denne regjeringen viste lovende takter når det gjaldt miljøpolitikken, og vi har vært åpne, skikkelige og redelige i forhold til å diskutere det med dem. Det var også slik at vi inngikk forlik med regjeringspartiene i forbindelse med klimameldingen. Vi lå faktisk nærmere Regjeringen enn Arbeiderpartiet gjorde. Det er ikke til å legge skjul på at en del av miljøpolitikken, særlig det som dreier seg om olje og gass og klimautslipp, vil være en utfordring i samar-

beidet mellom Arbeiderpartiet og SV. Men hvis det finnes vilje til løsninger, er det klart at det finnes løsninger.

Men jo mer Regjeringen har med Fremskrittspartiet å gjøre, jo verre blir det, for å si det slik. Denne avtalen inneholder jo også diverse om «vern og bærekraftig bruk», som de kaller det. Det betyr vel mer snøscootere og biler i utmark, og mer bråk på vidda, som det ene. Det andre, det som er virkelig sørgelig i dette budsjettet, er kollektivtrafikken. Vi er et land som bruker mye mindre enn de fleste EU-land på kollektivtrafikk. Vi er i en situasjon hvor man har en kollektivtrafikk som driver og annonserer daglig for å få folk til å ta privatbilen. Og det er klart at hvis ikke vi får gjort noe med det, hjelper det ikke med all verdens gode målsettinger når det gjelder klima, for biltrafikken står for en betydelig del av klimautslippene.

Så når det gjelder distriktspolitikken: Ja, vi har vært åpne for å diskutere dette med regjeringspartiene. Men det er klart at skuffelsen hos oss når de driver og kutter i hytt og pine på distriktstiltak, er minst like stor som i Arbeiderpartiet. Men det viktigste som denne regjeringen gjør i forhold til distriktene, er kommuneøkonomien. Der er det jo fremdeles betydelig forskjell mellom Arbeiderpartiet og SV, selv om retningen er noe av den samme. Vi har altså en kjempediger jobb å gjøre i å sørge for at de viktigste tjenestene som folk mottar, skole og omsorg, matcher standarden i forhold til privat sektor.

Heidi Larssen (H): Representanten Halvorsen sa nå at det ikke var noe godt kollektivtrafikkbudsjett som var lagt frem, men det har aldri vært satset så mye på kollektivtrafikken som i dette budsjettet. Det bør også Kristin Halvorsen ta med seg.

SV har lenge anklaget Regjeringen for ikke å gjøre nok for å hindre nedleggelse av arbeidsplasser. Det var kanskje ikke så rart at SV og Kristin Halvorsen ikke snakket noe om det nå, for Regjeringen har jo gitt det beste bidraget for å trygge arbeidsplassene med et stramt budsjett og bedre rammebetingelser for næringslivet. Nye arbeidsplasser kan skapes gjennom fremtidsrettet satsing på forskning og utvikling, bl.a. ved økt direkte forskningsstøtte og skattefradrag for bedriftenes forskningsutgifter. Både næringsliv og fagforening er fornøyd med det.

Hva er så SVs svar på problemene i konkurranseutsatt sektor? Jo, satsing på rettferdig fordeling, på det gode liv, på barn og unge, og omstilling til et grønt kunnskapssamfunn hvor oljeinvesteringene kuttes og skatter og avgifter for næringslivet økes. SV sier i sitt alternative statsbudsjett at en viktig forutsetning for videre økonomisk vekst er å øke arbeidstilbudet.

Mitt spørsmål til Kristin Halvorsen blir da om hun tror at skatteskjerpelser på rundt 4 milliarder kr øker investeringsevnen, fremmer nyskaping og omstilling i næringslivet og økonomisk vekst, eller om SV tror at den økonomiske veksten kommer bare man øker utgiftene til offentlig skjermet sektor.

Kjell Engbretnen hadde her overtatt presidentplassen.

Kristin Halvorsen (SV): Ja, vi mener at dette er et budsjett som styrker næringslivet, som øker sysselsettingen, og som sørger for at det satses og investeres langsiktig, forsvarlig og – jeg holdt på å si – til beste for folk og land. Det er rett og slett fordi vi vet at det går ikke an å sikre arbeidsplasser, eller distrikt, eller næringsliv, eller forvaltning, ved å pøse ut til eiere i bøtter og spann. Punkt 1: For det er jo ikke sånn at norsk næringsliv går i underskudd. Nei, de gjør ganske gode penger. Punkt 2: Det er jo ikke sånn at de nedlegger bare bedrifter som har gått konk, eller som går med underskudd. Nei, de flytter ut bedrifter som går med pene overskudd. Men hvis ryktet går om at det er høyere overskudd å få andre steder, tar de med seg tannbørster eller hva det måtte være, og drar. Sånn går det ikke an å legge opp en næringspolitikk i Norge i 2002. Det krever en viss styring, men det krever også at en satser på at det vi skal slå gjennom med, er kunnskap og kompetanse. Vi kan ikke vinne noe på å være den flinkeste gutten eller jenta i klassen på lavest mulige skatter og avgifter, vi kan ikke vinne noe på å være de som skal konkurrere på lavest mulig kostnad på arbeidskraften. Men vi kan konkurrere på kompetanse, vi kan konkurrere på kunnskap, derfor er det den beste næringspolitikken framover. Når man er rundt omkring og snakker med mange bedriftsledere, ser man at nettopp dette mangler man mange steder også: Kompetent arbeidskraft, som kan gjøre en jobb i konkurranseutsatt sektor. Og det viktigste som Høyre – hvis de er opptatt av å høre på næringslivet – virkelig burde nyorientere seg på, er jo pengepolitikken. Det som eksportindustrien nå virkelig sliter med, er høy kronekurs, og det er fullt mulig også innenfor Norges Banks mandat pr. i dag å føre en annen pengepolitikk.

Per Erik Monsen (FrP): Vi har opptil mange ganger i dag hørt ordene «kunnskap og kompetanse», og ingen er vel i tvil om SVs engasjement for norsk skole. Det har vi hørt gjennom valgkamp og utallige stortingsdebatter, og vi tror på det.

Men det er faktisk slik at vi bruker mer penger på skole enn de fleste andre, selv om det går an å konstruere regnestykker hvor man trekker fra en god del av utgiftene, og sier at egentlig gjør vi ikke det. Det faktiske forhold er at vi gjør det, det er bare det at vi også har lagt inn en del kostnader som en del andre land ikke har. Et annet faktisk forhold, som mange undersøkelser viser, er at vi får svært lite ut av denne satsingen i form av kunnskap og kompetanse. Vi bruker 10 milliarder kr i året til spesialundervisning som ingen engang har tatt seg bryet med å evaluere, og som stort sett går ut på å plage elever med mer av det de er dårlige i, istedenfor å la dem jobbe med det de er gode til.

SV vil satse på skolen, men snakker stort sett bare om mer penger, om lokaler og ventilasjonsanlegg, svært sjelden om innholdet i skolen, mens forskere forteller oss at spesialundervisningen for de svakeste fungerer dårlig, og de flinkeste stort sett seiler sin egen sjø i norsk skole. Men heller ikke penger til skolen kan SV garantere. Når Stortinget bevilger penger til kommunene, har jo ikke

Stortinget lenger styring over pengene. Kommunene står fritt til å bruke pengene til helt andre ting enn skole, om de ønsker det.

Jeg har to konkrete spørsmål til SV: Har SV et opplegg for å styre pengene direkte til skolene, slik at de oppnår det de ønsker? Mener SV at det er nødvendig å gjøre noe med innholdet i skolen for å nå SVs målsetning om kunnskap og kompetanse i norsk skole?

Kristin Halvorsen (SV): Jeg takker representanten Monsen hjerteligst for å få to minutter til å snakke om det jeg virkelig brenner for mest av alt i politikken.

Det som dreier seg om kostnader til skolen, gidder jeg ikke lenger å diskutere med Høyre- og fremskrittspartifolk før jeg får listen over hvilke grendeskoler de skal legge ned, eller hvilke integrerte unger som skal ut, sånn at de kommer under snittet for resten av Norden. Da kan det være interessant å diskutere.

Monsen har ett poeng, og det dreier seg om de milliarder av kroner som brukes til spesialundervisning, ikke fordi dette er bortkastede kroner, men fordi det i veldig mange skoler funker sånn at for å få noen ekstra kroner, må en finne en diagnose på en unge, sette den med svære bokstaver midt i pannen på ungen og si: Vi trenger så og så mange ekstratimer for at lille Per skal kunne bli et gagns menneske her i verden. Og det er veldig, veldig feil. Hadde skolene hatt mulighet til å kunne få de kronene og bruke dem på en annen måte, kunne man nettopp lagt opp undervisningen på et sånt vis at unger fikk bruke mer av det de var gode på. Og det fins massevis av gode skoler som jobber nettopp sånn. Jeg glemmer aldri en liten kar som jeg traff på noe som heter naturskole, i nærheten av Stavanger. Det var en fyr med en lue på seg – det var langt ut på våren, han trengte ikke lue i det hele tatt – han stod nå der og hang. På denne skolen kunne de sette garn, de kunne mekke på båtmotorer, de kunne holde på. Så fortalte han meg følgende: Du skjønner det, sa han, jeg er egentlig fryktelig dårlig i norsk, i matte, i engelsk – og for alt han ramset opp som han var dårlig i, så jeg hele ungen krympe foran nesen på meg. Så sa han: Men sånne båtmotorer er jeg egentlig ganske god på. Å sette garn og å sette ut ruser er jeg ganske god på, og hvis jeg får gjøre litt av det, blir jeg på en måte bedre i det andre også! Og det er nettopp en sånn skole vi skal ha, en skole hvor unger som ikke bare har teoretisk, boklig intelligens, men praktisk intelligens, får vise at de kan noe, for da vokser de på det. Og det er hele målet ved vår skolepolitikk.

Odd Holten (KrF): Full sysselsetting bør være et klart mål for oss alle, også for SV. I dag opplever vi beklageligvis at flere norske bedrifter flagger ut, og de benytter de høye norske kostnadene som argumentasjon. Vi har hørt her tidligere, og vi har hørt fra mange andre steder at NHO, LO og en rekke bedrifter klager over at det er for store kostnader, og at det er behov for et stramt budsjett. Dette stramme budsjettet skal ha som mål at vi får en redusert rente og om mulig også en svekket norsk krone. Men skal dette lykkes, må det skje en prioritering, og det er også noe som SV er nødt for å ta innover seg.

Etter et rimelig godt stortingsvalg trodde jeg faktisk at SV ville innta en aktiv rolle her i Stortinget, men i sak etter sak, spesielt knyttet til budsjettarbeidet, har de satt seg utenfor på nytt. De har inntatt den såkalte kommentatorplassen igjen, slik som de har gjort svært mange år tidligere. Og det er bekvemt å ha forslagene uten å være villig til å ta de belastningene som det er å være med å fremforhandle flertall. Dette har vi vært vitne til også ved dette budsjettet. Det var ikke slik jeg trodde SV ville bruke sine muligheter denne høsten – sin nye styrke her i Stortinget. Nei, det resultatorienterte SV ble faktisk borte.

Hvorfor deltar ikke SV i større grad i å finne løsninger fremfor bare å komme med kommentarer overfor andre partier, når bl.a. de arbeidsledige har behov for å få nye arbeidsplasser? Og hvorfor må alt standardiseres på bekostning av valgfrihet, mangfoldet, overfor det enkelte mennesket?

Kristin Halvorsen (SV): Jeg vet ikke helt hva Odd Holten refererer til når han mener at vi er lite samarbeidsvillige. Men det kan jo ha vært min lille visitt på rommet til Jon Lilletun, der det ble lagt fram et forslag som skulle være et forhandlingsutkast til SV, og det var jo ikke vanskelig å forstå at det ikke var alvorlig ment. Det er ikke mulig å tilby et parti å gå på alle de usosiale kutt som Regjeringen har foreslått, når SV slåss mot økende forskjeller, og samtidig tilby et meget beskjedent beløp i forhold til påplussing på skolen, som ikke ville blitt merket i noe klasserom. Men hadde Regjeringen kommet med noe som virkelig hadde syntes, mener faktisk vi i SV at vi har et stort ansvar for de forventningene som folk har til å få rustet opp skolen, bl.a. på grunn av Kristelig Folkepartis egen innsats i valgkampen, og den fortvilelsen mange føler når de ser at de går motsatt vei, og at det kuttet rundt omkring. Ja, det skulle jammen gjort at vi hadde strukket oss langt. For unger blir ett år eldre for hvert år, de. Det gjør mine unger, og det gjør alle andres unger. Og hvis ikke vi klarer å få rustet opp skolen, er jeg helt sikker på at mange foreldre vil slå i bordet og forlange en privat skoleplass, og heller bruke noen penger på det enn å sende ungene til noe de mener er dårlig. Så hvis Kristelig Folkeparti mener alvor en annen gang, så vær så god, men vi gidder ikke å spille skuespill. Det gidder vi ikke. Såpass voksne er vi blitt etter hvert.

Så når det gjelder hva næringslivet har bedt om: Næringslivet, LO og NHO har bedt om økt satsing på forskning. Hvem er best til å oppfylle det kravet? Det er SV. Næringslivet har bedt om bedre avskrivningssatser. Hvem er det som er nærmest til å oppfylle det skikkelige? Det er SV. Og næringslivet har bedt om at permitteringsreglene ikke skulle endres. Det har de også fått hos oss. Jeg mener faktisk at hvis vi skulle komme med i en flertallskonstellasjon, enten i løpet av denne stortingsperioden eller ved neste, skulle man sørge for at næringslivet visste hva de hadde å holde seg til i fire år. For dette med å måtte gå og sutre i korridorene her morgen, middag og kveld to ganger i året, er veldig lite verdiskapende arbeid.

Jorunn Ringstad (Sp): Kristin Halvorsen sa i innlegget sitt at kanskje det viktigaste i budsjettavtalen mellom dei fire partia ikkje er tala som står der, men føringane for framtida. Og eg trur faktisk at Kristin Halvorsen har heilt rett. Det viser seg jo ved berre å lese dei punkta som går på føringar for framtida. Då ser vi at det er ei heilt anna samfunnsutvikling enn det Senterpartiet vil, og eg trur òg ei heilt anna samfunnsutvikling enn det SV vil. Eg trur at både SV og Senterpartiet er opptekne av at vi skal leggje større vekt på fordeling, vi skal leggje større vekt på at kommunane blir i stand til å yte tenestetilbod på dei viktige områda som Kristin Halvorsen òg har vore inne på i replikkvar.

Eg vil gå til budsjettinnstillinga, der eg finn eit punkt der Senterpartiet og SV står saman om ein merknad, saman med Arbeidarpartiet òg, og det gjeld arbeidsløysesituasjonen. Vi veit at arbeidsløysa aukar. Vi må faktisk tilbake til begynnelsen av 1990-åra for å finne eit tilsvarende tal. Likevel kuttar Regjeringa på dagpengeytinga til arbeidsledige, noko som vil ramme hardt, og som vil gjere det vanskelegare å kome tilbake i arbeid. Dei tre partia som eg nemnde, som var felles om merknaden om stigande arbeidsløyse, seier òg at vi må bruke alle dei midla vi kan, for å få folk i arbeid. Og eit aktuelt tiltak for å setje ledige i hendig arbeid er f.eks. på samferdsle-sektoren. Der veit vi at det er ledig kapasitet, både hender og maskiner, og vi veit at oppgåvene er store og mange. Dessutan er eit av dei primære ynska frå næringslivet betre kommunikasjonar som kan redusere avstandskostnadene. Dersom næringslivet skal prioritere innanfor ulike delar av offentleg kommunikasjon, ynskjer dei fyrst og fremst betre vegar. Eg vil utfordre Kristin Halvorsen på akkurat det: Kvifor satsar ikkje SV meir på det som næringslivet ber om, betre vegar, for det er 80–90 pst. av næringslivet som seier at det er det viktigaste?

Kristin Halvorsen (SV): Hvis vi skulle prøve å få nesen litt opp og se litt langsiktig, er det største sløseriet et samfunn kan gjennomføre, arbeidsløshet. Når vi tar utgangspunkt i den største formuen vi har, den viktigste verdien vi har i vårt land, der to tredjedeler av vår formue er folk, er det minst lønnsomme en kan gjøre, å la folk gå ledige. Det er utgangspunktet. Det er utgangspunktet for all vår økonomiske politikk.

Så virker det som om Senterpartiet mener at det viktigste en da kan gjøre, er å sørge for at det blir bygd mer veier. Men der kan det nok hende at våre veier skilles litt. Vi er opptatt av veier i distriktene. Det er altfor mange strekninger som ikke er vinteråpne, som er truet av ras, som ikke er framkommelige, som hindrer næringsliv i distriktene, men som også gjør det utrygt for folk flest å ferdes. Det er styrken i vårt forslag til budsjett.

Punkt 2 er kollektivtrafikken. Vi mener at vi ikke ensidig kan satse på veiutbygging. Nå har de fleste store og virkelig kostnadsdrivende veiprosjektene i løpet av de siste årene kommet i de sentrale strøk, og i de sentrale strøk burde vi ha satset på kollektivtrafikk, både på persontrafikk og på godstrafikk. Der er vi meget klare på å prioritere økt innsats på kollektivtrafikken, fordi vi ligger

langt, milelangt, etter det både vi selv og stortingsflertallet har som målsetting for investering.

For øvrig tror jeg den store utfordringen vi har – som Senterpartiet har, som SV har, og som Arbeiderpartiet har – nå er å invitere folk til å være med på noe som er litt større enn seg selv, til å være med på noe som er litt større enn hver natt å ligge og uroe seg for alkoholavgiftene. Noen kan ha det som hobby. Vi kan ikke ha det som hobby. Tvert imot må vi ha som den virkelig store overordnede overskriften at vi må satse på det som skal være fellesverdiene i dette samfunnet. Hvis ikke kommer de til å forvitte, og oppslutningen om dem kommer til å forvitte.

Presidenten: Replikkordskiftet er avsluttet.

Olav Akselsen (A): Konkurransetutt næringsliv slit. Dagleg kjem det meldingar om permitteringar, oppseiingar, utflagging og konkursar. Signala kjem frå heile landet og frå alle bransjar. Arbeidsløysa er på veg opp, og det er ein drastisk nedgang i bedriftsleiarane sin framtidsoptimisme.

NHO i Rogaland offentleggjorde tidlegare i haust ein rapport som viser at 60 pst. av eksportbedriftene i fylket har konkrete planar om eller vurderer å flagga ut heile eller delar av produksjonen.

Ei undersøking gjord av TBL viser at over 50 pst. av medlemsbedriftene vurderer utflagging, og endå fleire vurderer nedbemanning.

Store delar av industrien vår er lokalisert i Distrikts-Noreg, og dersom me ikkje greier å snu den trenden som me no er inne i, kan dette endra busetjingsmønsteret på ein måte som me aldri før har sett. Sentraliseringa vil auke, distrikta blir tappa, og presset på byane våre blir endå større. Sidan regjeringsskiftet er over 16 000 fleire registrerte som arbeidslause. Det er ein auke på 28 pst. Me har no den sterkaste veksten i arbeidsløysa på over ti år. Regjeringa spår ytterlegare vekst neste år.

Til tross for tapte arbeidsplassar og negative meldingar frå heile landet har Regjeringa sitt viktigaste motgrep vore å bagatellisera situasjonen og å skylda på alle andre.

Både næringsministeren og finansministeren avviser at industrien slit med noko anna enn vanleg omstilling, og påstår at det eigentleg ikkje står så ille til. Arbeids- og administrasjonsministeren, som no prøver å setja teori-ane sine frå Handelshøgskulen ut i livet, går endå lenger. Han slår nemleg fast at det ikkje har noko for seg å kjempa for industriarbeidsplassane våre. Desse høyrer, så vidt eg skjønner, heime på historias skraphaug. Det må skapast nye arbeidsplassar, slår han fast. Det kan ein jo lett vera einig med ministeren i, men den regjeringa han sjølv sit i, har gjort det mykje vanskelegare å nå eit slikt mål. Gjennom dramatiske kutt i nærings- og distriktpolitikken er mange av dei verkemidla som skulle skapa dei nye arbeidsplassane, fjerna. Ved å vidareføra kutt i løyvingane til SND seier ein nei til 50 000 nye arbeidsplassar. Etter Arbeidarpartiet sitt syn har me ikkje råd til det.

For Arbeidarpartiet vil full sysselsetjing alltid vera eit mål. Gjennom historia har me vist at det går an å kombi-

nera næringslivet sine behov med ønsket om gode offentlege tilbod.

Arbeidarpartiet er einig i at eit stramt budsjett er avgjerande viktig for å få ned renta og den høge kronekursen. Difor har me laga eit stramt budsjett, og me legg altså opp til å bruka 2,2 milliardar kr mindre enn det som vil bli vedteke av regjeringspartia og Framstegspartiet i kveld. Likevel har me funne rom for å betra kommunane sin situasjon, samtidig som me legg opp til ein langt meir offensiv næringspolitikk enn det Regjeringa har lagt opp til.

Arbeidarpartiet vil bruka 2,3 milliardar kr meir til konkrete tiltak for å betra næringslivet sin situasjon og for å få til nyskaping og innovasjon. Betre avskrivingsreglar er viktig for næringslivet, særleg i ein situasjon der mange vurderer utflagging for å spare lønskostnader. Gjennom ei offensiv satsing på SND og distriktsretta tiltak vil me kunna få sett dei gode ideane ut i livet. Nyskaping er viktig, særleg i ein periode der det tradisjonelle næringslivet slit. Sidan SND blei danna i 1992, har det blitt skapt og sikra 60 000 arbeidsplassar ved hjelp av dei midlane og verkemidla SND har hatt. Ved dei kutta som Regjeringa har fått gjennomført, er høvet til å driva ein offensiv politikk for nyskaping redusert tilsvarende. Dei gode ideane vil ikkje bli realiserte, og nødvendige arbeidsplassar vil ikkje sjå dagens lys.

I førre periode og i valkampen var det ikkje måte på kor gode ordningar dei maritime næringane skulle få, berre Høgre fekk innverknad på budsjettet. No veit me at dette var lovnader som forsvann som dogg for sola den dagen regjeringskontora blei inntekne. I tillegg til å vera det verste lovnadsbrotet så langt i perioden er dette også eit sterkt bidrag til å auka politikarforakten i Noreg.

Hagen har greidd det kunststykket å gjera seg til talsperson for alle grupper. No sist står han fram som industrien sin ven. Men gjennom budsjettet viser han at dette er ei omsorg som ikkje stikk særleg djupt. Framstegspartiet sitt budsjettopplegg forsterkar nemleg dei fleste av dei trendane som i dag rammar industrien. Mens norsk økonomi treng nedkjøling, er Framstegspartiet sitt opplegg som å hiva bensin på bålet. Framstegspartiet sitt opplegg vil auka etterspurnaden både i offentleg og i privat sektor. Dette er eit opplegg for auka lønsvekst, for auka rente, for auka kronekurs og for auka industriell nedlegging.

Odd Roger Enoksen (Sp): Daglig får vi høre om arbeidsplasser som går tapt i industrien, i viktige deler av tjenesteytende sektor, i skolen, i helsevesenet og i omsorgstjenestene.

Den viktigste jobben vi nå har å gjøre, er å snu denne utviklingen. Skal vi klare det, er det ikke nok bare med et stramt budsjett. Det er også nødvendig å satse målrettet for å bygge opp framtidens næringsliv, innenfor fiskeri, oppdrett, industri, skogbruk og innenfor kunnskapsbasert tjenesteytende sektor, for å nevne noe.

Det er bekymringsfullt at Regjeringen ikke innser at det må til et sett av virkemidler for å kunne klare dette. Konkurransedyktige rammebetingelser er nødvendig og et viktig virkemiddel, men det er også nødvendig å sette

inn målrettede tiltak f.eks. til forskning, til investeringer og til kompetansehevende tiltak.

På disse områdene svikter Regjeringen fullstendig med sin naive tro på at næringsnøytralitet og generelle rammebetingelser vil være godt nok for å snu den trenden vi nå er inne i.

I Senterpartiets alternative budsjett har vi lagt fram en verdiskapingspakke på til sammen 3,7 milliarder kr. Det er nødvendig å styrke satsingen på næringslivet på denne måten. Av tiltakene som ligger i denne pakken, kan jeg nevne forslag om å opprettholde refusjonsordningen og nettolønn for sjøfolk, vi avviser innskjerpingen i permitteringsreglene, vi forbedrer avskrivningssatsene, vi fjerner arveavgiften på næringsformue, vi styrker samferdselsbudsjettet med 1 milliard kr, vi øker bevilgningene til SND og til forskning. Dette er helt nødvendig tiltak for å snu den nedgangen i arbeidsplasser som vi nå ser.

I disse dager vedtas kommunebudsjettene for neste år rundt omkring i landets mange kommuner. Situasjonen er ille. Et stort flertall av kommunene må foreta drastiske kutt i f.eks. skolen. Klasser fylles opp, antall lærerstillinger reduseres, og skoler legges ned. Nøyaktig den samme situasjonen ser vi i helseforetakene, som nå må bruke øks for å få budsjettene til å gå i sammen.

Dette er en uverdig situasjon. Det nytter ikke å gjemme seg bak at budsjettet må være stramt, for det er til syvende og sist et spørsmål om hvem budsjettet skal være stramt for. Det er et spørsmål om hvilke prioriteringer vi foretar. Ønsker vi at budsjettet skal være stramt for dem som trenger pleie, for skoleelever og for dem som har behov for helsetjenester, eller er det de som betaler toppskatt, eller landets aksjeeiere, budsjettet skal være stramt for?

De fleste av oss som sitter i denne salen betaler toppskatt. Noen av oss eier også aksjer. Jeg tror faktisk at de fleste av oss med glede ville betale noen kroner mer i skatt både på lønna vår og på de aksjene vi måtte være eiere av, hvis det kunne sikre at foreldrene våre eller besteforeldrene våre får den omsorg og hjelp de har behov for når de trenger det, eller at ungene våre har en skikkelig skole å gå på.

For Senterpartiet er i alle fall dette valget enkelt. Vi vil gi litt mindre skattelette enn det Regjeringen legger opp til. Vi vil øke bevilgningene til helse og til kommunene. Vi vil reversere de usosiale kuttene som rammer dem som har minst. Dette kalles rettferdig fordeling. Og i lag med satsing på næringsliv gir dette budsjettet en helt annen profil enn det Regjeringen legger opp til.

Noen forsøker å skape et inntrykk av at Senterpartiets budsjettopplegg er uansvarlig, at det ikke er stramt nok, og at vi bruker for mye oljepenger. Det er riktig at Senterpartiet legger opp til å bruke noe mer oljepenger enn det Regjeringen gjør, men vi ber ikke kommunene om å lånefinansiere pensjonskostnader. Vi ser ingen forskjell på å bruke litt ekstra oljepenger og å be helseforetakene ta opp kassakreditt på 4 milliarder kr til neste år for å finansiere drift. Vi glemmer heller ikke regningen til 2004, for på denne måten å unngå å bruke noen få oljekroner.

(Enoksen)

Når man korrigerer for den triksing som Regjeringen foretar seg med budsjettet i budsjettavtalen med Fremskrittspartiet for å få budsjettet tilsynelatende til å se ut som man ikke bruker mer oljepenger enn i det opprinnelige budsjettet, er dette i sum et budsjett som er rimelig likt det Senterpartiet har lagt fram, og som er et mye mer redelig budsjett. Det er bedre å ha utgiftene på bordet enn å gi inntrykk av at man kan gjemme regningene til neste år og dermed late som om man ikke bruker oljepenger.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Bendiks H. Arnesen (A): I næringskomiteen har vi i arbeidet med budsjettet hatt en rekke høringer med organisasjoner i arbeidslivet, og her har det uten unntak vært signalisert en sterk bekymring for situasjonen for norske arbeidsplasser som følge av høy rente og sterk kronekurs, som Enoksen selv var inne på.

Vi ser nå en betydelig utflagging av arbeidsplasser og nedlegging av bedrifter her til lands. Ikke minst ser vi mange nedleggelse i fiskeriindustrien i distriktene langs kysten. Fra arbeidslivet får vi en entydig beskjed, og den går ut på: Vedta et stramt budsjett for å få bukt med dette og få ned renten!

Jeg er enig med Enoksen i at vi trenger virkemidler gjennom både SND og forskning. Men Senterpartiet har, som også Enoksen var inne på, i sitt budsjettalternativ lagt mindre vekt på stramhet enn både det Arbeiderpartiet har gjort, og det avtalepartene legger opp til. Tror ikke Senterpartiet at stramheten i budsjettet i denne situasjonen er aller viktigst? Og tror ikke Enoksen at dagens situasjon rammer distriktene aller verst, og at mer oljepenger i en sånn situasjon er som å helle bensin på bålet, og at virkemidler fra SND blir vanskeligere å få til å virke i en sånn situasjon?

Odd Roger Enoksen (Sp): Det er riktig, som representanten Bendiks Harald Arnesen sier, at det er nødvendig å gjøre det som er mulig både for å få ned renten og for å få en kronekurs som styrker konkurransevnen til norsk næringsliv. Vi må gjøre det som er mulig for å unngå at arbeidsplasser flagges ut. Jeg har også møtt en rekke bedriftsledere rundt omkring i dette landet det siste halve året som sier at det er nødvendig å få vedtatt et stramt budsjett. Jeg har reist ganske mye og truffet mange av dem. Felles for alle er at de har den samme oppfatning som for så vidt alle har: stramt betyr stramt i forhold til offentlig sektor, mens privat forbruk ikke skal underlegges noen begrensninger. Når man diskuterer innretningen på budsjettet med de samme bedriftslederne, er de skjønt enige om at stramhet ikke nødvendigvis betyr at man skal kutte i offentlig sektor og la det være en veldig sterk vekst i privat sektor. Derfor har Senterpartiet prioritert på en annen måte. Vi har prioritert litt mindre skattelette, bl.a. til aksjeeiere. Det betyr selvsagt ikke å sette bom for investeringer i næringslivet. De investeringene som gjøres i bedrifter i forhold til konkurransefremmende tiltak, blir ikke underlagt skatt. Det er først i det øye-

blikket midlene tas ut av bedriften, at det blir pålagt skatt på aksjeutbytte.

Etter min oppfatning er det riktig og fullt forsvarlig å bruke noe mer oljepenger hvis de blir brukt målrettet, bl.a. til investeringer på 1 milliard kr i samferdselssektoren, slik som Senterpartiet foreslår. Vi vet at det er ledig kapasitet, og vi vet at det vil være mulig å bruke de midlene uten at det virker kostnadsdrivende. Når vi ser på summen av de regninger man skyver på eller de inndekningsmetoder som man bruker i budsjettavtalen, bl.a. å åpne for kassakreditt til helseforetak og å la kommunene betale pensjonsforpliktelsene sine med lån osv., vet vi også at dette budsjettet ikke er mer stramt enn det Senterpartiet har lagt opp til. Når Arbeiderpartiet velger å bruke 2,2 milliarder kr i pensjonsavsetninger til Posten og NSB som må dekkes inn på et senere tidspunkt, har det akkurat samme virkning.

Ivar Kristiansen (H): Senterpartiet har ikledd seg en slags sørgekappe i norsk politikk for tiden. Det er mulig at det er preget av at man har havnet bort fra den vippeposisjon man har hatt i de fleste av de siste år i norsk politikk. Det er mulig man kan ha grunn til, muligens mest på egne vegne, å gå ikledd denne sørgekappen, men på den annen side kritiserer man faktisk i denne debatten svært mange av de premissene man selv har vært med og lagt som grunnlag for norsk politikk de siste år.

Når jeg ser at Senterpartiet nå har ikledd seg en slags SV-light i skatte- og avgiftspolitikken, må jeg si at jeg er forundret over å registrere at det politiske partiet som ønsker å ikle seg distriktsvignetten i norsk politikk, nå har fått klokkeretro på at det er høyere skatter og avgifter som skal være en slags stimulans til konkurranseutsatt næringsliv, som vi først og fremst finner i Distrikts-Norge. I en tid hvor de internasjonale konjunktorene butter imot, i en tid hvor vi daglig ser industrinedleggelse, som Enoksen viser til i sitt innlegg, i en tid hvor vi ser at fiskeindustrien sliter, og i en tid hvor vi igjen ser at Senterpartiet vender ryggen til det markedet som skal kjøpe norsk fisk, har partiet faktisk prestert å ikle seg en slags Fremskrittspartiet light når det gjelder økt bruk av oljeinntekter i norsk økonomi. Kan Odd Roger Enoksen vise til en eneste norsk fagøkonom som sier at dette er en vitamininnsprøytning for konkurranseutsatt næringsliv, og spesielt for et næringsliv som har det utenlandske markedet som mottaker for sine varer og tjenester? Eller er det Siv Jensen som er blitt rådgiver for Senterpartiet i disse spørsmål?

Odd Roger Enoksen (Sp): Det er helt riktig at Senterpartiet går inn for litt mindre skattelettelse enn det Høyre og regjeringspartiene gjør. Mesteparten av de skattelettelsene som slår inn i 2002 og 2003, og som regjeringspartiene gjentatte ganger har besverget har redusert mulighetene for å sette i verk tiltak på andre områder, har faktisk Senterpartiet medvirket til å få på plass. Det var Senterpartiet og de øvrige sentrumpartiene som fikk gjennomført bortfall av investeringsavgiften for å gjøre situasjonen lettere for næringslivet. Det var Senter-

partiet og de øvrige sentrumpartiene som gjorde at det ble fattet vedtak om at delingsmodellen skulle fjernes, for på den måten å stimulere til aktivt eierskap i næringslivet. Og det er faktisk ikke sånn at Senterpartiets alternative budsjett belaster næringslivet med økte utgifter. Tvert imot, vi går inn for de skattelettelsene som ligger i Regjeringens forslag, og vi øker lettelsene på andre områder gjennom de tiltak som jeg nevnte i mitt hovedinnlegg, samtidig som vi også målretter tiltak mot næringslivet. På ett område går vi inn for økt beskatning av næringslivet, og det er skatt på aksjeutbytte. Det er en mer rettferdig fordeling. Det betyr at når vi kompenserer det med å styrke bevilgningene til bl.a. SND, har dette også en god distriktsprofil. Mesteparten av aksjeutbyttet betales ut i tre kommuner, Oslo, Asker og Bærum, mens mesteparten av satsingen over SND og andre distriktstiltak brukes i langt andre kommuner. Så dette er også en geografisk omfordeling, og det er god fordelingspolitikk.

Gjermund Hagesæter (FrP): Representanten Enoksen og Senterpartiet ønsker å framstille seg sjølve som næringslivets talsmenn. No er det likevel vanskeleg å finne spor av dette i Senterpartiets alternative budsjett. Der er det skatteskjerpinger og avgiftsskjerpinger på over 3,5 milliardar kr i forhold til Regjeringas forslag, og det er også kutt i viktige prosjekt som Snøhvit. Det er veldig vanskeleg å sjå at dette er eit bidrag til næringslivet, og det er også veldig vanskeleg å sjå at dette er eit bidrag som kan snu den nedgangstrenden som representanten Enoksen snakka om.

No er det nokre grupper som er meir utsette for auka arbeidsløyse og nedgang enn andre, og det er nokre det går raskare for. Norske sjøfolk er ei gruppe som er spesielt utsett for internasjonal konkurranse, der ting skjer veldig raskt. Vi får også stadig nye meldingar om reiarlag som planlegg utflagging. I tillegg til høge løningar må desse, bortsett frå utanriksferjene, slite med særnorske skattevilkår.

Mitt spørsmål er: Er Senterpartiet og representanten Enoksen einig i at nettolønsordning for alle sjøfolk som er utsette for internasjonal konkurranse, bør gjennomførast, eller trur representanten Enoksen at maritim næring kan overleve utan eit slikt tiltak?

Odd Roger Enoksen (Sp): Jeg har ikke registrert at Fremskrittspartiet i dette budsjettet har bidratt til større lettelser for norske sjøfolk enn det Senterpartiet har gjort i sitt alternative budsjett. Det Fremskrittspartiet har fått gjennomslag for i forhandlingene, er de samme krav som Arbeiderpartiet hadde, og som Senterpartiet har hatt: reversering av de innstramminger som lå i refusjonsordningen, og nettolønn for sjøfolk. Det er på plass. Det har også Senterpartiet gått inn for. Det finnes altså faktisk også andre næringer som har behov for å styrke konkurransevnen sin i forhold til utlandet, på samme måte som de maritime næringene.

Når det er sagt, vil jeg si at de maritime næringene er særdeles viktige for nasjonen, ikke først og fremst bare på grunn av dem som er ansatt direkte som sjøfolk, men

på grunn av den betydning de maritime næringene og norske sjøfolk har for hele den maritime cluster – for verkstedindustrien, for tjenesteytende næringer innenfor maritim sektor, osv. Derfor har Senterpartiet prioritert dette. Derfor var det faktisk Senterpartiet som i 1996 tok initiativ til å få på plass refusjonsordningen for sjøfolk, og som i den stortingsperioden kjempet gjennom denne refusjonsordningen og sørget for at den ble opprettholdt og videreført i alle de budsjettforlik som Senterpartiet har inngått, enten det har vært i posisjon eller i opposisjon. Det akter vi å fortsette med, på samme måte som Senterpartiet også har vært en pådriver for å få til rederibeskatningen, som har bidratt til at vi har beholdt rederiene på norsk jord.

Heidi Grande Røys (SV): Fleire representantar frå Senterpartiet har i debatten i dag framheva at Arbeidarpartiet, Senterpartiet og SV er einige og har skrive seg i lag på fleire punkt i budsjettinnstillinga. Det er rett, og det er til og med viktige punkt. Vi skulle sjølvsagt gjerne hatt fleirtal for desse.

Retninga i desse punkta er, som òg Enoksen gjorde greie for i innlegget sitt, ei heilt anna enn det regjeringspartia, inkludert Kristeleg Folkeparti, står for. Men så vert det likevel litt uklårt for oss om Senterpartiet har bestemt seg for kva retning partiet skal gå i framover. I helga dukka det nemleg opp ei sak i avisa Vårt Land der Enoksen gjerne bytte ut SV med Kristeleg Folkeparti, eit Kristeleg Folkeparti som i dag altså har gitt oss klår melding om at dei er godt nøgde med Regjeringas politikk og den retninga som Regjeringa går i. Fredag tok altså Enoksen til orde for eit samarbeid med Arbeidarpartiet og SV. Laurdag var fyrstevalet Kristeleg Folkeparti og Arbeidarpartiet.

Representanten Ranveig Frøiland omtalte tidlegare i dag Kristeleg Folkeparti som eit parti som «hoppa frå seng til seng». Men på meg verkar det som om òg Senterpartiet driv denne øvinga. Eg skal likevel på ingen måte antyde at Enoksen er utru, for så langt har ikkje dette forholdet kome. Men kan han i det minste love å halde buksene på inntil han har bestemt seg for kva retning partiet skal gå i, kven dei vil samarbeide med, og kva politikk dei vil føre.

Odd Roger Enoksen (Sp): Jeg trodde representanten var vel kjent med at Senterpartiet i mange år har pleid et nært samarbeid med Kristelig Folkeparti. Det hadde vi også til hensikt å gjøre i inneværende stortingsperiode. Jeg skulle gjerne ha sett at det hadde blitt slik at vi kunne ha videreført det gode samarbeidet i sentrum. Kristelig Folkeparti og Venstre valgte annerledes.

Jeg har god tro på at Kristelig Folkeparti en dag erkjenner at de har havnet i galt selskap og vil komme til å velge annerledes, for jeg kjenner Kristelig Folkeparti som et parti som står på stort sett de samme verdier som de gjorde i sentrumsregjeringens tid, verdier som best vil finne sine løsninger i et samarbeid sentrum-venstre. Jeg mener at et sentrum-venstre-samarbeid bør ha et sterkt tyngdepunkt i sentrum. Derfor vil jeg gjerne ha Kristelig

Folkeparti med. Jeg har aldri lagt skjul på at Kristelig Folkeparti er mitt førstevalg i et slikt samarbeid. Så blir det opp til Kristelig Folkeparti å vise hva de vil gjøre. Det betyr selvsagt ikke at jeg har noen motforestillinger mot å ha med SV i et samarbeid heller. Men som sagt: Kristelig Folkeparti hører hjemme i et sentrum-venstresamarbeid. Jeg vil svært gjerne ha dem med, og jeg ser gjerne at det skjer allerede i inneværende stortingsperiode.

Arne Lyngstad (KrF): «Hjerterått» var den tabloide overdrivelse i OJ-stil Senterpartiets leder brukte for å få oppmerksomhet da budsjettforslaget ble presentert. Dermed la han en retorisk bunnplanke for budsjettdebatten i media. I dagens debatt har jeg ikke hørt slike tabloide overdrivelser. Det er bra, og årsaken er at slike overdrivelser viste seg å være det de var: en overdrivelse.

I Kristelig Folkeparti er vi tilfreds med profilen i det vedtatte budsjett. Vi viser vilje til omsorg for de fattige i Norge og i u-landene gjennom en fattigdomsplan og økt u-hjelp. Vi ønsker å trygge arbeidsplassene gjennom et stramt budsjett, slik næringslivet ønsker det.

Vi ønsker også økt valgfrihet for barnefamilieene gjennom økt kontantstøtte, lavere foreldrebetaling i barnehagene og flere barnehageplasser. Senterpartiets retorikk blir desto merkeligere når vi ser på barnehageavtalen Senterpartiet er med på. Jeg opplever ingen ivrige senterpartiordførere som forsvarer barnehageavtalen. Den har derimot skapt usikkerhet i Kommune-Norge. Jeg og Kristelig Folkeparti forsvarer satsingen på barnehager fordi det gir økt valgfrihet, og det presser barnehagene oppover på prioriteringslisten i kommunene. Barnehagepartene kom også med et riktig tilbaketog til virkelighetens verden ved å nærme seg Regjeringens gjennomsnittspris framfor makspris fra 1. august. Det var bra og riktig. Senterpartiets retorikk kommer i et merkelig lys når Senterpartiet mener skattefri barnehageplass er god fordelingspolitikk. I Dagens Næringsliv sist fredag stod det at en sjeføkonom kan spare 25 000 kr. Og Skattebetalerforeningen sier dette er usosialt. Er dette uttrykk for den sosiale profilen i Senterpartiet?

Odd Roger Enoksen (Sp): Hvis Senterpartiets beskrivelse av budsjettet var en overdrivelse, må jeg jo undres over at Kristelig Folkepartis representanter i salen i dag først og fremst har vært opptatt av å beskrive det positive i at Fremskrittspartiet har lyktes i å reversere en god del av de usosiale kutt som Regjeringen hadde foreslått i sitt budsjett. Det er de endringene i budsjettoppbygget som de fleste av Kristelig Folkepartis representanter har brukt talletid på å kommentere, slik som Anita Apelthun Sæle gjorde i en replikk til Carl I. Hagen, der hun nærmest takket Fremskrittspartiet for å ha bidratt til å rette opp iallfall de mest usosiale kuttene. Det virker som om Kristelig Folkepartis ordførere bruker nøyaktig den samme kritikken av budsjettet i forhold til at kommunene må kutte i skole, må kutte i eldreomsorg, må kutte på de fleste områder. De bruker nøyaktig den samme kritikken som

Senterpartiets ordførere og som vi fra Senterpartiet her i Stortinget har brukt.

Så noen få ord om barnehageforliket. Barnehageforliket bidrar til at foreldrene får rimeligere barnehageplass. Det er et sosialt tiltak. Det gjør at folk flest får mulighet til å bruke barnehageplass. Så er det selvsagt ikke alle elementer i barnehageavtalen som Senterpartiet er like glad for, på samme måte som Kristelig Folkeparti hevder å ikke være like glad for alt som ligger i budsjettframlegget til Regjeringen. Men når det gjelder skattefordelen som nå bli gitt, blir den betydelig mindre verdtt når maksimalpris på 1 500 kr blir innført. Da snakker vi om helt andre skattebesparelser for dem som har de høyeste lønningene, enn det man har med dagens barnehageutgifter. Derest er det altså sånn at en gjennomsnittspris, slik som Arne Lyngstad nå tar til orde for og som Regjeringen har foreslått, ifølge Regjeringen selv er særdeles vanskelig å kontrollere. Barnehageavtalen sier at vi skal ha en maksimalpris. Den lar seg kontrollere, den er til fordel for foreldre og for barn, og den vil heller ikke være noe problem for kommunene når finansiering og ordningen kommer på plass.

Presidenten: Da er også dette replikkordskiftet omme.

Björg Tørrsdal (KrF): Samarbeidsregjeringen bygger på en ideologi som setter valgfrihet, mangfold og det enkelte mennesket i sentrum. Vi ønsker å vise det enkelte mennesket tillit. Vi tror ikke på å trø ferdige A4-løsninger nedover hodene på folk. Vi ønsker å gi mest til dem som har størst behov.

Kristelig Folkeparti er et familie- og omsorgsparti. I regjeringssposisjon har vi mulighet til å få denne politikken ut i konkret handling. Kristelig Folkeparti er opptatt av et budsjett som har som formål å sikre og skape arbeidsplasser. Trygghet for økonomien og arbeidsplassene er selve grunnlaget for egen og andres velferd. Det er viktig å sette enkeltmennesket i sentrum og skape trygge arbeidsplasser og på den måten sikre grunnlaget for framtidig velferd.

For Kristelig Folkeparti er det viktig både å sikre velferd gjennom gode vilkår for arbeidsplasser og industri og å fordele velferd ved å lage gode ordninger for dem som trenger det mest.

Kristelig Folkeparti er et familie- og omsorgsparti. Vår familiepolitikk blir synliggjort både gjennom en kraftig satsing på flere og billigere barnehager, samtidig som bortfallet av småbarnstillegget kompenseres fullt ut for kontantstøtemottakerne. På den måten svekkes ikke valgfriheten for den enkelte familie.

Kristelig Folkeparti er et omsorgsparti. For oss er det viktig med målrettede tiltak for å forebygge fattigdom og hjelpe mennesker ut av fattigdom både i eget land og utenfor landets grenser. Fattigdomsutfordringen i verden er enorm. En fattig afrikaner har et forbruk på 4 kr dagen, mens vi nordmenn bruker nærmere 500 kr. 1,2 milliarder mennesker lever for under én dollar dagen i ekstrem fattigdom. Hvert sjuende menneske i verden lider av sult.

Dessverre rapporterer FNs organisasjon for ernæring og landbruk nylig at kampen mot fattigdom er tyngre enn noen gang. Mens det fram til år 2000 var en årlig reduksjon på 2,5 millioner fattige hvert år, er det nå igjen en økning i svært mange områder. Nye anslag sier at seks millioner barn under fem år dør av sult hvert år.

For Kristelig Folkeparti må dette stå som vår globale utfordring nummer én – noe annet er intet mindre enn umoralsk og en politisk fallitterklæring. Bistand i form av pengeoverføringer fra rike til fattige land har vært selve virkemidlet i kampen mot internasjonal fattigdom de siste 30–40 årene. Bistanden er helt nødvendig og må økes.

Samarbeidsregjeringen lanserte våren 2002 en handlingsplan for bekjempelse av fattigdom i sør. Den legger grunnlaget for en helhetlig norsk utviklingspolitikk med kampen mot fattigdom i sentrum. Dette følges opp med en økning av bistanden på over 800 mill. kr i årets budsjett.

Solidaritet med verdens fattigste har alltid vært viktig for Kristelig Folkeparti. Som et av verdens rikeste land har vi en plikt til å hjelpe disse menneskene. Det handler om omsorg og nestekjærlighet.

Det budsjettet som vi nå skal vedta, innebærer en rekordsterk satsing på hjelp til de aller fattigste i verden. I et stramt budsjett er det utviklingshjelpen som har blitt vinneren. Kristelig Folkeparti ønsker en mer rettferdig verden, og viser det med handling – ikke bare med ord. Ingenting er mer solidarisk og sosialt enn å bidra til en mer rettferdig utvikling for de fattigste landene i verden.

Det har vært mye oppmerksomhet knyttet til Kristelig Folkeparti i forbindelse med dette statsbudsjettet. Også mange utenfor partiet har beskrevet hvor vondt og vanskelig vi må ha det. Kanskje det kan være lurt å høre hva vi sier selv.

Kristelig Folkeparti er godt fornøyd med den politikk som nå vedtas i forbindelse med statsbudsjettet,

- med fokus på tryggere arbeidsplasser
- med økt satsing på helse, og spesielt psykiatri
- med kraftig og rekordstor økning i bistanden og dermed i fattigdomsbekjempelse
- med fokus på kollektiv- og miljøsatsing

Dette handler om de verdiene Kristelig Folkeparti bygger sin politikk på!

Karita Bekkemellem Orheim (A): Kritikken fra opposisjonen er stilnet av, var budskapet fra statsministeren i kveld. Men da kan ikke statsministeren ha fulgt med i de innleggene som er holdt her i salen i dag. Budsjettet er like usolidarisk i dag som det var før forliket ble inngått. Og i den grad en skal prøve å utpeke en taper i dette budsjettet, har jeg lyst til å henvise til skolesektoren.

Regjeringspartiene har uttalt veldig klart at de ønsker å lage verdens beste skole, men det budsjettet som er lagt fram, inneholder svært få bidrag til å nå dette målet, og det beklager vi.

Skolens framtid er avhengig av felles løft og prioritinger. Vi er vel alle enige om at en sterk offentlig skole er en forutsetning for utvikling av velferdsstaten.

Dagens kutt i skolefritidsordningen er direkte uansvarlig, det gir ikke trygghet for våre minste, det er ikke en investering i framtida, og det er en økt skatlegging av småbarnsfamiliene. Ser vi på argumentasjonen, vil jeg si at den er særdeles tynn: Kuttet foretas på grunn av det samlede budsjettopplegget.

Det er en kjensgjerning at Høyre og Fremskrittspartiet alltid har ment at skolefritidsordningen er uviktig og noe det offentlige ikke bør finansiere. Men at Venstre og Kristelig Folkeparti er med på at vi kan få nøkkelbarna tilbake, er for meg underlig og skuffende. Vi har hørt statsministeren gjentatte ganger si at Arbeiderpartiets alternativ ikke er en god familiepolitikk. Kanskje er nettopp dette for å få bort fokus på at Kristelig Folkeparti ikke lenger er barnehagepartiet. Men hvordan Bondevik kan forsvare det han selv har foreslått, er for meg ubegripelig.

For hva er konsekvensen av kuttet i skolefritidsordningen? Finansministeren mener at dette vil medføre en økning i egenandelen på 150 kr pr. barn. Flere kommuner melder om at de må kutte i SFO-tilbudet og heve egenandelen med flere hundre kroner i året. Vi vet at mange barn kan bli stengt ute eller får et dårligere tilbud, og at foreldre på sikt kan bli tvunget til å jobbe deltid.

Regjeringen og Fremskrittspartiet har i stedet valgt å satse penger på en massiv økning til privatskoler og skattelette for dem som har mest. Og dette kommer fra partier som gikk til valg på en bedre skole.

Fremskrittspartiet har ofte påpekt hvor ille det er i den offentlige skolen. Nå har partiet kommet i en maktposisjon hvor de virkelig har mulighet til å vise et ansvarlig ansikt og rette opp de verste usosiale kuttene. Fremskrittspartiet har tydelig satt sitt kjennemerke på budsjettet: Vi vet at det har blitt mer til privatskoler, det har blitt kutt i småbarnstillegget, og det har blitt mindre årsavgift på campingvogn og motorsykkel. Det er tydelig at en ny kurs ikke ble prioritert, snarere tvert imot.

Regjeringen har valgt. De har valgt Fremskrittspartiet. Dette får også konsekvenser når det gjelder privatskoler. Resultatet er færre godkjenningskriterier og en underlig sammenkobling av bedre kvalitet i den offentlige skolen med økning av antall privatskoler.

Voksenopplæringen står også for fall. Dette er en lovfestet rett, men hva hjelper det når det Regjeringen og Fremskrittspartiet gjennom sin avvikling sørger for at 30 000 studenter som er i gang med studier, kanskje må slutte fordi de ikke lenger får offentlig støtte? I en tid med stigende ledighet og behov for omskolering er ikke dette smart rent samfunnsøkonomisk – ja, jeg vil beskrive det med ett ord: korttenkt. Det er korttenkt det Regjeringen gjør innen voksenopplæringen. Vi vet at mange er avhengig av det støttetilbudet staten gir på dette feltet. Mange må nå slutte, fordi de ikke får råd til å fortsette, og fordi egenandelene kommer til å stige.

Jeg mener at dette forslaget også er diskriminering av kvinner, da den gjennomsnittlige fjernundervisningsstudenten er en kvinne mellom 30 og 50 år som kombinerer studier med arbeid eller familie, og som bor i utkant-

strøk. Det er ikke alle som bor i nærheten av et universitet eller en høyskole.

Til slutt: Regjeringspartiene forsøker iherdig å overbevise om at dette budsjettet har en god sosial profil. Men det er ikke en god sosial profil å øke egenandelen til SFO, å la elevene i den videregående opplæringen få økte utgifter, å la personer som deltar i voksenopplæringen, få mindre og dyrere tilbud og å avspise studentene med mindre i stipend.

Helt til slutt: Dette er et budsjett som i realiteten betyr mindre til svake grupper og avgiftslette for campingvogn og motorsykkel.

J ø r g e n K o s m o hadde her gjeninntatt presidentplassen.

Statsråd Ansgar Gabrielsen: Jens Stoltenberg beskrev tidligere i dag ganske presist de problemene store inntekter fra utvinning av naturressurser kan føre med seg. I Norge har oljeinntektene ført til at lønnsveksten de siste seks-sju år har vært 2 pst. høyere enn hos våre handelspartnere. Det offentliges behov for arbeidskraft har presset lønningene opp. Frem til sommeren 2000 ble denne lønnsdrevne svekkelsen av konkurransevnen skjult av fallende kronekurs. Siden den gang har kronekursen steget, og kronekursen er nå høyere enn noen gang siden 1986. Kombinasjonen av høy kronekurs og etterspørselssvikt i mange eksportmarkeder skaper problemer for konkurranseutsatt næringsliv.

Regjeringen har fått tilslutning til den best tilgjengelige medisin: et stramt statsbudsjett, som begrenser etterspørselen i økonomien og legger grunnlaget for lavere rente og svakere kronekurs. Takket være vår høye levestandard er og forblir Norge et høykostland. Samtidig utfordres vi mer og mer på en global arena. Den kunnskapen vi er alene om i dag, har andre i morgen. Utviklingen går stadig raskere, og med lavere kostnader kan andre overta de oppgavene vi utfører i dag. Høy innovasjonstakt er derfor viktig, ikke bare for å øke verdiskapingen og velstanden, men også for å opprettholde den. Utviklingen stiller store krav til omstilling, men byr også på store muligheter for land som greier å utvikle klima for nyskaping og entreprenørskap.

Skal vi lykkes i fremtiden, må vi utvikle og omsette vårt høye kompetansenivå i smarte høyteknologiske produkter og kunnskapsbasert tjenesteyting. Vi må skape et innovativt Norge, der ideer blir prøvd ut, der gründere får utfolde seg og finne nye løsninger. Ideene og ildsjelene må rett og slett få større spillerom. Innenfor et stramt budsjett satser Regjeringen derfor tungt på utdanning og forskning. Det bevilges mer midler til høyere utdanning og mer til grunnforskning. I tillegg til å utvide skattefradraget for bedriftenes utgifter til forskning og utvikling til nå å gjelde alle bedrifter foreslår vi å styrke Forskningsfondet med 3 milliarder kr og øke bevilgningene til næringsrettet forskning med 15 pst.

Fjerning av investeringsavgiften og dobbeltbeskatningen på utbytte øker tilgangen på kapital til nye prosjekter. Høyere avskrivningssatser på maskiner gjør det lette-

re for bedriftene å gjennomføre automatiseringsprosesser og foreta investeringer i ny teknologi. Innføring av skattefradrag for bedriftenes utgifter til forskning og utvikling stimulerer til forskning og forbedrer rammebetingelsene for kunnskapsbaserte bedrifter. Dette er viktige bidrag for å styrke omstillingsevnen i næringslivet og gjøre Norge til et attraktivt investeringsområde.

Jeg har merket meg at Arbeiderpartiet går motsatt vei og foreslår å gjeninnføre dobbel skatt på utbytte, foreslår å øke formuesskatten, skjerpe opsjonsbeskatningen og stramme inn i delingsmodellen. Skatteøkningene i forhold til Regjeringens budsjettforslag viser at partiet ikke mener alvor med sin stadig uttalte bekymring for utviklingen i næringslivet og i industrien. Det mest alvorlige er Arbeiderpartiets gjenkjennelige offensiv mot norsk privat eierskap, og at skatteøkningene reduserer investeringsevnen og hindrer nyskaping og nødvendig omstilling i næringslivet. Dette gjør norske industriarbeidsplasser enda mer sårbare for høy kronekurs og høye lønnskostnader enn de ellers ville ha vært. En politikk som så direkte rammer kapitaltilgangen og investeringene i næringslivet, representerer i virkeligheten et langsiktig avviklingsalternativ for konkurranseutsatt næringsliv. Det har vært en erklært politikk fra Arbeiderpartiet å redusere næringslivets evne til å bygge opp egenkapital. Resultatet kan vi se.

Utgangspunktet for å opprettholde og øke verdiskapingen og velstanden er godt. Vi har nyskapende og konkurransedyktige bedrifter og næringsmiljøer. Vi har rike naturressurser, nærhet til viktige markeder og erfaring med å konkurrere i et internasjonalt marked. Vi har et høyt utdanningsnivå, og vi har gode forskningsmiljøer. Statsbudsjettet legger etter mitt skjønn et godt grunnlag for å utnytte disse fortrinnene som vi har. På område etter område gjennomfører Regjeringen en næringspolitikk som styrker konkurranse og innovasjonsevnen i bedriftene. Reaksjonene fra næringsorganisasjonene både før og etter forliket har da også vært entydig positive. Ja, jeg har i hvert fall ikke sett noen som har ønsket å bytte ut det alternativet med det totale alternativet fra andre. Jeg kan ikke huske at en i noen toårsperiode har forbedret så mange av de politikerbestemte rammevilkår som en har opplevd å gjøre i denne toårsperioden.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Olav Akselsen (A): Eg vil først minna om at Arbeidarpartiet seinare i kveld faktisk vil stemma for eit opplegg som er 2,2 milliardar kr strammare enn det opplegget som regjeringspartia vil gå inn for.

Stort sett har næringsministeren bruka dette siste året til å prøva å bagatellisera den alvorlege situasjonen som er i norsk konkurranseutsett næringsliv. Det er mogleg, dersom ein legg godviljen til, at ein i dag hørde ei litt større bekymring for situasjonen. Eg håpar det.

Den regjeringa som me har no, har hatt skattelette og såkalla næringsnøytralitet som sitt viktigaste, for ikkje å seia einaste verkemiddel. Så langt må me kunna slå fast at denne politikken ikkje har gjeve den varsla

verknaden. Dei fleste pilene peikar dessverre i feil retning. Eg etterlyser ein meir offensiv næringspolitikk, og at me får klare mål for denne. Så vidt eg veit, er næringsministeren ein ihuga tilhengjar av EU. No tek det dessverre noko tid før me blir med der, men det hindrar oss sjølv sagt ikkje i å driva ei viss form for EU-tilpassing. For i motsetning til Regjeringa er det faktisk slik at EU har planar om å gjennomføra ein aktiv næringspolitikk. Gjennom den såkalla Lisboa-prosessen har EU ti heilt klare målsetjingar og fokusområde, som dei vil bruka aktive verkemiddel for å nå. Eg er veldig bekymra over kva som skal skje i Noreg dersom me ikkje føretak den same prosessen og prøver å ha nokolunde dei same måla som våre naboland, så eg kunne tenkja meg at næringsministeren sa eit par ord om kva som er Regjeringa sine svar på den utviklinga som me ser i EU no.

Så er det slik at Regjeringa inviterer til eit inntektspolitisk samarbeid, og det synest eg er veldig positivt. Men eit slikt samarbeid må byggja på tillit, og den tilliten må skapast. Eg har vanskeleg for å sjå at Regjeringa sine forslag om forverra permitteringsreglar, kutt i arbeidsløsestrygda, auka overtid og trussel om kutt i sjukelønnsordninga er eigna til å byggja ein slik tillit. Vil næringsministeren gå inn i ein dialog, òg med arbeidstakersida, for å få den nødvendige tilliten?

Statsråd Ansgar Gabrielsen: Representanten Akselsen begynte sin replikk med å vise til at Arbeiderpartiet har et opplegg som er 2 milliarder kr strammere enn regjeringspartienes, noe som dermed skulle påvirke den underliggende utgiftsveksten i gunstig retning. Jeg tror det kommer an på hvilke revisorbriller man har på seg når man gir uttrykk for dette.

Når det gjelder næringsministerens gjentatte bagatellisering, som det blir sagt, er det ikke min jobb å styre overskriftene i norsk presse. Men det må gå an, selv når man er i en situasjon hvor det definitivt er negative utviklingstrekk, å ha visse nyanser.

Nå vet jeg jo av erfaring at i dette hus er det bare to posisjoner, det er av- og påknapp som gjelder. Enten er det ragnarok, eller så er man på vei inn i de evige saligheter. Jeg tror nok situasjonen er slik at svaret ligger et sted midt imellom. Det er betydelige negative utviklingstrekk som skal tas på alvor. Jeg tror imidlertid at analysene av hvorfor situasjonen er som den er, er atskillig bredere enn å peke på næringsnøytralitet eller ikke næringsnøytralitet.

Når det gjelder forholdet til EU, og at næringsministeren er en ihuga EU-tilhenger, må jeg si at i forhold til alt som har skjedd siden det norske folk med smal margin valgte å holde oss utenfor i 1994, er det mye som kan tyde på at det burde ha blitt et annet resultat, ikke minst i forhold til det som går på næringslivets muligheter. Et land som Norge, med 4,5 mill. mennesker, skal nå forholde seg til et marked med 450 mill. mennesker. At vi har behov for en markedsnærhet og -tilknytning som er noe annet enn det vi har i dag, synes jeg er relativt åpenbart.

Når det gjelder dialog med partene i arbeidslivet, er det godt beskrevet av statsministeren i sitt innlegg, og det vil bli fulgt opp på en relevant måte.

Presidenten: Presidenten vil gi uttrykk for at når det gjelder forsøket på kvalitetsvurdering av Stortingets arbeid, får det stå for statsrådets egen regning.

Øystein Hedstrøm (FrP): Det er gledelig at det ser ut som om industri- og næringspolitikken igjen skal bli satt på den politiske dagsordenen i Norge. På den ene siden står en del forskere, næringslivsorganisasjoner og fagforeninger som sier at norske bedrifter og norsk industri forvitrer, dels legger ned virksomheten og dels flytter ut av landet. På den andre siden har vi nærings- og handelsministeren og en del folk i departementet som forsøker å avdramatisere ved å si at vi i dag har 10 000 flere industriarbeidsplasser i landet enn vi hadde for ett år siden. Men det som er de faktiske forhold – det viser alle rapporter – er at vi i de siste 20 år har hatt den største av-industrialisering i Norge av alle vestlige industriland, til tross for at vi i perioder har hatt mye lavere rente og mye lavere kronekurs osv. Hadde det ikke da vært lurt å gå til bedriftene og bedriftseierne og spørre: Hva skal til for at dere er villige til å utvide virksomheten, ansette flere folk og forbli i Norge? Da ville vi få som svar at avgiftsnivået er skyhøyt, at vi har en skattemodell som dreper initiativ, at vi har kapitaltørke i dette landet, og at vi har Europas høyeste sykefravær – sammen med et par andre land, men der er man i ferd med å gjøre noe med det. Man har i tillegg et skjemavelde som slår veldig hardt ut, særlig for de mindre bedriftene, og som statsråden ønsker å redusere med 1,2 pst. i året.

Det som er logisk og klart er at man må gå bedriftene i møte på disse områdene, og ikke bare snakke om et stramt budsjett. Mitt spørsmål til statsråden blir derfor: Hva har Regjeringen tenkt å gjøre, utenom det stramme budsjettet, for at gründere og industrialister igjen skal se det fornuftig og attraktivt å investere i Norge og skape arbeidsplasser i dette landet?

Statsråd Ansgar Gabrielsen: Det var kanskje en betimelig påpeking av presidenten når det gjaldt beskrivelsen av Stortingets arbeidsformer, men jeg registrerer i hvert fall at en del av Stortingets medlemmer har en tendens til kun å bruke to nivå på knappen når det gjelder beskrivelse av situasjonen, det er enten av eller på. Det er man selvfølgelig i sin fulle rett til å gjøre.

Når det gjelder utflagging av bedriftene, er det helt åpenbart at det er én hovedårsak, uansett bransje, til at dette skjer. Det har selvfølgelig med kostnadsnivået å gjøre, og det skjer ikke bare i Norge, det skjer i hele den vestlige verden. Det skjer en utflagging av arbeidsintensiv produksjon til land som har et langt lavere kostnadsnivå. At det er slik, tror jeg vi bare må ta til etterretning.

Så er det helt riktig som representanten Hedstrøm sier, at det i de siste 30 år har vært en tilbakegang i sysselsettingen i industrien. Det er naturlig når man ser på de automatiseringsprosessene som foregår. Man har også hatt en

overgang til mer service-basert næring. Det er i seg selv ikke nødvendigvis en indikasjon på at noe er galt fatt. Det som blir vår spesielle utfordring i Norge nå, er hvis vi får en avgang i industrisyssetningen som skiller seg vesentlig fra det som gjelder i det øvrige Vest-Europa.

Så var spørsmålet hva man har tenkt å gjøre for at gründerne skal få bedre forhold. Da er det helt grunnleggende å spørre seg hvorfor det er slik at folk som er i godt betalte jobber, som har 100 pst. sykkelønsordning, som har permisjonsordninger, som har mange velferdsgoder, ikke starter en bedrift for å realisere sine ideer. Det er ingen tvil om at det i et land som vårt er mange ordninger som motvirker og har omvendte incentiver for at man skal starte opp egne bedrifter. Jeg tror definitivt at det er for liten åpenbar gevinst ved det å starte for seg selv fremfor det å være ansatt.

Inge Ryan (SV): Jeg har lyst til å gi næringsministeren tre utfordringer. Den første går på dette med bredbånd. Når man reiser rundt i Norge, møter man etter hvert mange fortvilte både næringslivsfolk og andre som sier at bredbåndsteknologien ikke når fram til dem. Til tross for at man har både to, tre og fire nett som ligger parallelt, når det ikke fram til dem som har behov for det. Vi opplever at ulike departement jobber med sine planer, og vi har også egne selskaper som bygger ut. Min utfordring nr. én er: Hva gjør næringsministeren for å få samordnet bredbåndspolitikken i Norge, slik at vi når de målene som Stortinget har satt?

Min andre utfordring går på denne distriktsmilliarden. Vi i SV er veldig glade for at vi har fått til denne distriktsmilliarden i lag med Regjeringa. Vi syns samarbeidet på dette området ser lovende ut. Men jeg har en utfordring: Når vi nå på nyåret skal få til innretninga, vil næringsministeren da sørge for at vi får en innretning som er slik at vi virkelig når næringssvake områder på en målrettet måte, som gjør at de får den hjelpen de trenger? Vil næringsministeren bidra til at man lytter til folk som har erfaring fra næringssvake områder, slik at man faktisk får ordninger som treffer godt?

Min tredje utfordring går på det som representanten Hedstrøm var inne på, nemlig industrien. Vi lurer mange ganger på om man har en strategi på næringsministerens kontor eller i Regjeringa. Har man en strategi for å bygge ned norsk industri, slik som enkelte regjeringsmedlemmer har hevdet, at vi ikke skal ha så mye industri i Norge? Er det en strategi? Har man en strategi eventuelt for å bygge opp eller bevare norsk industri? Vi som vokste opp med Olsenbanden, visste at alltid når de slet som verst, hadde Egon Olsen en plan. Har statsråd Gabrielsen en plan?

Presidenten: Jeg tror ikke vi slutter oss til den sammenligningen med andre personer.

Statsråd Ansgar Gabrielsen: Jeg synes det er naturlig å ta det siste først. Det som var typisk for planene til Olsen, er sammenlignbart med mange politiske planer. Det ble veldig annerledes enn det man hadde tenkt i pla-

nene. Det tror jeg også vil gjelde på dette området, for i det øyeblikket man er ferdig med å legge en slik plan, har virkeligheten endret seg, og planen er kanskje ikke verd papiret den er skrevet på.

Men tilbake til spørsmålene i rekkefølge – bredbånd først: Mange ute i distriktene og også mange steder i sentrale strøk påpeker dette med bredbånd og muligheten for tilkobling. Nå er det slik at ca. 60 pst. av det norske folk har adgang til å rekvirere bredbånd. Innen utgangen av 2003 vil ca. 80 pst. av det norske folk og bedriftene ha mulighet til å koble seg på bredbånd. Så må man stille spørsmålet: Hvorfor er det da slik at det er bare 11 pst. av dem som har anledning til å koble seg på, som har gjort det? Det tror jeg har noe med innholdet i dette å gjøre. Prisen, hva man må betale pr. måned for dette, er nemlig ikke avskrekkende. Men mye kan tyde på at man allikevel velger å avstå fordi gevinsten av det ikke forsvarer den prisen man legger på dette. Vi jobber langs to linjer, både for å forbedre innholdet og for fortsatt å øke muligheten for tilkobling.

Til distriktsmilliarden: Vi kommer i forbindelse med den gjennomgangen av alle virkemidlene vi nå har, også til å omtale denne og lage en innretning på den som skal fremstå som fornuftig, gitt det den er tenkt å skulle hjelpe.

Representanten Ryan spurte om vi ville lytte til folk. Vel, det gjør vi absolutt, og det gjør vi hele tiden. Vi reiser rundt nærmest hver dag for å høre hva som er behovet for de midlene vi skal bruke. Det er ingen tvil om at det viktigste vil alltid være de generelle rammebetingelsene, men også de spesielle gjelder det å innrette slik at vi får mest mulig sysselsetting ut av hver krone.

Presidenten: Replikkordskiftet er dermed over.

Gjermund Hagesæter (FrP): Framstegspartiet ønsker eit lågare, enklare og meir føreseieleg skattesystem enn det vi har i dag. I vårt alternative statsbudsjett har vi teke på alvor og lagt vekt på dei utfordringane som Noreg står overfor. Tal frå USA, Asia og Europa trekkjer stort sett alle i same retning, nemleg at dei økonomiske utsiktene framover er svært usikre.

Det er openbert at ei slik svak internasjonal utvikling også kan påverke Noreg i langt større grad enn det vi har sett til no. Derfor er det fornuftig å gjere ein del forbetringar i rammevilkåra som gjer at vi vil stå betre rusta til å møte ei slik utvikling.

Den norske staten har i dag ein svært god økonomi. Samtidig har vi eit urimeleg høgt skattenivå, det er blant dei høgaste i verda. Eit høgt skattenivå og eit komplisert og lite føreseieleg skattesystem verkar på mange måtar som sand i den økonomiske velferdsutviklinga. Det reduserer produktivitsveksten og dermed også den framtidige verdiskapinga, samtidig som det kostar unødvendig mykje å administrere både for skattytar og for det offentlege.

Eit unødvendig høgt skattenivå vil også medføre større kapitalflukt til utlandet og også at fleire blir avhengige av overføringar frå det offentlege, med dei negative kon-

sekvensane det gir. Derfor ser Framstegspartiet på skattelette og eit enklare og meir føreseieleg skattesystem som ein av dei absolutt viktigaste føresetnadene for ei god og stabil velstandsutvikling.

I vårt alternative statsbudsjett har vi derfor foreslått skattelette for nesten 10 milliardar kr meir enn det som Regjeringa har gjort. Den største delen av vår skattepakke er at vi aukar personfrådraget med heile 8 400 kr i klasse 1 og 16 800 kr i klasse 2. Denne skatteletten vil isolert sett bety 2 352 kr i klasse 1 og 4 704 kr i klasse 2 og vil sjølv sagt bety mest for dei med dei lågaste inntektene. Etter vår oppfatning er det også dei som har størst behov for skattelette.

Vi synest også at det er direkte feil å bruke administrative ressursar på å skattleggje dei med dei absolutt lågaste inntektene. Derfor har vi i vårt budsjett foreslått at den såkalla frikortgrensa blir sett til 50 000 kr. Oppjustering av særfrådraget for eldre og uføre frå 17 640 til 25 000 kr har vi også foreslått for å styrkje den økonomiske situasjonen for desse gruppene.

Vi har også foreslått at innslagspunktet for toppskatt skal setjast til 360 000 kr i klasse 1 og 413 000 kr i klasse 2. Dette vil innebere ein skattelette på opp mot 2 605 i klasse 1 og 6 615 i klasse 2.

Skattelikskap bør også vere eit viktig prinsipp for fleire enn Framstegspartiet. Derfor går vi inn for at norske sjøfolk skal ha like rammevilkår som i dei landa det er naturleg å samanlikne oss med.

Den urimelege skatteskjerpinga som blei innført i 2002-budsjettet for firmabileigarane, er også fjerna i vårt alternative budsjett.

Etter vårt opplegg skal alle med formue under 850 000 kr i klasse 1 og 880 000 i klasse 2 bli fritekne for statleg formuesskatt. Dette forslaget vil også leggje til rette for ein reduksjon i skattemotiverte disposisjonar for å unngå formuesskatt.

Framstegspartiet sitt alternative statsbudsjett er eit gjennomtenkt, gjennomarbeidd og heilskapleg budsjett som vil kome folk flest til gode i form av betre kjøpekraft og i form av større verdiskaping for framtida.

Vi er også trygge på at vårt alternative statsbudsjett ville gitt eit betre grunnlag for lågare prisstiging, høgare produktivitetsvekst, betre arbeidstilbod og dermed også lågare rente enn Regjeringa sitt statsbudsjett vil gi.

No er vi likevel i den situasjonen at vårt alternative statsbudsjett, trass i sine gode kvalitetar, dessverre ikkje vil få fleirtal. Derfor vil vi subsidiært slutte oss til det forbetra budsjettet frå regjeringspartia.

Etter forhandlingsrundane med Framstegspartiet er dette eit budsjett som trass i alt går i riktig retning, sett frå Framstegspartiet sin ståstad. Og slik vi vurderer det denne gongen, er det betre med eit lite steg i riktig retning enn med eit sosialistisk styre med auka skattar og meir byråkrati og dermed eit langt steg i feil retning.

Asmund Kristoffersen (A): Regjeringens forslag til statsbudsjett var et dårlig budskap til dem som hadde håpet på en mer rettferdig fordeling av vårt lands rike ressurser.

Da vi gikk bak ordene i budsjettet for helse- og sosialområdet, avdekket det seg overraskende og usosiale kutt, selv om mange ville forstå at penger til fortsatt skattelette til dem med høye inntekter måtte finansieres.

Slik Regjeringens politikk framstod i budsjettforslaget, skulle de som hadde minst, de som var mest utsatt i et labilt arbeidsmarked, de syke og de funksjonshemmede, betale regningen for mer velstand for de velstående. Dette skulle skje ved å fjerne muligheten til gratis medisiner for eldre og uføre, en historisk påplussing av egenandelene ved sykdom, skattlegging av tidsbegrenset uførestønad, lavere uførestønad, å fjerne de uføretrygdedes mulighet til å ha inntekt utover trygden på inntil ett grunnbeløp, det vil si ca. 54 000 kr, uten å få trekk i pensjonen sin, kutt i diverse hjelpeordninger for funksjonshemmede, som støtte til arbeids- og utdanningsreiser, kutt i gravferdshjelp osv. Noe av dette viser en verdiprofil som kan bidra til ytterligere isolering og tap av selvrespekt både hos uføre, pensjonister og andre som har rett til å få sin del av velferdskaka.

Jeg blir opprørt når Regjeringens fattigdomsprofil faktisk er å stramme inn på ytelsene til uføre og andre trygdede. Den samme type innstramming skjer i ordningen med dagpenger til arbeidsledige. Slike forslag forsterker fattigdommen blant uføre og arbeidsledige. Slike forslag baserer seg på en mistenksomhet overfor trygdemottakere om at de ikke vil arbeide, og man bruker lave ytelser for å få folk i arbeid. Regjeringen ser bort fra at vi har et arbeidsmarked som støter ut arbeidstakere, særlig de som ikke har full yteevne, og ser også bort fra at de fleste vil arbeide. Arbeiderpartiet har både i sitt alternative budsjett og i budsjettforhandlingene foreslått å fjerne mest mulig av slike usosiale forslag.

Den økonomiske situasjonen for sykehusene er bekymringsfull, og krever tiltak langt utover det som Regjeringen har lagt opp til. Nedlegging av tilbud og sykehusavdelinger kan bli resultatet, noe Regjeringen trolig har forutsatt i og med at det ikke er lagt inn penger i sykehusenes budsjetter til å fange opp et meget kostnads-krevende lønnsoppgjør og svære ekstraordinære pensjonskostnader. For meg er det helt ubegripelig at Regjeringen bare inntar en tilbakelemt stilling i en situasjon som krever handling.

Arbeiderpartiet fremmer forslag om 530 mill. kr mer til helseforetakene, og kanskje enda viktigere er forslaget om en statlig låne- eller fondsordning som gjør at kommunene og helseforetakene kan dekke inn pensjonsforpliktelse. Hensikten med en slik ordning er at kommuner, fylkeskommuner og helseforetak kan låne midler av staten, dvs. trekke på fondet når pensjonsutgiftene er over gjennomsnittet, mens de skal betale tilbake når pensjonsutgiftene er under gjennomsnittet.

Dette betyr at bl.a. nivået på pasientbehandling ikke skal være påvirket av svingningene på børsen, noe som, om det skulle være tilfelle, er direkte uetisk. Arbeiderpartiet ønsker ikke at det skal bli dyrere å være syk. Derfor har vi foreslått å holde egenandelstaket på nåværende nivå, samtidig som vi mener at den nye tak 2-ordningen er positiv og må videreutvikles, slik at den fanger opp de

svære egenandelene som mange kronikere og funksjonshemmede fortsatt vil ha.

Arbeiderpartiet har også i sitt budsjettforslag fulgt opp det vi vedtok på vårt landsmøte for kort tid siden, nemlig å minske avkortingen i pensjonen for gifte og samboende, slik at disse får en økning i grunnpensjonen fra 1,5 G til 1,6 G.

Så må vi nå få slutt på underreguleringen av grunnbeløpet. Derfor har vi klart sagt fra at grunnbeløpet og pensjonene skal reguleres minst på linje med lønnsutviklingen, og vi fremmer også forslag om at etterslepet fra oppgjøret 2002 må tas igjen før en fastlegger oppgjøret våren 2003.

Statsråd Lars Sponheim: Finansdebatten så langt har tidvis bidratt til å tegne nye samarbeidsmonster i norsk politikk, og da er det viktig for meg å understreke at Venstre er et sosial-liberalt parti og et borgerlig sentrumsparti. Det budsjettforslaget Samarbeidsregjeringen la fram 3. oktober, er nettopp et borgerlig sentrumsbudsjett, ikke et såkalt Høyre-dominert budsjett, slik som partiene på venstresiden til det kjedsommelige prøver å skape et inntrykk av. Regjeringens budsjett tar sosialt ansvar og prioriterer småbedrifter og miljøpolitikk – saker som er viktige for Venstre, og som er viktige for Regjeringen samlet.

Budsjettforslaget er tilpasset en vanskelig økonomisk situasjon, og det er et viktig bidrag til å dempe presset på rente og kronekurs for å sikre norske bedrifter og norske arbeidsplasser.

Arbeiderpartiets forslag om å innføre dobbeltbeskatning ved utbytteskatt og nye innstramminger i delingsmodellen medfører det motsatte av hva partiet hevder, nemlig å sikre næringsliv og arbeidsplasser. Disse forslagene er ikke «en politikk for å skape og dele», slik parlamentarisk leder, Jens Stoltenberg, påstod i sitt hovedinnlegg tidligere i dag. Arbeiderpartiets forslag motvirker etablering av, og investering i, nye bedrifter i Norge, og det bidrar til en massiv flytting av arbeidskraft fra privat til offentlig sektor. En slik utvikling ønsker ikke Venstre.

Politikk handler om å prioritere. Det er nettopp det Regjeringen gjør. Vi prioriterer de fattigste både i Norge og i et globalt perspektiv. På tross av et stramt budsjett der det er foretatt smertefulle kutt, er det en historisk satsing på kollektivtrafikk i og rundt storbyene – med 590 mill. kr i økning. Venstre sa før budsjettet ble lagt fram at vårt viktigste krav var en økt satsing på kollektivtrafikk. Det har vi fått til. Og det er avgjørende for at vi skal få til et godt livsmiljø i de største byene våre.

Det finnes ingen enkelt faktor som fordeler mer urettferdig mellom dem som har mye, og dem som har lite, enn høy rente. Derfor har det hele tiden vært avgjørende for Regjeringen å holde et stramt budsjett for å dempe presset mot rente og kronekurs. Orden i økonomien er prioritert nr. 1 for Venstre. Et stramt budsjett er også det viktigste tiltaket for å sikre et sterkt og konkurransedyktig næringsliv i hele Norge og for å trygge arbeidsplasser, ikke minst i Distrikts-Norge.

Regjeringens budsjett har en sterkt sosial profil. Fatigdomsbekjempelse hjemme og ute, tiltak mot rusmisbruk, mot vold i hjemmet, tiltak mot handel med kvinner og barn og en sterk vekst for psykiatrien er blant de viktigste tiltakene. For småbedriftene vil Venstres seier i kampen mot den kompliserte investeringsavgiften, som nå endelig er fjernet, og fjerning av en rekke hensiktsløse tollsatser gi store lettelser både i penger og skjemaarbeid. Her leverer vi en målrettet satsing til dem som vil noe, til nyskaping og framtidsoptimisme. Vi leverer et viktig bidrag til de bedrifter og arbeidsplasser vi skal leve av i framtiden.

Det er grunn til å anerkjenne Fremskrittspartiet for konstruktiv vilje til å finne fram til en budsjettavtale som partiet gir sin subsidiære støtte. I motsetning til andre partier har Fremskrittspartiet latt egne partiinteresser komme i annen rekke. Det står det respekt av.

Som i de fleste forhandlinger er det ikke alle elementer i en endelig avtale vi er like godt fornøyd med. Men som helhet vil Regjeringens justerte opplegg, som Fremskrittspartiet gir sin subsidiære støtte til, i mine og Venstres øyne skaffe landet et godt budsjett. Det er riktig og positivt at det gjennom avtalen har blitt et økt minstefradrag, fra 23 pst. til 24 pst. Det innebærer at ca. en million skattytere får redusert skatt, og det er et skritt i retning av en flatere beskatning, slik Venstre ønsker. Det er bra for næringslivet og for landbruket at avskrivningssatsene for maskiner øker fra 15 pst. til 20 pst. Og det er bra at kommuneøkonomien styrkes, og at Husbankens lånerammer økes som en del av avtalen med Fremskrittspartiet. Dersom dette er det som enkelte kaller den forskrekkelige «Høyre-dominerte politikken», er det OK for meg.

Aldri har klageropene fra opposisjonen vært høyere enn denne høsten. Men bak den kraftfulle ordbruken har det vært lite politisk substans. Aldri har vi brukt mer penger enn vi gjør nå, og sjelden har det vært mer målrettet bruk av de midlene vi som politikere har til vår disposisjon. Jeg tror norsk politikk og klimaet i samfunnsdebatten er tjent med en noe større nøkternhet ved neste korsvei, slik statsministeren også var inne på i dag. Det bør være et felles mål for oss alle å bidra til realistiske forventninger til hva det faktisk er mulig å få til innenfor rammene av et ansvarlig budsjett, og det bør være et felles mål å unngå unødvendig svartmaling av det samfunnet vi lever i. Det spillet vi har sett i høst, gjør at politiske partier taper troverdighet. Det er først og fremst et problem for det norske demokratiet.

På vegne av Venstre er jeg fornøyd med å ha vært med på å ta ansvar og være en del av et flertall for et budsjett som fører til en bedre og mer moderne miljøpolitikk, som gir bedre rammevilkår for gründere og småbedrifter, og som tar sosialt ansvar for dem som faller utenfor.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Torstein Rudihagen (A): Eg registrerer at leiaren av Venstre på vegner av Venstre er særdeles fornøgd med det budsjettforslaget som ligg føre. Men Sponheim er jo òg landbruksminister, og i så måte er han kanskje ein av

dei statsrådene som har det største ansvaret for regional busetjing, utvikling og levande bygder – det er jo gjennom landbrukspolitikken. Det er nettopp derfor vi bruker 12-13 milliardar kr i året på ein aktiv landbrukspolitikk – ikkje berre for å produsere trygg og nok mat, men òg for å ta vare på distrikta våre.

No blir det drive landbrukspolitikk som i stor grad fører til ei strukturrasjonalisering og færre arbeidsplassar, men i tillegg legg denne regjeringa fram eit budsjett som inneheld nokså store kutt på alt som har med regional utvikling å gjere. Det blei kutta mykje i inneverande år på SND og alt som har å gjere med regional utvikling. Det er ikkje reversert, og attåttil blir det gjennom budsjettavtaler med Framstegspartiet kutta ytterlegare 100 mill. kr på det som skal gå til regional utvikling, nettopp innafor det ansvarområdet som landbruksministeren har, nemlig å syte for at vi har levande bygder og busetjing og arbeidsplassar rundt omkring.

Nokre kutt vil eg nesten kalle smålege. Det gjeld f.eks. kuttet i omstillingsstøtta som skal bidra til å jamne ut kostnadene som slakteria har til kjøttkontroll. Kuttet var eigentleg på 3 mill. kr, men det vil likevel føre til store konsekvensar for dei små slakteria.

Det neste punktet som undrar meg, iallfall når det er ein landbruksminister frå Venstre, som hevdar å føre ein veldig god miljøpolitikk, er at ein kuttar i tilskotet til skogkultur, til pleie og planting av skog, når ein veit at skogen har ein enorm verdi i miljømessig samanheng og for langsiktig verdiskaping ute i Noreg.

Statsråd Lars Sponheim: Det var mange problemstillinger, og mange av dem vil vi nok komme tilbake til når fagbudsjettene skal diskuteres. La meg ta tak i hovedlinjene.

For det første: Det er klart at på mange av disse områdene som går på distriktpolitikk, som går på landbrukspolitikk, og som går på de næringsrettede delene i distriktpolitikken, står Regjeringen for en annen – og jeg vil si en mer moderne – linje. Det betyr brudd med en del av de trendene som har vært over lang tid, og som vi vet bare fører én vei, nemlig til en sterk reduksjon i mange av disse næringene. Jeg vil f.eks. minne om at hadde vi ikke levert et stramt budsjett, ville det for landbruket alene betydd noen hundre millioner. Og legger vi kommunene i distriktene oppå dette, snakker vi om mange hundre millioner hvis vi skulle få en renteøkning. Og det er viktige størrelser å ivareta også for distriktene. I tillegg har vi gjennom forliket klart å styrke kommuneøkonomien, som er en viktig del av den regionale utvikling.

Jeg skal stoppe opp ved den siste del av replikken. Det synes jeg det er viktig å svare grundig på, for det er også illustrerende for litt av denne omleggingen. Det har vært mye skrik rundt det kuttet i de direkte bevilgninger over statsbudsjettet, utenom jordbruksavtalen, som går til skogkultur – det er noen titalls millioner som nå er borte. Samtidig har vi gjort en dramatisk forbedring av den såkalte skogavgiftsordningen, som gjør at den skogeier som hogger skog, vil få en veldig sterk skattefordel ved å bruke deler av verdien en da tar ut av skogen, til å plante

igjen. Det vil stimulere hogst, inntekt og verdiskaping for å få ut statsbidraget gjennom skattefordelene. Er det noe norsk skogbruk og distrikter trenger nå, så er det at det hogges, og at skogbruket igjen blir en lønnsom næring. Det er den ikke i dag. Avskrivningssatser og redusert investeringsavgift reduserer virkelig kostnadene i skogbruket, og skogkultur blir en konsekvens av at man hogger. Det er en moderne og ny måte å tenke skogpolitikk på, som jeg tror flere vil sette pris på når en forstår hva som nå skjer av omlegging.

Øystein Hedstrøm (FrP): Jeg vil også komme inn på statsrådens hovedansvarsområde, landbrukspolitikken. Det vi opplever i dag, er at det rom som den norske bonde har å bevege seg innenfor, blir stadig snevrere fordi matvareimporten øker, den tradisjonelle eksporten flater ut, reguleringseksporten blir redusert og grensehandelslekkasjen øker. Og midt oppi dette leser vi i avisen om dagen at Næringsmiddeltilsynet avdekker den ene matskandalen etter den andre, og at Tollvesenet beslaglegger store partier smuglervarer og ukontrollerte matvarer. Alt dette reduserer tilliten til det utbud av matvarer vi har i Norge.

Så har vi et gjennomregulert system med en omsetningslov. Det er tillatt å samarbeide om markeder og priser i Norge, og det bidrar til at prisene på norske landbruksprodukter blir langt høyere enn de ellers ville ha vært. Ikke nok med det: Man klarer ikke i disse førjulstider å garantere, til tross for alle reguleringene, norsk svineribbe til jul! Jeg leser i en østfoldavis i dag at Landbrukstilsynet nå må kakke hull på det skyhøye tollvernet og importere svineribbe til Norge. Så til tross for disse 12-14 milliarder kr vi bevilger hvert eneste år over statsbudsjettet: Hvorfor klarer man ikke å demme opp for denne negative utviklingen for norsk landbruk?

Statsråd Lars Sponheim: La meg starte med å dele den virkelighetsbeskrivelse som representanten Hedstrøm gir, av at handlingsrommet blir stadig mindre. Hvis ikke vi framover lykkes med å skape nye initiativ, nye suksesser, nye produksjonsområder og nye inntektsmuligheter for bøndene som næringsdrivende, kan det se ganske mørkt ut for mange bygder. Det er det det handler om, med frimodighet å få bøndene til å forstå at det å være næringsdrivende, det å eie en del ressurser, gir mange flere muligheter enn det mange har tenkt på. Det går an å gjøre noe mer enn det far og farfar gjorde. Det handler veldig mye av næringspolitikken i landbruket om. Det handler bl.a. om å finne produktområder som har en annen priselastisitet enn det mat og tradisjonell landbruksproduksjon har for å få en god økonomi i det en holder på med. Det er det vi langt på vei holder på med i landbrukspolitikken nå. Jeg tror også representanten Hedstrøm har sett at det er et taktskifte på noen av disse områdene.

Så deler jeg helt klart den oppfatning at det vi nå opplever av matskandaler, er noe vi gjerne skulle vært foruten, og som sier oss veldig tydelig at det å selge mat også handler om å selge tillit. Det er viktig å understreke at

dette, så langt som det er avdekket nå, viser at det er feil og forsømmelser som er gjort i butikkleddet og ikke hos produsenten, som i sin tid har levert gode og riktige råvarer. Her tror jeg det er viktig å skille mellom disse tingene. Det fins ingen annen jobb å gjøre nå enn å gjenopprette tillit og sørge for at den type slendrian som vi har sett, ikke finner sted. Men jeg vil minne om at på lang sikt handler det om å bidra til å få et mangfold av norske matvarer som er basert på at vi får økt konkurranse. Økt konkurranse er det viktigste bidraget til økt mangfold.

Så registrerer også jeg at det synes å mangle både norsk svineribbe og egg til jul. Det klarer ikke landbruksministeren å gjøre noe med på svært kort sikt, men vi har iallfall sendt ut til høring økte konsesjonsgrensene på de produksjonsområdene, noe som gjør at vi neste jul kan være trygg på at vi har nok.

Presidenten: Til neste jul skal det bli bedre!

Karin Andersen (SV): Venstre har spilt en viktig rolle i norsk politikk ved å være et grønt parti. Jeg er bekymret for det som skjer nå, for med det abonnementet de nå har gitt Fremskrittspartiet på politikken framover, kan man lure på hva man skal få ut av det. For det er milevidt mellom Fremskrittspartiet og Venstre i miljøpolitikken.

Jeg vil ta utgangspunkt i noe av det Sponheim sa i forrige replikk svar. Vi må finne nye suksessfaktorer for landbruket, som er Sponheims ansvar. Da vil jeg utfordre på to ting. Det ene er miljøvennlig energi – bioenergi. Kan Sponheim forklare fornuften i det som skjedde i budsjettforliket nå, der man kuttet på Enova? Her kan det bli mange miljøvennlige arbeidsplasser i distriktene. Dette er nisjer som må tas i bruk av dem som har mulighet til det, slik at man kan produsere noe som er mer miljøvennlig enn det man bruker nå. Men med den linjen som Regjeringen legger seg på nå, kan vi skyte en hvit pinn etter dette.

Det andre gjelder økologisk landbruk. På dette området snegler det seg av sted mot det målet vi har satt, på 10 pst., som vi har holdt på med de fem årene som jeg har vært på Stortinget. Det er ingen satsing. Folk er i ferd med å gi opp å finne økologisk mat i butikkene. Sjøl finner jeg det snart ikke noe sted. Dette er en kjempeviktig nisje som norsk landbruk og norske bygder burde fått mulighet til å ta i bruk. Men når Regjeringen velger å samarbeide med Fremskrittspartiet, vil man overhodet ikke ha noen sjanse til å oppfylle noe av dette. Så på hvilken måte og på hvilke områder er det landbruksministeren ser at landbruket og bygdene skal kunne få lov til å utvikle noe som helst? Er det ved å dele opp eiendommene kun til hytte- og fritidstilbud, og på en måte få lov til å være feriekoloni for byfolk? Eller skal de få lov til å utnytte de ressursene de har?

Presidenten: Representantene bør bruke statsrådstitelen når de henvender seg til statsråden.

Statsråd Lars Sponheim: Jeg tror representanten Karin Andersen har svært rett i at det er milevidt mellom Fremskrittspartiet og Venstre i miljøpolitikken. Det tror jeg både Fremskrittspartiet og Venstre erkjenner og kan stå ved. Men det betyr også at vi er i stand til å gjøre budsjettforlik, og begge partier kan leve med det. For Venstre er det aldri aktuelt å gå på akkord med det vi står for i miljøpolitikken.

Så reiser representanten et meget interessant tema – bioenergi. Nå sier representanten at det viktige når det gjelder bioenergi, er kuttet på Enova. Jeg forstår at det er usikkerhet om hvorvidt det skal være gjenopprettet eller ikke – det er nå så. Men hva er det viktige for å få til mer bioenergi? Det må jo være å gi rammebetingelser som gjør at det er lønnsomt å framdrive bioenergi. Hva er det vi har opplevd i vinter? Jo, der er rene klondyke for å få fram ved og annen bioenergi. Hva er årsaken til det? Det er faktisk prisen på annen energi. Det viktigste virkemiddelet for å få fram bioenergi og gjøre det lønnsomt, er at alternativene, nemlig strøm og olje og hva det måtte være, er dyrere alternativer. I dag er det faktisk slik at det å frambringe bioenergi for en skogeier, er noe av det mest lønnsomme man kan gjøre, med en høy timebetaling. Vi ser at markedet vokser. Da snakker jeg ikke bare om ved, men også om mer foredlede utgaver, som pellets og andre ting som vi nå ser utvikler seg – veldig interessante områder. Det gjorde også at vi fikk inn en rekordstor satsing i årets jordbruksavtale i vår når det gjelder bioenergi, med 15 nye millioner kr, og som gjør at vi i sum har et betydelig beløp til å satse på bioenergi og lage forretningskonsepter der skogeieren ikke bare skal selge råvarene ut av skogen, men levere ferdig varme helt fram til bolig, forretningsbygg, kommunale bygg eller hva det måtte være.

Så til økologisk mat, som er et viktig satsingsområde. Jeg tror at alle som arbeider med dette, innrømmer at de statlige ordningene er veldig gode. Det handler bare om å få mange nok til å tørre og ville gjøre dette. Og utviklingen er faktisk ganske positiv.

Presidenten: Replikordskiftet er omme.

Statsråd Laila Dåvøy: I budsjettforslaget for 2003 har Regjeringen lagt opp til den største satsingen på barnehager noensinne. Vi har tre klare mål for sektoren: full behovsdekning, lavere foreldrebetaling og økonomisk likebehandling av alle barnehager. Disse målene er det bred politisk enighet om. Det er også bred politisk enighet om – og vilje til – å sikre at målene nås i løpet av inneværende stortingsperiode.

11. juni i år inngikk opposisjonspartiene på Stortinget en avtale om en betydelig satsing på barnehager. Regjeringspartiene har hele tiden vært enig i dette behovet. I budsjettforslaget for 2003 gir Regjeringen klare signaler om at vi ønsker å følge opp avtalen. Vi mener imidlertid at det ikke er forsvarlig allerede nå å binde seg til å innføre alle omfattende endringer som avtalen legger opp til, før vi vet noe mer om konsekvensene.

Jeg har merket meg at avtalepartiene også innser at tempo og ambisjonsnivå for viktige deler av barnehageavtalen er for høyt. Det er derfor gledelig at de på flere punkter nå foreslår justeringer i tråd med det Regjeringen har foreslått. Blant annet gjelder dette tidspunkt for innføringen av maksimalpris og skjønnsnett for fylkesmannen. I tillegg noterer jeg meg at man ikke lenger snakker om ett offentlig tilskudd, men at det fortsatt skal være både kommunal og statlig finansiering. Dette vil gi oss en utfordring ved innføring av maksimalpris ved at man mister et vesentlig virkemiddel for å utjevne forskjeller mellom kommunene.

Det er selvfølgelig viktig at vi sikrer gode og likeverdige driftsvilkår for alle barnehagene. Dagens kommunale forskjellsbehandling mellom private og kommunale barnehager må – og skal – rettes opp. Det er også viktig med tiltak som sikrer foreldrene en vesentlig reduksjon i foreldrebetalingen i forhold til hva de betaler i dag. Men det må ikke være tvil om at Regjeringens mål nr. 1 er full behovsdekning.

Det står fortsatt tusenvis av barn i kø for å få barnehageplass i dag. Opposisjonspartiene forutsetter i sin avtale at det skal etableres 32 000 nye barnehageplasser i løpet av de neste tre årene. Det er en utbyggingstakt vi ikke har hatt siden tidlig på 1990-tallet. Dette betyr at de statlige virkemidlene må motivere kommunene og private utbyggere til å satse på barnehager i mye større grad enn det vi har klart i de seneste årene. Likevel er det med glede jeg konstaterer langt større byggeaktivitet i år enn i fjor.

Vi må få bedre kunnskap om konsekvensene for sektoren som helhet. Regjeringen har derfor satt i gang omfattende utredninger for å kartlegge de økonomiske forholdene i sektoren. Jeg ser med noe bekymring på at stortingsflertallet nå presser på for å forsere utredningsarbeidet for barnehagereformen. Flertallet ber Regjeringen komme tilbake til Stortinget allerede medio mars med forslag til gjennomføring av barnehageavtalen. I forhold til framdriften i utredningene som nå pågår, er dette lite forsvarlig dersom Stortinget vil ha god nok kvalitet på beslutningsgrunnlaget. Det er viktig at de forslag som nå kommer ut av utredningene, er godt gjennomarbeidet og godt kvalitetssikret, slik at de forebygger nye problemer eller utsettelse av reformen. I tråd med stortingsavtalen er det lagt opp til at Regjeringen vil fremme sine forslag i revidert nasjonalbudsjett. Vi bør bruke den tiden som er nødvendig for å komme fram til de virkemidlene som er best for sektoren som helhet, samtidig må vi bygge tillit til foreldre som ønsker tydelige resultater. Jeg håper at det er mulig å drøfte dette nærmere med opposisjonen.

For å støtte opp under valgfriheten foreslår Regjeringen å øke kontantstøtten med 657 kr pr. måned fra 1. august 2003. Dette tilsvarer småbarnstillegget i barnetrygden. Fra samme tidspunkt foreslås småbarnstillegget avviklet. Småbarnstillegget, kontantstøtten og statstilskuddet til barnehager er alle overføringsordninger som når samme målgruppe – nemlig foreldre med barn i alderen 1–3 år.

De fleste 1- og 2-åringer vil med Regjeringens opplegg nyte godt av enten billigere barnehager eller økt

kontantstøtte. Omleggingen vil føre til at noen i første omgang vil komme litt dårligere ut enn i dag. Men gradvis vil barnefamilieene se at de får et bedre tilbud som samtidig letter den økonomiske omsorgsbyrden. Jeg ønsker et målrettet samarbeid til barnas beste.

Til slutt vil jeg understreke ønsket om å få til gode og samlede løsninger for utbyggingen av barnehager, og Regjeringen vil på denne bakgrunn legge fram forslag som bidrar til dette.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Hill-Marta Solberg (A): Statsråd Dāvøy er på mange måter i den sittende regjeringen en statsråd i særklasse, hun er i en situasjon som kanskje svært mange statsråder skulle ønske de var i. Hun har nemlig et avklart flertall i Stortinget for sine viktigste satsingsområder. Det er ikke dårlig. Det betyr egentlig at de fleste store fighter mellom barne- og familieministeren og finansministeren langt på vei er avblåst. Statsråden har altså fått en mulighet som faktisk ingen barne- og familieminister har hatt før. Hun har fått muligheten til å komme til Stortinget med et statsbudsjett der det skal brukes 2 milliarder kr til å investere i barnehagesektoren, for å få nye plasser og for å få foreldrebetalingen ned.

Egentlig har ganske få av Regjeringens representanter i dag gjort noe nummer av denne gigantiske satsingen i statsbudsjettet for neste år. Det kan være forskjellige grunner til det. Jeg har lagt merke til at Høyre-statsråder og andre Høyre-representanter som er bekymret for at det ikke skal være skattelette nok, har problemer med å akseptere at bedrifter som tilbyr barnehageplass til sine ansatte, skal få en skattefordel av det. Men det er en annen skål.

Jeg oppfattet statsråd Dāvøy slik at hun legger barnehageavtalen til grunn. Det må da forstås slik at statsråden og Regjeringen tar innover seg at de partiene som har inngått denne avtalen, kommer til å gjennomføre den, også slik at makstakst skal bli resultatet, som det nå framgår av finansinnstillingen.

Så ber statsråden på sett og vis om å få mer tid. Fram til medio mars har departementet hatt tre kvart år på seg til å utrede saken, og det burde egentlig være god tid.

Jeg hadde ikke tenkt å stille noe spørsmål. Jeg tok rett og slett ordet for å ønske statsråden lykke til.

Presidenten: Statsråd Laila Dāvøy får allikevel anledning til å svare på lykkønskingen.

Statsråd Laila Dāvøy: Jeg er enig med representanten i at jeg som statsråd kanskje er i en særklasse, og jeg er svært glad for at det er så bred enighet i Stortinget om en så viktig reform som barnehagereformen. Samtidig er jeg veldig opptatt av at vi skal gjøre dette på en god måte, og jeg er veldig glad for den invitasjonen som også Stortinget har gitt, at man ønsker å samarbeide med Regjeringen om gjennomføringen av reformen. Vi skal selvfølgelig legge til grunn det flertallet som er i Stortinget.

Jeg har likevel lyst til å påpeke at barnehagesektoren er komplisert. Vi skal faktisk stå til ansvar for ikke mindre enn 434 kommuner, 3 000 private barnehageeiere og 200 000 barn. Jeg ønsker å gjøre dette på en raskest mulig måte og en best mulig måte. Vi har allerede gjennomført fire utredninger. Vi har satt i gang tre nye utredninger. Det dreier seg om en undersøkelse om barnetilsyn, en fullstendig kartlegging av foreldrebetalingen i alle barnehager og en større kartlegging av kostnadene i kommunale og private barnehager. Disse utredningene vil medføre en del etterarbeid i departementet, ikke bare i Barne- og familiedepartementet, men også i Kommunal- og regionaldepartementet og i Finansdepartementet samlet. Samtidig skal man avklare en del forhold i Regjeringen og dernest også søke å innpasse dette i revidert nasjonalbudsjett.

Jeg vil nok en gang oppfordre opposisjonen til å gi meg anledning til å komme tilbake i revidert nasjonalbudsjett som planlagt, slik at det blir gjort på en best mulig og kvalitetssikret måte.

Per Sandberg (FrP): Jeg kan jo også henge meg på og ønske statsråden lykke til med å fullføre barnehageforliket.

Jeg finner det likevel litt underlig at statsråden nå føler et press for å fullføre det. Det kunne være interessant å høre hvor lang tid statsråden egentlig trenger for å få dette forliket på plass – om hun snakker om 2004 eller 2005 for å få fullført alle sine utredninger.

Jeg har en utfordring til statsråden. Neste år skal det innføres nye regler for barnebidrag. Da saken ble behandlet, ble det på en måte en mellomløsning, fordi bidragspliktige nå mister fradrag retten i forhold til skatt. Staten vil altså ta inn 320 mill. kr mer på årsbasis i skatt fordi denne fradragsmuligheten faller bort. Det var jo det Fremskrittspartiet advarte mot da vi behandlet denne bidragsordningen – at så kom til å skje. Situasjonen er nå mer dokumentert, og jeg er fullstendig innforstått med at statsråden er klar over at dette vil få meget store utslag for enkelte bidragspliktige, enten gjennom at de saboteres i forhold til samvær med sine barn, eller de av andre årsaker rett og slett ikke har mulighet til å ta den delen av samværet med sine barn som er utgangspunktet for den nye bidragsordningen. Enkelte bidragspliktige kan oppleve å få tredoblet og firedoblet sitt bidrag fordi skattefordelen på en måte blir fjernet. Derfor har Fremskrittspartiet i denne anledning fremmet et forslag som ligger i innstillingen, om at Regjeringen i hvert fall må se på det utslaget dette vil få. Jeg vil gjerne utfordre statsråden på det. Er det mulig at statsråden nå kan se på den type ting med andre øyne, når vi får dokumentert hvilke utslag dette vil få for enkelte bidragspliktige, men først og fremst får meget høy skatt, større bidrag og rett og slett mister muligheten til å ha samvær med sine barn på grunn av det?

Eirin Falde hadde her overtatt presidentplassen.

Statsråd Laila Dævøy: Takk for lykkønskninger også fra denne representanten.

Så spørsmålet om hvor lang tid jeg trenger. Det som er poenget, er ikke at jeg trenger mer tid enn det som ligger i barnehageavtalen fra opposisjonen. Men siden vi skal komme tilbake til Stortinget, har vi faktisk igangsatt en del utredninger som blir ferdig i slutten av februar/begynnelsen av mars neste år etter den planen vi har lagt. Og etter det skal vi ha en del etterarbeid for å sy dette sammen til en god ordning. Hvis vi skal legge fram en egen sak for Stortinget allerede medio mars, føles det noe knapt. Vi må gå tilbake og be om raskere utredninger, og i hvilken grad det kan gå ut over kvaliteten, tør jeg ikke svare for. Men jeg synes det er min plikt å opplyse Stortinget om at vi har lagt en plan. Denne vil måtte endres hvis stortingsflertallet ønsker en sak allerede medio mars. Men det betyr ikke at reformen som sådan blir utsett i forhold til det flertallet ønsker.

Når det gjelder de nye reglene for barnebidrag, er jo dette en omfattende sak som har vært behandlet i Stortinget før min tid, hvor ulike regnestykker har vært gjort. Bakgrunnen for dette har vært å gjøre ordningen mer – skal vi si – rettferdig, kanskje nettopp overfor bidragsyttere som i henhold til dagens regler betaler en viss andel av sin inntekt. Nå legger man til rette for at man har faste normer for barnebidrag. De vil i mange tilfeller faktisk være lavere enn det én prosentsats har vært til i dag. I tillegg er det riktig det som representanten sier om fradragmulighetene. Men slik som jeg har sett det til nå, vil det faktisk være svært mange bidragspliktige som får det bedre. Det kommer litt an på inntekt og på hva man har betalt tidligere.

Men det jeg kan love representanten, er at vi kommer til å følge med. Jeg ser det slik at ordningen må gjennomføres slik som Stortinget har vedtatt den i detalj, med en svær odelstingsproposisjon med masse beregninger. Vi skal følge opp, og vi skal evaluere.

Øystein Djupedal (SV): Det beste med det budsjettet som senere i kveld kommer til å bli vedtatt, er satsingen på barnehager. Det er i utgangspunktet 1,7 milliarder kr som Regjeringen la inn, og i tillegg nesten 290 mill. kr som opposisjonen har forhandlet fram, og som naturlig nok lojalt er fulgt opp av det partiet som gjorde forlik med Regjeringen. Disse pengene hadde jo også kommet hvis Arbeiderpartiet eller SV hadde gjort forlik med Regjeringen. Det betyr at til neste år er det nesten 2 milliarder kr som opposisjonen har sørget for til å videreføre det som ligger i barnehageavtalen fra før sommeren, som gjør at vi nå står foran og nok en gang kan bekrefte at barnehageavtalen vil bli en realitet.

Jeg er glad for at statsråden denne gangen velger en litt mildere og mer forsonlig form i Stortinget. Det tolker jeg dit hen at Regjeringen nå innser at dette vil bli, og at de like gjerne kan samarbeide som å fortsette å kjempe imot. Og det er jeg glad for. Jeg er derimot urolig når statsråden sier at man ikke vil binde seg opp til makstakst og andre prinsipper man ikke er enig i i avtalen. Jeg tror Regjeringen nå snarest bare må innse at stortingsflertallet står fast ved det vi har tenkt å gjøre, det være seg om Re-

gjeringsen er for eller imot. Stortingsflertallets vilje skal i denne saken følges.

Så registrerer jeg at statsråden sier at hun har bruk for mer tid. Jeg forbauses over dette. Statsråden har hatt svært lang tid. At departementet har lagt en tempoplan som ikke er i tråd med det Stortinget ønsker, er departementets problem mer enn Stortingets. Det betyr at den eneste kloke og fornuftige måten statsråden kan komme ut av dette på, er å starte en dialog med de partiene på Stortinget som faktisk står bak avtalen. I tiden fram til på nyåret, når statsråden har fått mer oversikt over dette, er det eneste kloke hun kan gjøre, å gå i dialog med Stortinget for å sørge for at disse brikkene legges på plass. Dette er opposisjonens avtale, som Regjeringen har kjempet mot med nebb og klør hele tiden. Selv om man later som om man er enig, har man ved alle viktige korsveier stemt imot. Min veldig klare oppfordring til statsråden er at hun går i dialog med forlikspartiene på Stortinget, så vil man sikkert finne en fornuftig løsning.

Avslutningsvis – siden tiden er ute – vil jeg i likhet med foregående talere fra opposisjonen ønske statsråden lykke til. Men dette er altså det beste i det budsjettet som senere i kveld kommer til å bli vedtatt.

Statsråd Laila Dåvøy: Det er vel sjelden at en statsråd får tre lykkønskninger på rad, og jeg tar imot dem med stor glede.

Jeg er enig med representanten i at det er en svært stor satsing vi har på barnehagene. Jeg er også svært glad for det flertallet og det trykket som ligger bak, og jeg håper og tror at jeg skal klare å bli den statsråden som klarer å gjennomføre full behovsdekning med lavere foreldrebetaling og økonomisk likebehandling av private og offentlige barnehager. Det skal bli en stor fornøyelse.

Jeg er veldig glad for de siste kommentarene fra representanten Djupedal. Selv om representanten er forundret over at statsråden trenger mer tid, åpner representanten likevel for at vi kan ha en dialog. Det synes jeg er positivt, og det vil jeg ta imot. Og når jeg har oversikten over utregningene og ser hvordan veien skal bli til mens vi går, skal jeg selvsagt med glede komme tilbake til Stortinget og søke råd og samarbeide.

Presidenten: Replikkordskiftet er dermed omme.

Heidi Larssen (H): Arbeiderpartiet og SV har i hele høst påstått at Regjeringen ikke gjør noe for konkurranseutsatt industri. Det blir ikke mer riktig selv om man gjen-tar det ofte nok. Det beste man kan gjøre, er å sørge for et stramt budsjett og stabile eller bedre rammebetingelser. Det sørger Samarbeidsregjeringen for.

Vi får et stramt budsjett som begrenser etterspørselen i økonomien og legger grunnlaget for lavere rente og svakere kronkurs og derigjennom tryggere arbeidsplasser. Vi får et budsjett som bidrar til å skape nye arbeidsplasser gjennom fremtidsrettet satsing på utdanning, forskning og nyskaping, og som samtidig gir rom for målrettet satsing på fattigdomsbekjempelse hjemme og ute.

For Høyre var det viktig at en budsjettavtale ikke forandret på dette. At Fremskrittspartiet opererer med andre økonomiske lover enn flertallet i denne sal, har heldigvis ikke holdt dem fra å inngå en avtale med regjeringspartiene. Det er vi tilfreds med. Kommentarene fra næringslivet har da også gjennomgående vært positive. NHO har til og med gått så langt som til å si at et bra budsjett er blitt bedre for næringslivet, og at hensynet til konkurranseutsatt sektor preger forliket.

Norsk næringsliv kan være fornøyd med regjeringen Bondevik. Næringslivet sparer skatter og avgifter for rundt 13 milliarder kr neste år, sammenlignet med for to år siden. Det merkes at flypassasjeravgiften, investeringsavgiften og dobbeltbeskatningen av aksjeutbytte er fjernet, at opsjonsbeskatningen er bedret, at det er innført skattefradrag for bedriftenes forskningsutgifter, og at avskrivningssatsene har økt begge år.

Jeg leste i media at et av punktene for gjenreiseing av Arbeiderpartiet er å sikre bedriftene generelt og industrien spesielt gode vilkår. Selv om stramheten er på plass, er det imidlertid ingen grunn for næringslivet til å juble over Arbeiderpartiets alternative budsjett. Ord henger ikke alltid sammen med handling.

Arbeiderpartiet øker skattetrykket med rundt 4 milliarder kr, sammenlignet med forliket. Deres nye offensiv mot norsk privat eierskap reduserer investeringsevnen og hindrer nyskaping og nødvendig omstilling i næringslivet. Og de skaper forståelig uro i næringslivet ved stadig å skifte standpunkt om viktige rammebetingelser. Dobbeltbeskatning av aksjeutbytte er ett eksempel, hvor de i 1997 var imot, men ble for tre år senere. Et annet eksempel er at Arbeiderpartiet i innstillingen om adgang for sparebankene til å omdanne seg til aksjeselskap var enig i at grunnfondsbevisene burde styrkes, slik at formuesverdsettelsen ble redusert. Bare nå, et halvt år etter, går de bort fra det og ønsker å sette opp verdsettelsen. Det hender at jeg skjønner at næringslivet kan bli litt oppgitt over oss politikere.

Arbeiderpartiets leder, Jens Stoltenberg, har som ett av sine slagord – eller ting han sier ofte – at Arbeiderpartiet ønsker å skape og dele. Med Arbeiderpartiets alternative budsjett føler vel de fleste at det kanskje blir mer og mer deling og mindre og mindre skaping.

Sylvia Brustad (A): Statsministeren sa i sitt innlegg tidligere i dag at han var stolt av budsjettet og – jeg forstod det også slik – av forliket med Fremskrittspartiet. Han viste bl.a. til fattigdomsplanen, som flere har berørt.

Jeg føler behov for å si at det hjelper svært lite med en plan når en har en politikk og forslag som nettopp vil ramme dem som er aller dårligst stilt – og flere av talerne fra Arbeiderpartiet har vært inne på det. Det gjelder de arbeidsledige, barnetilsynsordningene for enslige forsørgere ble kuttet, SFO, som nettopp er viktig for å få noen av de utsatte barna til å være der, vil bli dyrere, kommunene er i store problemer, og det vil selvfølgelig også gå ut over noen av de aller svakeste blant oss, ikke minst barnevernsbarna. Det blir med andre ord mange usosiale kutt som blir vedtatt her i kveld, som rammer de dårligst

stilte mest. Da må jeg si at det hjelper svært lite å vise til en fattigdomsplan.

Så til en sak som veldig få av regjeringspartienes talsmenn og -kvinner og Fremskrittspartiet har berørt i dag, nemlig miljøpolitikken. At Fremskrittspartiet ikke prater om det, er ikke noe nytt. Det nye er at regjeringspartienes talsmenn heller ikke snakker særlig om dette, særlig sett i lys av at Regjeringa har en miljøvernminister som taler i svært store bokstaver, spesielt når han skal kritisere andre lands miljøpolitikk, men også her hjemme. Da er det ganske interessant at Regjeringa har valgt å samarbeide med et parti som bl.a. stiller store spørsmål ved om vi virkelig har noen særlig store klimautfordringer i verden, noe som fører til mindre penger til miljøinnsats enn det hadde blitt hvis Regjeringa hadde valgt å samarbeide med oss. Det er faktisk en forskjell på om lag 80 mill. kr mellom budsjettene til Arbeiderpartiet og det som vil bli vedtatt her i kveld. På andre budsjetter er ikke det så mye penger, men på miljøbudsjettet og i miljøpolitikken er det mye penger.

Vi får igjen demonstrert manglende samsvar mellom ord og handling fra miljøvernministeren og Regjeringa. La meg ta to eksempler: Det er ikke lenge siden statsråd Børge Brende på vegne av den norske regjering var i Johannesburg og stilte tøffe krav til land rundt om i verden om å lage planer for fornybar energi og ny fornybar energi. Vi har ikke sett den samme planen her hjemme i Norge, til tross for at vi har etterlyst den mange ganger. Det som vil skje i budsjettet nå i kveld, er at det vil bli mindre penger til Enova og til fornybar energi enn det hadde blitt hvis Regjeringa hadde samarbeidet med oss.

Jeg hørte at statsråd Sponheim sa i stad:

«For Venstre er det aldri aktuelt å gå på akkord med det vi står for i miljøpolitikken.»

Nei vel, men da må vi konstatere at også Venstre befinner seg meget vel på parti med Fremskrittspartiet når det gjelder miljøpolitikken. Men det betyr mindre penger til bioenergi, som Lars Sponheim og andre taler så varmt for, enn de kunne fått ved å samarbeide med oss.

Et annet eksempel er det kuttet som nå blir på miljøforskning, f.eks. på gasskraftverk med CO²-håndtering. Med den forhistorien denne saken har, og med de lovnader som ligger i Sem-erklæringa, og som ikke blir fulgt opp, er dette særlig interessant.

Miljøet vårt krever mer enn vakre ord og festtaler. Miljøutfordringene krever at vi er villige til å gjøre noe aktivt og også bruke penger på det. Det som nå skjer også i forhold til miljøpolitikken her i kveld, er meget beklagelig. Vi må konstatere at når Regjeringa står overfor slike valg, velger den Fremskrittspartiet på bekostning av mer penger for å løse våre store miljøutfordringer, både her i landet og ikke minst ellers i verden. Det er faktisk det en gjør, som teller, og ikke det som blir sagt.

John I. Alvheim (FrP): Jeg vil ikke legge skjul på at det fremlagte forslag til statsbudsjett på helse- og sosialområdet hadde en særdeles usosial profil som jeg gjennom mine 14 år på Stortinget ikke har sett maken til: kutt i ulike tilskuddsordninger og økte egenandeler på over

2 milliarder kr, som ville ramme de svakeste gruppene blant oss, eksempelvis kronisk syke, uføretrygdede og funksjonshemmede. Dette budsjettforslaget var så absolutt ikke i tråd med den forsikring denne regjeringen med sitt verdisyn har gitt oss, om at den ville satse på å bekjempe fattigdom og særlig ta vare på de svakeste blant oss.

Det har imidlertid lyktes Fremskrittspartiet i forhandlinger med regjeringspartiene å endre den sosiale profil i budsjettet betydelig, i tråd med Fremskrittspartiets verdisyn og menneskesyn. Vi greide imidlertid dessverre ikke å få den sosiale profilen i budsjettet som vi ønsket, og slik det fremkommer i partiets alternative budsjettforslag. Jeg er særdeles misfornøyd med og egentlig også opprørt over at vi ikke greide å bringe tilbake den generelle gravferdsstøtten – for øvrig et smålig og umoralsk forslag som rammer de fattigste av de fattigste ved å stigmatisere dem, ved å tvinge dem til å søke hjelp på sosialkontoret, den tidligere fattigkassa, ved dødsfall i nær familie. Men vi har ikke gitt opp denne saken. Den kommer vi tilbake til ved en senere anledning.

Likeledes er jeg særdeles misfornøyd med at vi ikke greide å bringe tilbake blåreseptordningen fullt ut. Men vi måtte gjøre et valg mellom den fulle og hele blåreseptordningen eller å kutte den formidable økningen av egenandelstaket som det var lagt opp til. Fjerning av økningen av taket vil komme alle til gode, også de kronisk syke, minstepensjonister og uføretrygdede. Vi fikk imidlertid forhandlet oss frem til viktige helse- og sosialpolitiske saker, eksempelvis kutt i det offentlige tyveriet fra pensjonistektepar med 5 500 kr for 2003, 8 000 kr for 2004 og hele 11 000 kr i 2005. Vi fikk opprettholdt ordningen med fratrekk i skatten for store utgifter ved sykdom, og vi fikk fjernet økningen i egenandelstaket, en reduksjon fra 1 800 kr til 1 350 kr. Uførepensjonister kan fortsatt ha en inntekt på 1 G i grunnbeløpet, og flere pasienter kan få behandling i utlandet fordi vi klarte å øke beløpet til dette formålet med hele 25 mill. kr.

Jeg har registrert at særlig Arbeiderpartiet har kritisert Fremskrittspartiet for budsjettforliket. De mener at vi ikke har tatt nok hensyn til de svake gruppene innen helse og omsorg. Jeg innrømmer at vi ikke har kommet langt nok, men jeg må stille et motspørsmål. Hva har Arbeiderpartiet fått til i denne sammenheng? Absolutt ingenting! De hadde muligheten, men brukte den ikke. Det holder ikke å vifte med et alternativt statsbudsjett hvor man har lagt inn midler på helse- og sosialsektoren. Det har også Fremskrittspartiet gjort i sitt alternative forslag – langt mer enn det Arbeiderpartiet har gjort i forhold til dette samfunnsområdet. Men får man ikke flertall for noe, er det liten hjelp i å foreslå. De avgiftsøkningene og kutt i overføringene når det gjelder helse og sosial som fremkom i statsbudsjettet fra regjeringen Bondevik, utgjorde i overkant av 2 milliarder kr. I forhandlinger med regjeringspartiene greide Fremskrittspartiet å redusere dette kuttet med 1,6 milliarder kr på ramme 15 og 16. Jeg synes ikke dette er noe dårlig resultat når man først skal forhandle om budsjettet. Og selv om vi ikke er fornøyd,

tror jeg at ganske mange der ute er fornøyd med det forliket som er inngått.

Utenriksminister Jan Petersen: Så har da også denne budsjettøsten endt godt. Vi får et bra budsjett – et godt budsjett for arbeidsplasser og verdiskaping, et budsjett med god sosial profil, med mange nye satsinger, et budsjett som har 213 milliarder kr over folketrygden. Det forteller at det er store penger som brukes på det sosiale området.

Regjeringen vil fortsette sin reformpolitikk for å forandre Norge. På mitt eget område, på utenriksområdet, hvor det ikke først og fremst er pengene som uttrykker politikken, vil allikevel dette budsjettet gi en meget god støtte til de politiske målsettinger som vi prøver å gjennomføre. Jeg tror nettopp de fredsforhandlinger som i disse dager finner sted i Oslo når det gjelder Sri Lanka, er et godt eksempel. Vi bruker midler for å sørge for at det blir en fredsdividende til folket i Sri Lanka. Det støtter opp under en fredsprosess på en god måte, og dette budsjettet gir muligheter for å støtte opp på denne måten.

Vi har et meget høyt bistandsbudsjett. Vi fortsetter vår bistand på Balkan. Vi har en god bistand, ikke minst til miljøet i Øst-Europa. Dette er jo områder der man får god uttelling, også på grunn av den høye norske kronekursen.

Fremskrittspartiet skal ha sin del av blomstene for at dette endte godt, at det var mulig å bygge bro over forskjellig politisk-økonomisk tenkning, og også at det ble forhandlet på en slik måte at ingen ble ydmyket, men med forståelse for hverandres smertepunkter. Alle vet at Fremskrittspartiet ikke er spesielt begeistret for bistandspolitikken, men de lot allikevel være å trykke på dette punktet, nettopp for å kunne nå frem til enighet. Jeg tror dette viser en samarbeidsvilje som nok Arbeiderpartiet har atskillig å lære av.

Men det er også et stramt budsjett, slik kravet var fra næringslivet, og slik kravet var fra distriktene – nettopp for å bevare arbeidsplassene og gjøre det lettere med verdiskaping. Men det er ikke dette som er vårt eneste bidrag. Gjennom skattepolitikken får arbeidsplassene ytterligere håndslag, og gjennom forsknings- og kunnskapspolitikken setter man nettopp også nyskapingen i sentrum. På skatteområdet ser vi en del av de interessante konfliktlinjene mellom Regjeringen og Arbeiderpartiet. Arbeiderpartiet tror at de kan få til mer verdiskaping og trygge arbeidsplassene ved å legge en ytterligere skattebyrde på bedriftene. Det er prøvd før, med dårlig resultat.

Vi har nå endelig fått vite hva Arbeiderpartiet mener med de rike i samfunnet, de som skal betale mer skatt. Jo, de rike i samfunnet er lærerne og sykepleierne. Det er den kvarte millionen mennesker som har en inntekt tidlig i 300 000 kronersklassen. Vi mener det er riktig å skyve innslagspunktet for toppskatten oppover, mens Arbeiderpartiet ikke ønsker å følge oss på det området, med det resultat at 250 000 flere mennesker måtte betale toppskatt hvis Arbeiderpartiet hadde fått gjennomslag. Ja, det er det de mener med de rike. Dette er en av de viktigste skattepolitiske slagmarker i dette stortinget.

Men vi fører også en kunnskapspolitik som tar innover seg det faktum at en god kunnskapspolitik bare delvis kan måles over et bevilgningsnivå, fordi det er så mange andre ting som skal gjøres. På en del viktige områder får man mye fint for penger. En av Høyres kampsaker, nemlig lærerlønningene, er et eksempel på det. Forskningsbevilgningene er et annet eksempel. Kvalitetsreformen som også ligger inne i budsjettet, er et tredje eksempel på det. Men hvis man tror at dette først og fremst er et bevilgningsspørsmål, vil man ikke være i stand til å forbedre norsk skole. Det er ikke rart at en debatt mellom Kristin Halvorsen og meg i Standpunkt i NRK endte opp i en debatt om svømmehaller. Det er mye fint med svømmehaller, men det er ikke kjernen i det norske kunnskapssamfunnet. Derfor har det vært viktig for oss å sørge for kvalitetsreformer som bedrer læringsutbyttet. Derfor var ny lærerutdanning viktig for oss, derfor er det viktig med forsøk, derfor er det viktig med større lokal frihet, og derfor er det viktig med utfordringene fra de frie skolene, og eksempler fra Sverige viser at vi får en bedre skole av dette.

I forhold til de to viktige tingene Høyre la på bordet i valgkampen i fjor, bedre skole og lavere skatt, er vi nå godt i rute.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Haakon Blankenborg (A): Sjølv sagt er det rett som utanriksministeren seier, at i store drag er det brei semje om norsk utanrikspolitik. Sannsynlegvis er det også rett at pengar ikkje seier alt i utanrikspolitikken, men nokre gonger er dei gode å ha.

Det er ikkje så ofte at Kristeleg Folkeparti og statsministeren blir gratulerte om dagen, så eg må gratulere både statsministeren og Kristeleg Folkeparti med at dei har fått Høgre til å prate som om dei gjennom år har gått inn for ein dramatisk auke i budsjettet for utviklingshjelp. I dag er det veldig vakre ord som blir sagt om dette, og det er jo ein stor gevinst at den store koalisjonen som har gått inn for denne raske auken i utviklingsbudsjettet, no har auka med eit parti til. Kva som skjer om Framstegspartiet skulle rote seg inn i Regjeringa, veit eg ikkje, men kanskje vil også dei slutte seg til denne store koalisjonen. Så også på det området ser vi berre at det også er stor semje no, større enn nokon gong.

Utanriksministeren sa at det er mange nye satsingar i dette budsjettet. Ei av dei satsingane er ikkje satsing på samarbeidet med Russland. Det har gjennom fleire år vore slik at Kristeleg Folkeparti, Arbeiderpartiet, Senterpartiet og SV har gått inn for å auke budsjettet for utviklingslanda – og så har Høgre normalt – bortsett frå eit år då dei forhandla med den førre Bondevik-regjeringa, då dei fekk ned løyvinga til Russland, men det var lite – gått inn for å auke budsjettet når det gjeld samarbeid med Russland og satsing på nærområda. Slik er det ikkje no.

Eg er samd i det Jan Petersen sa om Sri Lanka, men før prata Jan Petersen meir om samarbeidet med Russland enn om Sri Lanka. Kva er då grunnen til at først går ein i budsjettforslaget frå Regjeringa ned når det gjeld

(Blankenborg)

Russland-samarbeidet, så forhandler dei med Framstegspartiet, og så går budsjettet ytterlegare ned? Er det berre dette at pengar ikkje er alt i utanrikspolitikken? Eller ser vi eit signal om at ein no legg mindre vekt på samarbeidet med Russland, slik Regjeringa no legg opp politikken sin?

Utenriksminister Jan Petersen: Jeg tror sant å si at min bemerkning om mange nye satsingsområder først og fremst falt i omtalen av den sosiale delen av budsjettet. Jeg må si at en av de aller mest håpløse innvendingene mot budsjettet nettopp har vært at man har gått til angrep på det for den sosiale profilen. Det er så mye i dette budsjettet som på dette området er bra og meget bra, at det absolutt lar seg gjøre å stå oppreist og forsvare det. Det er det ene.

Når det så gjelder utenrikspolitikken, er det også der viktige nye satsingsområder, f.eks. er bevilgningene knyttet til fredsmekling nå større en tidligere, noe som gir oss større handlefrihet på dette området. Det er også noe vi trenger, fordi det er en stor innsats på dette området.

Når det så gjelder bistandspenger, legger jeg ikke et øyeblikk skjul på at dette, som en del av Sem-erklæringen og enigheten med Kristelig Folkeparti, var en av Kristelig Folkepartis viktigste saker, og vi ble enige om at dette var en fornuftig måte å gjøre det på. Det er en åpen hemmelighet for enkelte og en åpen informasjon for andre at vi i våre alternative budsjetter i opposisjon ikke har ligget så høyt når det gjelder bistandsbudsjettet, men dette var altså ett av de kravene fra Kristelig Folkeparti vi aksepterte. Sant å si var heller ikke det et av de tyngste kravene å akseptere. Det er mange viktige formål som på denne måten blir dekket.

Vi skal være klar over at det på utenriksområdet er et meget skarpt skille på hvilke penger man har, om det er det såkalte 03-området, som går til bistand, eller om det er 02-området, som går til andre formål. Øst-Europa faller innenfor det siste området. Man kan diskutere fornuften i denne grensedragningen, men den er nå der som et viktig etablert politisk fenomen. Derfor har det ikke vært mulig å yte fullt så mye til Øst-Europa-arbeidet som man kanskje i og for seg kunne ønske å gjøre. Likevel står det igjen betydelige midler, viktige midler. Og vi er altså, som jeg nevnte, i den heldige situasjonen at kronekursen i år hjelper oss til et enda bedre resultat.

Carl I. Hagen (FrP): Jeg har ikke så mange spørsmål til utenriksministeren som til partilederen. Slik innlegget ble presentert, åpnet det jo for at det var partilederen som snakket i en vesentlig del av tiden.

Jeg vil ta opp, jeg tror for fjerde gang, et spørsmål som har med skipsfarten å gjøre. Det har lenge vært hevdet fra Høyre at man er uenig i selektive tiltak overfor enkeltbransjer, og det er argumentert for det i innstillingene fra finanskomiteen, på tross av at parlamentarisk leder Oddvard Nilsen sa at det bare var på grunn av stramhetsønsket i budsjettet at man måtte foreslå å fjerne refu-

sjonen for noen sjøfolk og nettolønnsordningen for fergerederiene.

Det er imidlertid ikke disse to tingene som opptar meg, men det forhold at EU, som vanligvis har regler som forbyr statsstøtte, her har åpnet opp for og faktisk har anbefalt sine land å innføre en mer offensiv skipsfartspolitikkk basert på gunstige skatteregimer for rederiene og nettolønnsordning for sjøfolkene. Dette er ikke innført i alle land, men det er innført i Sverige, Danmark og Storbritannia, og i flere land er det under planlegging. Det betyr at vi etter hvert i Norge blir mindre konkurranse-dyktige. Det er allerede ca. 18 000 norske sjøfolk mot 50 000 utenlandske, og det er nedgang når det gjelder norske. Dette er en viktig sak for den maritime sektor, og jeg snakker om hele sektoren. Både sjøfolkenes organisasjoner, rederiene, meglervirksomheten, finansieringsvirksomheten og forsikringsvirksomheten snakker om behovet for denne clusteren. Kan vi forvente at Regjeringen på et tidspunkt tar det som er om utflagging og avvikling av rederier, mer alvorlig og vil være med på det Fremskrittspartiet foreslår i Innst. O. nr. 19 og Innst. O. nr. 27, om å innføre samme rammevilkår for skipsfarten i Norge som innen EU, slik at vi stopper utflagging? Det er ikke sikkert, hvis man angrer seg to–tre år senere, at de samme rederiene vil flagge hjem. Det er mangel på forutsigbarhet i norsk skipsfartspolitikkk. Kan vi forvente at Høyre snart begynner å endre sin politikk på dette området i samsvar med denne viktige sektor?

Utenriksminister Jan Petersen: Hagen har helt rett i at det er fjerde gang dette spørsmålet blir stilt i dag. Jeg vet ikke om jeg vil kunne greie å tilfredsstille ham, siden han åpenbart ikke er helt fornøyd med de svarene som er kommet.

Dette er spørsmål som, hvis jeg oppfattet ham riktig, består av forskjellige komponenter. Norge har vært tidlig ute, bare så det er sagt, når det gjelder å innføre en ordning med tonnasjeskatt, hvor det nå også er 30 pst. ned. Det betyr at vi på dette området lenge har hatt en gunstig beskatning.

Så er det riktig som Hagen sier, at når det gjelder det øvrige problemkomplekset, har EU åpnet på den måten han nevnte. Det er også riktig som han sier, at det ikke er noen felles EU-politikk på dette området, men enkelte land har benyttet anledningen til å utnytte det rommet som her er skapt. Når ikke vi i budsjettforslaget vårt hadde inne de elementene som her er nevnt, er det riktig som Oddvard Nilsen sier, at det har vært et stramt budsjett. Det har vært svært viktig for oss å kunne levere i forhold til krav som næringslivet og norske distrikter rundt baut har stilt om et stramt budsjett. Derfor har det ikke vært mulig å gå inn på det kravet som her er stilt. For øvrig vil det ikke være riktig av meg å gå inn på områder som ikke er mine i Regjeringen.

Kristin Halvorsen (SV): Utenriksministeren og SV er ofte i tennene på hverandre når det gjelder saker som ligger ganske langt unna. Jeg tenkte jeg skulle la det ligge i dag. Jeg oppfattet, i likhet med Carl I. Hagen, Jan

Petersens innlegg som et lite, brennende ønske om å få lov til å diskutere litt innenrikspolitik.

Det er blitt hevdet fra Høyres representanter og fra mange andre regjeringsrepresentanter igjen og igjen at i Norge har vi en uforholdsmessig dyr skole som vi bare får middelmådige resultater ut av, og det fremholdes at det ikke kan være mer penger som er oppskriften for å få til en god utdanning. Nå vil jeg gjerne vite hva Høyre mener det er rimelig å kutte på i denne dyre skolen. Det er ikke noe ekstremt dyr skole i Norge i forhold til andre nordiske land. Tvert imot, vi ligger omtrent på nivå med andre nordiske land. Hvis man går inn og prøver å finne noen forklaringer på hvorfor den kanskje ligger litt over, så skyldes det i veldig stor grad at vi har en skolestruktur der 40 pst. av skolene er grendeskoler eller fådelte skoler. En annen grunn er at vi har mange integrerte barn, f.eks. i forhold til Finland, som har veldig få minoritetspråklige barn. Det siste er at norske lærere har mindre leseplikt enn andre lærere. Men det er jo som kjent et forhandlingsspørsmål. Kan jeg få vite hva av dette Høyre mener det skal gjøres mindre av, og hvor dødslisten til Høyre over norske grendeskoler fins, i hvilken skuff, for hvis ikke, må dere nesten slutte å snakke om det. Jeg tror nesten ingen av dem som nå henvender seg til oss i fortvilelse over kutt på rammetimer, over kutt på mange områder i skolen, deler Høyres syn om at en skole med god kvalitet ikke har noen ting med penger å gjøre.

Utenriksminister Jan Petersen: Kristin Halvorsen har helt rett i at det er godt å diskutere innenrikspolitik også i Stortinget for meg, og jeg må bare gi Kristin Halvorsen den kompliment at denne gangen endte ikke vår skolediskusjon i en diskusjon om svømmebassenger, men om noe mer fundamentalt.

Jeg har aldri formulert meg slik at vi har en uforholdsmessig dyr skole. Jeg har påpekt det som er et faktisk forhold, nemlig at vi ligger blant verdens høyeste når det gjelder ressursinnsats i skolen, men vi ligger midt på treet i hva vi får ut av det. Det forteller en viktig ting, nemlig at bevilgninger ikke er det eneste målet for en god skole. Bevilgninger er viktig i mange sammenhenger, og jeg nevnte i mitt innlegg tre områder hvor det er viktig. Det kan sikkert forfleres, noe av dette. Men problemet med Kristin Halvorsens innfallsvinkel er at hun er så opptatt av dette bevilgningsspørsmålet at hun glemmer mange av de viktige faktorene som er av ikke-økonomisk art, og som kanskje er viktigere enn selve bevilgningene for å få frem en kvalitetsskole. De poengene nevnte jeg også i mitt innlegg i forhold til hva man i så fall skal gå inn i, og som vi nå setter lys på, og som denne regjeringens reformer er med på å forbedre. Og det gode med at vi nå passerer denne budsjettbehandlingen, er nettopp at denne Regjeringen får fortsette med sine nødvendige reformer innenfor skolesektoren for å bedre kvaliteten. Jeg er meget bevisst på hva jeg lovet før valget, jeg sa bedre skole. Dette budsjettet, ikke minst etter mellomkomst fra hr. Hagen, har også noe når det gjelder skolebygninger. Vi gjør det, men vi gjør det ikke fordi

jeg lovet det, for det var ikke en del av mine løfter, jeg hadde fokus på andre områder enn dette. Skolestrukturen var heller ikke av de tingene som jeg var inne og lovet, jeg var altså inne og lovet på de delene som vi nå har fokus på, det som dreier seg om å forbedre selve undervisningen. Og det er så mange områder her at hvis Kristin Halvorsen nå kan komme seg ut av det ensidige fokuset på bevilgninger, så kan hun sikkert også her delta godt i debatten om disse multiutfordringene.

Presidenten: Replikkordskiftet er omme.

Svein Roald Hansen (A): Høyres hovedtalsmann, representanten Jan Tore Sanner, sa i debatten i formiddag at det budsjett regjeringspartiene og Fremskrittspartiet er enige om, representerer viktige skritt i arbeidet med å forandre Norge.

Det er riktig. Budsjettet innebærer viktige skritt bort fra en rettferdig fordeling, bort fra å beholde et høyt nivå på gode generelle sosiale ordninger for eldre, uføre, enslige forsørgere og småbarnsfamiliene. For det er disse som rammes av de usosiale kuttene budsjettet fortsatt har, selv om noen av disse kuttene er redusert gjennom budsjettavtalen.

Derfor viste det seg heller ikke mulig å få til en enighet mellom Arbeiderpartiet og regjeringspartiene om neste års budsjett. Arbeiderpartiet verken kan eller vil ta medansvar for en slik utvikling. Det er et brudd med viktige verdier vi har stått for og fått gjennomslag for i denne salen – i samarbeid med sentrumspartiene – og som har preget utviklingen av det norske velferdssamfunnet.

Men når Høyres parlamentariske leder, Oddvard Nilssen, hevdet at forhandlingene med Arbeiderpartiet var et spill, må det være Høyres holdning han snakket om. Vi gikk inn i disse forhandlingene med alvor, og Oddvard Nilssen vet at vi beveget oss. Kristelig Folkepartis parlamentariske leder, Jon Lilletun, gav da også i en replikk Arbeiderpartiet ros for disse forhandlingene. Forhandlingene er å gi og ta. Men Oddvard Nilssen kan da ikke ha forventet at det bare var vi som skulle gi, og bare han som skulle ta?

Finansministeren brukte deler av sitt innlegg til å påpeke de tingene som Arbeiderpartiet, SV og Senterpartiet er uenige om, og mente at det skulle være interessant å overvære det han kalte det «seminar» et tettere samarbeid mellom disse partiene ville bli.

Finansministeren burde kanskje bekymre seg mer over den avstand som er mellom regjeringspartiene og Fremskrittspartiet, som Regjeringens eksistens er avhengig av. For det forholdet preges i den økonomiske politikken verken av nærhet når det gjelder innhold, eller særlig hjertelighet når det gjelder form.

For det første er det et gap i avstanden mellom Regjeringen og Fremskrittspartiet i synet på bruken av oljepenger. I tilleggsinnstillingen fra finanskomiteen sier Fremskrittspartiet i sine merknader at «avtalepartene står grunnleggende langt fra hverandre i synet på etterspørselsstyring og tilbudssidestimulering».

Og partiet sier vidare om det budsjettet de skal ta medansvar for senere i kveld, at det «på ingen måte er en optimal løsning for folk fleste».

I sitt innlegg brukte Fremskrittspartiets Siv Jensen ganske sterke ord. Hun sa at Regjeringen «ikke har noen oppskrift» for de utfordringer landet står overfor; den har bare «besvergelses» å komme med. Og hun karakteriserte den økonomiske utviklingen i Norge som å ligge «i stabilt sideleie».

Det virker som om tone og innhold i samarbeidet mellom Regjeringen og støttepartiet burde være mer enn nok til å tilfredsstille finansministerens seminarbehov.

I en replikkveksling med representanten Hill-Marta Solberg sa finansministeren at offentlig sektor må dempe etterspørselen etter arbeidskraft for å dempe presset i arbeidslivet. Klarere kan det neppe sies at denne regjeringen tar innstramningene gjennom kommunesektoren. Det betyr mindre til skole og mindre til eldreomsorg for å få plass til det ene løftet i Sem-erklæringen som er viktigere enn alle de andre: skattelettelsene på 31 milliarder kr. Folk vil merke at dette kommer til å ramme skolen og eldreomsorgen.

Høyres Jan Tore Sanner hevdet i sitt innlegg at Arbeiderpartiet «klasker til» med skatteøkninger. Arbeiderpartiets budsjett innebærer 7 milliarder kr lavere skatte- og avgiftsnivå neste år enn i år.

Og før Fremskrittspartiet fikk tvunget fram avgiftslettelser på et par hundre millioner kroner i budsjettavtalen, hadde Arbeiderpartiet faktisk nær 100 mill. kr lavere avgiftskapittel enn det Regjeringen foreslo og regjeringspartiene stod på i finanskomiteens første innstilling.

Nå ble det til slutt en ytterligere reduksjon i avgiften på de sterkeste drikkevarene. Det må være en fattig trøst for Kristelig Folkeparti at det også ble 11 mill. kr til tollerne, når de måtte godta 100 mill. kr til – jeg hadde nær sagt – synderne.

Det er nødvendig å se på mange av våre særavgifter, fordi de på noen områder innhentes av utviklingen rundt oss og dermed får utslag som er uheldige også for norske arbeidsplasser. Men det er ikke riktig at det samlede skatte- og avgiftsnivå i Norge er så høyt. Det er på linje med snittet i EU-landene og betydelig lavere enn i våre nærmeste naboland. Men det er annerledes sammensatt i forholdet mellom avgifter og skatt.

Heller ikke må vi glemme at det i framtiden som i fortiden er vårt arbeid vi må leve av og bygge vår velferd på. Olje- og gassinntektene kan aldri erstatte arbeid og verdiskaping som grunnlag for velferd, verken for den enkelte eller for samfunnet som helhet.

Jon Lilletun (KrF): Det kunne vere freistande å replisere til siste talar at dei hundre millionane nok ikkje gjekk til alle syndarane. For det er nokre av oss som ikkje tenkjer å bruke dei, og vi tilhøyrer nok den kategorien vi òg.

Kristeleg Folkeparti er eit tydeleg familie- og omsorgsparti. Vi skal kjennast att på desse områda. Det gjer vi gjennom budsjettet som no er vedteke.

Alle sa det same før budsjettet vart lagt fram. Det må vere eit stramt budsjett. Vi må sikre industri og arbeidsplassar. Vi må dempe presset på renta. Det har vi gjort, vi leverte. I ettertid hadde dei fleste opposisjonspartia gløymt at det var det dei sa på førehand.

Å vilje er ikkje å seie at ein vil, men det er å handle. Difor har vi òg lukkast i å ha eit stramt budsjett, men samstundes få rom for viktige prioriteringar for Kristeleg Folkeparti:

- Vi aukar støtta til dei svakaste i Noreg og på verdsbasis.
- Vi prioriterer familie, helse og omsorg.
- Vi satsar på valfridommen for barnefamiliane.
- Vi satsar på høgare utdanning og forskning.

Arbeidarpartiet og Sosialistisk Venstreparti køyrer A4-format på familiane. Vi ser mangfaldet. Menneska har ikkje enkle, men eigne behov. Dei er ulike, ikkje like. Her er det ein stor ideologisk skilnad mellom dei nemnde partia. Mangfald og valfridom kan eg òg love vil verte både mål og middel i familiemeldinga som kjem til vår ren.

Som vår politikk på familieområdet er viktig, vil vi òg kjennast på omsorg. Frå vogge til grav skal omsynet gjelde. Vår tru på eit ukrenkeleg menneskeverd forpliktar oss. Difor trur vi på at vi treng livshjelp og ikkje døds-hjelp.

Kristeleg Folkeparti sin politikk byggjer på følgjande omgrep: Den nasjon som ikkje tek omsyn til dei svakaste iblant oss og internasjonalt, er ein fattig nasjon. Noreg er ikkje fattig, men nokre menneske i Noreg er det. Dette tek vi på alvor:

- Difor har vi som fyrste regjering fremja ein kampplan mot fattigdom.
- Difor har vi laga eit tak 2 for dei med størst utgifter.
- Difor aukar vi innsatsen på psykisk helse og på rusområdet.

Alle kan sjå at generelle tiltak mot fattigdom ikkje har vore ein absolutt suksess. Då må vi våge å tenkje nytt. Vi treng å ta nye grep. Kvifor skal staten smørje ut 4 000 kr til alle som skal ha gravferd, når mange av oss ikkje treng støtta? Når Regjeringa gjer framlegg om å auke støtta til nesten tre gonger så mykje til dei som treng det, så vert vi nærast sparka på. For enkelte har det verka som sjølvaste livssaka. Er vi så livredde for at folk må gje slepp på nokre oppnådde rettar, at vi ikkje vågar å verte upopulære? Å vere i posisjon inneber nokre gonger blommar, men lukkekjensla over blomane stansar raskt når det er kaktusane som kjem, i både verbal og fysisk mening. Nei, det er ikkje alltid ein veg dekt med roser det å ta ansvar. Det er no heller ikkje difor vi sit der vi sit og gjer det vi gjer.

Kristeleg Folkeparti tek ansvar i ein krevjande situasjon. Vi vil forhåpentlegvis få fleirtal for eit godt budsjett som legg grunnlag for å dempe presset mot rente og kronekurs. Det vil tryggje arbeidsplassane og kome industrien, kommunane og familiane til gode.

Her burde ingen setje seg på tribunen og gje ansvaret til andre. Nei, når menneska fryktar for sitt eige levebrød, burde alle ansvarlege politikarar velje lagspelet. Her må

vi i lag ta forarsetet og sikre arbeidsplassane og livsgrunnlaget for folk.

Eg sa vi må sikre arbeidsplassane. Det er viktig, men ikkje nok, vi må skape og sikre arbeidsplassar. Omlegginga av Forskningsrådet gjev meir rom for nyskaping. Grunnforskninga skal òg verte styrkt. Frådrag frå skatten for FoU i næringslivet – ein såkalla full Hervik – er her òg viktig. Forskningsfondet er auka med 3 milliardar kr til 30 milliardar kr. Vi gjennomgår verkemiddelapparatet. Vi treng fleire som gjev ut Reodor Felgen-prisar for kreativitet. Vi treng fleire som Thor Heyerdahl. Han ropte: Eg fann, eg fann! – og viste oss verdien og potensialet i sunn nysgjerrigheit.

Vi kan og bør heller ikkje vere eit skattepolitisk annleisland. Tvert om, vi må gjere oss etterspurde og attraktive for dei som vil satse på nyskaping og investering. Forholdet mellom velferd og skatt/avgift er heller ikkje eit anten-eller, slik nokre har hevda. Nei, for å tryggje grunnlaget for velferda treng vi ein sterk industri og eit vekstkraftig næringsliv. Ting heng ofte i hop.

Godt gjort er betre enn godt sagt. Eg tykkjer, president, at statsbudsjettet står til laud.

Presidenten: Presidenten deler ikke ut karakterer. Det blir replikkordskifte.

Sigvald Oppebøen Hansen (A): Det heiter i ei utsegn: No står me på kanten av stupet, no er det om å gjere å ta eit langt steg. På mange måtar føler eg at Regjeringa og regjeringspartia er i ferd med å ta dette lange steget no, og det særleg når det gjeld områda kommuneøkonomi, distriktspolitikk og òg situasjonen for dei arbeidslause. Det er lett å forstå at Kristeleg Folkeparti sine egne lokalpolitikarar føler seg skuffa og ikkje kjenner Kristeleg Folkeparti att i totalbildet.

Arbeidarpartiet og Kristeleg Folkeparti er einige på eitt viktig punkt, nemleg å halde eit stramt budsjett for å få ned renta og kronekursen. Men i tillegg er det viktig å satse offensivt på arbeids- og næringspolitikk, og her svihtar Kristeleg Folkeparti. Arbeidarpartiet vil satse offensivt på å styrkje kommuneøkonomien, på Aetat og på fleire tiltaksplassar i ei tid med ein kraftig auke i arbeidsløysa. Arbeidarpartiet vil heller ikkje vere med på store usosiale kutt i dagpengeordninga, som vil gjere livet vanskelegare for dei arbeidslause, slik som Kristeleg Folkeparti vil.

Mitt spørsmål til representanten Lilletun blir: Er skatte- og avgiftslette viktigare enn å styrkje desse områda? Eg vil berre minne representanten Lilletun om at dersom Kristeleg Folkeparti hadde fått til ei avtale med Arbeidarpartiet, ville hans eigen kommune, Kristiansand, ha fått styrkt økonomien sin med 15 mill. kr.

Til slutt: Er representanten glad for at Framstegspartiet dannar ein parlamentarisk basis for Regjeringa?

Jon Lilletun (KrF): Eg er i alle fall glad for at Framstegspartiet har vore med og teke ansvar for at landet får eit ansvarleg budsjett. Det skal dei ha ros for.

Så får vi igjen høyre lekse om skattelette kontra kommuneøkonomi og usosiale kutt. No seier Vårt Land i dag at Arbeidarpartiet og Framstegspartiet er einige om det meste i statsbudsjettet, og dei går igjennom dei krava som dei reknar med at dei alternative budsjetta hadde. Det er faktisk interessant lesing.

Når det gjeld usosiale tiltak, hadde Dagens Næringsliv på fredag eit ganske stort oppslag om barnehageforliket, og at Framstegspartiet her har gjort eit scoop, må eg gratulere med. Men Arbeidarpartiet og SV er med på å gje sjefsøkonomen i DnB 25 000 kr, som han har rekna ut at han sparer på barnehageforliket fordi han tener så mykje! Dei skattelettane som vi har gjeve, som stort sett er minstefrådrag og toppskatt frå ca. 350 000, er for småting å rekna i forhold til det som Arbeidarpartiet har vore med på her.

Eg skal likevel kome med ei innrømming til representanten Oppebøen Hansen. Det er mange kommunar som slit. Difor er dei òg styrkt med 1 milliard kr. Det hadde absolutt vore ynskjeleg med endå meir her. Men når ein ser på korleis Arbeidarpartiet har finansiert si styrking, med å skape endå meir uvisse for små og mellomstore bedrifter, er eg ikkje sikker på om vi samla sett hadde komme betre ut av det likevel.

Så Regjeringas budsjett står nok framleis til laud.

Gjermund Hagesæter (FrP): Det er veldig positivt at representanten Lilletun er oppteken av arbeidsplassar og næringsliv. I det politiske grunnlaget for Regjeringa, Sem-erklæringa, blei det lova ei sterk satsing på veginvesteringar, og dei har der slått fast at dei skulle satsa 600 mill. kr meir pr. år enn Arbeidarpartiregjeringa gjorde framlegg om i Nasjonal transportplan. Denne lovnaden er ikkje innfridd, og den grunngevinga ein brukar, så vidt eg forstår, er at dette ikkje går på grunn av at det vil skape eit for stort press i norsk økonomi. Heldigvis greidde Framstegspartiet å få til 150 mill. kr meir til vegsatsing enn det Regjeringa gjorde framlegg om, og det er vi veldig glade for. Vegsatsing gir ei rekkje positive resultat. Det gir kortare reisetid, det medfører lågare transportkostnader for næringslivet, og det medfører også færre trafikkulykker.

I dag har vi også 1 000 ledige innanfor anleggssektoren. Prognosane tilseier at talet vil auke til 2 500 innan kort tid. I tillegg til dette har vi mange ledige anleggsmaskinar som står uverksame. Når ein tek omsyn til at det er frykta for presset i norsk økonomi som råder her, hadde eg sett stor pris på om representanten Lilletun kunne forklare meg kva for press det skapar å flytte arbeidslause anleggsarbeidarar over i produktivt arbeid med å lage vegar slik at næringslivet får lågare transportkostnader. Viss han kunne forklare korleis dette skapar press i norsk økonomi, hadde eg sett stor pris på det.

Jon Lilletun (KrF): No kunne det i og for seg vore freistande å snakke om den smale veg, men eg skal ikkje gjere det. Eg skal svare på spørsmålet.

Det er heilt rett at på samferdselssektoren får vi ei storsatsing – den største i historia innan kollektivtrans-

porten. Det er viktig for miljøet, og det er viktig for dei dette gjeld.

Når det gjeld veg, har eg måtta vege to ting mot kvarandre. Den eine er faktisk omsynet til eit stramt budsjett og å hindre at vi skal få ein kronekurs og ei rente ut av kontroll. Så kan ein sikkert finne sektor etter sektor der ein finn små nisjar der det er arbeidslause, men arbeidsmarknaden er jo eit heile. Samstundes som det kan sjå ut som om det er vegarbeidarar utan arbeid, har det vore mangel på folk i bygningsbransjen elles. Så om vi skal drive makroøkonomi og ta bransje for bransje og delar av bransjar, trur eg vi vil få store problem med å få det til å gå opp.

Vi må berre erkjenne at Framstegspartiet og Regjerinnga – inklusiv Kristeleg Folkeparti – er ueinige om korleis det er å bruke meir av dei pengane vi har, og setje dei inn i økonomien. Eg minner om at vi har – mot råd – gjort det ein gong tidlegare, og det kom ein god del rentebrev! Eg vil tru at representanten Hagesæter var ein av dei som òg fekk det. Eg går ut frå at han ikkje var betre stilt enn mange på hans alder, og at han hadde noko gjeld. Vi synest at det er det verste vi kan gjere mot familiar.

Vi håpar at vi etter kvart skal kunne ta meir igjen av det vi har sagt i Sem-erklæringa, for vi har ikkje, som representanten Hagesæter heilt rett sa, nådd målet.

K j e l l E n g e b r e t s e n hadde her overtatt presidentplassen.

Lena Jensen (SV): For noen dager siden kom datteren min hjem fra skolen og hadde lært om de ti bud, deriblant budet «du skal ikke stjele». Hun er svært opptatt av dette budet. Og er det en ting barn er opptatt av, så er det rettfærdighet, og det bør alle være.

Regjeringen har økt tilskuddet til private skoler med nesten 35 pst. i årets budsjett, en økning på 465 mill. kr. I realiteten betyr det en økning på om lag 20 000 kr pr. elev i de private skolene. Samtidig har Kristelig Folkeparti-regjeringen ikke funnet plass til å bedre den økonomiske situasjonen for de offentlige skolene, der over 98 pst. av barna våre går. 1,8 pst. av barna får mer penger, mens de resterende opplever kutt, kutt og atter kutt. Realitetene er nedskjæringer på om lag 10 pst. i kommunenes budsjetter, som går utover skoler. Skoler legges ned i fleng, bassenger stenges, bibliotek legges ned, læreresies opp og halvparten av skolene våre har ikke et godt nok innelima. Kristelig Folkeparti er med på å forandre hele den norske skolestrukturen.

Det som trengs, er en satsing på den offentlige skolen, der barn med ulik bakgrunn går sammen. Det er det som vil skape toleranse og fellesskap i et samfunn som stadig blir mer fragmentert og mangfoldig. Regjeringen kommer derimot med en halvering av midlene til SFO, et kutt i år på 217 mill. kr, som gir en økning i foreldrebetalingen på flere hundre kroner pr. måned pr. barn.

Virkemiddelordningen for Nord-Norge er fjernet med et pennestrøk, som er viktig for rekruttering av lærere der man har behov for dette. Dette er nødvendig for å sikre en lik rett til utdanning i hele Norge.

Ranet fra den offentlige skolen er en politisk prioritering. Dette budsjettet stjeler fra den offentlige skolen og gir til privatskolene. Dette er rett og slett urettferdig. Føler Lilletun seg bekvem med denne dreiningen, sammen med Fremskrittspartiet?

Mitt spørsmål til Lilletun er om følgende regnestykke er riktig: Hadde man bevilget like mye penger til økninger til den offentlige skolen pr. elev som man gjør til privatskolene, ville det ha betydd en økning til den offentlige skolen på 20 milliarder kr? Eller hvor mange milliarder i økning ville det betydd?

Jon Lilletun (KrF): Fyrst vil eg gjerne ta det eg er einig med Lena Jensen i, og det er at dei ti boda er svært viktige, og at vi alle saman absolutt skal leggje vinn på å leve etter dei. Så vil eg òg takke representanten Lena Jensen for at ho omtalte Regjeringa som Kristeleg Folkeparti-regjeringa! Vi høyrer litt for ofte om Høgre-regjeringa eller den Høgre-dominerte regjeringa. Eg ser òg grunn til å takke for at ho har sett realitetane, sjølv om eg kanskje ikkje skulle ha sagt det høgt!

Eg er ikkje komfortabel med at mange skular har lite pengar, at det ikkje er nok utstyr, osv. Kommuneøkonomien er stram. Eg har respekt for og eg aksepterer at representanten Lena Jensen kritiserer både Regjeringa og Kristeleg Folkeparti i forhold til akkurat dette. Men eg ber om at ein ikkje på denne måten feilkoplar private skular med det, for det som er skjedd i år, er at ein følgjer lova. Og kva er det lova seier? Jo, ho seier at dei private skulane skal ha 85 pst. av gjennomsnittsprisen i den offentlege skulen. Då er ikkje kostnadene til husleige, kapitalkostnadene, med, så i praksis vil det vere mellom 65 og 75 pst. Så når ein seier at denne auken til private skular går ut over den offentlege skulen, er det feil. Og når ein seier dei får meir, er det òg feil.

Det kan nok finnast nokre kommunar som faktisk har ein kostnad pr. elev som er så låg at det vert likt, eller at den private skulen til og med kjem litt betre ut. I den gjennomgangen vi skal ha no, synest eg det er ein av dei tinga vi absolutt må sjå på. Men gjennomsnittstala er det ikkje tvil om, det viser KOSTRA, som har gått gjennom dette no. Det som er løyvt, er eksakt ut frå lova.

Odd Roger Enoksen (Sp): De økte bevilgningene til private skoler er utvilsomt i henhold til loven. Problemet er bare at dette viser en bevisst satsing på private skoler, en oppbygging, en økning av antall elever i den private skolen og en økt finansiering av den private skolen som til syvende og sist vil gå på bekostning av den offentlige skolen.

Finnes det alternative tilbud, vil stadig flere foreldre søke til den private skolen i en tid da den offentlige skolen utsettes for reduksjon i antall lærerstillinger, klasser fylles opp maksimalt, og hvor utdanningsministeren på toppen av det hele foreslår å fjerne grensen for maksimalt elevtall, skoler legges ned, det blir lengre avstand mellom hjem og skole – i det hele tatt en nedbygging av den offentlige skolen som det burde være umulig å forsvare.

Mitt spørsmål til representanten Jon Lilletun blir derfor følgende: Hvilke konsekvenser ser Jon Lilletun at den situasjonen kommunene nå er i, med kutt i skoletilbud, vil komme til å få på lang sikt? Det påstås at det kan komme til å forsvinne 2 500 lærerstillinger, og at det vil bli kuttet så mye som 2 milliarder kr på skolesektoren i det kommende år. Hvilke konsekvenser ser den tidligere utdanningsministeren at dette vil komme til å få for den offentlige skolen?

Jon Lilletun (KrF): Eg er glad for at representanten Inoksen seier at dette sikkert er i samsvar med lova. Eg gientek altså at lova skal sikre private skular 85 pst. av driftskostnadene minus kapitalkostnadene. Korleis det på ein måte kan verte til at ein forfordeler dei private skulane framfor den offentlege skulen, er heilt umogleg for meg å forstå. Eg høyrer til dei som er glad i den offentlege skulen. Eg har sendt mine eigne barn dit. Eg har rådd foreldra til mine barnebarn til å bruke den offentlege skulen, og det vil verte mine råd i framtida òg. Samtidig er det ein del foreldre som ynskjer noko anna, og då synest eg at vi skal vere stolte av at vi i Noreg faktisk har ei lov-gjeving som seier at foreldre som ynskjer eit alternativt tilbod, faktisk skal kunne nytte det, også med ei vanleg inntekt – ikkje som i England, at ein må høyre til overklassa og betale det sjølv. Eg synest at det norske tanke-settet her er grunnleggjande demokratisk, og eg synest det er å feile heilt på målet når ein skuldar desse 2 pst. av elevane som går i private skular, og deira foreldre, for å vere problemet for den offentlege skulen. Eg er heilt einig i at vi har ein jobb å gjere, og det er viktig å følgje utviklinga i den offentlege skulen framover, men eg meiner at vi aldri løyser utfordringane i den offentlege skulen ved å gå laus på desse inntil 2 pst. Det må vi løyse ved å gå på innhaldet og på korleis vi organiserer og finansierer den offentlege skulen.

Gunn Olsen (A): Vi er forundret over at representanten Lilletun kan være så kjempegodt fornøyd med budsjettet når det er så mange ulykkelige kommunepolitikere fra Kristelig Folkeparti.

Årets finansdebatt ble naturlig nok åpnet av representanten Siv Jensen, den fremste finanspolitiske talskvinne for Regjeringens støtteparti. Jeg vil tillate meg noen små sitater fra representanten Jensen. Hun sa «at Regjeringen ikke har noen oppskrift i det hele tatt», og at «da kan ikke Kristelig Folkepartis stortingsrepresentanter og regjeringsmedlemmer løpe rundt og forsøke å innbille folk at de egentlig ville ting annerledes». Så var det noe med tungetale: «Det å tale i tunger er muligens velkjent for Kristelig Folkeparti, men å tale med to tunger er noe ganske annet.»

Det sier representanten Siv Jensen om Kristelig Folkeparti – de taler med to tunger.

Med stor tilfredshet framhever samme representant det positive med nedsatte avgifter på alkohol, campingvogner og motorsykler.

Mitt spørsmål er: Føler representanten Lilletun seg komfortabel med – og synes han – at verdisynet og hjer-

tesakene til Kristelig Folkeparti forsvinner i de store bokstavene til Fremskrittspartiet, slik som mange lokale politikere fra Kristelig Folkeparti mener at de gjør?

Jon Lilletun (KrF): Eg trur at representanten Gunn Olsen har eit poeng. Det har vore ein god del ulukkelege kommunepolitikarar frå Kristeleg Folkeparti i forhold til Regjeringa sitt budsjett. Dei ynskjer å gje gode velferds-tilbod, og budsjetta er stramme.

Men eg håpar at Gunn Olsen både som tidlegare kommunepolitikar og her på Stortinget har registrert i ein god del år at denne ulukkelege situasjonen ikkje er av ny dato for kommunepolitikarar. Eg skal kunne finne fram klipp i mitt slettes ikkje ordna arkiv, men i mine bunkar, der ganske mange ordførarar frå Arbeidarpartiet fortel noko om korleis Arbeidarpartiet steller med kommunane. Det er ikkje ein ny situasjon, men at den ulukkelege situasjonen er like reell, er heilt opplagt. Etter forliket vart det nok ikkje noko lukkeleg tilvere, men det hjelpte litt med denne milliarden som kom. Den var viktig for Kristeleg Folkeparti i dei forhandlingane som ein førte.

Så spør Gunn Olsen korleis eg har det med avgiftskutta. Det er klart at representanten Lilletun og Kristeleg Folkeparti ikkje er glade for billegare sprit, sjølv om det er om lag ein prosent av det som vert teke inn i slike avgifter, som ein har kutta, og det er stort sett i samsvar med dei råda som Avholdsfolkets Landsnemnd tidlegare har kome med.

Så nokre dimensjonar: 4,4 milliardar kr vart flytta på. 100 mill. kr galdt alkoholavgifter og 80 mill. kr andre avgiftsletter, altså 180 mill. kr av 4,4 milliardar kr. Såpass måtte nesten Framstegspartiet få.

Presidenten: Replikordskiftet er avsluttet.

Før vi går tilbake til den ordinære talerliste, får Jan Tore Sanner ordet for å framsette et forslag, slik at vi får alt i rette former her.

Jan Tore Sanner (H): På vegne av meg selv, Siv Jensen, Ingebrigtsen S. Sørfonn og May Britt Vihovde vil jeg framsette forslag om en justering i forslaget om avgift på HFK- og PFK-gasser. Forslaget vil bli omdelt.

Presidenten: Jan Tore Sanner har tatt opp det forslaget han refererte til.

Svein Flåtten (H): Det har i lang tid vært sterk fokusering på norsk næringslivs rammebetingelser og på fremtidsutsiktene for tradisjonell norsk konkurranseutsatt industri.

Kravet fra næringslivet har i høst vært et stramt budsjett. Det har Regjeringen levert. Men også verdiskapingsbegrepet er brakt inn i den offentlige debatt med ny kraft. Verdiskaping som grunnlag for vårt velferdssammenheng synes å ha fått ny aktualitet, og heldigvis ny og økt oppmerksomhet.

Reduksjoner i skatter og avgifter er viktig for næringslivet. I debatten i dag har det som alltid fra venstresiden vært hevdet at reduksjoner i skattene gir mer til

dem som har nok fra før. Særlig kommer dette frem i forbindelse med ønsket om å gjeninnføre dobbeltbeskatning. Det er derfor god grunn til å gjenta at et høyt skatte- og avgiftsnivå svekker bedriftenes konkurransevne, reduserer effektiviteten i økonomien og bremser tilgangen på kapital til investering og nyskaping.

Regjeringens budsjettforslag og budsjettforliket med Fremskrittspartiet er et viktig veivalg for norsk næringslivs fremtid og har vist både eiere, ansatte og investorer at et klart politisk flertall på Stortinget har norsk næringsliv og konkurranseutsatt industri som førsteprioritet.

Det budsjettet som vil bli vedtatt for 2003, legger et godt grunnlag for fremtidig verdiskaping, og dermed fortsatt grunnlag for velferd. Det har vært hevdet, ikke minst fra venstresiden, at velferd koster, og at det derfor ikke er mulig å opprettholde det velferdssamfunnet vi ønsker, samtidig som man gir stimulanser gjennom lettelser i person- og næringsbeskatningen. Ikke minst hørte vi det under valgkampen i fjor. Det skulle således være en naturlov som tilsier at man ikke skal kunne endre på vårt rekordhøye skatte- og avgiftsnivå uten samtidig å angripe fundamentet for velferdssamfunnet.

Samarbeidsregjeringen og stortingsflertallet har gjennom sine to foreløpige budsjetter vist at det ikke forholder seg slik. Regjeringen har vist at det er mulig i økonomisk politikk, i totale økonomiske prioriteringer, å ha ikke bare to, men opptil flere tanker i hodet – faktisk også samtidig.

Vi har gjennomført skatte- og avgiftsreduksjoner på 19 milliarder kr frem til nå – godt på vei mot Sem-erklæringens mål på 31 milliarder kr, et mål som under valgkampen for ett år siden ble beskrevet som et anslag mot velferdssamfunnet. Samtidig legges det frem et stramt budsjett med en utgiftsvekst som gir mulighet til å dempe presset mot renten og dermed mot den norske kronen, som i øyeblikket er et av hovedproblemene for norsk konkurranseutsatt industri, kanskje sammen med den altfor romslige lønnsutviklingen vi har sett i de senere lønnsoppgjør.

Isolert er det norske rentenivået også en ekstrabelasting for norske bedrifter, privatpersoner og ikke minst kommuner. 1 pst. rentenedgang betyr en forbedring i kommuneøkonomien på 1,2 milliarder kr. Norske husholdninger vil spare 10 milliarder kr på en tilsvarende nedgang i lån til boliger, biler og andre nødvendighetsgoder. For norske bedrifter vil dette bety 6 milliarder kr, altså det samme som fjerningen av investeringsavgiften. Redusert rente og svekket valutakurs vil også hjelpe treffsikkert og presist hos de bedrifter, enkeltpersoner og kommuner som er i den mest anstrengte situasjon.

Uansett vil norsk næringsliv i årene fremover være i en omstillingsfase, og det er nødvendig med sterk satsing på forskning og utvikling som grunnlag for fremtidens industri og for fremtidens arbeidsplasser. Årets budsjett inneholder derfor en betydelig satsing på innhold og kvalitet i høyere utdanning, store økte bevilgninger til forskning og skatte- og avgiftslettelser for forskning og utvikling på bedriftsnivå. Dette vil legge grunnlaget for frem-

tidens næringsliv i Norge, for et forandret Norge, der det beste fra vårt opprinnelige beholdes, og der nytt næringsliv basert på teknologi og utdanning kan vokse frem.

Samtidig med budsjetttiltakene for norsk næringsliv og verdiskaping har vi som den første regjering i moderne tid gjennom betydelige tiltak i budsjettet for dem som har det vanskeligst, greid å ta et løft for de aller fattigste i vårt samfunn. Regjeringens fattigdomsbekjempelse er først og fremst innrettet mot å hjelpe mennesker til en arbeidsmulighet. Den enkelte skal kunne komme i en situasjon der man kan hjelpe seg selv videre uten å inngå i noen livslang klientifisering.

Det er det offentliges ansvar å sørge for gode levevilkår, og Regjeringen har tatt ansvar for det. I grensesnittet mellom den enkeltes ansvar og velferdssamfunnets forpliktelse til å hjelpe må muligheten for hver enkelt til å skaffe seg økonomisk selvstendighet gjennom arbeid være prioritert. Det har da også Regjeringen gjort. Dette er en langsiktig investering i menneskelig kapital og menneskelige ressurser som vi ikke har lov til å la være å ta. Slik sett er dette saksområdet kanskje et av de viktigste i det budsjettet vi vedtar i kveld.

Torstein Rudihagen (A): Budsjett er politikk. Derfor er budsjettforhandlingar noko langt meir enn å flytte milliardar mellom ulike budsjettpostar. Om Arbeidarpartiet skulle ha vore med på ei budsjettavtale med regjeringspartia, måtte derfor avtala òg ha staka ut ein kurs som vi, iallfall langt på veg, kunne stå inne for. Det lét seg ikkje gjere, kanskje naturleg nok.

Regjeringspartia og Framstegspartiet gjekk til val på å få ein annan politisk kurs for å skifte ut Stoltenberg-regjeringa. I det landet som FN kára til det beste landet å bu i, var det altså maktpåleggjande å få ei anna samfunnsstyring. Den nye politiske retninga syner seg òg både i Regjeringa sitt budsjettframlegg og i budsjettavtala mellom regjeringspartia og Framstegspartiet. Skattelette som gir mest til dei rikaste, blir prioritert. Offentleg skule, helsetilbod, eldreomsorg, arbeidslause, sjuke og uføre blir taparane. Det er eit godt bilete på den politiske kursen når lågare årsavgift på campingvogn og motorsykel blei viktigare enn satsing på skule og helse da regjeringspartia og Framstegspartiet prioriterte innanfor budsjettendringane på 4,4 milliardar kr.

Gjennom heile valkampen var slagorda til Høgre skatt og skule. Somme av oss prøvde å peike på at dette ikkje gjekk i hop. No ser vi resultatet. Skattelette blir prioritert, og den offentlege skulen saman med eldreomsorga, skulefritidsordninga og andre kommunale tenester må lide. No er påstanden frå Regjeringa – det har vi høyrte i dag – at kvaliteten i skulen må betrast på annan måte. Ja kvaliteten i skulen må ein alltid søkje å forbetre gjennom organisering og pedagogisk utvikling. Men da må vi vite kva slags skule vi vil ha. Ønskjer vi ein integrert skule for alle, der alle kan få kome med sine ulike føresetnader og få utnytte sitt individuelle faglege og sosiale potensial, da vil vi likevel ha ein ressurskrevjande skule med eit rammetimetal som gir moglegheit til fleksible løysingar. Eitt er iallfall visst: Ein aukar ikkje kvaliteten i skulen

ved å strupe kommuneøkonomien. Ein aukar heller ikkje eldreomsorga ved å strupe kommuneøkonomien.

Målingar syner at mange eldre seier dei vil stemme på Framstegspartiet fordi eldreomsorga vil bli så mykje betre. Ja, det kan ein tru når John Alvheim med knytt neve og harmdirrande stemme rasar mot kommunar som ikkje greier å løyse alle oppgåvene godt nok. Men det sanne biletet er at Framstegspartiet i sitt eige budsjettforslag reduserer overføringane med 3 milliardar kr til kommunane, som visseleg har oppgåva med eldreomsorga. Den eine milliarden som kommunane får etter budsjettavtala, er ikkje meir enn svikten i skatteinngangen kommunane får dette året. Kommunesektoren er no i ein slik situasjon at velferdstilbodet må reduserast for at budsjett og rekneskap skal balansere. Det spreier seg ein frustrasjon hos ordførarar og lokalpolitikarar som er alvorleg nok for motivasjonen til å drive lokalpolitikk. Men det mest alvorlege er at det er eldre, sjuke, born og andre som er avhengige av desse tilboda, det går ut over. Det er derfor ille når regjeringspartia og stortingsfleirtalet ikkje syner vilje til å gjere noko med denne situasjonen.

Arbeidarpartiet foreslår å styrkje kommunesektoren med 3 milliardar kr utover Regjeringa sitt framlegg. Av dette er 1,9 milliardar kr frie inntekter. I tillegg vil vi auke dei øyremerkte tilskota til barnehage, til gratis leirskule, til utlånsordning for skulebøker i vidaregåande skule, til kulturbygg og til lokalt miljøarbeid.

I budsjettavtala mellom regjeringspartia og Framstegspartiet er det kome inn eit punkt om at tilskotet til leirskule skal øyremerkjast. Det er vi samde i. Det er skapt stor usikkerheit om leirskule. Arbeidarpartiet meiner at grunnskulen skal vere gratis, slik også med leirskule. Regjeringa sluttar seg da også til dette. Men når storting og regjering gir uttrykk for slik vilje, må ein også syte for å finansiere desse kostnadene, ikkje overlate delar av kostnadene til kommunar som frå før er pressa økonomisk. Det er det regjeringspartia og Framstegspartiet gjer. I Arbeidarpartiet sitt budsjettforslag har vi lagt inn 41 mill. kr ekstra for å fullfinansiere også gratis reise og opphald.

Kommuneøkonomien har blitt dramatisk forverra dette året på grunn av ekstraordinære pensjonskostnader. Her viser heller ikkje Regjeringa vilje til å gjere noko. For Arbeidarpartiet er dette ikkje akseptabelt. Vi gjentek derfor forslaget vårt frå behandlinga av kommuneproposisjonen og revidert nasjonalbudsjett om ei fondsordning til kommunesektoren.

Torbjørn Hansen (H): Statsbudsjettet for 2003 er det første budsjettet Samarbeidsregjeringa har utarbeidet og lagt fram på egen hånd. Jeg synes derfor det er meget gledelig at dette budsjettet i dag blir vedtatt, med de endringer som er avtalt med Fremskrittspartiet.

Sikring av konkurranseutsatte arbeidsplasser er viktig i dagens situasjon. Meldingene om nedleggelse eller utflytting av bedrifter er tatt på alvor. Trygghet for økonomi og arbeid er grunnleggende viktig for velferd. Derfor har Regjeringa tatt aktive grep som møter utfordringene,

og disse grepene er faktisk forsterket i budsjettavtalen med Fremskrittspartiet.

Flere har i debatten i dag antydnet at det høye renteni-vået og den sterke valutakursen nærmest er Norges Banks feil, og at man kan løse problemene ved kjappe endringer i sentralbankens instruks. Å tro at grunnleggende pressproblemer i norsk økonomi kan løses med pengepolitiske omformuleringer er etter mitt syn noe naivt, og jeg synes det er et svakhetstegn at slike standpunkter fremmes av sentrale aktører i arbeidslivet og her på Stortinget. Dette signaliserer tvert imot en manglende forståelse for og vilje til å ta ansvar for de grunnleggende utfordringer vi har i norsk økonomi.

Statsbudsjettet for 2003 er stramt, veksten i offentlig sektor er bare 0,5 pst. mot 2,5 pst. i 2002. Dermed er den underliggende utgiftsveksten i de to årene Samarbeidsregjeringa har styrt, lavere enn veksten i bruttonasjonalprodukt for Fastlands-Norge i samme periode.

Budsjettet innebærer en klar kursendring i forhold til vekst i offentlige utgifter, og det er et viktig bidrag til å sikre arbeidsplasser i privat sektor. Regjeringa legger med dette grunnlaget for lavere rente og mindre press på norsk valutakurs. Regjeringens målsetting er å bidra til nyskaping og til å danne grunnlag for framtidens arbeidsplasser. Derfor satses det sterkt på høyere utdanning, skatte- og avgiftslettelse og forskning både i offentlig og privat regi. Satsingen på offentlig forskning har aldri vært større. Forskningsfondet får tilført 3 milliarder kr og bevilgningene til kvalitetsreformen økes, og økningen i stipendandel for studentene til 40 pst. blir nå finansiert på helårsbasis. I tillegg stimuleres forskning i næringslivet ved at skattefradraget for egen og ekstern forskning nå skal omfatte alle bedrifter. I sum er budsjettet et krafttak for nyskaping og framtidens arbeidsplasser.

Samarbeidsregjeringa har varslet en kraftig omlegging av skatte- og avgiftspolitikken og lovt 31 milliarder i lettelse i løpet av perioden. Etter to år er vi 19 milliarder på vei. Dette gir bedre rammevilkår for næringslivet og gir velgerne god uttelling for deres tydelige signal i valget i 2001.

Jeg har registrert at Arbeiderpartiet omtaler dette statsbudsjettet som et dårlig budsjett for industrien. Det er med all respekt en drøy påstand fra et parti som vil øke skatten på arbeidskraft og på verdiskaping med over 4 milliarder kr i neste års budsjett. Tilbakemeldingene fra industrien har tvert imot vært oppsiktsvekkende positive. Budsjettavtalen med Fremskrittspartiet har fått en nærmest uforbeholden støtte fra NHO, Prosessindustriens Landsforening, Abelia, Byggenæringens Landsforening – man kan liste opp nesten hele listen over næringslivsorganisasjoner. Faktum er at Regjeringa har innfridd omtrent samtlige ønsker næringslivet la fram i forkant av budsjettframleggelsen.

Samarbeidsregjeringa er den første regjeringa etter krigen som setter i gang en målrettet innsats for fattigdomsbekjempelse i Norge. I tillegg økes bistanden til verdens aller fattigste med 856 mill. kr. Psykiatri kommer godt ut, med en økning på 670 mill. kr, den største økningen psykiatri noensinne har hatt. Psykiatri er et om-

råde hvor behovet er meget stort, men hvor den politiske oppmerksomheten har vært liten. Dette statsbudsjettet er et godt og sosialt budsjett, hvor Samarbeidsregjeringen demonstrerer at et sosialt budsjett kan kombineres med en god politikk for verdiskaping.

Fremskrittspartiet og regjeringspartiene har inngått avtale om budsjettet. Fremskrittspartiet har styrket profilen på skatt og avgift, på pensjoner, på veibudsjett og på utdanning. Økningen i overføringene til kommunene på 1 milliard kr som inngår i avtalen, er også et viktig bidrag for å øke velferden. Til tross for at avstanden mellom regjeringspartiene og Fremskrittspartiet er stor i økonomisk politikk, har partiet opptrådt ansvarlig og støttet et budsjett for 2003 som gjør at utviklingen fortsetter i riktig retning.

For øvrig vil jeg vise til innstillingen til Dokument nr. 8:4, om endring av Norges Banks mandat i pengepolitikken. Komiteen innstiller på at forslaget vedlegges protokollen. Dette er nok et eksempel på at fløypartiene ønsker å tilpasse pengepolitikken for å kunne bruke mer penger i norsk økonomi enn det som er forsvarlig.

Statsbudsjettet er framtidsrettet og setter verdiskaping og arbeidsplasser først og opprettholder den kursendringen som Samarbeidsregjeringen er basert på. Derfor er det meget gledelig at budsjettet med de endringer som ligger i avtalen med Fremskrittspartiet, blir vedtatt i dag.

Oddbjørg Ausdal Starrfelt (A): Langt på kveld er det meste sagt. Eg sit att med eit inntrykk av at todelinga er gjenskapt i norsk politikk. Det likar tydelegvis ikkje statsministeren og Kristeleg Folkeparti. Han og partiet hans prøver å skjula at dei driv høgrepolitikk i ei regjering som er dominert av nettopp Høgre, med Framstegspartiet på slep. Han bør nok gå i sitt lønnskammer og ta stilling til om det er der han høyrer heime

- i eit parti som går inn for at aksjeeigarane skal få meir og dei arbeidslause mindre
- i eit parti som vil styrkja innsatsen til private skular for 2 pst. av elevane og samstundes gje den offentlege fellesskulen dårlegare kår
- i eit parti som vil byggja bustader til eldre i Syden, samstundes som dei gjer det vanskelegare for norske ungdomar å etablere seg her heime
- i eit parti som lettar på avgiftene på campingvogner og motorsyklar, samstundes som dei reduserer stønaden til barnetilsyn for einslege forsyntarar

Lista er lang – ganske hjarteskjerande, spør du meg, og ingen dans på roser, for å replisera til representanten Lilletun, iallfall ikkje Arbeidarpartiet sine roser.

Arbeidarpartiet sin parlamentariske leiari har i fleire samanhengar i dag teke til orde for at landet treng ei regjering med eit fast fleirtal bak seg – anten i regjering eller med eit fleirtal her på Stortinget. Det er ei klok målsetjing, ei målsetjing som kan gjera det noko meir stabilt å bu i dette landet. Det kan vera at me treng Kristeleg Folkeparti på lag for å klara det. Politikken skulle tilseia det, sjølv om partiet kanskje ville få eit forklaringsproblem i ei overgangstid.

Eg skjønar at regjeringspartia argumenterer med at landet treng eit stramt budsjett, når dei skal forklara kvifor dei går imot gode tiltak. Arbeidarpartiet meiner òg at landet treng eit stramt budsjett, faktisk er vårt budsjett strammare enn det som vert vedteke i kveld. Behovet for eit stramt budsjett kan likevel ikkje forklara kvifor dei tek frå arbeidslause, småbarnsforeldre, skulefritidsordninga og einslege forsyntarar for å gje meir til dei som har aller mest frå før.

Oddvard Nilsen argumenterte i ein svarreplikk til meg tidlegare i kveld med behovet for eit stramt budsjett for å forsvara at han og Høgre ikkje på nokon måte har følgt opp det dei har lova på samferdselssida generelt og til vegføremål spesielt. Det var ingen slike atterhald i fjor vår, då han slo på stortromma i samband med handsaminga av Nasjonal transportplan. Det var heller ingen slike atterhald i Sem-erklæringa. Eg trur representanten Nilsen veit utmerkt godt at presset i økonomien ikkje var mindre i fjor haust. Snarare er det vel slik at mykje tyder på at konjunkturane er i ferd med å snu.

Arbeidarpartiet har lagt inn 200 mill. kr ekstra til samferdsel i vårt alternative budsjett. Dei vil me bruke slik:

- 40 mill. kr til ei ordning som skal stimulera storbyane til å byggja ut kollektivtilboda. Her har regjeringspartia berre 2 mill. kr til planlegging av tiltaket
- 80 mill. kr til jernbaneføremål, herunder 5 mill. kr til å planleggja Jærbanen og godsterminalen på Ganddal som eit OPS-prosjekt. Ei slik løyving vil gjera det mogleg å koma i gang fort, det vil gjera det mogleg å byggja godsterminalen fyrst, noko som er det einaste fornuftige. Motsett rekkefølge – Jærbanen fyrst, som Regjeringa føreslår – vil kosta 10-20 pst. meir, og det vil føra 40 000–60 000 nye trailerar ut på vegen mellom Stavanger og Kristiansand i opptil to år. Arbeidarpartiet vonar å få støtte til dette innafor samferdselsbudsjettet sine endelege rammer. Me vil bruka 10 mill. kr til vidare – og endeleg – planlegging av Eidangertunnelen og 65 mill. kr til bygging av nye kryssingsspor i Hedmark og i Nordland
- 80 mill. kr til ulike vegprosjekt

Grunngjevinga er:

- Me vil stimulera til auka kollektivinnsats for å få flest mogleg til å nytta kollektive transportmiddel. Det er eit gode i seg sjølv, og det vil gjera det meir framkomeleg på norske vegar. Det er viktig for næringslivet og for andre som er avhengige av å nytta vegen for å koma fram.
- Me vil auka investeringane i jernbanen, slik at meir gods kan flyttast frå veg til bane. Dette er òg eit gode i seg sjølv, då det er ein meir miljøvenleg transport. I tillegg vil det gjera det meir framkomeleg for dei som er att på vegane.
- Me vil auka investeringane i vegane, slik at ein tek mest mogleg omsyn til at dei vert meir framkomelege, ikkje minst for næringslivet.

Difor er dette ein del av Arbeidarpartiet si næringslivssatsing.

Eg nemnde tidlegare i kveld Jens Petter Ekornes, som har tala varmt for auka samferdselsinvesteringar. Mange bedriftseigarar og tilsette i heile landet ber om det same.

Jon Lilletun sa det var ei storstilt satsing på kollektivtransport. Tja, vil eg seia. Her er det samla i hop mykje lite og stort, og iallfall er det ei veldig «småstilt» satsing på resten av samferdselssektoren.

Presidenten: De talere som heretter får ordet, har en tale tid på inntil 3 minutter.

May Hansen (SV): Barnefamiliene har gjennom flere år blitt fratrukket en årlig prisjustering av barnetrygden. I Tiltaksplan mot fattigdom viser Regjeringa til at barnetrygden er en viktig inntektskilde for lavinntektsgruppen. Det er urimelig, og det rammer de fattigste hardest, når Regjeringa i budsjettet for 2003 foreslår å fjerne småbarnstillegget. Foreldre som mottar kontantstøtte for sitt barn, får bortfall av småbarnstillegget fullt ut kompensert ved en tilsvarende økning av kontantstøtten. Det gjør derimot ikke småbarnsforeldre som bruker barnehageplass for sitt barn. Nei, de mister 675 kr pr. måned. Regjeringa lar småbarnsforeldre med barnehageplass finansiere redusert foreldrebetaling i barnehagen, selv om de ikke er sikret redusert barnehagepris fra 1. august. Hvordan kan Regjeringa forsvare en slik prioritering? Den lar noen småbarnsforeldre finansiere andre småbarnsforeldre og prioriterer de foreldrene som velger kontantstøtte. Dette gjør man på tross av at intensjonen med kontantstøtten ikke er oppnådd. Tall for første halvår i 2002 viser ingen store endringer i bruken av kontantstøtte sammenlignet med i de foregående år.

Kontantstøtten har ført til en negativ utvikling når det gjelder likestilling mellom småbarnsforeldre, småbarnsforeldres yrkesdeltakelse og benyttelse av barnehage. Kontantstøtten har videre ført til mer deltid for lavtlønte kvinner. Dette er en uønsket utvikling som sementerer kvinner som lavtlønte med en dårlig tilknytning til arbeidslivet og dårligere mulighet til å opptjene seg likeverdig pensjon med menn.

SV avviker kontantstøtten i sitt alternative budsjett, prisjusterer barnetrygden, gjeninnfører småbarnstillegget og mener at makspris i barnehage, lov hjemlet rett til barnehageplass, bedring av småbarnsforeldres økonomi og forsøk med sekstimersdagen gir både mor og far større valgfrihet og mer tid sammen med barn. Dette er mer målrettet økonomisk hjelp til småbarnsfamiliene enn skattelette, som treffer helt vilkårlig.

Til slutt det mest alvorlige for meg i forhold til dette budsjettforslaget: Vi har en negativ utvikling i barne- og ungdomsmiljøene våre, som i økende grad er preget av rusmiddelbruk, gjengvold, jentevold, mobbing og overgrep utøvd av barn. Budsjettforslaget til Regjeringa for 2003 tar ikke dette på alvor. Den forebyggende innsatsen overfor barn og unge blir nedprioritert, og det på tross av at Regjeringa hevder det motsatte. SV legger i sitt alternative budsjett inn 100 mill. kr til styrking av ulike prosjekter og forebyggende arbeid for barn og unge.

Brit I. H. Andreassen (H): Jeg er glad for at Regjeringen innenfor et stramt budsjett har funnet rom for sterk satsing på kollektivtransport. Det er gledelig, men det er også nødvendig at det satses på dette i de største byområdene, og det er særlig positivt at det er satt av midler til T-banen i Oslo. I tillegg videreføres satsingen til øvrige kollektivtiltak som ligger i Oslopakke 2.

Å satse på kollektivtransport er en forutsetning for å få miljøvennlige byer og for å redusere utslipp av klimagasser og luftforurensning. Oslo kommune følger opp Regjeringens satsing og prioriterer dette høyt. Det borgerlige byrådet bruker nå dobbelt så mye penger på kollektivtransport som Arbeiderpartiet og SV gjorde da de hadde makten i Oslo.

Det er avstandene i Norge som skaper utkant. Derfor er god kommunikasjon viktig. Vi bør lytte til industriledere i distriktene som påpeker at en firefelts vei mellom Oslo og Gøteborg betyr like mye for bedrifter i Måløy som i Oslo. For den eksportrettede fiskerinæringen, som stadig får økte kostnader med å få varene frem til markedene, er det like viktig å fjerne flaskehalsene i Gudbrandsdalen og Østfold som i Sogn og Fjordane.

Mye av trafikken fra hele landet går gjennom Oslo og påfører hovedstaden store miljøbelastninger som koster næringslivet og helsevesenet store summer. Et av de største problemene knyttet til biltrafikk er luftforurensning. Helseeffekter knyttet til dette utgjør milliardbeløp bare for Oslo. Fremkommelighet og hastighet er to viktige elementer i denne problemstillingen.

I tillegg til et godt vei- og kollektivbudsjett fra Regjeringen innebærer budsjettforliket med Fremskrittspartiet 150 mill. kr ekstra til vei og 30 mill. kr til kollektivtransport. Det er bra.

Jeg er tilfreds med at Regjeringen har satt av midler til å starte planlegging av Bjørvikatunnelen, slik at prosjektet kan gå som planlagt. Bjørvika er i dag landets mest belastede kryssområde, med nesten 150 000 biler i døgnet. Området er sterkt støybelastet, med høye konsentrasjoner av luftforurensning. Veisystemet er komplisert og vanskelig lesbart.

Skulle operaen bli ferdig før senketunnelen, vil den ikke ha full funksjonalitet – med en beliggenhet midt i et veikryss. Det blir i tillegg en utfordring for de operabesøkende å forsere nåværende trafikkmaskin.

Til slutt: Budsjettet som Stortinget i dag skal vedta, er et godt budsjett for transportsektoren og transportbrukerne.

Ranveig Frøiland (A): Partia har sjølvsagt ulike politiske prioriteringar. For Arbeidarpartiet vil det vera tryggileik for arbeidsplassar, tryggileik for dei som vert arbeidsledige, og tryggileik for viktige velferdstilbod som er viktig. Derfor har Arbeidarpartiet vore sterkt kritisk til framlegget til statsbudsjett og avtalen mellom regjeringspartia og Framstegspartiet. Avtalen rettar ikkje opp dei usosiale kutta som Regjeringa la fram. Arbeidarpartiet er òg skuffa over at Regjeringa og spesielt Kristeleg Folkeparti ikkje vil gje fleire kroner til skulane. Høgre argumenterer til og med med at skulane ikkje treng fleire pen-

gar. Det har eg ikkje høyrte at Kristeleg Folkeparti har sagt.

Alle må tola at partia seier frå om kva dei meiner. Eg vert difor veldig forundra når statsministeren seier at opposisjonen svartmålar, og lét seg intervjuja i Dagbladet om at han og kona har hatt ein tung haust. Skulle det hindra oss i å seia kva vi meiner, at det er småleg å kutta i stønaden til einslege forsyttarar? Nei, sjølv om statsministeren har hatt det tungt, har eg større omsut for dei som ikkje får kvardagen sin til å gå i hop fordi Regjerinnga t.d. kuttar i eigendelar på blå resept.

Høgre sin parlamentariske leiar sa at i forhandlingane i haust dreiv Arbeidarpartiet eit spel. Det var parlamentarisk leiar Nilsen som delte ut korta som vi hadde. Eg trudde faktisk at eg var med i seriøse forhandlingar. Om det var eit spel, så var det eit spel frå Høgre si side. Heldigvis har Kristeleg Folkeparti i dag sagt at dei såg det slik at Arbeidarpartiet gjorde ein seriøs jobb, så kva slags spel Høgre har drive, det må Høgre sjølv forklara.

Høgre sin leiar seier endåtil i kveld at ein i forhandlingar òg må tenkja på motparten, på motparten si smertegrense, og syna audmjukskap, og han viste til krava frå Arbeidarpartiet i forhandlingane. Eg var med i alle forhandlingane. Eg skulle gjerne likt å vita kva det var i kravet frå Arbeidarpartiet som var audmjukande for motparten, og spesielt for Høgre. Då nyttar det ikkje å visa til Arbeidarpartiet sitt alternative budsjett. Vi gjekk inn i forhandlingane med seriøs tru på at vi skulle klara å få til noko. Det fekk vi ikkje til. Difor er det framleis viktig å stå på at dei sosiale kutta må rettast opp, at vi må ha meir pengar til kommunane, og at skulane må få det betre om dei skal klara å ta omsyn til alle dei elevane som treng ei betre undervisning.

Ingrid I. Opedal (SV): Det har vore mykje snakk om kommuneøkonomi her i dag. Som vararepresentant opplever kanskje eg den kommunale armoda nærmare på kroppen enn mange av dykk som har fast tilhald her i huset. Om to og ei halv veke skal eg vere med og vedta eit nytt kommunebudsjett som er prega av offentleg fattigdom. Endå ein gong må me forklare kvifor me ikkje har råd til å gje innbyggjarane våre dei tilboda dei har krav på. Me må forklare at fleirtalet på Stortinget heller ikkje denne gongen meinte det dei sa i valkampen. Me må forklare kvifor fem skular må leggjast ned berre i vår kommune, og kvifor seksåringane må sendast ut på rasfarlege vegar i skulebuss. Me må forklare foreldra kvifor lærarane ikkje har høve til å «sjå» nett deira gut eller jente, eller gje han eller ho det tilbodet dei treng for å utvikle sine evner og ressursar. Me må forklare dei pårørande kvifor ventelistene til sjukeheimplass aukar, og kvifor dei må slite seg ut før kommunen greier å gje ei gammal mor eller ein gammal far eit tilbod. Me må forklare dei tilsette i kommunen kvifor det ikkje kan leigast inn vikar når nokon er sjuke, slik at arbeidet hopar seg opp, og kollegaer må gjere dobbel jobb. Skaper dette eit inkluderande arbeidsliv?

Me må forklare kvifor me ikkje har råd til å halde ved like kommunale bygg og vegar før krisa er der, husa for-

fell og vegane bryt saman. Og sist, men ikkje minst, må me forklare kvifor det er nesten uråd å finne pengar til dei viktige førebyggjande tiltaka innanfor kultur og oppvekst. Det er lita trøyst, som fleire har sagt i dag, at dette har bygt seg opp over tid. Realitetane er like håplause same kven som har skulda. Og til hovudargumentet mot å auke overføringane til kommunane: Det er forskjell på følgjene av å bruke friske midlar og å fordele eller omfordele når det gjeld oppheiting av økonomien.

Eg er glad for å representere eit parti som vil auke dei samla løyvingane til kommunane med 8,5 milliardar kr. Dersom det ikkje skjer eit under i kveld, ser det ikkje ut til at SV får fleirtal for dette i år heller. Eg trur likevel at stortingsfleirtalet gjer lurt i å merke seg det som no skjer rundt om i landet: dei ulike kommune- og distriktsopprøra, Høgre- og Kristeleg Folkeparti-politikarar i Ålesund som nektar å vedta eit budsjett i balanse fordi det rett og slett ikkje går an å kutte meir, foreldra i Tromsø som vil stille eiga liste ved neste val i protest mot kutta i skuletilbodet. Folk er ikkje dumme. Dei ser samanhengane eller mangelen på samanheng mellom ord og handling.

Afshan Rafiq (H): Representanten Jens Stoltenberg påstår at det går dårlig med industrien når Høyre sitter i regjering – på 1980-tallet og nå. Da er det verdt å minne representanten Stoltenberg om at det faktisk var Høyre som tok ansvar og sørget for å snu denne negative utviklingen etter at Arbeiderpartiets politikk på 1970-tallet hadde ført til rekordhøy prisstigning, økende ledighet og en industri i fritt fall. Det var faktisk regjeringen Willoch som greide å snu den negative utviklingen slik at industrien opplevde flere år med vekst midt på 1980-tallet. Da regjeringen måtte gå av, var industrien fortsatt på vei oppover. Så det finnes altså intet belegg for en slik påstand.

Arbeiderpartiet har i det siste brukt mye tid og krefter på å svartmale budsjettforliket mellom regjeringspartiene og Fremskrittspartiet. Men de vil ikke vise frem medaljens bakside når det gjelder sitt eget alternative budsjettforslag. Faktum er at Arbeiderpartiet med sitt alternative budsjettforslag ville ha skapt mer press i økonomien, noe som ville truet arbeidsplassene. Faktum er at Arbeiderpartiet i sitt alternative budsjettforslag har økt skattene med om lag 4,3 milliarder kr, noe som rammer privatpersoner ved at toppskatten økes kraftig, boligskatten øker og skattefradraget for gaver til frivillige organisasjoner reduseres markant. Dette harmonerer vel dårlig med Arbeiderpartiets påståtte sosiale profil.

Næringslivet får økt skattebyrden ved at dobbeltbeskatning på aksjer gjeninnføres, skatt på unoterte aksjer og aksjer på SMB-listen og grunnfondsbevis øker, delingsmodellen innstrammes, opsjoner i arbeidsforhold innstrammes og skattefradrag for sykebehandling og forsikring betalt av arbeidsgivere fjernes. Dette rammer privat eierskap i næringslivet hardt og bidrar til å redusere tilveksten av de nye arbeidsplassene. Man kan ikke akkurat si at Arbeiderpartiets alternative budsjett er en utstrakt hånd til et presset næringsliv. Jeg vil si det snarere

er et svingslag mot næringslivet, arbeidsplassene og folk flest.

I motsetning til Arbeiderpartiets alternative budsjettforslag er budsjettforliket mellom samarbeidspartiene og Fremskrittspartiet godt tilpasset situasjonen i norsk økonomi. Det legger grunnlag for et fortsatt sterkt og konkurransedyktig næringsliv, og ikke minst bidrar dette budsjettet til å sikre arbeidsplasser og dempe presset mot renten og kronekursen. Jeg er glad for at vi i dag får gjennom et budsjett som bidrar til å forandre Norge, og å sikre arbeidsplasser, og som gir mer velferd og valgfrihet til den enkelte.

Tor-Arne Strøm (A): Daglig kommer det alvorlige signaler fra norsk industri om at man sliter. Det er mange som har vært innom det her i dag. Bedrift etter bedrift legger ned eller sier opp ansatte. Arbeidsledigheten øker, og den kommer i alle typer bedrifter. Langtidsledigheten er igjen nær ved å feste grepet.

Hva skjedde så på 1980-tallet under Willoch-regjeringen? Akkurat det samme som holder på å skje i dag. Så kan man gjerne snakke både om 1970-tallet og mer til, men det er ikke tvil om at vi er inni akkurat samme spiralen som vi var inni på 1980-tallet. Arbeidsledigheten steg, og virkningen av Høyre-politikken så man også den gangen. Det samme gjentar seg. Man kan vel si at historien gjentar seg.

Hva er det så man gjør når arbeidsledigheten øker? Jo, man kutter i dagpengeordningen, slik at situasjonen for dem som blir arbeidsledige, blir forverret. Industrierarbeidsplasser forsvinner uten at noe nytt bygges opp. På 1990-tallet ble det tross alt skapt 50 000 nye arbeidsplasser. I dag har det forsvunnet ca. 2 000 hver eneste måned, og det må i seg selv være et tankekor. Jeg frykter dessverre at vår største utfordring med denne regjeringen ikke blir å få redusert dagens antall arbeidsledige, men å forhindre at vi fordobler antallet. Jeg får håpe jeg tar feil. Tiden vil vise det.

Med det statsbudsjettet som blir vedtatt i kveld, kommer etter min oppfatning hverdagen til gjennomsnittsnordmannen til å bli forverret. Vi er nå avhengige av at vi får til et nytt solidaritetsalternativ. Det var det som skjedde på 1990-tallet, og det var det som ble redningen, både for norsk industri og for næringslivet for øvrig. Det var LO og Arbeiderpartiet som tok et stort ansvar, slik at det ble gjennomført. Nå må man komme tilbake med et nytt solidaritetsalternativ, slik at norsk industri og norsk økonomi blir reddet. Ellers tror jeg at det vil gå ganske galt. Det fungerte på 1990-tallet, og en slik medisin tror jeg også må til nå. Man styrker heller ikke distrikts- og næringsutviklingen med stadige kutt.

Så til slutt: Det virker for meg, etter å ha hørt debatten i dag, som om Fremskrittspartiet ikke har vært med på dette budsjettforliket. Det oppfattes slik at man har vært med på forliket, men man vil ikke vedkjenne seg at man har vært med og gardert Bondevik II-regjeringen. Man kan ikke unndra seg disse forhold. Til slutt får vi se virkningene av Bondevik II-regjeringens politikk med full

støtte fra Fremskrittspartiet. Det bør det norske folk merke seg.

Steinar Bastesen (Kp): Jeg ble ikke ferdig med mitt hovedinnlegg. Derfor har jeg bedt om et tre minutters innlegg.

Vi utnytter ikke arbeidskraften vi har. Likevel snakker Regjeringen om press i økonomien og stramt arbeidsmarked. Skal varig høy arbeidsledighet skape internasjonal konkurransedyktighet? På hvilke felt skal vi konkurrere når norske rammevilkår har presset industrien ut av Norge og ved hjelp av SND plassert den i Polen eller i Baltikum, når retten til bruk av kystsonen er solgt ut av landet, og overtallige spanske fiskere – eller fiskere fra Baltikum eller Kina – har overtatt for norske fiskere? Det er ikke noen selvfølge at vi får lov til å arbeide på norske fiskebåter når vi er ferdige her på Stortinget. Vi kan bli sittende på kaikanten og dingle med beina, for vi får ikke arbeid.

MAI-avtalen er ikke død. Den er inngått i WTO og heter i dag investeringsavtale, der de som har mest penger og investerer i Norge eller i andre land, f.eks. i u-land, skal ha unntak fra de nasjonale reglene og ha sikkerhet for sine investeringer.

Når et integrert kraftmarked har priset ut den norske konkurransefordelen ved ren industrikraft og fornuftige strømpriser til folk flest, sitter vi igjen med høy arbeidsledighet, blir prisgitt andre lands verdiskaping og er mer oljeavhengige enn noen gang før.

Norge har Europas beste utgangspunkt for økonomisk vekst, forutsatt at vi selv eier og kontrollerer ressursene og har kunnskap nok til miljøriktig utnyttelse. Da må vi definere stramheten i budsjettet ut fra kostnadene ved å modernisere og utvikle et stort land med spredt bosetting, behovet for økt forskning og likeverdighet i tjenestetilbudet over hele landet. Da må vi ta den nasjonale selvrådretten tilbake og basere vårt forhold til Europa på bilaterale avtaler, ikke underordning gjennom en EØS-avtale som eter seg inn på områder der vi i utgangspunktet var suverene. Regjeringens ettergivenhet i disse sakene kan bli fatal for våre muligheter for verdiskaping når oljeinntektene faller. Ny vekst for Norge basert på egne krefter og egne ressurser er den visjon som preger Kystpartiet og det budsjettforslaget vi legger fram i kveld.

J ø r g e n K o s m o hadde her gjeninntatt presidentplassen.

Knut Storberget (A): Representantene fra Høyre – Flåtten og Hansen – sa i sine innlegg her i kveld at den regjering vi nå har, er den første etter krigen med en plan for målrettet innsats mot fattigdom. Jeg må si at etter en såpass lang debatt synes jeg det er viktig at ikke ordene går i hodet på oss. Jeg tror at både en Gerhardsen, en Hambro, en Lyng og en Leirfall ville vært uenig i en slik beskrivelse. Regjeringer etter krigen har nettopp vært opptatt av innsats mot fattigdom. Jeg tør ubeskjedent nok si at Arbeiderpartiet bør ha æren av en god del av det.

Fellesskolen var en del av en slik plan mot fattigdom og er det fortsatt. Husbanken var og er en del av en slik plan. Trygdeordningene våre var og er en del av en slik plan. Kampen mot og forebyggingen av kriminalitet er også en del av en slik plan. Og Arbeiderpartiet har vært der hele tiden.

Mer velferd gir mindre kriminalitet, og mer kriminalitet gir mindre velferd. Hvordan folk har det, sosiale levevilkår og muligheten for egenutvikling henger derfor sammen med mengden og typen kriminalitet i et samfunn. Derfor er finansdebatten også stedet for å påpeke hva som er konsekvensen av det som nå er i ferd med å skje i norsk politikk, og peke på noen linjer. Det er viktig å reagere overfor kriminalitet. Reaksjonen skal komme raskt og må være følbart. Flere typer lovbrudd fordrer strenge reaksjoner. Noen er i dag åpenbart for milde. Vi kan likevel ikke stirre oss blinde på straffereaksjonen alene. En effektiv kriminalpolitikk innebærer å ha flere tanker i hodet på en gang.

Det er mens fritidsklubber legges ned på grunn av dårlig kommuneøkonomi, eksempelvis på Furuset i Oslo, at innsatsen for rusproblematikken i norske fengsler svekkes og tiltakene i kriminalomsorgen bare blir dårligere og dårligere for det sterkt økende antallet innsatte, og køen til fengslene våre øker. Dette er i sum en dyr og lite hensiktsmessig politikk som ikke bidrar til redusert kriminalitet. Vi vet at de samfunn som ensidig har tenkt mer politi, strengere straffer og flere fengsler, faktisk også er de land som i dag sliter med høyest kriminalitetsfrekvens. Det er de samme land som har satset på avregulering, skattelettelser og utstrakt privatisering, som sliter med økende sosial slitasje. Litt folkelig sagt: Markedet tar seg sjelden råd til en fritidsklubb. Det trengs et oppgjør med denne tenkingen. Det er den dårlige kommuneøkonomien, med kutt i skolefritidsordningen, kutt i kulturbudsjett og nedprioritering av den offentlige skolen som er alvorlige anslag i kampen mot den økte kriminaliteten.

Det hjelper derfor lite med strengere straffer og mer politi når fangene kun har med seg rusproblemen ut av fengselsporten og verken har bolig, skole eller arbeid. Det er derfor trist at regjeringspartiene ikke følger opp Arbeiderpartiets og Sosialistisk Venstrepartis forslag om betydelig økt satsing på bl.a. kriminalomsorgen, når de har såpass tro på å putte kriminelle i fengslene.

Ola T. Heggem (Sp): Jeg har med stor interesse i snart et halvt døgn fulgt min første finansdebatt fra min plass her i salen. Jeg har hørt mange kloke kvinner og menn framføre velvalgte ord i de beste hensikter. Jeg har også stor tiltro til at alle vil det aller beste for Norge som nasjon og for dem som bor her. Men så er det en gang slik at det er rimelig stor uenighet om hva som virkelig er best for landet og for innbyggerne.

Med min bakgrunn registrerer jeg spesielt at stortingsflertallet sitter stille og ser på at tilbudet i skolen svekkes i de fleste kommuner, at tilbudet til dem som har behov for omsorg, svekkes, at kulturtilbudet bygges ned og at utviklingsarbeidet i de enkelte lokalsamfunn stopper opp.

Jeg kunne selvfølgelig ramset opp en lang rekke flere viktige områder hvor tilbudet blir dårligere for folk flest. I tillegg økes gebyrer, brukerbetaling og husleie rundt omkring i kommunene – alt dette for å tilpasse seg nye rammebetingelser, og alt dette stikk i strid med råd fra lokalpolitikere fra alle parti.

Dette har bygd seg opp over flere år, sa statsministeren fra denne talerstol tidligere i kveld. Ja, det har nok det. Men gapet har aldri, definitivt aldri, iallfall ikke i mine 15 år som lokalpolitiker, vært større mellom det antall kroner som må til for å opprettholde velferden til folk flest rundt i landet, og det antall kroner kommunene får tilført gjennom skatt og ramme. Det faktum burde bekymre statsministeren. Kommunalministeren og arbeids- og administrasjonsministeren ville nok ha svart på en litt annen måte enn statsministeren. Budskapet fra Høyre-statsrådene er effektivisering, og en representant fra et av disse departementene forklarte oss på et møte i Molde tidligere i høst hva dette egentlig betyr. Jo, i sentrale strøk og i bysamfunn skal dette leses som konkurranseutsetting og privatisering, mens det i de mindre urbane strøk av landet skal leses som kommunesammenslåing.

Til slutt: Det er også med stor forundring jeg registrerer reduksjonen i de distriktpolitiske virkemidlene. Regjeringen har selv utnevnt fylkeskommunene til regionale utviklingsaktører, og ikke minst representantene fra de to minste regjeringspartiene har mer enn antydning påfyll av de kommunale næringsfondene gjennom dette budsjettet, om enn på en litt ny måte. Derfor er det verdt å merke seg at Regjeringen i sitt forlik med Fremskrittspartiet har redusert de distriktpolitiske virkemidlene med over 100 mill. kr.

Disse to forholdene, kommuneøkonomi og distriktpolitiske virkemidler, er eksempler på og gir uttrykk for prioriteringer som viser det jeg innledet med: Det er ulik oppfatning av hva som faktisk er best for landet, og hva som er best for oss som bor her. Andre eksempler som selvfølgelig også kunne ha vært brukt, er fordelingspolitikk og behovet for en målrettet industripolitikk.

Signe Øye (A): Kommuneøkonomien er elendig i mange kommuner, og enda verre blir det til neste år. Det kuttes i skolen, i eldreomsorgen, i skolefritidsordningen, i fritidsklubbene og i kulturtilbudet. Foreldre, unge og eldre reiser seg i protest over hele landet. Statsministeren kaller dette svartmaling.

Det var spesielt da representanter fra Kristelig Folkeparti på Stortinget – fra Østfold og andre fylker – drev aktiv lobbyvirksomhet for at Arbeiderpartiet skulle godta et Høyre-budsjett, et Høyre-budsjett med 3 milliarder kr til kommunene. Det kunne selvsagt ikke Arbeiderpartiet akseptere.

Askim kommune er en kommune i økonomisk krise. Kommunen må spare mange titalls millioner til neste år. Dette rammer de eldre spesielt. De flyttes rundt. Noen har allerede flyttet to ganger i år, og nå skal de flyttes igjen. De eldre raser og sier at dette rett og slett er råttent. De føler seg umyndiggjort. De ansatte har fått munnkurv. Pårørende sier at de eldre har ingen livskvalitet lenger.

Tenk om Høyre-ordføreren kunne fått noen flere kroner, så hadde han ikke måttet gjøre dette mot de eldre. For han har jo planer om å velges igjen til neste år. Det er ikke det som bekymrer Arbeiderpartiet og meg; det er den dårlige behandlingen de eldre får, som er bekymringsfullt.

Fremskrittspartiledelsen hisset seg fryktelig opp da Bondevik og hans regjering la fram statsbudsjettet og foreslo å fjerne bl.a. gravferdshjelpen. Slikt usosialt tøv skulle Carl I. Hagen ha seg frabedt! Og aldri i verden skulle Fremskrittspartiet på vegne av det norske folk godta egenandeler på blåresept for pensjonister og uføre. Tenk å utsette eldre og fattige for slikt! Dette var jo et forslag som Fremskrittspartiet hadde kjempet for i mange år. Nei, dette skulle de aldri akseptere!

Men, som kjent, den slags innsigelser forsvinner lett i Fremskrittspartiet under påvirkning av lavere alkoholavgifter, lavere avgifter for campingvogn og mopeder. I dag er dette forslaget helt greit.

Til slutt: Jeg har hørt på debatten i dag, der veldig mange talere fra regjeringspartiene har skrytt av at dette er et budsjett for de fattige. Statsminister Kjell Magne Bondevik sa i frontaledebatten:

«Jeg er stolt av å lede en regjering som kjemper for dem som lider mest, for de fattige og for de forfulgte.»

Ja, da er det underlig at budsjettet som vedtas her i kveld, rammer de aller, aller svakeste flyktningene i verden, nemlig kvoteflyktningene. Fra neste år blir kvoten halvert. Det er skammelig for et så rikt land som Norge, og det er skammelig at vi tar disse 30 millionene for at vi skal finne penger til skattelettelser for dem som har mest fra før.

Jan Sahl (KrF): Flere har i debatten påpekt de sterke ordene som opposisjonspartiene brukte i forbindelse med framleggingen av budsjettet. Jeg skal ikke gjenta noen av dem i dag, men jeg konstaterer med glede at ordbruken er blitt langt mer dempet nå.

Men ordbruken den gang satte sine spor i den offentlige debatt, og opposisjonen lyktes i å skape en generell negativisme og sur stemning i folket. Kritikken fra opposisjonen rettet seg særlig mot Kristelig Folkeparti, og det er jo i seg selv et paradoks når de samme opposisjonspartiene på sine knær ber Kristelig Folkeparti om støtte. Det heter at den man elsker, tukter man, men jeg er ikke så sikker på at det er en elsk som ligger bak de siste ukers skyllebøtter. Etter erfaring fra de siste dager i samferdselskomiteen er nok dette langt mer et uttrykk for frustrasjon over tapt innflytelse for eget parti.

Nå har mediedebatten for heldigvis tatt en ny vending i det siste, og flere stiller spørsmålet: Hvorfor har vi det ikke bedre når vi har det så godt? Kanskje er det slik at vi har mer enn nok å leve av i Norge, men vi mangler noe å leve for! Garborg har uttrykt seg på følgende måte:

«Skalet av alle ting kan ein få for pengar. Men ikkje kjernen ...»

Vi er derfor i Kristelig Folkeparti stolte av at Regjeringen har prioritert de nære ting: familie, oppvekst og nærmiljø. Det er de nære relasjoner i en tidlig livsfase

som danner grunnlaget for et meningsfylt ungdoms- og voksenliv. Det skal sterk rygg til å bære gode tider, heter det, og ryggøvelsene må læres i tidlig oppvekst.

Kristelig Folkeparti vil derfor verne om familien. Vi tror at foreldrene har de beste forutsetninger for å oppdra sine barn. Derfor er kontantstøtte til småbarnsfamiliene økt i budsjettet, og foreldrene får økt frihet til å velge det de selv mener er barnas beste.

Det er også lagt inn økt støtte til frivillige barne- og ungdomsorganisasjoner, og det skattefrie beløpet for frivillige gaver er økt til 6 000 kr. I tillegg er det en rekordstor satsing på flere og billigere barnehageplasser.

Det frivillige barne- og ungdomsarbeidet har en tredobbel funksjon i nærmiljøet. Det gir meningsfylt innhold til livet til voksenlederne, gode fritidsaktiviteter for barn og unge og – ikke minst viktig – støtte til foreldrene i oppdragergjerningen.

Kristelig Folkeparti er opptatt av å gi støtte til foreldre i utsatte posisjoner. Derfor går Regjeringen inn for å øke støtten til familievernet og styrke ekteskapet og det varige, forpliktende samliv. Kristelig Folkeparti vil bygge et varmere samfunn med kristne verdier. Derfor har Regjeringen tatt konsekvensen av dette. Den ønsker å sikre trosopplæringen gjennom Kirken og legger allerede i år inn 5 mill. kr til tiltaket. På sikt vil en bruke 250 mill. kr på slikt verdifullt kultur- og trosopplæringsarbeid. Dette er god Kristelig Folkeparti-politikk!

Sigvald Oppebøen Hansen (A): Ein skal ikkje vere stor spåmann for å sjå at situasjonen på arbeidsmarknaden neste år blir vanskeleg. Allereie i inneverande år har me sett at arbeidsløysa har auka kraftig. Prognosar frå Aetat spår i 2003 heile 87 000 ledige i snitt. Med andre ord nærmar ein seg raskt 100 000 ledige.

Når det gjeld langtidsledige, var talet 22 200 ved utgangen av oktober i år. Dette er 43 pst. fleire enn for eit år sidan. Årsaka er mindre etterspurnad etter arbeidskraft og reduserte høve til å delta i ordinære arbeidsmarknadstiltak. På denne bakgrunnen meiner Arbeidarpartiet at det er rett å ha eit stramt budsjett for lågare rente og ein svakare kronekurs. I tillegg er det viktig å satse offensivt på arbeids- og næringspolitikk, slik Arbeidarpartiet gjer i sitt alternative budsjett, ved å satse 2,3 milliardar kr for å sikre og skape arbeidsplassar. Arbeidarpartiet gjer framlegg om 1 700 nye tiltaksplassar og ei styrking av Aetat, slik at dei ledige kan bli raskare formidla og ventetida redusert.

Eksportretta industri og andre konkurranseutsette verksemdar er i ein alvorleg krise. Berre det siste halve året har 2 000 industriarbeidsplassar gått tapt kvar einaste månad. Dette merkar ein godt i mange delar av landet, og ikkje minst i min eigen region, Grenland, der store industrigigantar reduserer sin aktivitet. Regjeringa sit her passivt og ser på, sjølv om dette fører til aukande arbeidsløysa og samtidig svekkjer vårt grunnlag for verdiskaping og velferd.

I tillegg svekkjer regjeringspartia og Framstegspartiet dagpengeordninga kraftig, og dette er både usosialt og usolidarisk. Ei innstramming på dette området vil tyne

dei som er arbeidsledige, og velte rekninga over på sosialbudsjettet til kommunane, utan at dei arbeidsledige dermed kjem raskare ut i jobb. Og med den økonomiske ramma til kommunesektoren som fleirtalet legg opp til, vil det ikkje vere slik at kommunane tek på seg denne utgifta med glede. Det er nemleg ikkje slik at berre ein pressar og tyner dei ledige hardt nok, vil dei finne seg ny jobb. Det er feilslått. Tvert om viser det seg at dårlege ytingar fører med seg at dei ledige blir dårlegare arbeids-søkjarar. Resultatet av denne innstramma kan fort bli at eldre arbeidsledige blir tvunga til å søkje uføretrygd eller førtidspensjon.

Eg har stor forståing for at Kristeleg Folkeparti sine lokalpolitikarar rundt om i landet ser mørkt på framtida. Enkelte smular til Kristeleg Folkeparti her og der veg ikkje opp for det partiet må tole av høgrepolitikk. Eg kan forstå dei Kristeleg Folkeparti-ordførarane som no sår tvil om fattigdomsprofilen til Regjeringa.

Magnar Lund Bergo (SV): Det er sørgelig å se hvor dårlig kulturfeltet har kommet ut på neste års statsbudsjett. Men det skal de ha, Regjeringen skriver det klart og tydelig:

«Budsjettet reflekterer ikke regjeringens ambisjonsnivå på kultur- og kirkeområdet.»

Og konsekvensen av dette beskriver den også:

«Som følge av dette innebærer den moderate nominelle økningen i budsjetttrammen i praksis et lavere aktivitetsnivå ved de fleste kulturinstitusjonene.»

Den sier også like klart at Kultur- og kirkedepartementet ikke har

«funnet det mulig å følge opp Stortingets forutsetning om at de nye spillemidlene til frifond og lokale og regionale kulturbygg ikke skal gå på bekostning av tilsvarende bevilgninger på statsbudsjettet».

Dette er prioriteringer som ikke har hatt flertall i Stortinget, og vi hadde regnet med at ved en avtale med et av de partiene som stod bak avtalen om endring i tippeskakelen, ville disse pengene komme tilbake på sin riktige plass i budsjettet. Litt forundret ser vi at avtalen med Fremskrittspartiet ikke inneholder noen slike grep.

«Flere kultur-seiere for FrP», er en av headingene på Fremskrittspartiets hjemmeside i dag. De henviser til noen poster de har fått gjennomslag for, bl.a. 3 mill. kr i økte bevilgninger til Frifond. Ifølge avtalen Fremskrittspartiet gjorde med Arbeiderpartiet og SV, skulle det vært tilført 12,2 mill. kr. De får på plass mindre enn en fjerdedel av det de var med på for noen måneder siden bare på denne posten.

En annen del av avtalen er posten «Lokale og regionale kulturbygg». Her mangler det i overkant av 40 mill. kr – ifølge departementet penger nok til å sette i gang etablering av 8 regionale og 124 lokale kulturbygg. «Seier» kaller Fremskrittspartiet det når de får igjen vekslepenger i forlik med Regjeringen.

Fremskrittspartiet viser med det forliket som nå ligger på bordet, at avtaler med dem må behandles som ferskvare. Neste gang jeg skal forhandle med Fremskrittspartiet, skal jeg være nøyer med å se på datomerkingen. Avta-

len med Fremskrittspartiet i forbindelse med endring av tippeskakelen har tydeligvis hatt merking: begrenset holdbarhet, best før 1. desember 2002.

Inge Ryan (SV): Som gammel lokalpolitiker er det en ting som gjør meg ilt, eller vondt, for å snakke riksmål. Det er den måten vi nå behandler kommunesektoren på. Kommunesektoren er den viktigste produsenten av velferdstjenester i Norge. Her har vi eldreomsorgen, her har vi kulturtilbudene, her har vi skolen, her har vi barnehagene. Og det er på denne sektoren vi som storting nå faktisk strammer til slik at de får problemer med å utføre den jobben som vi alle syns er så viktig. Vi leser om at gamle folk blir badet bare en gang i uken, at de ikke får kake til kaffen, osv. Jeg syns ikke det er det norske samfunn verdig at vi skal holde på sånn.

Hadde det derimot vært nød i landet, eller om vi hadde hatt et eller annet problem av betydelig karakter slik at vi måtte stramme inn over alt, ja, da hadde jeg hatt forståelse for at også kommunesektoren måtte tatt sin del. Men det er ikke det som er situasjonen.

Nå når jula nærmer seg, er det mange av oss som lurer på hva vi skal finne på å kjøpe av julegaver i år. Hva skal vi kjøpe til ungene? Hva skal vi kjøpe til slektningene – for de har da alt fra før? Men likevel bevilger vi oss stadig mer i privat rikdom. Mer og mer skal brukes til privat forbruk når vi har mer enn nok materielle ting fra før – mens svømmebassengene skal stå tomme og gamle folk må stå over badet. En rekke andre ting tar vi oss heller ikke råd til i offentlig sektor, eller i kommunesektoren, for å være mer presis.

Jeg tror at vi gjør en feil – ikke i løpet av et år, men hvis vi fortsetter å strupe kommunene så kraftig som vi har gjort de siste årene, og dermed bygger ned den viktigste velferdsprodusenten. Da tror jeg Norge gjør en feil. Vi kan ikke fortsette sånn. Jeg tror vi i årene som kommer, har et kollektivt ansvar for å jobbe for at kommunesektoren igjen får rammer og vilkår slik at den virkelig kan yte tjenester til befolkningen – tjenester som alle sammen, uansett bakgrunn, uansett inntekt, drar nytte av. Det må vi ta innover oss. Vi kan ikke fortsette å bevilge oss svære økninger i privat rikdom mens offentlig sektor, eller kommunesektoren, må blø som den gjør i dag.

Per Sandberg (FrP): Maken til jamring og svartmaling! Det er det som gjennomgående har preget debatten i hele dag. Er det så mørkt og svart, er det kanskje på tide at noen slår på lyset.

Jeg har merket meg at alle representantene fra SV og Arbeiderpartiet har brukt mesteparten av sin tid på å svartmale situasjonen i Norge. Å spre slik pessimisme rundt omkring i landet vil i hvert fall ikke gjøre det lettere å få til en utvikling. Det er min påstand. Representanten Schjøtt-Pedersen fra Arbeiderpartiet brukte 50 pst. av sitt innlegg på Fremskrittspartiet. Kristin Halvorsen brukte to tredjedeler av sitt innlegg på Fremskrittspartiet. I tillegg presterte Schjøtt-Pedersen i en replikk til Kristin Halvorsen å be henne om å vurdere budsjettforliket. Er det ikke på tide at disse partiene snakker om sin egen po-

litikk? Så får vi se hva som skjer neste år i forhold til denne svartmalingen som har kommet fram i dag.

Jeg skal ikke snakke så mye om kommuneøkonomien nå, for den debatten skal vi ta i fagkomiteen senere. Det er interessant å merke seg at forskjellene mellom kommunene øker, men det er fordi overføringene og inntekts-systemet til kommunene er lagt opp slik av de partiene som har vært mest kritiske i dag. Det er utrolig mange kommuner som har gitt tilbakemelding om at det går bra. Det er 100 kommuner som har gått med underskudd i 2001, resterende kommuner har gått i balanse eller overskudd. Så det generelle bildet på Kommune-Norge er ikke så dramatisk som det her sies. I forhold til Fremskrittspartiets budsjett vil kommunene ha 203 milliarder kr i inntekter. Fremskrittspartiet kutter 3 milliarder kr, 1,48 pst., og det er altså døden for kommunene. Men det sies ingenting om hva Fremskrittspartiet gjør på den andre siden i forhold til kommunene. Vi overfører faktisk noen milliarder kroner også, samtidig som vi ser at det finnes et effektiviseringspotensial. Det er ikke Fremskrittspartiet som sier det, men enkelte utredninger – bl.a. også fra Jens Stoltenbergs tid – viser at det finnes effektiviseringspotensial. Og bare for å ta et eksempel på det: Hellerud bydel i Oslo, med 16 000 innbyggere, har faktisk funnet 10 millioner kr mer, som de tilbakefører til omsorg, skole, osv. Det er fordi de har effektivisert og funnet muligheter til å gjøre det. Kommuner kan selvfølgelig også finne slike muligheter.

Så til slutt noen ord om arbeidsledighet. Ja, det er foretatt endringer her. Men se f.eks. til Sverige og Danmark, som har gjort disse grepene og fått folk ut i arbeid. I Sverige kan man ikke gå mer enn 14 måneder på arbeidsledighetstrygd før man blir tvunget over på et annet system. Jeg er litt forundret når representanten Oppebøen Hansen og andre fra Arbeiderpartiet sier at vi må ha raskere formidling – raskere formidling til hva? Vi må først ha på plass noen arbeidsplasser som vi kan formidle disse arbeidsledige til. Når Arbeiderpartiet kvitter seg med arbeidsplasser og så skal formidle folk til de samme arbeidsplassene som de har lagt ned, blir jeg som et stort spørsmålstegn.

Karin Andersen (SV): Statsministeren la i innlegget sitt i dag vekt på at Regjeringen hadde lagt fram en fattigdomsplan, og at det var viktig. Som om det skulle bety noe i seg sjøl, når innholdet i fattigdomsplanen kun er smuller i forhold til den enorme omfordelingen som skjer ellers i samfunnet mellom fattig og rik, til fordel for de rike.

For et år siden var vi alle sammen enige om at det var en skam at det var fattigdom i et rikt land, og særlig at det var barn som levde under slike forhold – og at de fortsetter å leve slik i mange år. Nå har Regjeringen brukt et helt år på å forsøke å definere seg bort fra hvem det er som er fattige. Og når Regjeringen nå har funnet noen som den synes er fattige, gjør den dem enda fattigere. Høyre har vunnet fram med hele sin ideologi i fordelingsdebatten. De fattige vil bare arbeide hvis de blir fattige nok, mens de rike vil bare arbeide hvis de blir rikere.

Det er en forståelse i Regjeringen som går ut på at det er viktig at de fattige får lite nok, for da tar de seg sammen og begynner å jobbe. Det er en forståelse som går ut på at fattige og rike må behandles totalt forskjellig. Det er helt annerledes enn det som var utgangspunktet i utjamningsmeldingen, som Bondevik I-regjeringen la fram for Stortinget.

Jeg vil særlig ta for meg hvordan dette er for barn. Barn i fattige familier rammes dobbelt, for de er helt avhengige av at kommuneøkonomien er god. De taper når SFO blir lagt ned eller blir for dyr, for da kan de ikke få lov til å være med på den arenaen som andre barn er med på. De taper når skolen ikke blir god nok til å bryte den sosiale arven – som gjør at skolen har råd til å dra på teater, har råd til å besøke gamlehjemmet, har råd til å besøke bedrifter, har råd til å tilby tilpasset opplæring, og at man ikke må være aldeles umulig for å få spesialundervisning og et tilbud som er godt nok.

Det som nesten er det verste – og det synes jeg statsministeren skal merke seg – er det som skjer i boligpolitikken. For denne Regjeringen skal være familiens regjering, og verne om familien. Men hva er det som er utgangspunktet da? Jo, det er at man har et sted å bo. Det finnes fremdeles barnefamilier i Norge som ikke har et sted å bo. Er det noen som greier å sette seg inn i hvordan det føles for et lite barn når det skjønner at foreldrene ikke aner hvor man skal bo om en måned? Du vet at mor og far ikke har penger. Du vet også, for det har du sett mange ganger når foreldrene dine har vært på sosialkontoret og spurt om å få hjelp, at det ikke er noen hjelp å få. Jeg kunne tenke meg å spørre statsministeren: Hvor lenge synes han det er rimelig at noen barn skal leve i så stor utrygghet, når vi er så rike?

Presidenten: Representanten Per Sandberg har bedt om ordet for å framsette et forslag.

Per Sandberg (FrP): Det ble knapt med tid i sted, men på vegne av Høyre, Fremskrittspartiet, Kristelig Folkeparti og Venstre fremmer jeg forslag nr. 31, som er omdelt i salen.

Presidenten: Det var vel ikke tiden som var knapp, det var representanten som hadde for mye han skulle ha sagt!

Magnhild Meltveit Kleppa (Sp): Noreg er eitt av verdas beste land å bu i. Slik er det for dei aller fleste av oss. Dess lettare skulle det vera å føreta opprettingar slik at alle innbyggjarane i dette landet kunne kjenna seg igjen i ei slik skildring.

Då Senterpartiet brukte sterke ord om Regjeringa sitt budsjettforslag, var det fordi nokre merkelege og uakseptable prioriteringar tydeleg slo imot oss. Senterpartiet prioriterer for 2003 m.a.:

- tiltak for konkurranseutsett næringsliv og dessutan ei kopling av ledige hender med ugjort arbeid i samferdselssektoren
- ein styrkt kommuneøkonomi for å sikra fellesskapen og gje lokalsamfunna moglegheit til ei meir verdig

(Meltveit Kleppa)

omsorg og ein god offentleg skule, og ei meir rettferdig fordeling

- vi kjenner oss forplikta når det gjeld utjamningsmeldinga som Kristeleg Folkeparti, Venstre og Senterpartiet saman la fram, og vi vil arbeida for betre offentlege tenester, eit meir finmaska sosialt tryggleiksnett, ein meir sosial bustadpolitikk, ei mjukare arbeidslinje og eit meir rettferdig skattesystem

Statsministeren omtala med undring, ja nærast med ein snev av forakt, reaksjonane på statsbudsjettet. Det må vera legitimt å reagera på Regjeringa si framheving av næringsnøytralitet i staden for sikring av dagens utsette arbeidsplassar. Statsministeren kan ikkje undrast over at vi reagerer på manglande midlar til kommunesektoren.

Kristeleg Folkeparti hadde statsministeren då konsultasjonsordninga med KS vart etablert. Målet var ei felles forståing av talgrunnlaget for kommunane. Då mangla det ikkje på felles forståing. Likevel vil ikkje Regjeringa følgja opp med nødvendige midlar.

Ingen kan skulda Høgre for manglande oppfølging. Det er Høgre-politikk å redusera overføringane til kommunane. Men av Kristeleg Folkeparti hadde både Senterpartiet og mange av Kristeleg Folkeparti sine egne venta betre.

Sterkast var reaksjonane i Senterpartiet likevel på manglande utjamningsprofil i budsjettet, ein profil som dessverre heller ikkje har vorte retta opp i budsjettavtalen med Framstegspartiet. Kutt i frå før knappe midlar til distrikta og stygge og usosiale kutt overfor sjuke og arbeidsledige vart ståande. Honnør til Kristeleg Folkeparti for at dei stod fast når det gjeld bistandsbudsjettet. Dess større var overraskinga over ein fattigdomspakke der inndekkinga skal takast av dei fattige sjølve, og skattelette til oss som har over 320 000 kr i inntekt, skal omtalast som skattelette for folk med vanlege inntekter.

Ola D. Gløtvold (Sp): Jeg vil gjerne berøre noen av de sosial- og helsepolitiske spørsmålene i forbindelse med statsbudsjettet. Det er det viktigste når det gjelder velferdsområdet vårt. Regjeringens budsjett gav ingen særlig gode signaler i så henseende. Det var basert på egenandelsøkning, på en reversering av blåreseptordningen som trådte i kraft tre dager før statsbudsjettet ble lagt fram nå i oktober, og i det hele tatt en samling av ting som gikk den gale veien.

I fjor høst, før denne regjeringen tiltrådte, gjorde regjeringen Stoltenberg en avtale med NHO og LO vedrørende sjukefraværet, og denne avtalen hadde som intensjon å senke sjukefraværet og skape et mer inkluderende arbeidsliv. Vi vet at vi fortsatt har veldig mange i helsekø. Vel 250 000 står i denne køen. Hver nordmann er borte fra jobb gjennomsnittlig en måned i året på grunn av sykdom. Dette utgjør over 220 000 årsverk. Det er en veldig stor kostnadsfaktor for landet og for statsbudsjettet. Over 7 000 årsverk gikk tapt i fjor på grunn av venting i sjukehuskø. Sjukepengene i denne sammenhengen utgjør ca. 2 milliarder kr, og produksjonstapet i bedriftene og for produksjonslivet vårt er beregnet å komme opp i omtrent det samme beløpet. Dette betyr at vi har en

jobb å gjøre her. Et mer inkluderende arbeidsliv er også en sak for det offentlige. Men ikke minst er det en sak for staten, ved Regjeringen og Stortinget, å få til et helsevesen som kan behandle folk for deres sykdommer og rehabiliterer dem, slik at de kommer i jobb igjen. Det ser vi lite spor av vilje til i dette statsbudsjettet.

Vi mener at helseforetakene og spesialisthelsetjenesten vår må ha mer ressurser, og også rehabiliteringssektoren. Ikke minst våre opptreningsinstitusjoner må få en bedre økonomi for å kunne sette folk inn i arbeid igjen.

Denne regjeringen snakker om frivillighet. Frivillighets-sentralene er et spennende prosjekt, som viser seg å bære gode frukter i et samarbeid mellom stat, kommune og de private. Dette er det heller ingen vilje til å satse på for å få det til å gå videre og for å få flere frivillighetssentraler inn.

Bondevik har sagt at det er blitt fremmet ydmykende krav i budsjettforhandlingene. Et slikt krav må vel i tilfelle være dette med alkoholavgiftskuttet. Imidlertid synes det som om det er gode bortforklaringer på dette. Blant annet gjorde Kristelig Folkepartis parlamentariske leder Jon Lilletun i en replikkrunde her i kveld dette avgiftskuttet på alkohol i budsjettforliket med Fremskrittspartiet til et promillespørsmål om flytting av penger på statsbudsjettet. Det gjelder noe helt annet det som er konsekvensen av et slikt forslag som Kristelig Folkeparti nå er med på i dette statsbudsjettet.

Inge Lønning (H): Skolen er en viktig sak, og jeg har stor forståelse for både opposisjonspartiene og regjeringspartiene opptatthet av og omsorg for den norske skolen.

Det er en ting ved de tre opposisjonspartiene, som omtaler seg selv som begynnelsen til en fremtidig flertallsregjering, som forbauser meg i den sammenheng.

Senterpartiet vil i sitt alternative budsjettforslag kutte 100 mill. kr i bevilgningene til private skoler. Arbeiderpartiet vil kutte 400, og SV flesker like godt til med 1 milliard. De klarer sikkert å bli enige om hvor mye de skal samle seg om å kutte hvis den tid skulle komme. Men ingen av dem sier et kløyva ord om hva de akter å gjøre med lov om private skoler, som gjør det til en rettighet for disse skolene å motta tilskudd etter fastsatte satser. Det er forbausende lettsindig.

Det andre som forbauser meg, er at man fremstiller det som om ressursproblemer i den offentlige skole skulle kunne løses på den måten. Det blir jo verken flere eller færre elever i den norske grunnskolen totalt ved at man eventuelt kjeppjager elever som i dag går på private skoler, tilbake til den offentlige skolen. Tvert imot, hver av de elevene vil koste ca. 30 pst. mer pr. år enn det samfunnet i dag betaler i tilskudd til disse elevene når de går ved private skoler. Det vil i virkeligheten altså øke ressursknappheten i den offentlige skolen.

Det som imidlertid er aller mest forbausende fra et politisk synspunkt, er at de samme tre partiene betrakter dette som en invitasjon til Kristelig Folkeparti til å slutte seg til en fremtidig regjeringskonstellasjon. Det er en mildt sagt selsom invitasjon. For om det er noe parti som har vært opptatt av – sammen med Høyre – å forfekte foreldrenes grunnleggende demokratiske rett til å velge

et skolealternativ dersom de har grunner for det, ja så er det Kristelig Folkeparti.

De tre partiene som akter å rasere privatskoletilbudet i dette landet – for det er jo i virkeligheten det man går inn for – ønsker enten at Norge skal si opp de internasjonale konvensjonene vi er bundet av når det gjelder å respektere foreldreretten, eller så vil de innføre et virkelig fullstendig økonomisk klasseskille i norsk skole. For hvis man tar bort tilskuddet til private skoler, er man garantert ett resultat, nemlig at det bare er de foreldrene som har usedvanlig god råd, som vil kunne gjøre bruk av valgfriheten.

Siv Jensen (FrP): Under debatten er det omdelt to forslag i salen, nr. 31 og nr. 32.

Jeg vil bare gjøre oppmerksom på at disse forslagene kommer til erstatning for de tilsvarende forslag i innstillingen. Det skyldes at man i løpet av dagen er kommet til enighet både i kommunalkomiteen og i energi- og miljøkomiteen, noe som får konsekvenser for de vedtak som skal fattes i salen i dag. Derfor er forslagene nå omdelt og vil komme til erstatning for dem som allerede står i innstillingen.

Presidenten: Flere har ikke bedt om ordet.
(Votering, se nedenfor)

Etter at det var ringt til votering i 5 minutter, uttalte

presidenten: Stortinget går da til votering i sakene nr. 1–5 på dagens kart.

Votering i sak nr. 1

Presidenten: Presidenten foreslår at finansministerens redegjørelse om stats- og nasjonalbudsjettet for 2003 i Stortingets møte 3. oktober 2002 vedlegges protokollen.

– Det anses vedtatt.

Votering i sak nr. 2

Presidenten: Sak nr. 2 gjelder Budsjett-innst. S. I Tillegg nr. 1.

Til denne saken er det satt fram i alt 18 forslag. Det er:

- forslag nr. 1, fra Siv Jensen på vegne av Fremskrittspartiet, Senterpartiet og Kystpartiet
- forslag nr. 2, fra Hill-Marta Solberg på vegne av Arbeiderpartiet
- forslag nr. 3, fra Øystein Djupedal på vegne av Sosialistisk Venstreparti, Senterpartiet og Kystpartiet
- forslagene nr. 4–11, fra Siv Jensen på vegne av Fremskrittspartiet
- forslagene nr. 12–14, fra Øystein Djupedal på vegne av Sosialistisk Venstreparti
- forslag nr. 15, fra Morten Lund på vegne av Senterpartiet og Kystpartiet
- forslagene nr. 16 og 17, fra Morten Lund på vegne av Senterpartiet
- forslag nr. 18, fra Steinar Bastesen på vegne av Kystpartiet

I de voteringene som nå følger, vil presidenten starte med forslagene fra den minste fraksjonen og gå videre etter økende størrelse.

Det voteses først over forslag nr. 18, fra Kystpartiet. Forslaget lyder:

«Rammevedtak

For Stortingets behandling av statsbudsjettet medregnet folketrygden for 2003 fastsettes følgende rammer for bevilgninger i samsvar med inndelingen i rammeområder vedtatt av Stortinget 15. oktober 2002 og supplert 12. november 2002 (tall i kroner):

Nr.	Betegnelse	Rammeområde
1	Statsforvaltning	7 472 415 000
2	Familie og forbruker	34 661 133 000
3	Kultur	2 854 593 000
4	Utenriks	16 966 352 000
5	Justis	10 759 078 000
6	Innvandring, regional utvikling, bolig og arbeid	12 088 198 000
7	Dagpenger mv.	16 844 500 000
8	Forsvar	29 236 728 000
9	Næring	2 140 815 000
10	Fiskeri	525 595 000
11	Landbruk	13 055 677 000
12	Olje og energi	-59 991 120 000
13	Miljø	2 717 386 000
14	Stortinget mv.	1 100 440 000
15	Sosial	168 741 245 000
16	Helse	79 283 392 000
17	Kirke, utdanning og forskning	32 532 724 000
18	Samferdsel	19 308 543 000
19	Rammetilskudd mv. til kommunesektoren	56 913 000 000
20	Tilfeldige utgifter og inntekter	5 308 529 000

Nr.	Betegnelse	Rammeområde
21	Eksportgarantier mv.	-397 900 000
22	Finansadministrasjon mv.	18 135 490 000
23	Skatter og avgifter	-584 159 461 000
24	Utbytte mv.	-11 455 052 000
Sum før lånetransaksjoner og overføring til/fra Statens Petroleumsfond		-125 357 700 000»

V o t e r i n g :

Forslaget fra Kystpartiet ble mot 1 stemme ikke bifalt.

Presidenten: Det voteres over forslagene nr. 16 og 17, fra Senterpartiet.

Forslag nr. 16 lyder:

«Rammevedtak

For Stortingets behandling av statsbudsjettet medregnet folketrygden for 2003 fastsettes følgende rammer for bevilgninger i samsvar med inndelingen i rammeområder vedtatt av Stortinget 15. oktober 2002 og supplert 12. november 2002 (tall i kroner):

Nr.	Betegnelse	Rammeområde
1	Statsforvaltning	7 391 615 000
2	Familie og forbruker	34 599 133 000
3	Kultur	2 780 593 000
4	Utenriks	16 966 352 000
5	Justis	10 738 078 000
6	Innvandring, regional utvikling, bolig og arbeid	12 401 698 000
7	Dagpenger mv.	16 844 500 000
8	Forsvar	27 623 728 000
9	Næring	2 446 315 000
10	Fiskeri	521 595 000
11	Landbruk	13 045 677 000
12	Olje og energi	-61 071 120 000
13	Miljø	2 568 686 000
14	Stortinget mv.	1 098 440 000
15	Sosial	168 703 245 000
16	Helse	79 919 992 000
17	Kirke, utdanning og forskning	32 517 724 000
18	Samferdsel	19 308 543 000
19	Rammetilskudd mv. til kommunesektoren	58 226 000 000
20	Tilfeldige utgifter og inntekter	5 308 529 000
21	Eksportgarantier mv.	-397 900 000
22	Finansadministrasjon mv.	17 846 490 000
23	Skatter og avgifter	-592 230 461 000
24	Utbytte mv.	-11 455 052 000
Sum før lånetransaksjoner og overføring til/fra Statens Petroleumsfond		-134 297 600 000»

Forslag nr. 17 lyder:

«Stortinget ber om at det som en fast del av Nasjonalbudsjettet gis en samlet oversikt over landets arbeidskraftreserver og av tiltak som bidrar til at alle kan bli deltagere i arbeidsstyrken ut fra egne forutsetninger og ønsker.»

V o t e r i n g :

Forslagene fra Senterpartiet ble mot 6 stemmer ikke bifalt.

Presidenten: Det voteres over forslag nr. 15, fra Senterpartiet og Kystpartiet. Forslaget lyder:

«Stortinget ber Regjeringen endre handlingsregelen for bruk av oljepenger slik at det åpnes for økt bruk av oljepenger der dette kan bidra til å redusere presset i økonomien ved at den disponible arbeidsstyrken øker, kostbare flaskehalser for næringslivet fjernes, ledig kapasitet i enkelte samfunnsområder utnyttes eller store offentlige utgiftsposter på sikt kan bli redusert.»

Votering:

Forslaget fra Senterpartiet og Kystpartiet ble mot 7 stemmer ikke bifalt.

Presidenten: Forslagene nr. 12–14, fra Sosialistisk Venstreparti, tas opp til votering.

Forslag nr. 12 lyder:

«Rammevedtak

For Stortingets behandling av statsbudsjettet medregnet folketrygden for 2003 fastsettes følgende rammer for bevilgninger i samsvar med inndelingen i rammeområder vedtatt av Stortinget 15. oktober 2002 og supplert 12. november 2002 (tall i kroner):

Nr.	Betegnelse	Rammeområde
1	Statsforvaltning	7 501 615 000
2	Familie og forbruker	33 957 638 000
3	Kultur	2 962 593 000
4	Utenriks	17 168 852 000
5	Justis	10 688 078 000
6	Innvandring, regional utvikling, bolig og arbeid	12 965 561 000
7	Dagpenger mv.	17 494 500 000
8	Forsvar	24 755 228 000
9	Næring	1 740 815 000
10	Fiskeri	436 745 000
11	Landbruk	13 350 677 000
12	Olje og energi	-63 343 620 000
13	Miljø	2 877 386 000
14	Stortinget mv.	1 091 040 000
15	Sosial	167 533 245 000
16	Helse	79 137 765 000
17	Kirke, utdanning og forskning	34 393 324 000
18	Samferdsel	19 613 543 000
19	Rammetilskudd mv. til kommunesektoren	58 447 460 000
20	Tilfeldige utgifter og inntekter	6 211 729 000
21	Eksportgarantier mv.	-397 900 000
22	Finansadministrasjon mv.	18 000 490 000
23	Skatter og avgifter	-593 351 461 000
24	Utbytte mv.	-11 255 052 000
Sum før lånetransaksjoner og overføring til/fra Statens Petroleumsfond		-138 019 749 000»

Forslag nr. 13 lyder:

«Stortinget ber Regjeringen øremerke 5 mrd. kroner av Petroleumsfondet til investeringer i de 48 fattigste land i verden (de såkalte MUL-land).»

Forslag nr. 14 lyder:

«Stortinget ber Regjeringen i Revidert nasjonalbudsjett legge frem en ordning hvor fylkeskommunene kompenseres over 5 år med en sum tilsvarende det underskudd fylkeskommunene har opparbeidet i sykehussektoren i 2001, og som de statlige helseforetakene i sin helhet har lagt inn igjen i fylkeskommunen, og for alle andre utgifter som er relatert til virksomheter som staten nå har tatt ansvar for.

Første avdrag legges inn i Revidert nasjonalbudsjett for 2003.»

Votering:

Forslagene fra Sosialistisk Venstreparti ble med 91 mot 17 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 23.50.53)

Presidenten: Forslagene nr. 4–11, fra Fremskrittspartiet, tas opp til votering.

Forslag nr. 4 lyder:

«A

Rammevedtak

For Stortingets behandling av statsbudsjettet medregnet folketrygden for 2003 fastsettes følgende rammer for bevilgninger i samsvar med inndelingen i rammeområder vedtatt av Stortinget 15. oktober 2002 og supplert 12. november 2002 (tall i kroner):

Nr.	Betegnelse	Rammeområde
1	Statsforvaltning	7 283 282 000
2	Familie og forbruker	36 275 268 000

Nr.	Betegnelse	Rammeområde
3	Kultur	2 006 936 000
4	Utenriks	11 320 466 200
5	Justis	11 324 978 000
6	Innvandring, regional utvikling, bolig og arbeid	8 038 120 000
7	Dagpenger mv.	15 814 500 000
8	Forsvar	29 236 728 000
9	Næring	1 827 615 000
10	Fiskeri	350 095 000
11	Landbruk	7 658 453 000
12	Olje og energi	-60 523 720 000
13	Miljø	2 218 620 000
14	Stortinget mv.	1 100 440 000
15	Sosial	168 852 111 000
16	Helse	80 482 593 000
17	Kirke, utdanning og forskning	31 625 981 000
18	Samferdsel	19 487 568 000
19	Rammetilskudd mv. til kommunesektoren	50 299 300 000
20	Tilfeldige utgifter og inntekter	6 295 429 000
21	Eksportgarantier mv.	-397 900 000
22	Finansadministrasjon mv.	17 617 604 000
23	Skatter og avgifter	-560 161 461 000
24	Utbytte mv.	-11 455 052 000
	Sum før lånetransaksjoner og overføring til/fra Statens Petroleumsfond	-123 422 045 800

B

I Bevilgningsreglementet § 5 Utgiftene gjøres følgende endring:

Nytt punkt 5 skal lyde:

Avdelingen for kjøp av varer og tjenester fra utlandet.

C

I Stortingets vedtak av 15. oktober 2002 om statsbudsjettets fordeling til komiteene gjøres følgende endring/tillegg under finanskomiteen: Rammeområde 25 (Utenlandsbudsjett).

D

Under rammeområde 25 Utenlandsbudsjett bevilges for 2003 i henhold til oppstillingen nedenfor:

Fremskrittspartiets utenlandsbudsjett for budsjetterminen 2003		
Inntekter (overført fra petroleumsfondet)	8 220 000 000	
Utgifter	Investeringer	Drift
Ekstraordinært kjøp av utstyr til sykehus	1 000 000 000	
Omsorgsboliger og sykehjem i utlandet		1 000 000 000
Sykebehandling i utlandet		200 000 000
Behandlingsreiser		200 000 000
Forskningsutstyr	200 000 000	
Vare- og tjenesteinnkjøp universitet og høyskoler	100 000 000	
IKT-utstyr til utdanningssektoren	200 000 000	
Studieplasser i utlandet		200 000 000
Politi- og redningshelikoptre	1 000 000 000	
Politibiler og -utstyr	100 000 000	
Forsvaret – norske styrker i utlandet		1 670 000 000
Støtte til hjemsendelse av flyktninger		300 000 000
Veibygging	1 500 000 000	
Lufthavnutstyr	100 000 000	
Eksportrådet		100 000 000
Turistreklame i utlandet		200 000 000

Fremskrittspartiets utenlandsbudsjett for budsjetterminen 2003		
FNs høykommisær for flyktninger		100 000 000
Markedsføring sel- og hvalfangst		50 000 000
SUM Utenlandsbudsjett	4 200 000 000	4 020 000 000

E

Stortinget ber Regjeringen utvide Momskompensasjonsordningen fra 1. januar 2003 til å gjelde alle kommunale innkjøp, for å unngå konkurransevridende effekter og bidra til bedre og rimeligere kommunale tjenester.»

Forslag nr. 5 lyder:

«Stortinget ber Regjeringen legge til rette for at staten i et inntektspolitisk samarbeid skal tilby skatte- og avgiftslettelse som et bidrag i en felles rammeavtale for lønnsoppgjøret i 2003.»

Forslag nr. 6 lyder:

«Stortinget ber Regjeringen vurdere ulike modeller for kraftverksbeskatning hvor også en prisavhengig ressursskatt inngår, og fremme egen sak om dette til Stortinget.»

Forslag nr. 7 lyder:

«Stortinget ber Regjeringen legge frem forslag til nytt skattesystem på norsk sokkel, med sikte på både å øke konkurransen og teknologiutviklingen.»

Forslag nr. 8 lyder:

«Stortinget ber Regjeringen fremme sak om tilbakeføring av bedriftsbeskatningen til kommunene.»

Forslag nr. 9 lyder:

«Stortinget ber Regjeringen igangsette et arbeid med å utvikle og etablere ulike makroøkonometriske modeller for analyser på kort og mellomlang sikt, som ikke alle faller inn under samme keynesianske kategori.»

Forslag nr. 10 lyder:

«Stortinget ber Regjeringen fremme forslag om å opprette et energi- og petroleumsforskningsfond på 10 mrd. kroner, hvor avkastningen benyttes til teknologisk forskning for å bedre utvinningsgraden, økonomien og sikkerheten på kontinentalsokkelen, samt andre relevante energiforskningsprosjekter.»

Forslag nr. 11 lyder:

«Stortinget ber Regjeringen fremme forslag om å opprette et fond for materiellanskaffelser i Forsvaret. Fondet tilføres 5 mrd. kroner i startkapital.»

V o t e r i n g :

Forslagene fra Fremskrittspartiet ble med 91 mot 20 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 23.51.22)

Presidenten: Det votes over forslag nr. 3, fra Sosialistisk Venstreparti, Senterpartiet og Kystpartiet. Forslaget lyder:

«Stortinget ber Regjeringen ta initiativ til at Norges Bank sitt mandat i pengepolitikken presiseres slik at inflasjonsmålet balanseres i forhold til målet om en stabil kronekurs og hensynet til produksjon og sysselsetting.»

V o t e r i n g :

Forslaget fra Sosialistisk Venstreparti, Senterpartiet og Kystpartiet ble med 88 mot 20 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 23.51.45)

Presidenten: Forslag nr. 2, fra Arbeiderpartiet, tas opp til votering. Forslaget lyder:

«Rammevedtak

For Stortingets behandling av statsbudsjettet medregnet folketrygden for 2003 fastsettes følgende rammer for bevilgninger i samsvar med inndelingen i rammeområder vedtatt av Stortinget 15. oktober 2002 og supplert 12. november 2002 (tall i kroner):

Nr.	Betegnelse	Rammeområde
1	Statsforvaltning	5 186 615 000
2	Familie og forbruker	34 226 733 000
3	Kultur	2 643 593 000
4	Utenriks	16 994 352 000
5	Justis	10 652 878 000
6	Innvandring, regional utvikling, bolig og arbeid	12 254 098 000
7	Dagpenger mv.	17 406 500 000
8	Forsvar	29 136 728 000
9	Næring	2 030 815 000
10	Fiskeri	454 095 000
11	Landbruk	12 928 677 000
12	Olje og energi	-59 987 120 000
13	Miljø	2 527 386 000
14	Stortinget mv.	1 098 440 000

Nr.	Betegnelser	Rammeområde
15	Sosial	168 422 545 000
16	Helse	79 340 892 000
17	Kirke, utdanning og forskning	32 050 224 000
18	Samferdsel	18 453 543 000
19	Rammetilskudd mv. til kommunesektoren	54 527 900 000
20	Tilfeldige utgifter og inntekter	4 679 829 000
21	Eksportgarantier mv.	-397 900 000
22	Finansadministrasjon mv.	17 992 490 000
23	Skatter og avgifter	-591 217 261 000
24	Utbytte mv.	-11 565 052 000
Sum før lånetransaksjoner og overføring til/fra Statens Petroleumsfond		-140 159 000 000»

V o t e r i n g :

Forslaget fra Arbeiderpartiet ble med 81 mot 30 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 23.52.04)

Presidenten: Forslag nr. 1, fra Fremskrittspartiet, Senterpartiet og Kystpartiet, tas opp til votering. Forslaget lyder:

«Reglementet for Folketrygdfondet endres slik:

§ 5 skal lyde:

Styret har ansvaret for at fondets midler anbringes med sikte på best mulig avkastning under hensyntaken til betryggende sikkerhet og den nødvendige likviditet. Styret skal påse at det er etablert et betryggende risikostyringssystem for fondets forvaltning.

Fondets midler kan plasseres i norske ihendehaverobligasjoner og sertifikater, som kontolån til statskassen og som innskudd i forretnings- eller sparebanker. Innenfor en ramme på 20 pst. av forvaltningskapitalen kan fondets midler plasseres i aksjer notert på norsk børs eller på børs i Danmark, Finland eller Sverige, og, etter godkjenning fra Finansdepartementet i aksjer i norske selskaper ellers hvor aksjene er gjenstand for regelmessig og organisert omsetning, børsnoterte grunnfondsbevis i norske sparebanker, kredittforeninger og gjensidige forsikringsselskaper, og børsnoterte konvertible obligasjoner og børsnoterte obligasjoner med kjøpsrett til aksjer i norske selskaper. Plassering i aksjer notert på børs i Danmark, Finland eller Sverige må samlet ikke overstige 20 pst. av Folketrygdens ramme for aksjeplasseringer. *Innenfor rammen for aksjeplasseringer* kan fondet delta i emisjoner i ikke-børsnoterte aksjer i norske selskaper. *Plassering i denne type aksjer kan ikke overstige 2,5 pst. av rammen for aksjeplasseringer.*

Annet ledd er ikke til hinder for at Folketrygdfondet kan beholde aksjer i norsk selskap som i forbindelse med oppkjøp, fusjoner e.l. endrer status til å bli utenlandsk selskap.

Fondet kan videre, innenfor den samlede rammen på 20 pst. av fondskapitalen, gå inn med egenkapitalinnskudd i form av ikke-børsnoterte papirer, i tilfelle hvor fondet står i fare for å lide betydelig tap på plasseringer i obligasjoner. Dette må i så fall være ledd i en koordinert aksjon, hvor en dominerende gruppe av kreditorene deltar, og hvor siktemålet for fondet alene er å trygge fondets interesser.

Folketrygdfondet kan eie andeler for inntil 15 pst. av total aksjekapital eller grunnfondsbeviskapital i ett enkelt selskap i Norge. Folketrygdfondet kan eie andeler for inntil 3 pst. av total aksjekapital i ett enkelt selskap i Danmark, Finland og Sverige. Styret kan ta opp kortsiktige lån dersom dette finnes hensiktsmessig.

Folketrygdfondet kan, etter nærmere retningslinjer fastsatt av Finansdepartementet, inngå salgs- og gjenkjøpsavtaler knyttet til egenkapitalinstrumenter og rentebærende instrumenter der erververen av instrumentene etter avtalen har plikt til å tilbakeføre disse til selger.»

V o t e r i n g :

Forslaget fra Fremskrittspartiet, Senterpartiet og Kystpartiet ble med 85 mot 26 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 23.52.24)

Presidenten: Det skal så voteres over innstillingens forslag til vedtak.

Komiteen hadde innstillet:

I

Rammevedtak

For Stortingets behandling av statsbudsjettet medregnet folketrygden for 2003 fastsettes følgende rammer for bevilgninger i samsvar med inndelingen i rammeområder vedtatt av Stortinget 15. oktober 2002 og supplert 12. november 2002 (tall i kroner):

Nr.		H, KrF og V
1	Statsforvaltning	5 171 615 000
2	Familie og forbruker	35 352 133 000
3	Kultur	2 565 593 000
4	Utenriks	16 911 352 000
5	Justis	10 738 078 000
6	Innvandring, regional utvikling, bolig og arbeid	11 499 198 000
7	Dagpenger mv.	17 254 500 000
8	Forsvar	29 136 728 000
9	Næring	1 806 815 000
10	Fiskeri	426 595 000
11	Landbruk	12 885 677 000
12	Olje og energi	-60 036 120 000
13	Miljø	2 502 386 000
14	Stortinget mv.	1 098 440 000
15	Sosial	168 266 245 000
16	Helse	78 738 392 000
17	Kirke, utdanning og forskning	31 903 824 000
18	Samferdsel	18 431 543 000
19	Rammetilskudd mv. til kommunesektoren	53 302 700 000
20	Tilfeldige utgifter og inntekter	5 041 029 000
21	Eksportgarantier mv.	-397 900 000
22	Finansadministrasjon mv.	17 921 890 000
23	Skatter og avgifter	-586 919 661 000
24	Utbytte mv.	-11 565 052 000
Sum før lånetransaksjoner og overføring til/fra Statens Petroleumsfond		-137 964 000 000

V o t e r i n g :

Komiteens innstilling bifaltes med 61 mot 50 stemmer.
(Voteringsutskrift kl. 23.53.30)

Videre var innstillet:

II

Endring i Bevilgningsreglementet

Bevilgningsreglementet endres slik (endring i kursiv):

§ 11 femte ledd skal lyde:

Kongen kan fastsette regler som gir Finansdepartementet fullmakt til å bemyndige departementene og underordnede institusjoner til å overskride bevilgninger til driftsutgifter med inntil 5 pst. til investeringsformål mot tilsvarende innsparing i løpet av de tre følgende budsjett-terminer.

V o t e r i n g :

Komiteens innstilling bifaltes enstemmig.

Videre var innstillet:

III

Endring i reglement for Folketrygdfondet

Reglementet for Folketrygdfondet endres slik (endringer i kursiv):

§ 5 skal lyde:

Styret har ansvaret for at fondets midler anbringes med sikte på best mulig avkastning under hensyntaken til betryggende sikkerhet og den nødvendige likviditet. Styret skal påse at det er etablert et betryggende risikostyringssystem for fondets forvaltning.

Fondets midler kan plasseres i norske ihendehaverobligasjoner og sertifikater, som kontolån til statskassen og som innskudd i forretnings- og sparebanker. Innenfor en ramme på 20 pst. av forvaltningskapitalen kan fondets midler plasseres i aksjer notert på norsk børs eller på børs i Danmark, Finland eller Sverige, og, etter godkjenning fra Finansdepartementet i aksjer i norske selskaper ellers hvor aksjene er gjenstand for regelmessig og organisert omsetning, børsnoterte grunnfondsbevis i norske sparebanker, kredittforeninger og gjensidige forsikringsselskaper, og børsnoterte konvertible obligasjoner og børsnoterte obligasjoner med kjøpsrett til aksjer i norske selskaper. Plassering i aksjer notert på børs i Danmark, Finland eller Sverige må samlet ikke overstige 20 pst. av Folketrygdfondets ramme for aksjeplasseringer. Innenfor rammen for aksjeplasseringer kan fondet delta i emisjoner i ikke-børsnoterte aksjer i norske selskaper som har søkt eller har konkrete planer om å søke om børsnotering. Selskapene skal være notert på den såkalte OTC-listen, som administreres av Norges Fondsmeglerforbund. Plassering i denne type aksjer kan ikke overstige 2,5 pst. av rammen for aksjeplasseringer.

Annet ledd er ikke til hinder for at Folketrygdfondet kan beholde aksjer i norsk selskap som i forbindelse med oppkjøp, fusjon e.l. endrer status til å bli utenlandsk selskap.

Fondet kan videre, innenfor den samlede rammen på 20 pst. av fondskapitalen, gå inn med egenkapitalinnskudd i form av ikke-børsnoterte papirer, i tilfelle hvor fondet står i fare for å lide betydelige tap på plasseringer i obligasjoner. Dette må i så fall være ledd i en koordinert aksjon, hvor en dominerende gruppe av kreditorene deltar, og hvor siktemålet for fondet alene er å trygge fondets egne interesser.

Folketrygdfondet kan eie andeler for inntil 15 pst. av total aksjekapital eller grunnfondsbeviskapital i ett enkelt selskap i Norge. Folketrygdfondet kan eie andeler for inntil 3 pst. av total aksjekapital i ett enkelt selskap i Danmark, Finland og Sverige. Styret kan ta opp kortsiktige lån dersom dette finnes hensiktsmessig.

Folketrygdfondet kan, etter nærmere retningslinjer fastsatt av Finansdepartementet, inngå salgs- og gjenkjøpsavtaler knyttet til egenkapitalinstrumenter og rentebærende instrumenter der erververen av instrumentene etter avtalen har plikt til å tilbakeføre disse til selger.

V o t e r i n g :

Komiteens innstilling bifaltes enstemmig.

Videre var innstillet:

IV

Kvalifisering av seniormedarbeidere

Det henstilles til Regjeringen å legge til rette for etableringen av et kvalifiseringstilbud for seniormedarbeidere.

Presidenten: Dette romertall er i sin form et oversendesvedtak, og presidenten foreslår at det oversendes Regjeringen uten realitetsvotering.

– Det anses vedtatt.

Så kommer vi til en rekke romertallsforslag, der vi har ulike flertallskonstellasjoner. Presidenten skal referere hvordan de ulike partiene stiller seg.

Videre var innstillet:

V

Stortinget ber Regjeringen om å foreta en vurdering av alternativ bruk av nedlagte forsvarsanlegg til bl.a. fengselsdrift til å redusere soningskøen. Sak fremmes for Stortinget innen 1. mai 2003.

Presidenten: Her vil regjeringspartiene, Fremskrittspartiet og Senterpartiet støtte komiteens innstilling.

V o t e r i n g :

Komiteens innstilling bifaltes med 65 mot 45 stemmer. (Voteringsutskrift kl. 23.55.17)

Videre var innstillet:

VI

Stortinget ber Regjeringen sette ned et hurtigarbeidende ekspertutvalg som skal utrede virkningene på statens inntekter av avgiftsendringer på grensehandelsutsatte varer. Utredningen skal omfatte virkningene av reduserte avgifter på eksisterende innenlandsk etterspørsel og på økning i innenlandsk etterspørsel som følge av redusert grensehandel, «tax-free»-handel og illegal omsetning. Utvalget skal redegjøre for hvordan provenyvirksomheter beregnes i våre naboland, og redegjøre for utviklings-trekkene i avgiftene på grensehandelsutsatte varer i nabolandene. Utvalget skal også vurdere virkningene på samlet konsum i Norge av de aktuelle varene ved avgiftsendringene og konsekvensene av dette. Utvalget skal vurdere virkningene av avgiftsendringer av ulikt omfang. Utvalget skal legge frem sluttrapport innen april 2003.

Presidenten: Her vil regjeringspartiene, Fremskrittspartiet, Senterpartiet og Kystpartiet stemme for komiteens innstilling.

V o t e r i n g :

Komiteens innstilling bifaltes med 66 mot 43 stemmer. (Voteringsutskrift kl. 23.55.43)

Videre var innstillet:

VII

Stortinget ber Regjeringen innen 1. oktober 2003 komme tilbake til Stortinget med en sak om bærekraftig bruk av utmark og fjellområdene i Norge. I den forbindelse skal bl.a. spørsmålet om nærmere retningslinjer for økt turistmessig bruk av disse områdene utredes nærmere, både på arealer utenfor og innenfor større verneområder opprettet etter naturvernloven. Initiativ som bidrar til utvikling av kvalitetsturisme, med respekt for det naturlige, økonomiske, sosiale og kulturelle miljøet i fjellregioner, bør dyrkes frem og støttes.

Presidenten: Her vil regjeringspartiene, Fremskrittspartiet og Senterpartiet støtte komiteens innstilling.

V o t e r i n g :

Komiteens innstilling bifaltes med 67 mot 44 stemmer. (Voteringsutskrift kl. 23.56.02)

Videre var innstillet:

VIII

Stortinget ber Regjeringen legge frem sak med gjennomgang av låne- og stipendordninger for elever i videregående opplæring, med sikte på større treffsikkerhet i forhold til de målsettinger som gjelder for ordningen. Saken legges frem innen mars 2003.

Presidenten: Her vil regjeringspartiene, Fremskrittspartiet, Senterpartiet og Kystpartiet støtte komiteens innstilling.

Morten Lund (Sp) (fra salen): President! Senterpartiet stemmer imot.

V o t e r i n g :

Komiteens innstilling bifaltes med 62 mot 49 stemmer. (Voteringsutskrift kl. 23.56.37)

Videre var innstillet:

IX

Borteboerstipendet for elever i videregående opplæring reduseres ikke i forhold til nåværende nivå.

X

Stortinget ber Regjeringen trappe opp grunnpensjon for gifte og samboende pensjonister til 1,7 G innen 2005, slik at den i 2003 settes til 1,6 G, i 2004 til 1,65 G og i 2005 til 1,7 G.

V o t e r i n g :

Komiteens innstilling bifaltes enstemmig.

Videre var innstillet:

XI

Stortinget ber Regjeringen øke Husbankens låneramme med 500 mill. kroner. Økningen i lånerammen ørmerkes for kommuner som ønsker å bygge sykehjemsplasser, eldreboliger og rehabiliteringsplasser i sydlige land. Regjeringen bes komme tilbake med endelig forslag til ordning i Revidert nasjonalbudsjett for 2003. I den forbindelse skal det også vurderes hvordan private aktører kan trekkes med.

Presidenten: Her vil, etter det presidenten forstår, regjeringspartiene og Fremskrittspartiet stemme for komiteens innstilling.

V o t e r i n g :

Komiteens innstilling bifaltes med 61 mot 50 stemmer. (Voteringsutskrift kl. 23.57.38)

Videre var innstillet:

XII

Stortinget ber Regjeringen komme tilbake med en vurdering av rammene for kommunesektoren i forbindelse med Revidert nasjonalbudsjett for 2003, når prognosene for skatteinntektene foreligger.

Presidenten: Regjeringspartiene, Fremskrittspartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti har varslet at de støtter komiteens innstilling.

V o t e r i n g s t a v l e n e viste at det var avgitt 87 stemmer for og 19 stemmer mot komiteens innstilling. (Voteringsutskrift kl. 23.58.04)

Presidenten: Presidenten forstår at det var mange som stemte feil. Da tar vi voteringen en gang til.

V o t e r i n g :

Komiteens innstilling bifaltes med 78 mot 29 stemmer. (Voteringsutskrift kl. 23.58.51)

Videre var innstillet:

XIII

Stortinget ber Regjeringen sørge for større grad av likestilling mellom offentlige og private skoler. Dette sees i sammenheng med den varslede lov om etablering av fri-skoler. Dagens krav til formål erstattes av krav til innhold og kvalitet. Kravet til innhold skal være at skolene enten følger læreplanen for offentlige grunnskoler, eller læreplaner som på annen måte sikrer elevene en jevn god opplæring. Når man oppfylder godkjenningskravene, skal man ha rett til tilskudd.

Presidenten: Her vil regjeringspartiene og Fremskrittspartiet støtte komiteens innstilling.

V o t e r i n g :

Komiteens innstilling bifaltes med 61 mot 50 stemmer. (Voteringsutskrift kl. 23.59.11)

Videre var innstillet:

XIV

Stortinget ber Regjeringen fremme forslag om å øke straffnivået for gjengangere innen vold, vinning og sedelighet senest 1. mai 2003.

Presidenten: Regjeringspartiene, Fremskrittspartiet og Senterpartiet har varslet at de vil stemme for komiteens innstilling.

V o t e r i n g :

Komiteens innstilling bifaltes med 67 mot 44 stemmer. (Voteringsutskrift kl. 23.59.37)

Videre var innstillet:

XV

Stortinget ber Regjeringen gi private adgang til å bygge fengsler. Nytt fengsel i Halden og utvidelse av Bergen fengsel med flere varetektsinnsatte prioriteres.

Presidenten: Her vil regjeringspartiene og Framskrittspartiet støtte komiteens innstilling.

V o t e r i n g :

Komiteens innstilling bifaltes med 61 mot 50 stemmer. (Voteringsutskrift kl. 23.59.58)

Videre var innstillet:

XVI

Stortinget ber Regjeringen unnta alternativ medisinsk behandling for merverdiavgift senest i forbindelse med Revidert nasjonalbudsjett 2003 innenfor de rammer Stortinget trekker opp.

V o t e r i n g :

Komiteens innstilling bifaltes enstemmig.

Videre var innstillet:

XVII

Stortinget ber Regjeringen igangsette et arbeid for å se på forenklinger i skattesystemet for kraftverksbeskatning.

Presidenten: Her har Senterpartiet varslet at de vil stemme imot.

V o t e r i n g :

Komiteens innstilling bifaltes mot 6 stemmer.

Videre var innstillet:

XVIII

Stortinget ber Regjeringen fremme proposisjon om nødvendige endringer i forsikringsvirksomhetsloven, slik at arbeidsgivere i kommunal sektor, samt andre som har sine pensjonsordninger tilknyttet KLP og som ønsker å gå over fra KLP til private pensjonsordninger, kan gjennomføre dette. Proposisjon fremmes senest 1. november 2003.

XIX

Stortinget ber Regjeringen innføre sluttpakker som hovedregel, istedenfor ventelønn, ved oppsigelser i staten.

XX

Stortinget ber Regjeringen foreslå løsninger som nøytraliserer momsens for kommunene ved kjøp av tjenester fra private bedrifter. Dette iverksettes fra 1. januar 2004.

XXI

Stortinget ber Regjeringen i kommuneproposisjonen for 2004 drøfte alternative modeller for å stimulere til økt bruk av konkurranse i kommunesektoren. En av modellene som skal vurderes, er den danske «utfordringsrett».

XXII

Stortinget ber Regjeringen utvide fritt sykehusvalg til å gjelde private aktører med avtaler med de regionale helseforetakene. Lovproposisjonen vedrørende fritt sykehusvalg skal fremlegges for Stortinget i vårsesjonen 2003, slik at det er mulig med ikrafttredelse 1. juli 2003. Pasientene skal gis like stor valgfrihet uavhengig av hvilken helseregion en tilhører. De regionale helseforetakene må derfor inngå felles avtaler med private sykehus.

XXIII

Stortinget ber Regjeringen sørge for at valg av finansieringsmodeller i helsevesenet skal stimulere til utnyttelse av private aktører. Dersom det gis tilleggsbevilgninger knyttet til ekstraordinære forhold i helseforetakene, så skal midlene disponeres slik at situasjonen for private aktører blir tatt hensyn til.

Presidenten: Komiteens innstilling støttes av regjeringspartiene og Framskrittspartiet, resten er imot.

V o t e r i n g :

Komiteens innstilling bifaltes med 61 mot 50 stemmer. (Voteringsutskrift kl. 00.01.12)

Videre var innstillet:

XXIV

Stortinget ber Regjeringen legge frem for Stortinget en redegjørelse om ressurs situasjonen i grunnskolen og videregående skole i løpet av første halvår 2003.

V o t e r i n g :

Komiteens innstilling bifaltes enstemmig.

Videre var innstillet:

XXV

Stortinget ber Regjeringen i løpet av våren 2003 fremlegge en proposisjon om endringer i opplæringsloven med sikte på økt handlefrihet og mer fleksibel ressursbruk.

XXVI

Stortinget ber Regjeringen legge frem en egen sak til Stortinget til behandling i stortings sesjonen 2003-2004

om kvalitetsmessige minstestandarder i basisfagene og andre strukturtiltak som er nødvendig for å heve kvaliteten i grunnopplæringen.

Presidenten: Komiteens innstilling støttes av regjeringspartiene og Fremskrittspartiet, resten er imot.

V o t e r i n g :

Komiteens innstilling bifaltes med 62 mot 49 stemmer. (Voteringsutskrift kl. 00.01.55)

Videre var innstillet:

XXVII

Stortinget ber Regjeringen fremme en proposisjon om underdekningen i Posten Norge AS og NSB AS sine pensjonsordninger i Statens Pensjonskasse. Det bes i den forbindelse om en vurdering av selskapenes egenkapital-situasjon.

Presidenten: Regjeringspartiene, Fremskrittspartiet, Senterpartiet og Arbeiderpartiet har varslet at de vil støtte komiteens innstilling.

V o t e r i n g :

Komiteens innstilling bifaltes med 96 mot 14 stemmer. (Voteringsutskrift kl. 00.02.21)

Videre var innstillet:

XXVIII

Budsjett-innst. S. I (2002-2003) – innstilling fra finanskomiteen om Nasjonalbudsjettet 2003 og forslaget til statsbudsjett medregnet folketrygden for 2003 – vedlegges protokollen.

XXIX

St.meld. nr. 1 (2002-2003) Nasjonalbudsjettet 2003 – vedlegges protokollen.

V o t e r i n g :

Komiteens innstilling bifaltes enstemmig.

Presidenten: Det skulle være alle voteringene under sak nr. 2.

Votering i sak nr. 3

Presidenten: Sak nr. 3 gjelder Budsjett-innst. S. nr. 1 Tillegg nr. 1.

Til denne saken er det satt fram i alt 32 forslag. Det er – forslagene nr. 1, 6, 11 og 18, fra Hill-Marta Solberg på vegne av Arbeiderpartiet
– forslagene nr. 2, 7, 12, 26 og 27, fra Siv Jensen på vegne av Fremskrittspartiet

- forslag nr. 16, fra Siv Jensen på vegne av Fremskrittspartiet, Senterpartiet og Kystpartiet
 - forslagene nr. 20–25, fra Siv Jensen på vegne av Fremskrittspartiet og Kystpartiet
 - forslagene nr. 3, 8, 13, 17 og 28, fra Øystein Djupedal på vegne av Sosialistisk Venstreparti
 - forslag nr. 19, fra Øystein Djupedal på vegne av Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet
 - forslagene nr. 4, 9, 14 og 30, fra Morten Lund på vegne av Senterpartiet
 - forslag nr. 29, fra Morten Lund på vegne av Senterpartiet og Kystpartiet
 - forslagene nr. 5, 10 og 15, fra Steinar Bastesen på vegne av Kystpartiet
 - forslag nr. 31, fra Per Sandberg på vegne av Høyre, Fremskrittspartiet, Kristelig Folkeparti og Venstre
 - forslag nr. 32, fra Jan Tore Sanner på vegne av Høyre, Fremskrittspartiet, Kristelig Folkeparti og Venstre
- Forslagene er inntatt i innstillingen, med unntak av forslagene nr. 31 og 32, som er omdelt på representantenes plasser i salen.

Når det gjelder den videre votering, vil presidenten henvise til § 19 i Stortingets forretningsorden. Der går det fram at når det er gjort vedtak om beløpsrammer for de 24 rammeområdene som budsjettet er delt inn i, kan ikke de vedtatte beløp fravikes ved den videre behandling av rammeområdene. Slike vedtak ble gjort under foregående sak, og av dette følger at en del av de framsette mindretallsforslagene i denne saken ikke vil komme til votering og følgelig vil bortfalle fordi de bygger på andre rammebeløp enn de vedtatte. Det gjelder forslagene nr. 1–17 i den innstillingen som det nå skal votes over. Forslagene nr. 18–30 er rammeuavhengige, så disse vil det bli votert over. Forslagene nr. 31 og 32 kommer presidenten tilbake til senere.

Presidenten tar da først opp til votering de rammeuavhengige mindretallsforslagene.

Det votes over forslag nr. 30, fra Senterpartiet. Forslaget lyder:

«Stortinget ber Regjeringen om å utrede og fremlegge forslag om fritak for arveavgift for næringsformue ved generasjonsskifte i familieeide bedrifter.»

V o t e r i n g :

Forslaget fra Senterpartiet ble mot 6 stemmer ikke bifalt.

Presidenten: Det votes over forslag nr. 29, fra Senterpartiet og Kystpartiet. Forslaget lyder:

«Stortinget ber Regjeringen utrede og foreslå en ordning der frivillige organisasjoner blir omfattet av merverdiavgiftsloven med nullsats på utgående avgift fra 1. januar 2004.»

V o t e r i n g :

Forslaget fra Senterpartiet og Kystpartiet ble mot 7 stemmer ikke bifalt.

Presidenten: Det voteres over forslag nr. 28, fra Sosialistisk Venstreparti. Forslaget lyder:

«Stortinget ber Regjeringen legge frem et forslag til oppheving av de særlige reglene for rederiselskaper i skatteloven § 8-10 flg. med virkning fra og med inn-tektsåret 2002, samt komme med forslag til egnede overgangsregler.»

V o t e r i n g :

Forslaget fra Sosialistisk Venstreparti ble med 94 mot 14 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 00.06.12)

Presidenten: Det voteres over forslagene nr. 26 og 27, fra Fremskrittspartiet:

Forslag nr. 26 lyder:

«Stortinget ber Regjeringen fremme forslag om å videreføre skattefradrag for barnebidrag på bidrags- yters hånd.»

Forslag nr. 27 lyder:

«Stortinget ber Regjeringen legge frem forslag i Revidert nasjonalbudsjett for 2003 om at årsavgiften kun skal betales for den del av året som kjøretøyet er registrert.»

V o t e r i n g :

Forslagene fra Fremskrittspartiet ble med 92 mot 19 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 00.06.30)

Presidenten: Forslagene nr. 20–25, fra Fremskrittspartiet og Kystpartiet, tas opp til votering.

Forslag nr. 20 lyder:

«I Stortingets vedtak om avgift til statskassen på arv og gaver for budsjetterminen 2002 gjøres følgende endringer:

§ 4 skal lyde:

Av arv og gaver til arvlaterens/giverens barn, fosterbarn – herunder stebarn som har vært oppfostret hos arvlateren/giveren – og foreldre, svares:

Av de første 290 000 kroner	intet
Av de neste 300 000 kroner	6,50 pst.
Av det overskytende beløp	18,50 pst.

§ 5 skal lyde:

Av arv og gaver som ikke går inn under § 4, svares:

Av de første 200 000 kroner	intet
Av de neste 300 000 kroner	9,00 pst.
Av overskytende beløp	28,75 pst.»

Forslag nr. 21 lyder:

«Stortinget ber Regjeringen komme tilbake til Stortinget med forslag om å avvikle ordningen med miljø- differensiert årsavgift for dieseldrevne kjøretøy.»

Forslag nr. 22 lyder:

«Stortinget ber Regjeringen i forbindelse med revidert nasjonalbudsjett legge frem forslag om å avvikle ordningen med vektgradert årsavgift basert på to fjæringssystemer.»

Forslag nr. 23 lyder:

«Stortinget ber Regjeringen legge frem forslag til avgiftssatser som gjør omleggingen av avgiftssystemet for sluttbehandlingsavgift på avfall provenynøytral.»

Forslag nr. 24 lyder:

«Stortinget ber Regjeringen fremme en plan for avvikling av avgiften på sjokolade og sukkervarer senest i budsjettet for 2004.»

Forslag nr. 25 lyder:

«Stortinget ber Regjeringen legge frem en plan for avvikling av grunnavgiften for drikkevareemballasje snarest, og senest i forbindelse med statsbudsjettet for 2004.»

V o t e r i n g :

Forslagene fra Fremskrittspartiet og Kystpartiet ble med 91 mot 20 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 00.06.55)

Presidenten: Det voteres over forslag nr. 19, fra Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet. Forslaget lyder:

«Stortinget ber Regjeringa komme tilbake i Revidert nasjonalbudsjett for 2003 med ein modell for differensiert forbruksavgift på elektrisitet for hushaldningane. Ein slik modell må innehalde incitament for straumsparing ved premiering av lågt forbruk, og auka byrde ved høgare forbruk. Fritidsbustader skal ha høgaste sats.»

V o t e r i n g :

Forslaget fra Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet ble med 91 mot 20 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 00.07.15)

Presidenten: Forslag nr. 18, fra Arbeiderpartiet, er så vidt presidenten forstår, omgjort til et oversendelsesfor- slag. Forslaget lyder i endret form:

«Det henstilles til Regjeringen å besørge inngåelse av en avtale med de berørte bransjer om en avgifts/ panteordning som omfatter en refusjonsordning for innsamlet HFK/PFK-gass.»

Presidenten foreslår at dette forslaget oversendes Re- gjeringen uten realitetsvotering. – Det anses vedtatt.

Vi skal så votere over innstillingens forslag til vedtak, og vi starter med rammeområde 19.

Presidenten gjør oppmerksom på at det til dette ram- meområdet foreligger mindretallsforslag fra Arbeider- partiet, fra Fremskrittspartiet, fra Sosialistisk Venstrepar- ti, fra Senterpartiet og fra Kystpartiet – det er forslagene nr. 1, 2, 3, 4 og 5. Som presidenten har redegjort for, bortfaller disse forslagene i tråd med bestemmelsene i § 19 i Stortingets forretningsorden.

Komiteen hadde innstillet:

A. Rammeområde 19
Rammetilskudd mv. til kommunesektoren

På statsbudsjettet for 2003 bevilges under:

Kap.	Post	Formål:	Kroner	Kroner
U t g i f t e r				
571		Rammetilskudd til kommuner (jf. kap. 3571)		
	21	Kunnskapsutvikling og drift av inntektssystemet	5 195 000	
	60	Innbyggertilskudd	33 173 823 000	
	62	Nord-Norge-tilskudd	1 077 719 000	
	63	Regionaltilskudd	582 838 000	
	64	Skjønnstilskudd, <i>kan nyttes under kap. 572 post 64</i>	3 069 700 000	
	65	Hovedstadstilskudd	152 609 000	
	67	Storbytilskudd	70 000 000	
	68	Forsøk med rammefinansiering av øremerkede tilskudd	945 816 000	
572		Rammetilskudd til fylkeskommuner (jf. kap. 3572)		
	60	Innbyggertilskudd	12 567 542 000	
	62	Nord-Norge-tilskudd	406 524 000	
	64	Skjønnstilskudd, <i>kan nyttes under kap. 571 post 64</i>	1 181 300 000	
	65	Hovedstadstilskudd	69 634 000	
		Totale utgifter		53 302 700 000

Presidenten: Presidenten antar at de som har forslag, ønsker å stemme imot, med unntak av de partiene som har garantert for flertallsvedtak, dvs. regjeringspartiene og Fremskrittspartiet.

Presidenten: Til rammeområde 20 foreligger det forslag fra Arbeiderpartiet, fra Fremskrittspartiet, fra Sosialistisk Venstreparti og fra Kystpartiet. Det er forslagene nr. 6, 7, 8, 9 og 10, som nå bortfaller.

V o t e r i n g :

Komiteens innstilling bifaltes med 59 mot 51 stemmer.
(Voteringsutskrift kl. 00.08.40)

Komiteen hadde innstillet:

B. Rammeområde 20
Tilfeldige utgifter og inntekter

I

På statsbudsjettet for 2003 bevilges under:

Kap.	Post	Formål:	Kroner	Kroner
U t g i f t e r				
2309		Tilfeldige utgifter		
	1	Driftsutgifter	7 122 418 000	
		Totale utgifter		7 122 418 000
I n n t e k t e r				
5309		Tilfeldige inntekter		
	29	Ymse	2 081 389 000	
		Totale inntekter		2 081 389 000

II

Inntekter ved tildeling av konsesjoner

§ 1

For 2003 kan departementet innhente inntekter ved tildeling av konsesjoner for:

- a. Oppdrett av laks og ørret.
- b. Frekvenser knyttet til etablering og drift av tredje-generasjons mobilkommunikasjonssystem (UMTS).

c. Riksdekkende, reklamefinansiert radio.

§ 2

Inntektene innhentes ved tildeling av konsesjoner. Beløpet skal innbetales til statskassen.

§ 3

Departementet kan gi forskrifter om innbetaling og oppkreving av beløpet.

III Innsparingsfullmakt

Stortinget samtykker i at det spares inn 150 mill. kroner på departementenes driftsutgifter (postene 1-29, unntatt post 24). Regjeringen gis fullmakt til å foreta den endelige fordelingen av beløpet. Innsparingen spesifiseres på kapitler og poster, og Stortinget orienteres om fordelingen i forbindelse med revidert nasjonalbudsjett 2003. Innsparingen tas foreløpig ved å redusere kap. 2309 Tilfeldige utgifter med 150 mill. kroner. Når beløpet er fordelt på kapitler og poster, tilbakeføres 150 mill. kroner til kap. 2309.

Presidenten: Presidenten går utfra at stemmegivningen blir den samme som under forrige avstemming.

V o t e r i n g :

Komiteens innstilling bifaltes med 61 mot 50 stemmer.
(Voteringsutskrift kl. 00.09.26)

Presidenten: Vi er nå kommet til rammeområde 23, og det er under dette området Stortinget skal vedta skatte- og avgiftsreglene og inntektene for det neste året.

Her foreligger det forslag fra Arbeiderpartiet, fra Fremskrittspartiet, fra Sosialistisk Venstreparti, fra Senterpartiet og fra Kystpartiet – det er forslagene nr. 11, 12, 13, 14 og 15. Også disse forslag bortfaller.

Her foreligger det et forslag som er et alternativ til III på side 53, og det vil bli tatt opp til votering etter at den øvrige delen av rammeområde 23 er votert over. Det er forslag nr. 31. Likeledes foreligger det et forslag til erstatning for IX punkt 10 på side 71. Begge disse forslagene er levert etter den fristen som er fastsatt i forretningsordenen. Presidenten vil likevel foreslå at Stortinget voterer over disse forslagene i kveld. – Ingen innvendinger er kommet mot det, og det anses vedtatt.

Det vil da først bli votert over komiteens innstilling til rammeområde 23 med unntak av III og IX punkt 10.

Komiteen hadde innstillet:

C. Rammeområde 23 Skatter og avgifter

I

På statsbudsjettet for 2003 bevilges under:

Kap.	Post	Formål:	Kroner	Kroner
I n n t e k t e r				
5501		Skatter på formue og inntekt		
	70	Toppskatt mv.	21 957 200 000	
	72	Fellesskatt	107 942 000 000	
5506		Avgift av arv og gaver		
	70	Avgift	1 400 000 000	
5507		Skatt og avgift på utvinning av petroleum		
	71	Ordinær skatt på formue og inntekt	39 000 000 000	
	72	Særskatt på oljeinntekter	63 000 000 000	
	73	Produksjonsavgift	700 000 000	
	74	Arealavgift mv.	600 000 000	
5508		Avgift på utslipp av CO ₂ i petroleumsvirksomhet på kontinentalsokkelen		
	70	Avgift	3 300 000 000	
5511		Tollinntekter		
	70	Toll	1 488 000 000	
	71	Auksjonsinntekter fra tollkvoter	12 000 000	
5521		Merverdiavgift og avgift på investeringer mv.		
	70	Avgift	132 900 000 000	
5526		Avgift på alkohol		
	71	Produktavgift på brennevin, vin m.m.	4 773 000 000	
	72	Produktavgift på øl	3 666 000 000	

Kap.	Post	Formål:	Kroner	Kroner
5527		Vinmonopolavgiften m.m.		
	72	Gebyr på statlige skjenkebevillinger	300 000	
	73	Vinmonopolavgiften	23 700 000	
5531		Avgift på tobakkvarer		
	70	Avgift	7 474 000 000	
5536		Avgift på motorvogner m.m.		
	71	Engangsavgift på motorvogner m.m.	12 943 000 000	
	72	Årsavgift	5 743 000 000	
	73	Vektårsavgift	327 000 000	
	75	Omregistreringsavgift	1 655 000 000	
	76	Avgift på bensin	8 737 000 000	
	77	Avgift på mineralolje til framdrift av motorvogn (auto-dieselavgift)	3 895 000 000	
5537		Avgifter på båter mv.		
	71	Avgift på båtmotorer	125 000 000	
5541		Avgift på elektrisk kraft		
	70	Forbruksavgift	6 868 000 000	
5542		Avgift på mineralolje mv.		
	70	Avgift på mineralolje	800 000 000	
	71	Avgift på smøreolje	84 000 000	
5543		Miljøavgift på mineralske produkter mv.		
	70	CO ₂ -avgift	3 632 000 000	
	71	Svovelavgift	86 000 000	
5545		Miljøavgifter i landbruket		
	71	Miljøavgift, plantevernmidler	40 000 000	
5546		Avgift på sluttbehandling av avfall		
	70	Avgift på sluttbehandling av avfall	560 000 000	
5547		Avgift på helse- og miljøskadelige kjemikalier		
	70	Trikloretten (TRI)	4 000 000	
	71	Tetrakloretten (PER)	2 000 000	
5548		Miljøavgift på klimagasser		
	70	Hydrofluorkarbon (HFK) og Perfluorkarbon (PFK)	90 000 000	
5555		Sjokolade- og sukkervareavgift		
	70	Avgift	879 000 000	
5556		Avgift på alkoholfrie drikkevarer m.m.		
	70	Avgift	979 000 000	
5557		Avgift på sukker		
	70	Avgift	220 000 000	
5559		Avgift på drikkevareemballasje		
	70	Grunnavgift på engangsemballasje	421 000 000	
	71	Miljøavgift på kartong	17 000 000	
	72	Miljøavgift på plast	32 000 000	

Kap.	Post	Formål:	Kroner	Kroner
	73	Miljøavgift på metall	91 000 000	
	74	Miljøavgift på glass	44 000 000	
5565		Dokumentavgift		
	70	Avgift	3 369 000 000	
5571		Totalisatoravgift		
	70	Avgift	92 500 000	
5577		Avgift til staten av apotekenes omsetning (jf. kap. 751)		
	70	Avgift	131 300 000	
5578		Avgift på farmasøytiske spesialpreparater (jf. kap. 750)		
	70	Registreringsavgift	58 298 000	
	71	Kontrollavgift	44 363 000	
5583		Særskilte avgifter mv. i bruk av frekvenser		
	70	Inntekter fra telesektoren	114 000 000	
5700		Folketrygdens inntekter		
	71	Trygdeavgift	62 300 000 000	
	72	Arbeidsgiveravgift	84 300 000 000	
		Totale inntekter		586 919 661 000

II

Stortingets skattevedtak for inntektsåret 2003

Kapittel 1 – Generelt

§ 1-1. Vedtakets anvendelsesområde

Dette vedtaket gjelder forskuddsutskriving og endelig utskriving av skatt på inntekt og formue.

Utskriving av statsskatt skjer for skattyterne etter de satser som følger av dette vedtak.

§ 1-2. Forholdet til skattelovgivningen

Så langt dette vedtak ikke bestemmer noe annet, legges lovgivningen om skatt på formue og inntekt til grunn ved anvendelsen av vedtaket.

§ 1-3. Klasseansettelse

Reglene om klasseansettelse i skatteloven § 15-4 gjelder tilsvarende for skatt etter dette vedtaket.

Personer og boer som ikke har krav på personfradrag, skal settes i skatteklasse 0. Personer som må bo i utlandet på grunn av tjeneste i den norske stat, følger samme regler om klasseansettelse som personer bosatt i Norge.

§ 1-4. Forskuddsutskriving

Skattyter som nevnt i skattebetalingsloven § 1, jf. § 2, skal betale forskudd på formues- og inntektsskatt til staten for inntektsåret 2003. Ved beregningen og innbetalingen gjelder reglene i dette vedtaket og i skattebetalingsloven.

Det samme gjelder når skatteplikten utelukkende følger av lov om skattlegging av undersjøiske petroleumsforkomster mv., og skattyteren ikke skal svare terminskatt etter samme lov § 7.

Plikten til å betale forskudd på inntektsskatt omfatter også person som ikke har bopel i riket, men som mottar lønn av den norske stat.

Kapittel 2 – Formuesskatt til staten og kommunene

§ 2-1. Formuesskatt til staten – personlig skattyter og dødsbo

Personlig skattyter og dødsbo svarer formuesskatt til staten av den del av skattyterens samlede antatte formue som overstiger 120 000 kroner i klasse 0 og 1 og 150 000 kroner i klasse 2. Skattyter i klasse 1 som får særfradrag i alminnelig inntekt etter skatteloven § 6-80 til § 6-83 henføres til klasse 2 når det gjelder formuesskatt. Det samme gjelder ektefeller som lignes særskilt etter skatteloven § 2-11.

Formuesskatten beregnes etter disse satsene:

	Klasse 0 og 1	Klasse 2
0,2 pst. av de første	420 000	430 000
0,4 pst. av det overskytende beløp		

§ 2-2. Formuesskatt til staten – upersonlig skattyter

Selskaper og innretninger som nevnt i skatteloven § 2-36 annet ledd, og som ikke er fritatt for formuesskatteplikt etter skatteloven kapittel 2, svarer formuesskatt til

staten med 0,3 pst. Formue under 10 000 kroner er skattefrie.

§ 2-3. Formuesskatt til kommunene

Det svares formuesskatt til kommunen dersom skattyter ikke er fritatt for slik skatteplikt etter skatteloven kapittel 2. Skattyter som har krav på personfradrag etter skatteloven § 15-4 skal ha et fradrag i formuen på 120 000 kroner. Når skattyter er skattepliktig til flere kommuner, gjelder reglene i skatteloven § 6-90 første og tredje ledd tilsvarende for formuen. Satsen for formuesskatten til kommunene må ikke være høyere enn 0,7 pst. og ikke lavere enn 0,4 pst. Høyeste sats gjelder når ikke lavere sats er vedtatt i kommunen.

Kapittel 3 – Inntektsskatt til staten

§ 3-1. Toppskatt

Personlig skattyter skal av personinntekt fastsatt etter skatteloven kapittel 12, svare toppskatt til staten med 13,5 pst. for den delen av inntekten som overstiger 340 700 kroner i klasse 0 og 1 og 364 000 kroner i klasse 2, og med 19,5 pst. for den delen av inntekten som overstiger 872 000 kroner i klasse 0, 1 og 2.

Personlig skattyter i en kommune i Finnmark eller i kommunene Karlsøy, Kvænangen, Kåfjord, Lyngen, Nordreisa, Skjervøy og Storfjord i Troms fylke, skal likevel bare svare toppskatt til staten av inntekt som nevnt i første ledd med 9,5 pst. av hele den delen av inntekten som overstiger 340 700 kroner i klasse 0 og 1 og 364 000 kroner i klasse 2, og med 19,5 pst. for den delen av inntekten som overstiger 872 000 kroner i klasse 0, 1 og 2.

Dersom skattyteren er bosatt i riket bare en del av året, nedsettes beløpene i første og annet ledd forholdsvis under hensyn til det antall hele eller påbegynte måneder av året han har vært bosatt her. Tilsvarende gjelder for skattyter som ikke er bosatt i riket, men som plikter å svare skatt etter skatteloven § 2-3 første og annet ledd, eller lov om skattlegging av undersjøiske petroleumforekomster mv.

§ 3-2. Fellesskatt

Enhver som plikter å betale inntektsskatt til kommunen etter skatteloven skal betale fellesskatt til staten. Fellesskatten skal beregnes på samme grunnlag som inntektsskatten til kommunene.

Satsen for fellesskatt skal være:

- For personlig skattepliktig og dødsbo i Finnmark og kommunene Karlsøy, Kvænangen, Kåfjord, Lyngen, Nordreisa, Skjervøy og Storfjord i Troms fylke: 8,26 pst.
- For personlig skattepliktig og dødsbo ellers: 11,76 pst.

§ 3-3. Skatt til staten for selskaper og innretninger

Selskaper og innretninger som nevnt i skatteloven § 2-36 annet ledd, svarer skatt til staten med 28 pst. av inntekten, fastsatt etter reglene i skatteloven.

§ 3-4. Skatt på grunnrenteinntekt i kraftforetak

Av grunnrenteinntekt i vannkraftverk fastsatt i medhold av skatteloven § 18-3 svares grunnrenteskatt med 27 pst.

§ 3-5. Skatt til staten for person bosatt og selskap hjemmehørende i utlandet

Skattyter som nevnt i skatteloven § 2-3 første ledd bokstav h, skal i tillegg til å svare skatt etter bestemmelsene foran i dette vedtaket svare skatt til staten med 28 pst. av inntekten. De regler som ellers gjelder ved beregning av inntektsskatt til kommunen gis tilsvarende anvendelse.

Person som ikke har bopel i riket, men som mottar lønn av den norske stat, skal av denne inntekt svare fellesskatt til staten etter satsen for personlig skattyter og dødsbo i dette vedtaket § 3-2 annet ledd annet strekpunkt, samt toppskatt som nevnt i § 3-1 første ledd. Bestemmelsene i skatteloven § 16-20 til § 16-28 gjelder tilsvarende for skattytere som nevnt i dette ledd.

Person som ikke har bopel i riket og som er aksjonær i aksjeselskap eller allmennaksjeselskap skattepliktig etter skatteloven § 2-2 første ledd eller § 2-3 første ledd, og som innen riket eller på områder nevnt i lov om skattlegging av undersjøiske petroleumforekomster mv. § 1, deltar aktivt i driften av selskapet, skal svare toppskatt som nevnt i dette vedtaket § 3-1 første ledd av personinntekt fastsatt av selskapets inntekt etter skatteloven kapittel 12.

Av aksjeutbytte som utdeles til aksjonær som er hjemmehørende i utlandet, svares skatt til staten med 25 pst. eller i tilfelle den sats som følger av skatteavtale med fremmed stat. Det samme gjelder renter på grunnfondsbevis som utdeles til skattyter hjemmehørende i utlandet.

§ 3-6. Skatt til staten på honorar til utenlandske artister mv.

Skattepliktig etter lov om skatt på honorar til utenlandske artister mv., skal svare skatt til staten med 15 pst. av inntekten.

§ 3-7. Skattesats for utbetalinger fra individuell pensjonsavtale til bo

Skattesatsen for utbetaling fra individuell pensjonsavtale og etter innskuddspensjonsloven til bo, som omhandlet i skatteloven § 5-40 sjette ledd, skal være 45 pst.

§ 3-8. Skattefri inntekt

Inntekt under 1 000 kroner er skattefri. I utlandet bosatt aksjonær (parthaver) i aksjeselskap, allmennaksjeselskap og dermed likestilt selskap ilignes skatt når inntekten – fastsatt under ett for samtlige aksjonærer – utgjør minst 100 kroner.

Kapittel 4 – Skatt etter lov om skattlegging av undersjøiske petroleumforekomster mv.

§ 4-1. Ordinære skatter

Skattyter som har formue knyttet til eller inntekt vunnet ved petroleumsutvinning og rørledningstransport, jf. § 2 annet ledd i lov om skattlegging av undersjøiske petroleumforekomster mv., skal av slik formue og inntekt, i tillegg til de skatter som følger av bestemmelsene foran, svare skatt til staten etter reglene og satsene nedenfor. Det samme gjelder når skatteplikten utelukkende følger av nevnte lov.

Av formue som tilhører andre skattytere enn selskaper, svares skatt med 0,7 pst. De regler som ellers gjelder for beregning av formuesskatt til kommunen, gis tilsvarende anvendelse.

Av inntekt svares skatt med 28 pst., med mindre det skal svares skatt på inntekten etter dette vedtaket § 3-3. Skatten blir å utligne i samsvar med bestemmelsene i lov om skattlegging av undersjøiske petroleumforekomster mv. De regler som ellers gjelder ved beregning av inntektsskatt til kommunen av alminnelig inntekt gis tilsvarende anvendelse.

§ 4-2. Særskatt

Av inntekt vunnet ved petroleumsutvinning, behandling og rørledningstransport som nevnt i lov om skattlegging av undersjøiske petroleumforekomster mv. § 5, skal det svares særskatt med 50 pst.

§ 4-3. Terminskatt

Terminskatt for inntektsåret 2003 skrives ut og betales i samsvar med lov om skattlegging av undersjøiske petroleumforekomster mv. § 7. Ved utskrivningen av terminskatt benyttes satsene ovenfor.

§ 4-4. Utbytte utdelt til utenlandsk eierselskap

Det svares ikke skatt til staten av aksjeutbytte som utdeles fra i riket hjemmehørende aksjeselskap og allmennaksjeselskap som er skattepliktig etter lov om skattlegging av undersjøiske petroleumforekomster mv. § 5, til selskap hjemmehørende i utlandet som direkte eier minst 25 pst. av kapitalen i det utdelende selskap. Dersom det i riket hjemmehørende selskap også har inntekt som ikke er skattepliktig etter lov om skattlegging av undersjøiske petroleumforekomster mv. § 5, svares skatt til staten etter de alminnelige regler for aksjeutbytte som fordeles til slik inntekt. Aksjeutbytte fordeles mellom særskattepliktig inntekt og annen inntekt på grunnlag av

alminnelig inntekt fratrukket skatter for henholdsvis særskattepliktig inntekt og annen inntekt.

Kapittel 5 – Tonnasjeskatt

§ 5-1. Tonnasjeskatt

Aksjeselskap og allmennaksjeselskap som nevnt i skatteloven § 8-10, skal svare tonnasjeskatt, jf. skatteloven § 8-16, etter følgende satser:

- 0 kroner for de første 1 000 nettotonn, deretter
- 50 kroner pr. dag pr. 1 000 nettotonn opp til 10 000 nettotonn, deretter
- 33 kroner pr. dag pr. 1 000 nettotonn opp til 25 000 nettotonn, deretter
- 16 kroner pr. dag pr. 1 000 nettotonn.

Satsene i første ledd kan reduseres etter nærmere bestemmelser fastsatt av departementet, jf. skatteloven § 8-16 første ledd.

Kapittel 6 – Skattested

§ 6-1. Skattested for forskuddsutrifningen

Forskuddsutrifningen foretas i den kommune hvor den forskuddspliktige er bosatt, jf. skatteloven § 3-1. Her medtas også forskudd på skatt av formue og inntekt som nevnt i skatteloven § 3-3. For boer gjelder bestemmelsen i skatteloven § 3-1 fjerde ledd.

For person som ikke er bosatt i riket, skal den kommunen som er angitt i skatteloven § 3-4 første, fjerde eller femte ledd eller i lov om skattlegging av undersjøiske petroleumforekomster mv. § 6 nr. 2, utskrive skatten.

Første og annet ledd gjelder i den utstrekning annet ikke er bestemt i medhold av skattebetalingsloven § 8 nr. 4 og § 18 nr. 4.

Utskriving av forskudd som omhandlet i dette vedtaket § 1-4 tredje ledd foretas i Oslo.

§ 6-2. Skattested for ligningen

Statsskatteligningen for personer og dødsbo foregår i den kommune hvor skattyteren etter bestemmelsene i skatteloven § 3-1 og § 3-4 blir å iligne kommuneskatt. Ved ligningen medtas formue og inntekt som skattlegges etter bestemmelsene i skatteloven § 3-3 og § 18-7.

Statsskatteligningen for selskaper og innretninger som nevnt i skatteloven § 2-36 annet ledd, foregår i kontor-kommunen, jf. skatteloven § 3-2.

Ved utligning av skatt for skattepliktig etter lov om skattlegging av undersjøiske petroleumforekomster mv., gjelder § 6 i denne loven.

I utlandet hjemmehørende mottaker av godtgjørelse, tantieme, gratiale og lignende fra selskap eller innretning som er hjemmehørende her i riket (skatteloven § 3-4 tredje ledd), skattlegges i den kommune der selskapet har sitt kontor (hovedkontor) eller styret har sitt sete. Det samme gjelder selskap eller samlag for omsetning av brennevin, vin, fruktvin, mjød eller øl.

Skattlegging av inntekt som nevnt i dette vedtaket § 3-5 annet ledd foretas i Oslo.

Kapittel 7 – Særlige bestemmelser om skattegrunnlag, beløpsgrenser og satser mv.

§ 7-1. Kapitalavkastningsraten for fastsetting av personinntektsdel av nærings- og selskapsinntekt (deling)

Kapitalavkastningsraten som nevnt i skatteloven § 12-13 tredje ledd skal være maksimalt 10,0 pst.

§ 7-2. Normalrentesatsen for rimelig lån i arbeidsforhold

Normalrentesatsen som nevnt i skatteloven § 5-12 fjerde ledd skal være 6,5 pst.

§ 7-3. Minstefradrag

Fradrag beregnet etter skatteloven § 6-32 skal ikke settes lavere enn 4 000 kroner og ikke høyere enn 45 700 kroner. Fradrag som beregnes av inntekt som omfattes av skatteloven § 6-31 første ledd a, c eller d eller annet ledd skal likevel ikke settes lavere enn 31 800 kroner. Tilsvarende gjelder for tidsbegrenset uførestønning, rehabiliterings- og attføringspenger. Fradraget kan ikke overstige den inntekten som det beregnes av.

§ 7-4. Foreldrefradrag

Fradrag beregnet etter skatteloven § 6-48 skal ikke settes høyere enn 25 000 kroner for ett barn og 30 000 kroner for to eller flere barn.

§ 7-5. Personfradrag

Fradrag etter skatteloven § 15-4 er 31 600 kroner i klasse 1 og 63 200 kroner i klasse 2.

§ 7-6. Skattebegrensning ved lav alminnelig inntekt

Beløpsgrensene som nevnt i skatteloven § 17-1 første ledd skal være 85 200 kroner for enslige og 138 300 kroner for ektepar og samboere som går inn under skatteloven § 2-16.

Kapittel 8 – Forskriftskompetanse mv.

§ 8-1. Avrundingsregler og utfyllende regler

Departementet kan gi nærmere forskrift om gjennomføring og utfylling av bestemmelsene i dette vedtak, herunder regler om avrunding av inntekts- og formuesposter, samt fradragposter.

§ 8-2. Adgang til å fravike reglene i vedtaket

Reglene i dette vedtaket kan fravikes på vilkår som nevnt i skattebetalingsloven § 56 nr. 5.

IV

CO₂-avgift i petroleumsvirksomheten på kontinental-sokkelen for budsjetterminen 2003

Fra 1. januar 2003 skal det i henhold til lov 21. desember 1990 nr. 72 om avgift på utslipp av CO₂ i petroleumsvirksomhet på kontinental-sokkelen betales CO₂-avgift til statskassen etter følgende satser:

- a) for gass 75 øre pr. standardkubikkmeter,
- b) for olje eller kondensat 75 øre pr. liter.

For mineralske produkter som omfattes av bokstav b, og som er avgiftsbelagt etter Stortingets vedtak om CO₂-avgift på mineralske produkter, skal satsen være 46 øre pr. liter.

V

Avgift til statskassen på arv og gaver for budsjetterminen 2003

§ 1

Av arv og gaver som er avgiftspliktige etter lov 19. juni 1964 nr. 14 om avgift på arv og visse gaver, skal det fra 1. januar 2003 svares avgift til statskassen etter reglene i dette vedtaket.

§ 2

Fradrag etter arveavgiftsloven § 15 annet ledd for begravelsesomkostninger, skifteomkostninger og utgifter til gravsted settes til 35 000 kroner, hvis ikke høyere utgifter er legitimert.

Utgifter til dokumentavgift og tinglysing kommer særskilt til fradrag.

Fradrag etter arveavgiftsloven § 17 for avgiftspliktig som ikke har fylt 21 år settes til 50 000 kroner pr. år.

§ 3

Avgiftsgrunnlaget rundes nedover til nærmeste tall som kan deles med 1 000.

§ 4

Av arv og gaver til arvelaterens/giverens barn, fosterbarn – herunder stebarn som har vært oppfostret hos arvelateren/giveren – og foreldre, svares:

Av de første 250 000 kroner	intet
Av de neste 300 000 kroner	8 pst.
Av overskytende beløp	20 pst.

§ 5

Av arv og gaver som ikke går inn under § 4, svares:

Av de første 250 000 kroner	intet
Av de neste 300 000 kroner	10 pst.
Av overskytende beløp	30 pst.

VI

Fastsetting av avgifter mv. til folketrygden for 2003

Med hjemmel i folketrygdloven § 23-2, § 23-3 og § 23-9 fastsettes:

For året 2003 svares folketrygdavgifter etter følgende satser:

§ 1 Arbeidsgiveravgift

- a) Når arbeidstakeren i inntektsåret 2003 er skattepliktig etter skatteloven § 3-1 eller § 3-4 til en kommune i sone V: 0,0 pst. Denne sonen omfatter:
 - i Finnmark fylke, alle kommuner,

- i Troms fylke, kommunene Karlsøy, Lyngen, Storfjord, Kåfjord, Skjervøy, Nordreisa, Kvænanen.
- Samme sats skal benyttes for arbeidsgiveravgift av inntekt som blir skattlagt etter lov 29. november 1996 nr. 68 om skatt til Svalbard.
- b) Når arbeidstakeren i inntektsåret 2003 er skattepliktig etter skatteloven § 3-1 eller § 3-4 til en kommune i sone IV: 5,1 pst. Denne sonen omfatter:
- i Troms fylke, de kommuner som ikke er nevnt under bokstav a første ledd,
 - i Nordland fylke, alle kommuner,
 - i Nord-Trøndelag fylke, kommunene Namsos, Namdalseid, Lierne, Røyrvik, Namsskogan, Grong, Høylandet, Overhalla, Fosnes, Flatanger, Vikna, Nærøy, Leka,
 - i Sør-Trøndelag fylke, kommunene Hitra, Frøya, Åfjord, Roan, Osen,
 - i Møre og Romsdal fylke, kommunen Smøla.
- c) Når arbeidstakeren i inntektsåret 2003 er skattepliktig etter skatteloven § 3-1 eller § 3-4 til en kommune i sone III: 6,4 pst. Denne sonen omfatter:
- i Nord-Trøndelag fylke, kommunen Snåsa,
 - i Sør-Trøndelag fylke, kommunene Hemne, Snillfjord, Oppdal, Røros, Holtålen, Tydal,
 - i Møre og Romsdal fylke, kommunene Surnadal, Rindal, Aure, Halså, Tustna,
 - i Oppland fylke, kommunene Dovre, Lesja, Skjåk, Lom, Vågå, Sel, Sør-Aurdal, Etnedal, Nord-Aurdal, Vestre Slidre, Øystre Slidre, Vang,
 - i Hedmark fylke, kommunene Stor-Elvdal, Rendalen, Engerdal, Tolga, Tynset, Alvdal, Follidal, Os.
- d) Når arbeidstakeren i inntektsåret 2003 er skattepliktig etter skatteloven § 3-1 eller § 3-4 til en kommune i sone II: 10,6 pst. Denne sonen omfatter:
- i Nord-Trøndelag fylke, kommunene Meråker, Frosta, Leksvik, Mosvik, Verran,
 - i Sør-Trøndelag fylke, kommunene Ørland, Agdenes, Rissa, Bjugn, Rennebu, Meldal, Midtre Gauldal, Selbu,
 - i Møre og Romsdal fylke, kommunene Vanylven, Sande, Herøy, Norddal, Stranda, Stordal, Rauma, Nesset, Midsund, Sandøy, Gjemnes, Tingvoll, Sunndal, Haram, Aukra, Eide,
 - i Sogn og Fjordane fylke, alle kommuner,
 - i Hordaland fylke, kommunene Etne, Ølen, Tysnes, Kvinnherad, Jondal, Odda, Ullensvang, Eidfjord, Ulvik, Granvin, Kvam, Modalen, Fedje, Masfjorden, Bømlo,
 - i Rogaland fylke, kommunene Hjelmeland, Suldal, Sauda, Kvitsøy, Utsira, Vindafjord, Finnøy,
 - i Vest-Agder fylke, kommunene Åseral, Audnedal, Hægebostad, Sirdal,
 - i Aust-Agder fylke, kommunene Gjerstad, Vegårshei, Åmli, Iveland, Evje og Hornnes, Bygland, Valle, Bykle,
 - i Telemark fylke, kommunene Drangedal, Tinn, Hjartdal, Seljord, Kviteseid, Nissedal, Fyresdal, Tokke, Vinje, Nome,
- i Buskerud fylke, kommunene Flå, Nes, Gol, Hemsedal, Ål, Hol, Sigdal, Rollag, Nore og Uvdal,
 - i Oppland fylke, kommunene Nord-Fron, Sør-Fron, Ringebu, Gausdal, Søndre Land, Nordre Land,
 - i Hedmark fylke, kommunene Nord-Odal, Eidskog, Grue, Åsnes, Våler, Trysil, Åmot.
- e) Når arbeidstakeren i inntektsåret 2003 er skattepliktig etter skatteloven § 3-1 eller § 3-4 til en annen kommune enn de som omfattes av bokstav a til d ovenfor, skal satsen være 14,1 pst. Dette området kalles sone I.
- f) Satsen i bokstav e skal også legges til grunn for arbeidsgiveravgift fastsatt i kongelig resolusjon med hjemmel i § 4 nedenfor, og arbeidsgiveravgift for statsforvaltningen etter reglene i folketrygdloven § 24-5 tredje ledd.
- g) Satsen i bokstav e skal videre legges til grunn for følgende foretak, uansett til hvilken kommune arbeidstakeren er skattepliktig, med mindre foretaket er hjemmehørende på Svalbard:
1. foretak som produserer elektrisitet skapt ved vannkraft,
 2. foretak som utvinner råolje eller naturgass,
 3. foretak som yter en eller flere av følgende tjenester tilknyttet utvinning av olje eller gass:
 - prøve- eller produksjonsboring på kontrakt,
 - servicevirksomhet i forbindelse med olje- og gassutvinning,
 - bore- eller brønnservice på kontrakt. Denne bestemmelsen omfatter ikke tjenesteyting tilknyttet letevirksomhet, eller drift og bruk av innretninger i den utstrekning de brukes til letevirksomhet.
 4. foretak som bryter metallholdig malm, med unntak av jernmalm og jernmalm med innhold av mangan,
 5. foretak som utvinner industrimineralene nefelin-syenitt eller olivin,
 6. foretak som bygger eller reparerer selvdrevet, sjøgående kommersielt fartøy. Med slikt fartøy forstås følgende:
 - fartøy på minst 100 BRT for transport av passasjerer eller gods,
 - fartøy på minst 100 BRT til særlige formål,
 - slepebåt på minst 365 kW,
 - fiskefartøy på minst 100 BRT bestemt for eksport til land utenfor EØS-området,
 - flytende og flyttbart uferdig skrog av ovennevnte fartøy. Denne bestemmelsen omfatter også foretak som foretar vesentlig ombygging av fartøy som nevnt ovenfor, dersom fartøyet er over 1 000 BRT.
 7. foretak som produserer EKSF-stål,
 8. foretak som nevnt i finansieringsvirksomhetsloven § 1-4 eller verdipapirhandelens § 7-1, jf. § 1-2 første ledd, dersom foretaket har filial, driver grenseoverskridende virksomhet, eller har etablert datterforetak som driver tilsvarende virksomhet, i andre stater innen EØS-området.

9. foretak som utfører godstransport på vei og som i 2002 hadde mer enn 50 årsverk. Som godstransport regnes ikke egentransport etter samferdselsloven § 8. Bestemmelsen i dette punktet omfatter ikke tilfeller der godstransporten kun finner sted innenfor et lokalt avsperrert næringsområde.
10. foretak som produserer telekommunikasjonstjenester.
- h) For foretak som har klar regnskapsmessig atskillelse mellom virksomhet som omfattes av bokstav g og annen type virksomhet, kan det kreves at arbeidsgiveravgiften fastsettes etter satsen i bokstav e for lønn og annen godtgjørelse knyttet til den delen av virksomheten som omfattes av bokstav g, og etter satsene i bokstavene a til e for lønn og annen godtgjørelse knyttet til den øvrige del av virksomheten. Oppfylles ikke kravet om regnskapsmessig atskillelse, skal arbeidsgiveravgiften fastsettes etter satsen i bokstav e for hele foretaket.
- i) Arbeidsgiveravgiften skal fastsettes etter bestemmelsene i bokstav g først når differansen mellom den arbeidsgiveravgift som ville følge av reglene i bokstavene a til e og den arbeidsgiveravgift som ville følge av reglene i bokstav g overstiger 270 000 kroner for foretaket i 2003. Dersom bestemmelsen i bokstav h kommer til anvendelse, skal differansen beregnes i forhold til den samlede lønn og annen godtgjørelse knyttet til den eller de deler av virksomheten som omfattes av bokstav g. Bestemmelsen i denne bokstaven kommer ikke til anvendelse for virksomhet som nevnt i bokstav g nr. 7 og nr. 9.
- j) 1. Det skal betales arbeidsgiveravgift etter følgende satser for lønn og annen godtgjørelse for arbeid og oppdrag i og utenfor tjenesteforhold som arbeidsgiver plikter å innberette for arbeidstakere som har fylt 62 år og som er skattepliktig etter skatteloven § 3-1 eller § 3-4 til en kommune i
- sone IV: 1,1 pst.,
sone III: 2,4 pst.,
sone II: 6,6 pst.,
sone I: 10,1 pst.
2. For foretak som nevnt under bokstav g skal satsen være 10,1 pst. for arbeidstakere som har fylt 62 år.
3. Beregning av arbeidsgiveravgift etter pkt. 1 og 2 ovenfor, skjer fra og med første hele avgiftstermin etter at arbeidstakeren har fylt 62 år.
- k) Når arbeidstaker fra samme arbeidsgiver mottar ytelse i 2003 på mer enn 16 ganger gjennomsnittet av grunnbeløpet i folketrygden i 2003, skal det i tillegg til satsene nevnt ovenfor regnes en særskilt avgift etter en sats på 12,5 pst. på det overskytende.

§ 2 Trygdeavgift

- a) Av pensjon, føderåd, livrente som ledd i pensjonsordning i arbeidsforhold, utbetalinger under individuell pensjonsavtale etter skatteloven § 6-47 bokstav c, utbetalinger etter innskuddspensjonsloven og personinntekt for skattyter under 17 år og over 69 år, som

nevnt i folketrygdloven § 23-3 annet ledd nr. 1: 3,0 pst.

- b) Av lønnsinntekt og annen personinntekt som nevnt i folketrygdloven § 23-3 annet ledd nr. 2: 7,8 pst.
- c) Av næringsinntekt og annen personinntekt som nevnt i folketrygdloven § 23-3 annet ledd nr. 3: 10,7 pst.
- d) Avgift av næringsinntekt (annen ervervsinntekt) i jord- og skogbruk som overstiger 7,8 pst. av inntekten, skal dekkes med tilskudd knyttet til jordbruksoppjøret.

Næringsinntekt er i denne sammenhengen inntekt som nevnt i forskrift gitt av Finansdepartementet 5. oktober 1970 nr. 2 om levering av årsoppgave og om avgiftsfrie uttak i jordbruk med binæringer og skogbruk.

§ 3 Tilskudd fra kommunene og fylkeskommunene som nevnt i folketrygdloven § 23-9 annet ledd

- a) I kommuner: 0,0 pst.
- b) I fylkeskommuner: 0,0 pst.

§ 4 Forskriftsfullmakt

Kongen gir regler om grunnlag og satser for avgifter og tilskudd etter folketrygdloven § 23-4 for visse grupper av medlemmer i trygden. Departementet gir regler til utfylling og gjennomføring av bestemmelsene i § 1 bokstavene g, h og i.

VII

Produktavgift til folketrygden for fiskeri-, hval- og selfangstnæringen for 2003

Med hjemmel i folketrygdloven § 23-5 annet ledd fastsettes:

I

I 2003 skal følgende avgifter til folketrygden dekkes ved en produktavgift på omsetning av fisk, hval og sel, og produkter av disse, fra fartøy som har drevet egen fangstvirksomhet innenfor det aktuelle kalenderår:

1. Trygdeavgift over 7,8 pst. av pensjonsgivende inntekt fra fiske, hval- og selfangst i inntektsåret.
2. Arbeidsgiveravgift på hyre til mannskapet på fiske-, hvalfangst- og selfangstfartøy.
3. Premie til kollektiv yrkesskadetrygd for fiskere, hval- og selfangere.
4. Avgift til dekking av de utgiftene folketrygden har med stønad til arbeidsløse fiskere, hval- og selfangere.
5. Avgift til dekking av de utgiftene folketrygden har i forbindelse med ordningen med frivillig tilleggstrygd for sykepengene til manntallsførte fiskere, hval- og selfangere.

II

Produktavgiften skal være 3,4 pst. for 2003.

Avgift på omsetning av råfisk, råfiskprodukter, hval og hvalprodukter innkreves av godkjente salgslag, jf. lov 14. desember 1951 nr. 3 om omsetning av råfisk § 3. Ved fiske på fjerne farvann der omsetningen foregår utenom salgslag og ved omsetning av sel og produkter av sel,

skal den avgiftspliktige innbetale produktavgiften til Fiskeridirektoratet.

VIII

Merverdiavgift for budsjetterminen 2003

§ 1

1. Fra 1. januar 2003 skal det betales 24 pst. avgift etter bestemmelsene i lov 19. juni 1969 nr. 66 om merverdiavgift.
2. Fra 1. januar 2003 skal det betales 11,11 pst. avgift av omsetning som nevnt i lov 19. juni 1969 nr. 66 om merverdiavgift § 39 og godtgjørelse som nevnt i samme lov § 41.

§ 2

Fra 1. januar 2003 skal det betales 12 pst. avgift etter bestemmelsene i lov 19. juni 1969 nr. 66 om merverdiavgift for:

1. Næringsmidler. Som næringsmidler anses enhver mat- eller drikkevare og enhver annen vare som er bestemt til å konsumeres av mennesker, unntatt:
 - a) legemidler,
 - b) vann fra vannverk,
 - c) tobakksvarer,
 - d) alkoholholdige drikkevarer.
2. Kringkastingselskap under utøvelse av allmennkringkasting som er finansiert av kringkastingsavgift som nevnt i kringkastingsloven § 6-4.

Departementet kan gi nærmere forskrifter om avgrensning av avgiftsplikten.

IX

Særagifter til statskassen for budsjetterminen 2003

1. Avgift på alkohol

§ 1

Fra 1. januar 2003 skal det i henhold til lov 19. mai 1933 nr. 11 om særagifter betales avgift til statskassen ved innførsel eller innenlandsk tilvirking av sprit, isopropanol, brennevin, vin, fruktvin, mjød og øl mv. med følgende beløp:

1. Drikk med alkoholstyrke over 22 volumprosent alkohol; kr 5,44 pr. volumprosent og liter.
2. Drikk med alkoholstyrke 15-22 volumprosent alkohol; kr 3,55 pr. volumprosent og liter.
3. Drikk med alkoholstyrke over 4,75 og under 15 volumprosent alkohol; kr 3,55 pr. volumprosent og liter.
4. Drikk med alkoholstyrke;
 - a) til og med 0,7 volumprosent alkohol avgiftslegges etter regelverket for alkoholfrie drikkevarer,
 - b) over 0,7 til og med 2,75 volumprosent alkohol; kr 2,43 pr. liter,
 - c) over 2,75 til og med 3,75 volumprosent alkohol; kr 9,18 pr. liter,

- d) over 3,75 til og med 4,75 volumprosent alkohol; kr 15,89 pr. liter.

Departementet kan gi forskrifter om den avgiftspliktige alkoholstyrken. Alkohol i essenser som innføres, avgiftsbelegges etter de satser og regler som gjelder for sprit og isopropanol, jf. § 2 bokstav e. Departementet kan bestemme at det skal betales avgift på alkoholen også i andre varer til fortæring mv. som innføres.

Satsene i avsnittene foran gjelder også varer som ved kjøp eller som gave innføres med samtykke gitt i medhold av alkohollovgivningen.

Departementet kan gi forskrifter om forenklet avgiftsberegning for varer som reisende innfører til personlig bruk utover avgiftsfri kvote.

§ 2

Det gis fritak, refusjon eller ytes tilskudd for avgift på varer som:

- a) selges til eller innføres av utenlandske diplomatiske og konsulære tjenestemenn som nyter personlig tollfrihet,
- b) selges eller innføres til Den nordiske investeringsbanken og som er nødvendig for bankens offisielle virksomhet,
- c) fra tilvirkers eller importørs lager
 1. utføres til utlandet,
 2. leveres som proviant mv. til bruk eller salg om bord i fartøyer eller luftfartøyer i utenriks fart, eller leveres til bruk i forbindelse med utforskning og utnyttning av undersjøiske naturforekomster i havområder utenfor norsk territorialgrense, etter de samme bestemmelser som gjelder for toll,
 3. legges inn på tollager, når varene er bestemt til utførsel eller til bruk som nevnt i tolltariffens innledende bestemmelser § 24 nr. 1.
- d) brukes ved framstilling av essenser i tilfelle som nevnt i punkt c,
- e) leveres til teknisk, vitenskapelig eller medisinsk bruk og som er gjort utjenlig til drikk (denaturert) eller på annen måte finnes garantert mot å bli brukt til drikk, bringes med som reisegods eller reiseutstyr til personlig bruk,
- f) brukes som råstoff eller hjelpemiddel ved fremstilling av alkoholholdige ferdigvarer. Fritaket gjelder kun avgift på alkohol i essenser mv. som innføres,
- g) selges til eller innføres av NATO eller NATOs hovedkvarter, styrker eller personell i den utstrekning dette følger av internasjonale avtaler Norge er forpliktet av. Fritaket omfatter på tilsvarende vilkår også styrker fra landene som deltar i Partnerskap for Fred,
- h) fremstilles ved ikke ervervsmessig produksjon. Fritaket gjelder kun øl og vin til eget bruk.

Departementet kan gi forskrifter om avgrensning av og vilkår for fritak.

§ 3

Departementet kan gi forskrifter om grunnlaget for avgiften og om avrunding av avgiftsbeløpene.

§ 4

Oppstår det tvil om omfanget av avgiftsplikten, avgjøres spørsmålet av departementet.

§ 5

Departementet kan frita for eller sette ned avgiften når det oppstår enkelttilfeller eller situasjoner som ikke var overveiet da avgiftsvedtaket ble truffet og når avgiften i det spesielle enkelttilfellet får en utilsiktet virkning.

§ 6

Departementet kan gi forskrifter om at skyldig avgiftsbeløp og tilgodebeløp som er lavere enn en nærmere fastsatt grense, ikke skal betales eller tilbakebetales.

2. Avgift på tobakkvarer

§ 1

Fra 1. januar 2003 skal det i henhold til lov 19. mai 1933 nr. 11 om særavgifter betales avgift til statskassen etter følgende satser av:

- a) Sigarer: kr 1,74 pr. gram av pakningens nettovekt. Vekten av fastmunnstykke skal tas med i den nettovekt som danner grunnlaget for beregning av avgiften.
- b) Sigaretter: kr 1,74 pr. stk. Med én sigarett menes en sigarett som har en lengde til og med 90 mm, som to regnes sigaretten dersom den har en lengde på over 90 mm, men maks 180 mm, osv. Filter og munnstykke tas ikke med ved beregningen av lengden.
- c) Røyketobakk, karvet skråtobakk, råtobakk i forbrukerpakning: kr 1,20 pr. gram av pakningens nettovekt.
- d) Skråtobakk: kr 0,56 pr. gram av pakningens nettovekt.
- e) Snus: kr 0,56 pr. gram av pakningens nettovekt.
- f) Sigarettpapir og sigarettthylser: kr 0,026 pr. stk. av innholdet i pakningen.

Departementet kan gi forskrifter om en forenklet avgiftsberegning for varer som reisende innfører til personlig bruk utover avgiftsfri kvote.

§ 2

Varer som er ment – eller som departementet finner er tjenlig – som erstatning for forannevnte varer, kan undergis avgiftsplikt etter nærmere bestemmelse av departementet. Når slik avgiftsplikt blir pålagt, skal avgiften svares med beløp som så vidt mulig motsvarer avgiften etter § 1 for tilsvarende tobakkvare.

§ 3

Det gis fritak, refusjon eller ytes tilskudd for avgift på varer som:

- a) Selges til eller innføres av utenlandske diplomatiske og konsulære tjenestemenn som nyter personlig tollfrihet.
- b) Selges eller innføres til Den nordiske investeringsbanken og som er nødvendig for bankens offisielle virksomhet.
- c) Fra/til tilvirkers eller importørs lager

1. utføres til utlandet,
 2. leveres som proviant mv. til bruk eller salg om bord i fartøyer eller luftfartøyer i utenriks fart, eller leveres til bruk i forbindelse med utforskning og utnyttning av undersjøiske naturforekomster i havområder utenfor norsk territorialgrense, etter de samme bestemmelser som gjelder for toll,
 3. legges inn på tollager, når varene er bestemt til utførsel eller til bruk som nevnt i tolltariffens innledende bestemmelser § 24 nr. 1,
 4. kommer i retur.
- d) Kvalitetsprøves og forbrukes i fabrikker eller på lager.
- e) Bringes med som reisegods eller reiseutstyr til personlig bruk.
- f) Selges til eller innføres av NATO eller NATOs hovedkvarter, styrker eller personell i den utstrekning dette følger av internasjonale avtaler Norge er forpliktet av. Fritaket omfatter på tilsvarende måte også styrker fra landene som deltar i Partnerskap for Fred.
- Departementet kan gi forskrifter om avgrensning av og vilkår for fritak.

§ 4

Departementet kan gi forskrifter om grunnlaget for avgiften og om avrunding av avgiftsbeløpene.

§ 5

Oppstår det tvil om omfanget av avgiftsplikten, avgjøres spørsmålet av departementet.

§ 6

Departementet kan frita for eller sette ned avgiften når det oppstår enkelttilfeller eller situasjoner som ikke var overveiet da avgiftsvedtaket ble truffet og når avgiften i det spesielle enkelttilfellet får en utilsiktet virkning.

§ 7

Departementet kan gi forskrifter om avgrensning og utfylling av bestemmelsene i §§ 1 og 2.

§ 8

Departementet kan gi forskrifter om at skyldig avgiftsbeløp og tilgodebeløp som er lavere enn en nærmere fastsatt grense, ikke skal betales eller tilbakebetales.

3. Avgift på motorvogner mv.

I. Engangsavgift på motorvogner mv.

§ 1

Fra 1. januar 2003 skal det i henhold til lov 19. juni 1959 nr. 2 om avgifter vedrørende motorkjøretøyer og båter betales avgift til statskassen:

1. ved første gangs registrering av motorvogner i det sentrale motorvognregisteret,
2. når betingelsene for avgiftsfrihet eller avgiftsnedsettelse ved første gangs registrering ikke lenger er oppfylt,
3. når en motorvogn som ikke tidligere er registrert her i landet urettmessig tas i bruk uten slik registrering,

4. når oppbygget motorvogn tas i bruk før ny registrering.

§ 2

Avgiften betales etter følgende avgiftsgrupper og satser:

Avgiftsgruppe a:

1. Personbiler,
2. varebiler klasse 1 og
3. busser under 6 meter med inntil 17 seteplasser:

kr 33,40	pr. kg av de første 150 kg av egenvekten,
kr 66,80	pr. kg av de neste 250 kg av egenvekten,
kr 133,61	pr. kg av de neste 100 kg av egenvekten,
kr 155,38	pr. kg av resten (vektavgift),
dessuten:	
kr 9,86	pr. cm ³ av de første 1200 cm ³ av slagvolumet,
kr 25,82	pr. cm ³ av de neste 600 cm ³ av slagvolumet,
kr 60,73	pr. cm ³ av de neste 400 cm ³ av slagvolumet,
kr 75,86	pr. cm ³ av resten (slagvolumavgift),
dessuten:	
kr 129,01	pr. kW av de første 65 kW av motoreffekten,
kr 470,53	pr. kW av de neste 25 kW av motoreffekten,
kr 941,36	pr. kW av de neste 40 kW av motoreffekten,
kr 1593,01	pr. kW av resten (motoreffektavgift).

Avgiftsgruppe b:

Varebiler klasse 2:
20 pst. av avgiften under avgiftsgruppe a.

Avgiftsgruppe d:

Kombinerte biler med totalvekt inntil 6 000 kg:
55 pst. av avgiften under avgiftsgruppe a.

Avgiftsgruppe c:

Campingbiler:
13 pst. av avgiften under avgiftsgruppe a.

Avgiftsgruppe e:

Beltebiler:
36 pst. av verdiavgiftsgrunnlaget.

Avgiftsgruppe f:

Motorsykler:

kr 8 869	pr./stk. (stykkavgift),
dessuten:	
kr 0	pr. cm ³ av de første 125 cm ³ av slagvolumet,
kr 30,47	pr. cm ³ av de neste 775 cm ³ av slagvolumet,
kr 66,80	pr. cm ³ av resten (slagvolumavgift),
dessuten:	
kr 0	pr. kW av de første 11 kW av motoreffekten,
kr 394,71	pr. kW av resten (motoreffektavgift).

Avgiftsgruppe g:

Beltemotorsykler (snøscootere):

kr 12,50	pr. kg av de første 100 kg av egenvekten,
kr 25,00	pr. kg av de neste 100 kg av egenvekten,
kr 49,99	pr. kg av resten (vektavgift),
dessuten:	
kr 2,61	pr. cm ³ av de første 200 cm ³ av slagvolumet,
kr 5,21	pr. cm ³ av de neste 200 cm ³ av slagvolumet,
kr 10,41	pr. cm ³ av resten (slagvolumavgift),
dessuten:	
kr 33,33	pr. kW av de første 20 kW av motoreffekten,
kr 66,65	pr. kW av neste 20 kW av motoreffekten,
kr 133,30	pr. kW av resten (motoreffektavgift).

Avgiftsgruppe h:

Motorvogner i avgiftsgruppe a, som ved første gangs registrering her i landet blir registrert på løyveinneha-ver til bruk som ordinær drosje (ikke reserve- eller er-statningsdrosje) eller for transport av funksjonshemme-de:

40 pst. av avgiften under avgiftsgruppe a.

Avgiftsgruppe i:

Avgiftspliktige motorvogner som er 30 år eller eldre: kr 2 920.

Avgiftsgruppe j:

Busser under 6 meter med inntil 17 sitteplasser, hvor-av minst 10 er fastmontert i fartsretningen:

35 pst. av avgiften under avgiftsgruppe a.

§ 3

Av motorvogner i avgiftsgruppe a – d og g – j skal det i tillegg til avgiften under § 2 svares en vrakpantavgift på kr 1 300 pr. motorvogn. Avgiften inngår ikke i bereg-ningsgrunnlaget for merverdiavgiften.

Departementet kan gi forskrifter om refusjon av vrak-pantavgift for motorvogn som utføres til utlandet.

§ 4

Ved beregning av avgift basert på egenvekt, slagvo-lum og motoreffekt benyttes de tekniske data som skal fastsettes i forbindelse med motorvognens typegodkjen-ning og/eller skal fremkomme i motorvognens norske vognkort.

Verdiavgiftsgrunnlaget er ved innenlandsk tilvirkning prisen fra produsent og ved innførsel tollverdien.

Fra de nevnte regler gjøres det unntak for følgende grupper:

1. Motorvogner som har vært registrert i utlandet før registrering her i landet.
2. Motorvogner som benytter stempeldrevet forbren-ningsmotor i kombinasjon med elektrisk motor (hybridbiler) til framdrift. For slike motorvogner inn-går verken effekten knyttet til den elektriske motoren eller vekten av elektromotor og batteripakke i avgifts-grunnlaget.

Departementet kan gi forskrifter om fastsettelse av av-giften for disse grupper og om fradrag for bruk o.l.

§ 5

Departementet kan gi forskrifter om hvilken av-giftsgruppe den enkelte motorvogn skal henføres under.

Oppstår det avgiftsmessig tvil om hvilken avgifts-gruppe den enkelte motorvogn skal henføres under, av-gjøres dette av departementet med bindende virkning.

§ 6

Det gis fritak, refusjon eller ytes tilskudd for avgift på:

1. Motorvogner som registreres på kjennemerker med gule tegn på blå reflekterende bunn.

2. Motorvogner registrert på Den nordiske investerings-banken og som er nødvendig for bankens offisielle virksomhet.

3. Motorvogner som registreres på NATO eller NATOs hovedkvarter, styrker eller personell i den utstrekning dette følger av internasjonale avtaler Norge er forplik-tet av. Fritaket omfatter på tilsvarende vilkår også styrker fra landene som deltar i Partnerskap for Fred.

4. Lett pansrete motorvogner til offentlig bruk.

5. Motorvogner til bruk utelukkende som banekjøretøy og i rally, samt motorsykler til bruk utelukkende i trial- og endurukonkurranseskjøring.

6. Ambulanser, herunder leilighetsambulanser.

7. Begravelseskjøretøy.

8. Beltemotorsykler som ved første gangs registrering her i landet blir registrert på humanitær institusjon som skal nytte kjøretøyet i ambulansetjeneste.

9. Motorvogner som bare bruker elektrisitet til framdrift.

10. Busser som ved første gangs registrering her i landet blir registrert på:

- a) innehaver av løyve etter §§ 3 eller 7 i lov 4. juni 1976 nr. 63 om samferdsel, unntatt turvogner,
- b) institusjon eller organisasjon som tilbyr transport av funksjonshemmede mv.

11. Motorvogner som innføres som arvegods.

12. Beltevogner til Forsvaret.

13. Spesialutrustede kjøretøy til bruk for brannvesenet.

Departementet kan gi forskrifter om avgrensing av og vilkår for fritak.

§ 7

Departementet kan gi forskrifter om tilbakebetaling av tilskuddsbeløp og om tilleggsberegning av særavgift og merverdiavgift hvor det:

1. innen 3 år regnet fra registreringen skjer opphør av bruken av bil som drosje eller for transport av funk-sjonshemmede, jf. § 2 avgiftsgruppe h,
2. innen 1 år regnet fra registreringen skjer opphør av bruken av buss i tilfelle som er gitt avgiftsfritak etter § 6 nr. 10.

§ 8

Departementet kan gi forskrifter om betaling av avgif-ter ved endring av en motorvogns avgiftsmessige status til en avgiftsgruppe med høyere avgiftssats, og om hva som skal anses som slik endring.

Departementet kan gi forskrifter om betaling av avgif-ter dersom det foretas endringer av en motorvogn som har betydning for grunnlaget for beregning av avgiften, og om hva som skal anses som en slik endring.

§ 9

Departementet kan gi forskrifter om grunnlaget for avgiften og om avrunding av avgiftsbeløpene.

§ 10

Oppstår det tvil om omfanget av avgiftsplikten, avgjøs-spørsmålet av departementet.

§ 11

Departementet kan frita for eller sette ned avgiften når det oppstår enkelttilfeller eller situasjoner som ikke var overveiet da avgiftsvedtaket ble truffet og når avgiften i det spesielle enkelttilfellet får en utilsiktet virkning eller også ellers en klart urimelig virkning.

§ 12

Departementet kan gi forskrifter om at skyldig avgiftsbeløp og tilgodebeløp som er lavere enn en nærmere fastsatt grense, ikke skal betales eller tilbakebetales.

II. Årsavgift

§ 1

For 2003 betales i henhold til lov 19. juni 1959 nr. 2 om avgifter vedrørende motorkjøretøyer og båter avgift til statskassen med:

1. kr 2 360 av:
 - a) personbiler,
 - b) varebiler,
 - c) campingbiler med tillatt totalvekt mindre enn 12 000 kg,
 - d) busser under 6 meter med inntil 17 seteplasser (minibusser),
 - e) kombinerte biler med tillatt totalvekt mindre enn 6 000 kg,
 - f) årsprøvekjennermerker for kjøretøy.
2. kr 905 av campingtilhengere med egenvekt over 350 kg.
3. kr 1 180 av motorsykler; trehjuls, lette, mellomtunge og tunge.
4. kr 1 370 av:
 - a) følgende kjøretøy med tillatt totalvekt fra 3 500 kg inntil 12 000 kg:
 - lastebiler
 - trekkbiler,
 - b) kombinerte biler med tillatt totalvekt fra 6 000 kg inntil 12 000 kg,
 - c) busser med tillatt totalvekt mindre enn 12 000 kg som ikke faller inn under nr. 1 bokstav d.

§ 2

Unntatt fra avgiftsplikt er:

- a) Kjøretøy som er registrert på kjennemerker med gule tegn på blå reflekterende bunn.
- b) Motorvogn som er registrert på Den nordiske investeringsbanken og som er nødvendig for bankens offisielle virksomhet.
- c) Motorvogn som er registrert på innehaver av løyve etter § 7 i lov 4. juni 1976 nr. 63 om samferdsel som drosje (ikke reserve- eller erstatningsdrosje) eller for transport av funksjonshemmede.
- d) Motorvogn som er registrert på innehaver av løyve etter § 3 i lov 4. juni 1976 nr. 63 om samferdsel som rutevogn.

- e) Motorvogn som er godkjent og registrert som ambulanse (herunder leilighetsambulanse) eller registrert som begravelleskjøretøy på begravellesbyrå o.l.
- f) Kjøretøy som er registrert på kjennemerker med lysegule typer på sort bunn.
- g) Kjøretøy som er 30 år eller eldre.
- h) Kjøretøy som dokumenteres levert senest innen avgiftens forfall til godkjent oppsamlingsplass for bilvrak eller til bilopphuggeri for vraking/hugging.
- i) Kjøretøy som er registrert på NATO eller NATO's hovedkvarter, styrker eller personell i den utstrekning dette følger av internasjonale avtaler Norge er forpliktet av. Fritaket omfatter på tilsvarende vilkår også styrker fra landene som deltar i Partnerskap for Fred.
- j) Kjøretøy som drives kun med elektrisk strøm (el-biler).

Departementet kan gi forskrifter om avgrensning av og vilkår for fritak.

§ 3

For kjøretøy som er registrert pr. 1. januar eller som blir registrert i 1. halvår, og for årsprøvekjennermerker som er tildelt pr. 1. januar eller som blir tildelt i 1. halvår, skal det svares full avgift.

På vilkår departementet kan fastsette, skal det svares halv avgift på kjøretøy som:

1. dokumenteres levert til godkjent oppsamlingsplass for bilvrak eller til bilopphuggeri for vraking/hugging i 1. halvår, men etter avgiftens forfall,
2. registreres eller tildeles årsprøvekjennermerker i 2. halvår.

§ 4

Avgift som ikke er betalt innen forfall, forhøyes med kr 250. Departementet kan gi forskrifter om innkreving av tilleggsavgiften.

§ 5

Oppstår det tvil om omfanget av avgiftsplikten, avgjøres spørsmålet av departementet.

§ 6

Departementet kan frita for eller sette ned avgiften når det oppstår enkelttilfeller eller situasjoner som ikke var overveiet da avgiftsvedtaket ble truffet og når avgiften i det spesielle enkelttilfellet får en utilsiktet virkning.

§ 7

Departementet kan gi forskrifter om at skyldig avgiftsbeløp og tilgodebeløp som er lavere enn en nærmere fastsatt grense, ikke skal betales eller tilbakebetales.

III. Vektårsavgift

§ 1

Fra 1. januar 2003 skal det i henhold til lov 19. juni 1959 nr. 2 om avgifter vedrørende motorkjøretøyer og båter betales årsavgift til statskassen på innenlandsregistrerte kjøretøy på minst 12 000 kg etter følgende satser (kroner):

1. Vektgradert årsavgift

A. Motorkjøretøyer

Avgiftsgruppe	Luft- fjæring	Annet fjærings- system
<i>2 aksler</i>		
12 000 – 12 999 kg	0	272
13 000 – 13 999 kg	272	755
14 000 – 14 999 kg	755	1 062
15 000 – og over	1 062	2 406
<i>3 aksler</i>		
12 000 – 14 999 kg	0	0
15 000 – 16 999 kg	272	474
17 000 – 18 999 kg	474	974
19 000 – 20 999 kg	974	1 264
21 000 – 22 999 kg	1 264	1 948
23 000 – og over	1 948	3 028
<i>Minst 4 aksler</i>		
12 000 – 24 999 kg	1 264	1 282
25 000 – 26 999 kg	1 282	2 002
27 000 – 28 999 kg	2 002	3 177
29 000 – og over	3 177	4 713

B. Kombinasjoner av kjøretøy (vogntog)

Avgiftsgruppe	Luft- fjæring	Annet fjærings- system
<i>2 + 1 aksler</i>		
12 000 – 13 999 kg	0	0
14 000 – 15 999 kg	0	0
16 000 – 17 999 kg	0	123
18 000 – 19 999 kg	123	280
20 000 – 21 999 kg	280	658
22 000 – 22 999 kg	658	851
23 000 – 24 999 kg	851	1 536
25 000 – 27 999 kg	1 536	2 694
28 000 kg og over	2 694	4 727
<i>2 + 2 aksler</i>		
16 000 – 24 999 kg	263	613
25 000 – 25 999 kg	613	1 009
26 000 – 27 999 kg	1 009	1 484
28 000 – 28 999 kg	1 484	1 791
29 000 – 30 999 kg	1 791	2 941
31 000 – 32 999 kg	2 941	4 082

Avgiftsgruppe	Luft- fjæring	Annet fjærings- system
33 000 kg og over	4 082	6 197
<i>2 + minst 3 aksler</i>		
16 000 – 37 999 kg	3 248	4 521
38 000 – 40 000 kg	4 521	6 145
Over 40 000 kg	6 145	8 348
<i>Minst 3 + 1 aksel</i>		
16 000 – 24 999 kg	263	613
25 000 – 25 999 kg	613	1 009
26 000 – 27 999 kg	1 009	1 484
28 000 – 28 999 kg	1 484	1 791
29 000 – 30 999 kg	1 791	2 941
31 000 – 32 999 kg	2 941	4 082
33 000 – og over	4 082	6 197
<i>Minst 3 + 2 aksler</i>		
16 000 – 37 999 kg	2 870	3 986
38 000 – 40 000 kg	3 986	5 513
Over 40 000 kg	5 513	8 155
<i>Minst 3 + minst 3 aksler</i>		
16 000 – 37 999 kg	1 633	1 976
38 000 – 40 000 kg	1 976	2 949
Over 40 000 kg	2 949	4 697

og

2. Miljødifferensiert årsavgift for dieseldrevne kjøretøy

Vekstklasser	Avgasskravnivå			
	Ikke EURO	EURO I	EURO II	EURO III
12 000 – 19 999 kg	5 781	3 212	2 248	0
20 000 kg og over	10 278	5 888	4 175	0

§ 2

Departementet kan gi forskrifter om hvilke fjærings-systemer som kan likestilles med luftfjæring og om fastsettelse av avgasskravnivå, herunder om krav til dokumentasjon for registreringsår og avgasskravnivå.

Departementet kan også gi forskrifter om etterberegning av avgift dersom det viser seg at et kjøretøy ikke oppfyller de krav til avgassutslipp som lå til grunn for beregning av avgiften.

§ 3

Departementet kan gi forskrifter om betaling av avgift for utenlandsregistrerte kjøretøy etter antall døgn de befinner seg i Norge (døgnavgift), herunder fastsette høyere døgnavgift for kjøretøy som er registrert i et land som krever høyere bruksavgifter av norske kjøretøy enn av dette lands kjøretøy, samt treffe gjensidige avtaler med

andre land om fritak for eller nedsettelse av døgnavgiften.

§ 4

Grunnlaget for avgiften er den vekt som er oppgitt som tillatt totalvekt i motorvognregisteret, for semitrailere den del av totalvekten som faller på semitrailerens aksler. Departementet kan gi forskrifter om at avgiftsgrunnlaget kan settes lavere enn kjøretøyets tillatte totalvekt.

Hvis kjøretøyets totalvekt ikke direkte går frem av vognkortet, settes totalvekten til summen av kjøretøyets egenvekt og tillatt (registrert) lasteevne.

§ 5

Følgende kjøretøy er fritatt for vektgradert og miljødifferensiert årsavgift:

- a) traktorer,
 - b) kjøretøy registrert på kjennemerker med lysegule typer på sort bunn,
 - c) motorredskaper,
 - d) kjøretøy som er registrert på innehaver av løyve etter §§ 3 eller 7 i lov 4. juni 1976 nr. 63 om samferdsel som personrutevogn, kombinert rutevogn eller turvogn samt demonstrasjonsbusser i samme bevillingskjøring. Som turvogn menes i denne sammenheng busser med over 8 sitteplasser i tillegg til fører sete og tillatt totalvekt over 5 000 kg,
 - e) kjøretøy som er 30 år eller eldre. Fritaket gjelder ikke tilhengere,
 - f) kjøretøy som i forbindelse med transport av gods fraktes på jernbane (kombinert godstransport),
 - g) kjøretøy som er registrert på NATO eller NATOs hovedkvarter, styrker eller personell i den utstrekning dette følger av internasjonale avtaler Norge er forpliktet av. Fritaket omfatter på tilsvarende vilkår også styrker fra landene som deltar i Partnerskap for Fred.
- Departementet kan gi forskrifter om avgrensning av og vilkår for fritak.

§ 6

Departementet kan gi forskrifter om utskriving av avgiften i flere terminer, og om forholdsmessig beregning av avgiften ved avregistrering, vraking og omregistrering.

Departementet kan gi forskrifter om betaling av avgift basert på en dagsats på 2 pst. av full vektårsavgift med et fastsatt minstebeløp.

§ 7

Departementet kan gi forskrifter om grunnlaget for avgiften og om avrunding av avgiftsbeløpene.

§ 8

Oppstår det tvil om omfanget av avgiftsplikten, avgjøres spørsmålet av departementet.

§ 9

Departementet kan frita for eller sette ned avgiften når det oppstår enkelttilfeller eller situasjoner som ikke var overveiet da avgiftsvedtaket ble truffet og når avgiften i det spesielle enkelttilfellet får en utilsiktet virkning.

§ 10

Departementet kan gi forskrifter om at skyldig avgiftsbeløp og tilgodebeløp som er lavere enn en nærmere fastsatt grense, ikke skal betales eller tilbakebetales.

IV. Omregistreringsavgift

§ 1

Fra 1. januar 2003 skal det i henhold til lov 19. juni 1959 nr. 2 om avgifter vedrørende motorkjøretøyer og båter betales avgift til statskassen ved omregistrering av nedenfor nevnte, tidligere her i landet registrerte motorvogner og tilhengere med følgende beløp:

	Registreringsår				
	2003 og 2002 kr	2001 kr	2000 kr	1999 til 1992 kr	1991 og eldre kr
a. Mopeder. Motorsykler. Beltemotorsykler					
1. Mopeder	540	540	540	540	540
2. Motorsykler og beltemotorsykler med motor til og med 250 cm ³ slagvolum	1 541	1 541	1 541	1 541	1 343
3. Motorsykler og beltemotorsykler med motor over 250 cm ³ slagvolum	2 569	2 569	2 569	2 569	1 343
b. Personbiler. Busser					
Egenvekt (typegodkjent):					
1. t.o.m. 800 kg	7 547	5 717	4 309	2 880	1 343
2. over 800 kg t.o.m. 1 200 kg	10 305	8 014	5 931	4 112	1 343
3. over 1 200 kg t.o.m. 1 600 kg	14 817	11 509	8 415	5 717	1 343
4. over 1 600 kg	19 190	14 817	10 834	7 395	1 343

	Registreringsår				
	2003 og 2002 kr	2001 kr	2000 kr	1999 til 1992 kr	1991 og eldre kr
c. Lastebiler. Trekkbiler. Varebiler. Kombinerte biler. Campingbiler. Beltebiler					
Egenvekt (typegodkjent):					
1. t.o.m. 1 000 kg	6 129	4 716	3 699	2 356	1 343
2. over 1 000 kg t.o.m. 2 000 kg	9 357	7 601	5 658	3 907	1 343
3. over 2 000 kg t.o.m. 3 000 kg	15 406	12 322	9 148	6 258	1 343
4. over 3 000 kg t.o.m. 4 000 kg	21 208	16 958	12 719	8 543	8 543
5. over 4 000 kg t.o.m. 5 000 kg	27 267	21 754	16 353	10 904	10 904
6. over 5 000 kg	32 920	26 390	19 725	13 265	13 265
d. Biltilhengere, herunder semitrailere og campingtilhengere, med egenvekt over 350 kg					
Egenvekt (typegodkjent):					
1. over 350 kg t.o.m. 1 000 kg	6 124	4 716	3 699	2 356	2 356
2. over 1 000 kg t.o.m. 2 000 kg	7 071	5 658	4 309	2 762	2 762
3. over 2 000 kg t.o.m. 3 000 kg	10 706	8 617	6 461	4 309	4 309
4. over 3 000 kg t.o.m. 4 000 kg	14 238	11 306	8 704	5 658	5 658
5. over 4 000 kg t.o.m. 5 000 kg	20 068	16 156	12 119	8 014	8 014
6. over 5 000 kg	26 492	20 801	15 556	10 368	10 368

§ 2

Det gis fritak eller refusjon av avgift ved omregistrering av kjøretøy:

1. ved ren navneendring (bevilling for/registrering av navnebytte må foreligge),
2. på ektefelle,
3. mellom foreldre og barn som arv (fullt skifte),
4. som er 30 år eller eldre,
5. som utloddes og som tidligere har vært registrert på utlodderen,
6. som skal registreres på kjennemerker med gule tegn på blå reflekterende bunn,
7. på NATO eller NATOs hovedkvarter i Norge, styrker eller personell i den utstrekning dette følger av internasjonale avtaler Norge er forpliktet av. Fritaket omfatter på tilsvarende vilkår også styrker fra landene som deltar i Partnerskap for Fred,
8. som registreres på kjøretøy tilhørende Den nordiske investeringsbanken og som er nødvendig for bankens offisielle virksomhet,
9. som har vært registrert på samme eier i 2 måneder eller mindre (samlet påskiltings-/registreringstid),
10. som tas tilbake av selger som følge av hevet kjøp etter kjøpslovens bestemmelser,
11. ved fusjon mellom aksjeselskaper,
12. ved omdannelse av virksomheter når tidligere og ny(e) eier(e) er identiske,
13. ved sletting av registrert eier eller medeier i motorvognregisteret.

Departementet kan gi forskrifter om avgrensning av og vilkår for fritak.

§ 3

Oppstår det tvil om omfanget av avgiftsplikten, avgjøres spørsmålet av departementet.

§ 4

Departementet kan fritta for eller sette ned avgiften når det oppstår enkelttilfeller eller situasjoner som ikke var overveiet da avgiftsvedtaket ble truffet og når avgiften i det spesielle enkelttilfellet får en utilsiktet virkning.

§ 5

Departementet kan gi forskrifter om at skyldig avgiftsbeløp og tilgodebeløp som er lavere enn en nærmere fastsatt grense, ikke skal betales eller tilbakebetales.

V. Avgift på bensin

§ 1

Fra 1. januar 2003 skal det i henhold til lov 19. mai 1933 nr. 11 om særavgifter betales avgift til statskassen på bensin. Avgift betales med følgende beløp pr. liter:

- a) for blyholdig bensin: kr 4,72,
- b) for blyfri bensin: kr 3,89.

Avgiften kommer i tillegg til avgift som skal betales i henhold til Stortingets vedtak om CO₂-avgift på mineralske produkter.

Departementet kan gi forskrifter om hvilke produkter som omfattes av avgiftsplikten og om avgrensning og utfylling av reglene i denne bestemmelsen. Departementet kan videre gi forskrifter om at det skal betales avgift av annet flytende brennstoff som anses anvendelig som motordrivstoff. Departementet avgjør hva som er anvendelig som motordrivstoff.

§ 2

Det gis fritak, refusjon eller ytes tilskudd for avgift på bensin til følgende anvendelsesområder:

- a) Utførsel.

- b) Fly, unntatt Forsvarets fly.
 - c) Diplomater m.m.
 - d) Nødvendig bruk i Den nordiske investeringsbankens offisielle virksomhet.
 - e) Teknisk og medisinsk formål.
 - f) Som har tilknytning til utnyttelse av naturforekomster i havområder utenfor norsk territorialgrense.
 - g) Båter og snøscootere i veiløse strøk.
 - h) Legges inn på tollager, når varene er bestemt til utførsel eller til bruk som nevnt i tolltariffens innledende bestemmelser § 24 nr. 1.
 - i) Reisegods og reiseutstyr.
 - j) Motorsager og andre arbeidsredskaper med 2-taktsmotor der den benyttede bensin har særlige helse- og miljømessige egenskaper.
 - k) Bensin gjenvunnet i VRU-anlegg (Vapour Recovery Unit).
 - l) NATO eller NATOs hovedkvarter i Norge, styrker eller personell i den utstrekning dette følger av internasjonale avtaler Norge er forpliktet av. Fritaket omfatter på tilsvarende vilkår også styrker fra landene som deltar i Partnerskap for Fred.
- Departementet kan gi forskrifter om avgrensing av og vilkår for fritak.

§ 3

I tilfelle misbruk kan departementet nekte avgiftsfritak eller tilskudd for kortere eller lengre tid.

§ 4

Departementet kan gi forskrifter om grunnlaget for avgiften og om avrunding av avgiftsbeløpene.

§ 5

Oppstår det tvil om omfanget av avgiftsplikten, avgjøres spørsmålet av departementet.

§ 6

Departementet kan frita for eller sette ned avgiften når det oppstår enkelttilfeller eller situasjoner som ikke var overveiet da avgiftsvedtaket ble truffet og når avgiften i det spesielle enkelttilfellet får en utilsiktet virkning.

§ 7

Departementet kan gi forskrifter om at skyldig avgiftsbeløp og tilgodebeløp som er lavere enn en nærmere fastsatt grense, ikke skal betales eller tilbakebetales.

VI. Avgift på mineralolje til framdrift av motorvogn (autodieselavgift)

§ 1

Fra 1. januar 2003 skal det i henhold til lov 19. mai 1933 nr. 11 om særavgifter betales avgift til statskassen med kr 3,17 pr. liter mineralolje til framdrift av motorvogn. For mineralolje til framdrift av motorvogn som inneholder 0,005 pst. vektandel svovel eller mindre, betales avgift med kr 2,83 pr. liter.

Departementet kan gi forskrifter om hvilke produkter som omfattes av avgiftsplikten og om avgrensing og utfylling av reglene i denne bestemmelsen.

Avgiften kommer i tillegg til avgift som skal betales i henhold til Stortingets vedtak om CO₂- og svovelavgift på mineralske produkter.

§ 2

Når oljer er merket i samsvar med forskrift fastsatt av departementet, skal det ikke ilegges avgift etter § 1 første ledd.

Departementet kan i særskilte enkeltstående tilfeller bestemme at:

- a) fritak for avgiftsplikten kan skje på annen måte enn bruk av merket olje, eller
- b) avgift skal betales ved bruk av merket olje.

§ 3

På vilkår fastsatt av departementet kan det benyttes merket olje:

1. I følgende motorvogner:

- a) traktorer,
- b) motorvogner registrert på kjennemerker med lysegule typer på sort bunn,
- c) motorredskaper,
- d) tilhørende fremmede lands diplomatiske tjenestemenn som er tilsatt her og er offisielt anmeldt. Det samme gjelder for mineralolje til framdrift av motorvogn som nyttes av utsendt generalkonsul, konsul og visekonsul i den utstrekning tilsvarende norske tjenestemenn nyter samme fordel i vedkommende fremmede land,
- e) tilhørende Den nordiske investeringsbanken og som er nødvendig for bankens offisielle virksomhet,
- f) motorvogn tilhørende NATO eller NATOs hovedkvarter i Norge, styrker eller personell i den utstrekning dette følger av internasjonale avtaler Norge er forpliktet av. Fritaket omfatter på tilsvarende vilkår også styrker fra landene som deltar i Partnerskap for Fred.

2. Til annen bruk enn framdrift av motorvogn.

§ 4

Det gis fritak, refusjon eller ytes tilskudd for avgift på autodiesel som bringes med som reisegods eller reiseutstyr til personlig bruk.

Departementet kan gi forskrifter om avgrensing av og vilkår for fritak.

§ 5

Departementet kan gi forskrifter om grunnlaget for avgiften og om avrunding av avgiftsbeløpene.

§ 6

Oppstår det tvil om omfanget av avgiftsplikten, avgjøres spørsmålet av departementet.

§ 7

Departementet kan fritta for eller sette ned avgiften når det oppstår enkelttilfeller eller situasjoner som ikke var overveiet da avgiftsvedtaket ble truffet og når avgiften i det spesielle enkelttilfellet får en utilsiktet virkning.

§ 8

Departementet kan gi forskrifter om at skyldig avgiftsbeløp og tilgodebeløp som er lavere enn en nærmere fastsatt grense, ikke skal betales eller tilbakebetales.

4. Avgift på båtmotorer

§ 1

Fra 1. januar 2003 skal det i henhold til lov 19. mai 1933 nr. 11 om særavgifter betales avgift til statskassen ved import og innenlandsk tilvirking av båtmotorer (framdriftsmotorer) med kr 129,50 pr. hk. Som båtmotor anses også motorblokker til slike.

Avgiftsplikten gjelder båtmotorer på minst 9 hk.

Elektriske motorer er unntatt fra avgiftsplikt.

Departementet kan gi forskrifter om avgrensning og utfylling av denne bestemmelsen.

§ 2

Det gis fritak, refusjon eller ytes tilskudd for avgift på båtmotorer som:

- a) Selges til eller innføres av utenlandske diplomatiske og konsulære tjenestemenn som nyter personlig tollfrihet.
- b) Er nødvendig for Den nordiske investeringsbankens offisielle virksomhet.
- c) Fra tilvirkers, importørs eller forhandlers lager
 1. utføres til utlandet,
 2. legges inn på tollager, når varene er bestemt til utførsel eller til bruk som nevnt i tolltariffens innledende bestemmelser § 24 nr. 1,
 3. leveres til bruk i fartøy registrert i fiskebåtregisteret (dog ikke utenbordsmotorer og hekkaggregater),
 4. leveres til bruk i fartøy mv. registrert i skipsregisteret, med unntak av fritidsbåter.
- d) Innføres tollfritt i medhold av tolltariffens innledende bestemmelser § 11 pkt. 10, 12, 13 eller 14 e.
- e) Benyttes i Forsvarets marinefartøy.
- f) Selges til eller innføres av NATO eller NATOs hovedkvarter i Norge, styrker eller personell i den utstrekning dette følger av internasjonale avtaler Norge er forpliktet av. Fritaket omfatter på tilsvarende vilkår også styrker fra landene som deltar i Partnerskap for Fred.

Departementet kan gi forskrifter om avgrensning av og vilkår for fritak.

§ 3

Departementet kan gi forskrifter om grunnlaget for avgiften og om avrundning av avgiftsbeløpene.

§ 4

Oppstår det tvil om omfanget av avgiftsplikten, avgjøres spørsmålet av departementet.

§ 5

Departementet kan fritta for eller sette ned avgiften når det oppstår enkelttilfeller eller situasjoner som ikke var overveiet da avgiftsvedtaket ble truffet og når avgiften i det spesielle enkelttilfellet får en utilsiktet virkning.

§ 6

Departementet kan gi forskrifter om at skyldig avgiftsbeløp og tilgodebeløp som er lavere enn en nærmere fastsatt grense, ikke skal betales eller tilbakebetales.

5. Forbruksavgift på elektrisk kraft

§ 1

Fra 1. januar 2003 skal det i henhold til lov 19. mai 1933 nr. 11 om særavgifter betales avgift til statskassen på elektrisk kraft som leveres eller innføres til bruk her i landet. Avgift skal betales også ved uttak av elektrisk kraft til eget bruk. Avgiftssatsen er 9,5 øre pr. kWh.

Avgift oppkreves ikke for industri, bergverk, arbeidsmarkedsbedrifter som utøver industriproduksjon og veksthusnæringen. Fritaket omfatter kun elektrisk kraft som benyttes i forbindelse med selve produksjonsprosessen.

Departementet kan gi forskrifter om avgiftsmessig avgrensning av industri, bergverk, arbeidsmarkedsbedrifter som utøver industriproduksjon og veksthusnæringen samt om praktiseringen av fritaket.

Avgift oppkreves ikke for Finnmark og følgende kommuner i Nord-Troms: Karlsøy, Kvænangen, Kåfjord, Lyngen, Nordreisa, Skjervøy og Storfjord.

§ 2

Det gis fritak, refusjon eller ytes tilskudd for avgift på kraft som:

- a) Leveres i direkte sammenheng med produksjonen av elektrisk kraft.
- b) Er produsert ved energigjenvinningsanlegg.
- c) Er produsert i mottrykksanlegg.
- d) Er produsert i aggregat med generator som har mindre merkeytelse enn 100 kVA.
- e) Er produsert i nødstrømsaggregat i tilfeller hvor den normale elektrisitetsforsyning har sviktet.
- f) Er produsert og forbrukt i transportmidler.
- g) Leveres til NATO eller NATOs hovedkvarter i Norge, styrker eller personell i den utstrekning dette følger av internasjonale avtaler Norge er forpliktet av. Fritaket omfatter på tilsvarende vilkår også styrker fra landene som deltar i Partnerskap for Fred.
- h) Leveres til bruk i driften av verneverdige fartøy, museumsjernbaner eller tekniske anlegg og kulturelle kulturminner på museumssektoren.
- i) Leveres til bruk i produksjon av fjernvarme.

Departementet kan gi forskrifter om avgrensning av og vilkår for fritak.

- j) Leveres til Den nordiske investeringsbankens offisielle virksomhet.

§ 3

Departementet kan gi forskrifter om grunnlaget for avgiften og om avrunding av avgiftsbeløpene.

§ 4

Oppstår det tvil om omfanget av avgiftsplikten, avgjøres spørsmålet av departementet.

§ 5

Departementet kan frita for eller sette ned avgiften når det oppstår enkelttilfeller eller situasjoner som ikke var overveiet da avgiftsvedtaket ble truffet og når avgiften i det spesielle enkelttilfellet får en utilsiktet virkning.

§ 6

Departementet kan gi forskrifter om at skyldig avgiftsbeløp og tilgodebeløp som er lavere enn en nærmere fastsatt grense, ikke skal betales eller tilbakebetales.

6. Grunnavgift på fyringsolje mv.

§ 1

Fra 1. januar 2003 skal det i henhold til lov 19. mai 1933 nr. 11 om særavgifter betales avgift til statskassen på mineralolje med kr 0,398 pr. liter.

§ 2

Unntatt fra avgiftsplikt er:

- flyparafin (jetparafin) som leveres til bruk om bord i fly,
- olje som pålegges avgift etter Stortingets vedtak om avgift på mineralolje til framdrift av motorvogn (autodieselavgift).

§ 3

Det gis fritak, refusjon eller ytes tilskudd for avgift på mineralolje til følgende anvendelsesområder:

- Utførsel.
- Skip i utenriks fart.
- Gods- og passasjertransport i innenriks sjøfart.
- Fiske og fangst i nære farvann.
- Fiske og fangst i fjerne farvann.
- Anlegg eller innretninger som har tilknytning til utnyttelse av naturforekomster i havområder utenfor norsk territorialgrense, til transport mellom land og slike anlegg eller innretninger, og for spesialskip som har oppdrag i slik virksomhet.
- Legges inn på tollager, når varene er bestemt til utførsel eller til bruk som nevnt i tolltariffens innledende bestemmelser § 24 nr. 1.
- Benyttes som råstoff i industriell virksomhet dersom mineraloljen i sin helhet inngår og forblir i det ferdige produkt.

9. Innføres som reisegods eller reiseutstyr.

10. Verneverdige fartøy, museumsjernbaner eller tekniske anlegg og kulturelle kulturminner på museumssektoren.

11. NATO eller NATOs hovedkvarter, styrker eller personell i den utstrekning dette følger av internasjonale avtaler Norge er forpliktet av. Fritaket omfatter på tilsvarende vilkår også styrker fra landene som deltar i Partnerskap for Fred.

12. Treforedlingsindustrien, sildemel- og fiskemelindustrien.

13. Nødvendig bruk i Den nordiske investeringsbankens offisielle virksomhet.

Departementet kan gi forskrifter om avgrensning av og vilkår for fritak.

§ 4

Det gis fritak, refusjon eller ytes tilskudd for avgift for andel av biodiesel i mineraloljen.

Departementet kan gi forskrifter om avgrensning av og vilkår for fritak.

§ 5

Departementet kan gi forskrifter om grunnlaget for avgiften og om avrunding av avgiftsbeløpene.

§ 6

Oppstår det tvil om omfanget av avgiftsplikten, avgjøres spørsmålet av departementet.

§ 7

Departementet kan frita for eller sette ned avgiften når det oppstår enkelttilfeller eller situasjoner som ikke var overveiet da avgiftsvedtaket ble truffet og når avgiften i det spesielle enkelttilfellet får en utilsiktet virkning.

§ 8

Departementet kan gi forskrifter om at skyldig avgiftsbeløp og tilgodebeløp som er lavere enn en nærmere fastsatt grense, ikke skal betales eller tilbakebetales.

7. Miljøavgifter på mineralske produkter mv.

A. CO₂-avgift på mineralske produkter

§ 1

Fra 1. januar 2003 skal det i henhold til lov 19. mai 1933 nr. 11 om særavgifter betales CO₂-avgift til statskassen på følgende mineralske produkter i henhold til følgende satser:

- Generell sats
 - Mineralolje: kr 0,50 pr. liter.
 - Bensin: kr 0,75 pr. liter.
- Redusert sats, jf. § 2
 - Mineralolje: kr 0,29 pr. liter. For treforedlingsindustrien, sildemel- og fiskemelindustrien er satsen kr 0,25 pr. liter.
 - Bensin: kr 0,27 pr. liter.

Departementet kan gi forskrifter om hvilke produkter som omfattes av avgiftsplikten og om avgrensning og utfylling av reglene i denne bestemmelsen.

§ 2

Det skal betales redusert sats, gis refusjon eller tilskudd i henhold til § 1 nr. 2 til følgende anvendelsesområder:

1. Mineralolje til bruk i
 - a) Fly som flyr mellom norske flyplasser.
 - b) Anlegg eller innretninger som har tilknytning til utnyttelse av naturforekomster i havområder utenfor norsk territorialgrense, til transport mellom land og slike anlegg eller innretninger, og for spesialskip som har oppdrag i slik virksomhet.
 - c) Godstransport i innenriks sjøfart.
2. Bensin til bruk i
 - a) Fly som flyr mellom norske flyplasser, unntatt Forsvarets fly.
 - b) Anlegg eller innretninger som har tilknytning til utnyttelse av naturforekomster i havområder utenfor norsk territorialgrense, til transport mellom land og slike anlegg eller innretninger, og for spesialskip som har oppdrag i slik virksomhet.

Departementet kan gi forskrifter om avgrensning av og vilkår for fritak.

§ 3

Det gis fritak, refusjon eller ytes tilskudd for avgift på produkter til følgende anvendelsesområder:

1. Generelle fritak for produkter som
 - a) Utføres.
 - b) Legges inn på tollager, når varene er bestemt til utførsel eller til bruk som nevnt i tolltariffens innledende bestemmelser § 24 nr. 1. Dette gjelder ikke når det skal betales avgift etter § 2.
 - c) Innføres som reisegods og reiseutstyr.
 - d) Benyttes som råstoff i industriell virksomhet på en slik måte at det ikke oppstår utslipp av karbon til luft eller utslippet er vesentlig lavere enn den benyttede mengde råstoff skulle tilsi.
 - e) Selges til eller innføres av NATO eller NATOs hovedkvarter, styrker eller personell i den utstrekning dette følger av internasjonale avtaler Norge er forpliktet av. Fritaket omfatter på tilsvarende vilkår også styrker fra landene som deltar i Partnerskap for Fred.
 - f) Selges eller innføres til Den nordiske investeringsbanken for offisiell virksomhet.
2. Mineralolje til bruk i
 - a) Skip i utenriks fart.
 - b) Fiske og fangst i fjerne farvann.
 - c) Fiske og fangst i nære farvann.
 - d) Verneverdige fartøy, museumsjernbaner eller tekniske anlegg og kulturelle kulturminner på museumssektoren.
 - e) Fly i utenriks fart.

3. Bensin til bruk for
 - a) Diplomater m.m.
 - b) Den nordiske investeringsbanken og som er nødvendig for bankens offisielle virksomhet.
 - c) Tekniske og medisinske formål.
 - d) Motorsager og andre arbeidsredskaper med 2-taktsmotor der den benyttede bensin har særlige helse- og miljømessige egenskaper.
 - e) Bensin gjenvunnet i VRU-anlegg (Vapour Recovery Unit).
 - f) Fly i utenriks fart.

Departementet kan gi forskrifter om avgrensning av og vilkår for fritak.

§ 4

Det gis fritak, refusjon eller ytes tilskudd for avgift for andel av biodiesel i mineraloljen.

Departementet kan fastsette forskrifter om avgrensning av og vilkår for fritaket.

§ 5

Departementet kan gi forskrifter om grunnlaget for avgiften og om avrunding av avgiftsbeløpene.

§ 6

Departementet kan ved overtredelse av §§ 2 eller 3 nekte fritak, nedsettelse eller tilskudd for kortere eller lengre tid.

§ 7

Oppstår det tvil om omfanget av avgiftsplikten, avgjøres spørsmålet av departementet.

§ 8

Departementet kan fritta for eller sette ned avgiften når det oppstår enkelttilfeller eller situasjoner som ikke var overveiet da avgiftsvedtaket ble truffet og når avgiften i det spesielle enkelttilfellet får en utilsiktet virkning.

§ 9

Departementet kan gi forskrifter om at skyldig avgiftsbeløp og tilgodebeløp som er lavere enn en nærmere fastsatt grense, ikke skal betales eller tilbakebetales.

B. Svovelavgift

§ 1

Fra 1. januar 2003 skal det i henhold til lov 19. mai 1933 nr. 11 om særavgifter betales svovelavgift til statskassen på følgende mineralske produkter etter følgende satser:

1. Generell sats
 - 7 øre pr. liter mineralolje for hver påbegynt 0,25 pst. vektandel svovel i olje som inneholder over 0,05 pst. vektandel svovel.
2. Redusert sats, jf. § 2
 - 2,8 øre pr. liter mineralolje for hver påbegynt 0,25 pst. vektandel svovel i oljen. Avgift skal ikke svares for

olje som inneholder 0,05 pst. vektandel svovel eller mindre.

Departementet kan gi forskrifter om hvilke produkter som omfattes av avgiftsplikten og om avgrensning og utfylling av reglene i denne bestemmelsen.

§ 2

Det skal betales redusert sats, gis refusjon eller tilskudd i henhold til § 1 nr. 2 for mineralolje til følgende anvendelsesområder:

- a) Fly som flyr mellom norske flyplasser.
- b) Anlegg eller innretninger som har tilknytning til utnyttelse av naturforekomster i havområder utenfor norsk territorialgrense, til transport mellom land og slike anlegg eller innretninger, og for spesialskip som har oppdrag i slik virksomhet.

Departementet kan gi forskrifter om avgrensning av og vilkår for fritak.

§ 3

Det gis fritak, refusjon eller ytes tilskudd for avgift på produkter til følgende anvendelsesområder:

1. Generelle fritak
 - a) Utførsel.
 - b) Legges inn på tollager, når varene er bestemt til utførsel eller til bruk som nevnt i tolltariffens innledende bestemmelser § 24 nr. 1. Dette gjelder ikke når det skal betales avgift etter § 2.
 - c) Reisegods og reiseutstyr.
 - d) Utslippet av svovel til atmosfæren er mindre enn det som svovelinholdet i de benyttede produkter skulle tilsi.
 - e) Verneverdige fartøy, museumsjernbaner eller tekniske anlegg og kulturelle kulturminner på museumssektoren.
 - f) NATO eller NATOs hovedkvarter, styrker eller personell i den utstrekning dette følger av internasjonale avtaler Norge er forpliktet av. Fritaket omfatter på tilsvarende vilkår også styrker fra landene som deltar i Partnerskap for Fred.
 - g) Nødvendig bruk i Den nordiske investeringsbankens offisielle virksomhet.
2. Mineralolje til bruk i
 - a) Skip i utenriks fart.
 - b) Fiske og fangst i fjerne farvann.
 - c) Fly i utenriks fart.

Departementet kan gi forskrifter om avgrensning av og vilkår for fritak.

§ 4

Det gis fritak, refusjon eller ytes tilskudd for avgift for andel av biodiesel i mineraloljen.

Departementet kan fastsette forskrifter om avgrensning av og vilkår for fritak.

§ 5

Departementet kan gi forskrifter om grunnlaget for avgiften og om avrunding av avgiftsbeløpene.

§ 6

Departementet kan ved overtredelse av §§ 2 eller 3 nekte fritak, nedsettelse eller tilskudd for kortere eller lengre tid.

§ 7

Oppstår det tvil om omfanget av avgiftsplikten, avgjøres spørsmålet av departementet.

§ 8

Departementet kan frita for eller sette ned avgiften når det oppstår enkelttilfeller eller situasjoner som ikke var overveiet da avgiftsvedtaket ble truffet og når avgiften i det spesielle enkelttilfellet får en utilsiktet virkning.

§ 9

Departementet kan gi forskrifter om at skyldig avgiftsbeløp og tilgodebeløp som er lavere enn en nærmere fastsatt grense, ikke skal betales eller tilbakebetales.

C. Avgift på smøreolje mv.

§ 1

Fra 1. januar 2003 skal det i henhold til lov 19. mai 1933 nr. 11 om særavgifter betales avgift til statskassen på smøreolje mv. med kr 1,56 pr. liter.

Departementet kan gi forskrifter om hvilke produkter som omfattes av avgiftsplikten og om avgrensning og utfylling av reglene i denne bestemmelsen.

§ 2

Det gis fritak, refusjon eller ytes tilskudd for avgift på smøreolje mv. til følgende anvendelsesområder:

- a) Utførsel.
- b) Utenriks fart.
- c) Fiske og fangst i fjerne farvann.
- d) Anlegg eller innretninger som har tilknytning til utnyttelse av naturforekomster i havområder utenfor norsk territorialgrense, til transport mellom land og slike anlegg eller innretninger, og for spesialskip som har oppdrag i slik virksomhet.
- e) Legges inn på tollager, når varene er bestemt til utførsel eller til bruk som nevnt i tolltariffens innledende bestemmelser § 24 nr. 1.
- f) Er påfylt kjøretøy, maskiner o.l. ved innførsel eller utførsel.
- g) Fly, unntatt olje til Forsvarets fly.
- h) Råstoff i industriell virksomhet som i sin helhet inngår og forblir i det ferdige produkt.
- i) Omsettes i detaljforpakninger med innhold mindre enn 0,15 liter.
- j) Verneverdige fartøy, museumsjernbaner eller tekniske anlegg og kulturelle kulturminner på museumssektoren.
- k) NATO eller NATOs hovedkvarter, styrker eller personell i den utstrekning dette følger av internasjonale avtaler Norge er forpliktet av. Fritaket omfatter på til-

Pb	Cr	Cu	Mn	As	Ni	dioksiner
kr 63,40	kr 571,00	kr 0,307	kr 95,00	kr 9,71	kr 9,30	kr 2 350 000
pr. gram	pr. gram	pr. gram	pr. gram	pr. gram	pr. gram	pr. gram

For utslipp av CO₂ skal det betales avgift med kr 39 pr. tonn innlevert avfall. Anlegg som ikke brenner avfall som inneholder fossilt materiale skal ikke betale avgift for utslipp av CO₂.

§ 4

Det gis fritak, refusjon eller ytes tilskudd for avgift på avfall som:

- Innleveres til særskilt behandling etter forskrift 19. mai 1994 nr. 362 om spesialavfall.
- Innleveres til anlegg for ombruk, gjenvinning eller sortering for gjenvinning.
- Består av uorganisk materiale og som legges på særskilt opplagsplass.
- Er restavfall fra utnyttelse av returfiber i treforedlingsindustrien.
- Består av forurensede jord- og løsmasser, herunder avfall fra nedlagte avfallsdeponi.

Departementet kan gi forskrifter om avgrensning av og vilkår for fritak.

§ 5

Departementet kan gi forskrifter om grunnlaget for avgiften og om avrunding av avgiftsbeløpene.

§ 6

Oppstår det tvil om avgiftsplikten avgjøres spørsmålet av departementet.

§ 7

Departementet kan fritta for eller sette ned avgiften når det oppstår enkelttilfeller eller situasjoner som ikke var overveiet da avgiftsvedtaket ble truffet og når avgiften i det spesielle enkelttilfellet får en utilsiktet virkning.

§ 8

Departementet kan gi forskrifter om at skyldig avgiftsbeløp eller tilgodebeløp som er lavere enn en nærmere fastsatt grense, ikke skal betales eller tilbakebetales.

9. Avgift på trikloreten (TRI) og tetrakloreten (PER)

§ 1

Fra 1. januar 2003 skal det i henhold til lov 19. mai 1933 nr. 11 om særavgifter betales avgift til statskassen på trikloreten (TRI) og tetrakloreten (PER), herunder gjenvunnet TRI og PER.

For TRI og PER som inngår som bestanddel i andre produkter, betales avgift av andelen TRI og PER. Avgift betales bare dersom andelen TRI er over 1 vektprosent

av produktets totale vekt eller andelen PER er over 0,1 vektprosent av produktets totale vekt.

Avgift svares etter følgende intervaller og satser:

Innhold TRI/PER	Pst.	kr pr. kg	
		TRI	PER
1.	Over 0,1 – t.o.m. 1		0,52
2.	Over 1 – t.o.m. 5	2,71	2,71
3.	Over 5 – t.o.m. 10	5,42	5,42
4.	Over 10 – t.o.m. 30	16,05	16,05
5.	Over 30 – t.o.m. 60	32,10	32,10
6.	Over 60 – t.o.m. 100	53,55	53,55

Ved beregning av avgift benyttes den høyeste av enten faktisk eller oppgitt andel TRI/PER.

Departementet kan gi forskrifter om hva som omfattes av avgiftsplikten og om avgrensning og utfylling av reglene i denne bestemmelsen.

§ 2

Det gis fritak, refusjon eller ytes tilskudd for avgift på varer som:

- Utføres.
- Legges inn på tollager, når varene er bestemt til utførsel eller til bruk som nevnt i tolltariffens innledende bestemmelser § 24 nr. 1.
- Gjenvinnes til eget bruk.
- Bringes med som reisegods eller reiseutstyr til personlig bruk.
- Selges til eller innføres av NATO eller NATOs hovedkvarter, styrker eller personell i den utstrekning dette følger av internasjonale avtaler Norge er forpliktet av. Fritaket omfatter på tilsvarende vilkår også styrker fra landene som deltar i Partnerskap for Fred. Departementet kan gi forskrifter om avgrensning av og vilkår for fritak.

§ 3

Departementet kan gi forskrifter om grunnlaget for avgiften og om avrunding av avgiftsbeløpene.

§ 4

Oppstår det tvil om omfanget av avgiftsplikten, avgjøres spørsmålet av departementet.

§ 5

Departementet kan fritta for eller sette ned avgiften når det oppstår enkelttilfeller eller situasjoner som ikke var overveiet da avgiftsvedtaket ble truffet og når avgiften i det spesielle enkelttilfellet får en utilsiktet virkning.

§ 6

Departementet kan gi forskrifter om at skyldig avgiftsbeløp og tilgodebeløp som er lavere enn en nærmere fastsatt grense, ikke skal betales eller tilbakebetales.

11. Avgift på sjokolade- og sukkerverer m.m.

§ 1

Fra 1. januar 2003 skal det i henhold til lov 19. mai 1933 nr. 11 om særavgifter betales avgift til statskassen på sjokolade- og sukkerverer m.m. med kr 15,18 pr. kg av varens avgiftspliktige vekt. Det skal også betales avgift av slike varer uten tilsetning av sukker eller søtningsmiddel. Departementet kan gi forskrifter om hva som skal anses som avgiftspliktig sjokolade- og sukkerverer.

Departementet kan gi forskrift om forenklet avgiftsberegning for varer som reisende innfører til personlig bruk utover avgiftsfri kvote.

§ 2

Det gis fritak, refusjon eller ytes tilskudd for avgift på varer som:

- a) Selges til eller innføres av utenlandske diplomatiske og konsulære tjenestemenn som nyter personlig tollfrihet.
- b) Selges eller innføres til Den nordiske investeringsbanken og som er nødvendig for bankens virksomhet.
- c) Fra/til tilvirkers eller importørs lager
 1. utføres til utlandet,
 2. leveres som proviant mv. til bruk eller salg om bord i fartøyer eller luftfartøyer i utenriks fart, eller leveres til bruk i forbindelse med utforskning og utnyttning av undersjøiske naturforekomster i havområder utenfor norsk territorialgrense, etter de samme bestemmelser som gjelder for toll,
 3. legges inn på tollager, når varene er bestemt til utførsel eller til bruk som nevnt i tolltariffens innledende bestemmelser § 24 nr. 1.
- d) Bringes med som reisegods eller reiseutstyr til personlig bruk.
- e) Brukes som råstoff mv. ved fremstilling av varer.
- f) Selges til eller innføres av NATO eller NATOs hovedkvarter, styrker eller personell i den utstrekning dette følger av internasjonale avtaler Norge er forpliktet av. Fritaket omfatter på tilsvarende vilkår også styrker fra landene som deltar i Partnerskap for Fred.

Departementet kan gi forskrifter om avgrensning av og vilkår for fritak.

§ 3

Departementet kan gi forskrifter om grunnlaget for avgiften og om avrunding av avgiftsbeløpene.

§ 4

Oppstår det tvil om omfanget av avgiftsplikten, avgjøres spørsmålet av departementet.

§ 5

Departementet kan frita for eller sette ned avgiften når det oppstår enkelttilfeller eller situasjoner som ikke var overveiet da avgiftsvedtaket ble truffet og når avgiften i det spesielle enkelttilfellet får en utilsiktet virkning.

§ 6

Departementet kan gi forskrifter om at skyldig avgiftsbeløp og tilgodebeløp som er lavere enn en nærmere fastsatt grense, ikke skal betales eller tilbakebetales.

12. Avgift på alkoholfrie drikkevarer m.m.

§ 1

Fra 1. januar 2003 skal det i henhold til lov 19. mai 1933 nr. 11 om særavgifter betales avgift til statskassen på:

- a) alkoholfrie drikkevarer, pr. liter salgsvare: kr 1,55
- b) sirup som nyttes til ervervsmessig fremstilling av alkoholfrie drikkevarer i dispensere, fontener o.l., pr. liter salgsvare: kr 9,47
- c) kullsyre som blir solgt eller innført til tilvirkning av alkoholfrie drikkevarer som ikke skal selges, pr. kg kullsyre: kr 62,87.

Med alkoholfrie drikkevarer likestilles i dette regelverket også drikk med alkoholstyrke til og med 0,7 volumprosent alkohol, jf. Stortingets vedtak om avgift på alkohol § 1 nr. 4 bokstav a.

§ 2

Unntatt fra avgiftsplikten er følgende kullsyrefrie drikkevarer:

- a. råsaft, saftkonsentrat, juice, nektar, sirup, drikkevarer fremstilt av grønnsaker, vann uten tilsetning av smaksstoffer, saft av frukt og bær samt konsentrat av disse,
- b. melk, melkeprodukter,
- c. drikkevarer fremstilt av kakao og sjokolade og konsentrater av dette,
- d. varer i pulverform.

§ 3

Det gis fritak, refusjon eller ytes tilskudd for avgift på varer som:

- a. Selges til eller innføres av utenlandske diplomatiske og konsulære tjenestemenn som nyter personlig tollfrihet.
- b. Selges eller innføres til Den nordiske investeringsbanken og som er nødvendig for bankens offisielle virksomhet.
- c. Fra tilvirkers eller importørs lager
 1. utføres til utlandet,
 2. leveres som proviant mv. til bruk eller salg om bord i fartøyer eller luftfartøyer i utenriks fart, eller leveres til bruk i forbindelse med utforskning og utnyttning av undersjøiske naturforekomster i havområder utenfor norsk territorialgrense, etter de samme bestemmelser som gjelder for toll,

3. legges inn på tollager, når varene er bestemt til utførsel eller til bruk som nevnt i tolltariffens innledende bestemmelser § 24 nr. 1.
- d. Nytt til ervervsmessig fremstilling av annet enn drikkevarer.
- e. Bringes med som reisegods eller reiseutstyr til personlig bruk.
- f. Selges til eller innføres av NATO eller NATOs hovedkvarter, styrker eller personell i den utstrekning dette følger av internasjonale avtaler Norge er forpliktet av. Fritaket omfatter på tilsvarende vilkår også styrker fra landene som deltar i Partnerskap for Fred.
- Departementet kan gi forskrifter om avgrensning av og vilkår for fritak.

§ 4

Departementet kan gi forskrifter om grunnlaget for avgiften og om avrunding av avgiftsbeløpene.

§ 5

Oppstår det tvil om omfanget av avgiftsplikten, avgjøres spørsmålet av departementet.

§ 6

Departementet kan fritta for eller sette ned avgiften når det oppstår enkelttilfeller eller situasjoner som ikke var overveiet da avgiftsvedtaket ble truffet og når avgiften i det spesielle enkelttilfellet får en utilsiktet virkning.

§ 7

Departementet kan gi forskrifter om avgrensning og utfylling av bestemmelsene i §§ 1 og 2.

§ 8

Departementet kan gi forskrifter om at skyldig avgiftsbeløp og tilgodebeløp som er lavere enn en nærmere fastsatt grense, ikke skal betales eller tilbakebetales.

13. Avgifter på drikkevareemballasje

§ 1

Fra 1. januar 2003 skal det i henhold til lov 19. mai 1933 nr. 11 om særavgifter betales miljøavgift og grunnavgift til statskassen på følgende drikkevareemballasje og etter følgende satser pr. emballasjeeinheit:

1. Miljøavgift

a. Glass og metall	kr 4,28
b. Plast	kr 2,58
c. Kartong/papp	kr 1,07

Departementet kan på nærmere vilkår fritta for, sette ned eller refundere miljøavgiften dersom emballasjen inngår i et retursystem.

2. Grunnavgift

Engangsemballasje	kr 0,87
-------------------	---------

Som engangsemballasje anses emballasje som ikke kan gjenbrukes i sin opprinnelige form.

Departementet kan gi forskrifter om avgrensning og utfylling av reglene i denne bestemmelsen.

§ 2

Unntatt fra miljøavgiften er emballasje som inneholder følgende alkohol- og kullsyrefrie drikkevarer:

- råsaft, saftkonsentrat, juice, nektar, sirup, drikkevarer fremstilt av grønnsaker, saft av frukt og bær samt konsentrat av disse,
- melk, melkeprodukter,
- drikkevarer fremstilt av kakao og sjokolade og konsentrater av dette,
- varer i pulverform.

For grunnavgiften gjelder bokstavene b – d tilsvarende.

§ 3

Det gis fritak, refusjon eller ytes tilskudd for miljø- og grunnavgift på drikkevareemballasje:

- med rominnhold på minst 4 liter,
- som selges til eller innføres av utenlandske diplomatiske og konsulære tjenestemenn som nyter personlig tollfrihet,
- som selges til eller innføres til Den nordiske investeringsbanken og som er nødvendig for bankens offisielle virksomhet,
- som fra registrert virksomhets eller importørs lager
 - utføres til utlandet,
 - leveres som proviant mv. til bruk eller salg om bord i fartøyer eller luftfartøyer i utenriks fart, eller leveres til bruk i forbindelse med utforsking og utnyttning av undersjøiske naturforekomster i havområder utenfor norsk territorialgrense, etter de samme bestemmelser som gjelder for toll,
 - legges inn på tollager, når varene er bestemt til utførsel eller til bruk som nevnt i tolltariffens innledende bestemmelser § 24 nr. 1.

e) bringes med som reisegods eller reiseutstyr til personlig bruk,

f) selges til eller innføres av NATO eller NATOs hovedkvarter, styrker eller personell i den utstrekning dette følger av internasjonale avtaler Norge er forpliktet av. Fritaket omfatter på tilsvarende vilkår også styrker fra landene som deltar i Partnerskap for Fred.

Departementet kan gi forskrift om avgrensning av og vilkår for fritak.

§ 4

Departementet kan gi forskrifter om grunnlaget for avgiften og om avrunding av avgiftsbeløpene.

§ 5

Oppstår det tvil om omfanget av avgiftsplikten, avgjøres spørsmålet av departementet.

§ 6

Departementet kan fritta for eller sette ned avgiften når det oppstår enkelttilfeller eller situasjoner som ikke var overveiet da avgiftsvedtaket ble truffet og når avgif-

ten i det spesielle enkelttilfellet får en utilsiktet virkning.

§ 7

Departementet kan gi forskrifter om at skyldig avgiftsbeløp og tilgodebeløp som er lavere enn en nærmere fastsatt grense, ikke skal betales eller tilbakebetales.

§ 8

Departementet kan vurdere overgangsordninger ved systemomlegging av avgiftene i enkelttilfeller og etter en særskilt vurdering.

14. Avgift på sukker mv.

§ 1

Fra 1. januar 2003 skal det i henhold til lov 19. mai 1933 nr. 11 om særavgifter betales avgift til statskassen på sukker mv. med kr 5,88 pr. kg av varens avgiftspliktige vekt.

§ 2

Avgiftsplikten omfatter:

1. Sukker (roe- og rørsukker).
2. Sirup og sukkeroppløsning av nevnte varer.

§ 3

Det gis fritak, refusjon eller ytes tilskudd for avgift på sukker som:

- a. Selges til eller innføres av utenlandske diplomatiske og konsulære tjenestemenn som nyter personlig tollfrihet.
- b. Selges eller innføres til Den nordiske investeringsbanken og som er nødvendig for bankens offisielle virksomhet.
- c. Fra tilvirkers eller importørs lager
 1. utføres til utlandet,
 2. leveres som proviant mv. til bruk eller salg om bord i fartøyer eller luftfartøyer i utenriks fart, eller leveres til bruk i forbindelse med utforskning og utnyttning av undersjøiske naturforekomster i havområder utenfor norsk territorialgrense, etter de samme bestemmelser som gjelder for toll,
 3. legges inn på tollager, når varene er bestemt til utførsel eller til bruk som nevnt i tolltariffens innledende bestemmelser § 24 nr. 1.
- d. Nytt til ervervsmessig fremstilling av varer.
- e. Bringes med som reisegods eller reiseutstyr til personlig bruk.
- f. Selges til eller innføres av NATO eller NATOs hovedkvarter, styrker eller personell i den utstrekning dette følger av internasjonale avtaler Norge er forpliktet av. Fritaket omfatter på tilsvarende vilkår også styrker fra landene som deltar i Partnerskap for Fred.
- g. Nytt til biavl.

Departementet kan gi forskrifter om avgrensning av og vilkår for fritak.

§ 4

Departementet kan gi forskrifter om hvilken ervervsmessig fremstilling av varer som faller inn under § 3 bokstav d.

§ 5

Departementet kan gi forskrifter om grunnlaget for avgiften og om avrunding av avgiftsbeløpene.

§ 6

Oppstår det tvil om omfanget av avgiftsplikten, avgjøres spørsmålet av departementet.

§ 7

Departementet kan frita for eller sette ned avgiften når det oppstår enkelttilfeller eller situasjoner som ikke var overveiet da avgiftsvedtaket ble truffet og når avgiften i det spesielle enkelttilfellet får en utilsiktet virkning.

§ 8

Departementet kan gi forskrifter om avgrensning og utfylling av bestemmelsene i §§ 1-3.

§ 9

Departementet kan gi forskrifter om at skyldig avgiftsbeløp og tilgodebeløp som er lavere enn en nærmere fastsatt grense, ikke skal betales eller tilbakebetales.

15. Dokumentavgift

§ 1

Fra 1. januar 2003 skal det i henhold til lov 12. desember 1975 nr. 59 om dokumentavgift betales avgift til statskassen ved tinglysing av dokument som overfører hjemmel til fast eiendom, herunder bygning på fremmed grunn, med 2,5 pst. av avgiftsgrunnlaget, dog minst kr 250.

Ved tinglysing av første gangs overføring av hjemmel til eierseksjon eller til fysisk del av eiendom i forbindelse med oppløsning av borettslag og boligaksjeselskaper betales avgift med kr 1 000 pr. hjemmelsoverføring.

§ 2

Fritatt for avgift er:

- a. Gaveandel i dokument som inneholder gave, donasjon o.l. til det offentlige eller til offentlig godkjente stiftelser og legater, eller til foreninger med allmennyttige formål og med styresete her i landet.
- b. Dokument som overfører rettigheter til fast eiendom til utenlandske diplomatiske og konsulære misjoner.
- c. Overføring av hjemmel til fast eiendom til Den nordiske investeringsbanken og som er nødvendig for bankens offisielle virksomhet.
- d. Egen sameieandel ved overtagelse av fast eiendom ved oppløsning av sameie.
- e. Overføring av hjemmel til fast eiendom mellom ektefeller.

- f. Arveandel etter loven ved overtagelse av fast eiendom på skifte eller fra uskiftet bo. Forskudd på arv regnes ikke som arveandel og heller ikke testamentarv i den utstrekning den overstiger lovens arveandel.
- g. Overføring av hjemmel til fast eiendom til forrige hjemmelshaver eller dennes ektefelle, i forbindelse med salg etter reglene om tvangssalg.
- h. Overføring av hjemmel til fast eiendom til NATO eller NATOs hovedkvarter i den utstrekning dette følger av internasjonale avtaler Norge er forpliktet av.
- i. Overføring av hjemmel til fast eiendom mellom den krets av kongefamilien som har arve- og gaveavgiftsfritak, jf. lov 19. juni 1964 nr. 14 om avgift på arv og visse gaver § 1 femte ledd.

Departementet kan gi forskrifter om avgrensning av og vilkår for fritak.

§ 3

Ved førstegangsoverføring av en selvstendig og i sin helhet nyoppført bygning som ikke er tatt i bruk, og overføring av bygg under arbeid betales avgift bare av salgsverdien av tomte dersom det blir tinglyst hjemmelsoverføring til denne.

§ 4

Oppstår det tvil om omfanget av avgiftsplikten, avgjøres spørsmålet av departementet.

§ 5

Departementet kan gi forskrifter om at skyldig avgiftsbeløp og tilgodebeløp som er lavere enn en nærmere fastsatt grense, ikke skal betales eller tilbakebetales.

X

Avgift på frekvenser

Stortinget samtykker i at Samferdselsdepartementet i 2003 kan:

1. fastsette en avgift knyttet til disponering av frekvenser til drift av tredjegenersystem for mobilkommunikasjon (bl.a. UMTS),
2. fastsette en avgift knyttet til disponering av frekvenser til drift av andregenerasjons mobilkommunikasjonsystem,
3. forestå salg av femsifrede telefonnummer,
4. fastsette nærmere bestemmelser om beregning og oppkreving av avgiften.

XI

Tollavgifter for budsjetterminen 2003

I

Tolltariffen slik den gjelder 31. desember 2002, herunder tolltariffens innledende bestemmelser, skal fortsatt gjelde fra 1. januar 2003 med følgende endringer:

A

I tolltariffens innledende bestemmelser gjøres følgende endringer:

§ 2 nr. 3 første, annet og tredje ledd skal lyde:

3. Varer som er omfattet av en frihandelsavtale inngått mellom Norge og en fremmed stat eller gruppe av stater kan innenfor rammen av slike avtaler innføres med redusert toll, tollfritt eller med annen tollmessig justering. Preferansetollbehandling innvilges under forutsetning av at opprinnelsesreglene til den aktuelle frihandelsavtalen er oppfylt.

Følgende frihandelsavtaler er virksomme 1. januar 2003:

- Avtalen om opprettelse av Det Europeiske Økonomiske Samarbeidsområde, EØS-avtalen
- Konvensjonen om opprettelse av Det Europeiske Frihandelsforbund
- Handelsavtalen EF – Norge
- Frihandelsavtalen EFTA – Tyrkia
- Frihandelsavtalen EFTA – Den tsjekkiske republikk (Tsjekkia)
- Frihandelsavtalen EFTA – Den slovakiske republikk (Slovakia)
- Frihandelsavtalen EFTA – Israel
- Frihandelsavtalen EFTA – Romania
- Frihandelsavtalen EFTA – Bulgaria
- Frihandelsavtalen EFTA – Ungarn
- Frihandelsavtalen EFTA – Polen
- Frihandelsavtalen EFTA – Slovenia
- Frihandelsavtalen EFTA – Estland
- Frihandelsavtalen EFTA – Latvia
- Frihandelsavtalen EFTA – Litauen
- Frihandelsavtalen Norge – Færøyene
- Interim frihandelsavtale EFTA – PLO på vegne av Den palestinske selvstyremyndighet
- Frihandelsavtalen EFTA – Marokko
- Frihandelsavtalen EFTA – Mexico
- *Frihandelsavtalen EFTA – Makedonia*
- *Frihandelsavtalen EFTA – Jordan*
- *Frihandelsavtalen EFTA – Kroatia*

Tollpreferanser gis under samme forutsetninger også for varer som er omfattet av bilaterale eller unilaterale erklæringer inngått i tilknytning til disse frihandelsavtalene.

§ 4 skal lyde:

Tollmessige beskyttelsestiltak kan iverksettes hvor en vare, som følge av en uforutsett utvikling, blir importert i slike økte mengder og under slike forhold at dette volder eller truer med å volde alvorlig skade for norske produsenter av tilsvarende eller direkte konkurrerende varer.

Avtale om enhver form for handelskompensasjon kan iverksettes for negative virkninger av et tiltak nevnt i første ledd.

Mottiltak, herunder opphevelse av tollmessige innrømmelser, kan iverksettes dersom norske produsenter rammes av beskyttelsestiltak iverksatt av andre land.

Kongen kan, med de begrensninger som følger av avtale med fremmed stat, internasjonal organisasjon eller av folkeretten, iverksette tiltak som nevnt i denne paragraf.

Vedtaket om å iverksette tiltak etter denne paragraf skal meddeles Stortinget uten opphold med nærmere redegjørelse.

B

For industrivarer som 31. desember 2002 er oppført i tolltariffen med høyere tollsats enn 2003-satsene i nedtrappingsplanen i henhold til WTO-avtalen, reduseres tollsatsene i samsvar med det som følger av Norges forpliktelser etter nedtrappingsplanen.

C

Tollsatsene settes til null på de varenumrene i tolltariffen som er angitt i vedlegg 3 til St.prp. nr. 1 (2002-2003) Skatte-, avgifts- og tollvedtak.

II

Finansdepartementet gis fullmakt til å iverksette de tollmessige sider ved eventuelle frihandelsavtaler mellom EFTA-landene og henholdsvis Canada, Chile, Singapore, Tunisia og Egypt.

III

Finansdepartementet gis fullmakt til å innarbeide tekniske endringer i tolltariffen.

XII

Avgift på legemiddelomsetning

Stortinget samtykker i at det av avgiftspliktig omsetning for legemiddelgrossister i 2003 skal betales avgift tilsvarende 1,3 pst.

XIII

Endring av Stortingets skattevedtak 28. november 2001 for inntektsåret 2002

§ 5-1 skal lyde:

Aksjeselskap og allmennaksjeselskap som nevnt i skatteloven § 8-10, skal svare tonnasjesskatt, jf. skatteloven § 8-16, etter følgende satser:

- 0 kroner for de første 1 000 nettotonn, deretter
- 50 kroner pr. dag pr. 1 000 nettotonn opp til 10 000 nettotonn, deretter
- 33 kroner pr. dag pr. 1 000 nettotonn opp til 25 000 nettotonn, deretter
- 16 kroner pr. dag pr. 1 000 nettotonn.

Satsene i første ledd kan reduseres etter nærmere bestemmelser fastsatt av departementet, jf. skatteloven § 8-16 første ledd.

Presidenten: Presidenten regner med at vi vil få samme stemmegivning som under siste votering fra de respektive partier som er til stede i salen i kveld.

V o t e r i n g :

Komiteens innstilling under rammeområde 23 med unntak av III og IX punkt 10 bifaltes med 61 mot 50 stemmer.

(Voteringsutskrift kl. 00.11.43)

Presidenten: Det skal så voteres over forslag nr. 31, fra Høyre, Fremskrittspartiet, Kristelig Folkeparti og Venstre, til III under rammeområde 23. Forslaget lyder:

«III

Fastsettelse av den kommunale og fylkeskommunale inntektsskatteøren for inntektsåret 2003

Med hjemmel i lov 26. mars 1999 nr. 14 om skatt av formue og inntekt (skatteloven) § 15-2 fastsettes:

Inntektsåret 2003 skal

1. Den fylkeskommunale og inntektsskatteøren for personlige skattytere og dødsboer være minimum 0,0 pst. Maksimum 3,24 pst.

2. Den kommunale inntektsskatteøren for personlige skattytere og dødsboer være minimum 9,4 pst. Maksimum 13,0 pst.

De høyeste satser skal gjelde med mindre fylkestinget eller kommunestyret vedtar lavere satser. Satser mellom minimum og maksimum fastsettes i tilfelle til hele eller halve prosentenheter.»

V o t e r i n g :

Forslaget fra Høyre, Fremskrittspartiet, Kristelig Folkeparti og Venstre til III under rammeområde 23 bifaltes med 61 mot 50 stemmer.

(Voteringsutskrift kl. 00.12.14)

Presidenten: Etter denne voteringen bortfaller innstillingens forslag til vedtak under III på side 53 i innstillingen.

Så skal det voteres over forslag nr. 32, fra Høyre, Fremskrittspartiet, Kristelig Folkeparti og Venstre, til IX punkt 10 under rammeområde 23. Forslaget lyder:

«10. Om avgift på hydrofluorkarboner (HFK) og perfluorkarboner (PFK) (kap. 5548, post 70)

§ 1

Fra 1. januar 2003 skal det i henhold til lov 19. mai 1933 nr. 11 om særavgifter betales avgift til statskassen på hydrofluorkarboner (HFK) og perfluorkarboner (PFK), herunder gjenvunnet HFK og PFK.

Avgiftsplikten etter første ledd omfatter også HFK og PFK som inngår som bestanddel i andre varer. Departementet kan gi bestemmelser om at avgiften på HFK og PFK som inngår som bestanddel i andre varer, fastsettes på annen måte enn etter vekt og at avgifter i slike tilfeller skal betales etter sjablonsatser.

§ 2

Avgiften beregnes etter følgende satser:

Produkttyper	Kjemisk formel	Avgiftssats (kr/kg)
HFK:		
HFK-23	CHF ₃	2106
HFK-32	C ₂ H ₂	117
HFK-41	CH ₃ F	27
HFK-43-10mme	C ₅ H ₂ F ₁ O	234
HFK-125	C ₂ HF ₅	504
HFK-134	C ₂ H ₂ F ₄	180
HFK-134a	CH ₂ FCF ₃	234
HFK-152a	C ₂ H ₄ F ₂	25
HFK-143	C ₂ H ₃ F ₃	54
HFK-143a	C ₂ H ₃ F ₃	684
HFK-227ea	C ₃ HF ₇	522
HFK-236fa	C ₃ H ₂ F ₆	1 134
HFK-245ca	C ₃ H ₃ F ₅	101
PFK:		
Perfluormetan	CF ₄	1 170
Perfluoretan	C ₂ F ₆	1 656
Perfluorpropan	C ₃ F ₈	1 260
Perfluorbutan	C ₄ F ₁₀	1 260
Perfluorcyklobutan	c-C ₄ F ₈	1 566
Perfluorpentan	C ₅ F ₁₂	1 350
Perfluorhexan	C ₆ F ₁₄	1 332

Hvis produkttypen er ukjent benyttes den høyeste avgiftssats av de produkttyper det kan være. Ved gassblandinger beregnes avgiften for den enkelte produkttype i blandingen. Er blandingsforholdet ukjent benyttes satsen for produkttypen med høyest sats for hele vekten.

Departementet kan gi forskrifter om avgrensning og utfylling av denne bestemmelsen.

§ 3

Det gis fritak, refusjon eller ytes tilskudd for avgift på varer som:

- Utføres.
- Bringes med som reisegods eller reiseutstyr til personlig bruk.
- Legges inn på tollager, når varene er bestemt til utførsel eller til bruk som nevnt i tolltariffens innledende bestemmelser § 24 nr. 1.
- Selges til eller innføres av NATO eller NATOs hovedkvarter, styrker eller personell i den utstrekning dette følger av internasjonale avtaler Norge er forpliktet av. Fritaket omfatter på tilsvarende vilkår også styrker fra landene som deltar i Partnerskap for Fred.
- Selges til eller innføres av utenlandske diplomatiske og konsulære tjenestemenn som nyter personlig tollfrihet.
- Selges eller innføres til Den nordiske investeringsbanken og som er nødvendig for bankens offisielle virksomhet.
- Gjenvinnes til eget bruk*

Departementet kan gi forskrifter om avgrensning av og vilkår for fritak.

§ 4

Departementet kan gi forskrifter om grunnlaget for avgiften og om avrunding av avgiftsbeløpene.

§ 5

Oppstår det tvil om omfanget av avgiftsplikten, avgjøres spørsmålet av departementet.

§ 6

Departementet kan fritta for eller sette ned avgiften når det oppstår enkelttilfeller eller situasjoner som ikke var overveiet da avgiftsvedtaket ble truffet og når avgiften i det spesielle enkelttilfellet får en utilsiktet virkning.

§ 7

Departementet kan gi forskrifter om at skyldig avgiftsbeløp og tilgodebeløp som er lavere enn en nærmere fastsatt grense, ikke skal betales eller tilbakebetales.»

Øystein Djupedal (SV) (fra salen): Når det blir votert separat, vil SV stemme for dette forslaget.

V o t e r i n g :

Forslaget fra Høyre, Fremskrittspartiet, Kristelig Folkeparti og Venstre til IX punkt 10 under rammeområde 23 bifaltes med 75 mot 36 stemmer.

(Voteringsutskrift kl. 00.13.12)

Presidenten: Etter denne voteringen bortfaller innstillingens forslag til vedtak under IX punkt 10 på side 71 i innstillingen.

Da gjenstår det å votere over rammeområde 24.

Her foreligger det mindretallsforslag fra Fremskrittspartiet, Senterpartiet og Kystpartiet og fra Sosialistisk Venstreparti – det er forslagene nr. 16 og 17. Også disse forslagene bortfaller.

Komiteen hadde innstillet:

**D. Rammeområde 24
Utbytte mv.**

I

På statsbudsjettet for 2003 bevilges under:

Kap.	Post	Formål:	Kroner	Kroner
I n n t e k t e r				
5316	70	Kommunalbanken AS Garantiprovisjon	13 800 000	
5616	81	Renter og utbytte i Kommunalbanken AS Aksjeutbytte	30 800 000	
5618	80	Innskuddskapital i Posten Norge AS Utbytte	54 000 000	
5620	81	Renter og utbytte fra Statens nærings- og distriktsutviklingsfond (jf. kap. 2420) Renter, risikolåneordningen	187 000 000	
	86	Renter, lavrisikolåneordningen	787 000 000	
5630	80	Aksjer i Norsk Eiendomsinformasjon as Utbytte	8 500 000	
5631	80	Aksjer i A/S Vinmonopolet Statens overskuddsandel	42 700 000	
	81	Utbytte	2 000	
5651	80	Aksjer i selskaper under Landbruksdepartementet Utbytte	750 000	
5652	80	Innskuddskapital i Statskog SF Utbytte	8 500 000	
5656	80	Aksjer i selskaper under NHDs forvaltning (jf. kap. 950) Utbytte	4 862 000 000	
5671	81	Renter og utbytte fra BaneTele AS Utbytte	16 000 000	
5680	80	Utbytte fra statsforetak under Olje- og energidepartementet Utbytte, Statnett SF	450 000 000	
5685	80	Aksjer i Statoil ASA Utbytte	5 045 000 000	
5692	80	Utbytte av statens kapital i Den nordiske investeringsbank Utbytte	59 000 000	
		Totale inntekter		11 565 052 000

II

Garantiprovisjon fra Kommunalbanken AS

Stortinget samtykker i at Kommunalbanken AS i 2003 betaler en provisjon på statsgarantien på 0,1 pst. av bankens lån opptatt før 1. november 1999.

III

Statens overskuddsandel i A/S Vinmonopolet

Stortinget samtykker i at statens andel i 2003 av driftsoverskuddet i A/S Vinmonopolet fastsettes til

75 pst. av resultatet i 2002, før ekstraordinære poster og etter vinmonopolavgiften.

Presidenten: Presidenten går ut fra at det er den tradisjonelle stemmegivning ved dette rammeområdet.

V o t e r i n g :

Komiteens innstilling bifaltes med 61 mot 50 stemmer. (Voteringsutskrift kl. 00.14.11)

Videre var innstillet:

E. Andre vedtak

I

Endring av Stortingets skattevedtak av 28. november 2001 for inntektsåret 2002

§ 7-3 skal lyde:

Fradrag beregnet etter skatteloven § 6-32 skal ikke settes lavere enn 4 000 kroner og ikke høyere enn 43 000 kroner. Fradrag som beregnes av inntekt som omfattes av skatteloven § 6-31 første ledd a, c, d eller e eller annet ledd skal likevel ikke settes lavere enn 31 800 kroner. *Tilsvarende gjelder for rehabiliterings- og attføringspenger.* Fradraget kan ikke overstige den inntekten som det beregnes av.

II

Stortinget ber Regjeringen legge frem en egen melding basert på innstillingen fra Skaug-utvalget.

III

Budsjett-innst. S. nr. 1 (2002-2003) – innstilling fra finanskomiteen om skatte-, avgifts- og tollvedtak for 2003, endring av Stortingets skattevedtak for inntektsåret 2002, rammetilskudd til kommunesektoren mv. for 2003, tilfeldige utgifter og inntekter i statsbudsjettet for 2003 og statsbudsjettets kapitler som gjelder utbytte mv. for 2003 – vedlegges protokollen.

V o t e r i n g :

Komiteens innstilling bifaltes enstemmig.

Votering i sak nr. 4

Komiteen hadde innstillet:

Dokument nr. 8:4 (2002-2003) – forslag fra stortingsrepresentantene Odd Roger Enoksen, Marit Arnstad og Morten Lund om at Norges Bank sitt mandat i pengepolitikken presiseres slik at inflasjonsmålet balanseres i for-

hold til målet om en stabil kronekurs og hensynet til produksjon og sysselsetting – vedlegges protokollen.

V o t e r i n g :

Komiteens innstilling bifaltes enstemmig.

Votering i sak nr. 5

Komiteen hadde innstillet:

Dokument nr. 8:5 (2002-2003) – forslag fra stortingsrepresentantene Odd Roger Enoksen og Morten Lund om å endre handlingsregelen for bruk av oljepenger, slik at det gis rom for økt bruk av oljepenger der dette kan redusere presset i økonomien ved at den disponible arbeidsstyrken økes, kostbare flaskehals for næringslivet fjernes, ledig kapasitet i enkelte områder utnyttes eller store offentlige utgiftsposter på lengre sikt kan bli redusert – vedlegges protokollen.

V o t e r i n g :

Komiteens innstilling bifaltes enstemmig.

S a k n r . 6

Referat

- (103) Samtykke til godkjenning av avgjerd i EØS-komiteen nr. 135/2002 av 27. september 2002 om endring av protokoll 31 i EØS-avtala om deltaking for EFTA/EØS-statane i ei fellesskapsordning for sivil krisehandtering (St.prp. nr. 37 (2002-2003))
Enst.: Sendes forsvarskomiteen, som forelegger sitt utkast til innstilling for utenrikskomiteen til uttalelse før innstilling avgis.
- (104) Eierskapsaker vedrørende Raufoss ASA, NOAH Holding AS og Moxy Trucks AS (St.prp. nr. 39 (2002-2003))
- (105) Forslag fra stortingsrepresentantene Marit Arnstad og Åslaug Haga om bedre kontroll med matvarer og tydelig merking av hvilket land matvarene kommer fra (Dokument nr. 8:28 (2002-2003))
- (106) Forslag fra stortingsrepresentantene Olav Gunnar Ballo, Hallgeir Langeland, Heidi Sørensen og Åsa Elvik om å forvalte kongekrabben som en uønsket introdusert art (Dokument nr. 8:29 (2002-2003))
Enst.: Nr. 2, 3 og 4 sendes næringskomiteen.
- (107) Bompengefinansiering av prosjekter og tiltak i Tønsbergområdet (St.prp. nr. 38 (2002-2003))
Enst.: Sendes samferdselskomiteen.

Møtet hevet kl. 24.20.